

การบริหารความยั่งยืนของโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร

โดย

นางสาวกุลภากร ชวตรักษา

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา แบบ 2.1

ภาควิชาการบริหารการศึกษา

มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2567

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยศิลปากร

การบริหารความยั่งยืนของโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา แบบ 2.1

ภาควิชาการบริหารการศึกษา

มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2567

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยศิลปากร

SUSTAINABILITY MANAGEMENT FOR DIAMOND LEVEL HEALTH PROMOTING
SCHOOLS

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for Doctor of Philosophy EDUCATIONAL ADMINISTRATION
Department of Educational Administration
Academic Year 2024
Copyright of Silpakorn University

หัวข้อ การบริหารความยั่งยืนของโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร
โดย นางสาวกุลภากร ฮวดรักษา
สาขาวิชา การบริหารการศึกษา แบบ 2.1
อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก รองศาสตราจารย์ ดร. มัทนา วัฒนอมศักดิ์
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สายสุดา เตียเจริญ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ว่าที่พันตรี ดร. นพดล เจนอักษร

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ได้รับพิจารณาอนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต

..... คณบดีคณะศึกษาศาสตร์
(ศาสตราจารย์ ดร. คณิต เขียววิชัย)

พิจารณาเห็นชอบโดย

..... ประธานกรรมการ
(ดร. ณัฐริน เจริญเกียรติบวร)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
(รองศาสตราจารย์ ดร. มัทนา วัฒนอมศักดิ์)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สายสุดา เตียเจริญ)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ว่าที่พันตรี ดร. นพดล เจนอักษร)

..... ผู้ทรงคุณวุฒิภายใน
(รองศาสตราจารย์ ดร. ประเสริฐ อินทร์รักษ์)

630630013 : การบริหารการศึกษา แบบ 2.1

คำสำคัญ : การบริหารความยั่งยืน, โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร

นางสาว กุลภากร ฮวดรักษา: การบริหารความยั่งยืนของโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก : รองศาสตราจารย์ ดร. มัทนา วัฒนอมศักดิ์

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบการบริหารความยั่งยืนของโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร โดยใช้เทคนิคการวิจัยเชิงอนาคตแบบชาติพันธุ์วรรณนา ผู้วิจัยสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 14 คน แบ่งเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ 1) กลุ่มผู้บริหารสถานศึกษาที่โรงเรียนผ่านการประเมินโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร 2) กลุ่มครูผู้รับผิดชอบโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร 3) กลุ่มผู้ประเมินโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง

ผลการวิจัยพบว่า การบริหารความยั่งยืนของโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร มี 7 ด้าน 81 ประเด็น คือ 1) การมีวิสัยทัศน์บริหารความยั่งยืน ประกอบด้วย 12 ประเด็น 2) การประเมินความเสี่ยง ประกอบด้วย 12 ประเด็น 3) การวางแผนการดำเนินงาน ประกอบด้วย 12 ประเด็น 4) การจัดการองค์กร ประกอบด้วย 12 ประเด็น 5) การดำเนินการตามแผน ประกอบด้วย 12 ประเด็น 6) การทบทวน ปรับปรุงและพัฒนา ประกอบด้วย 9 ประเด็น และ 7) การส่งเสริมเพื่อสร้างความยั่งยืน ประกอบด้วย 12 ประเด็น

630630013 : Major EDUCATIONAL ADMINISTRATION

Keyword : Diamond Level Health Promoting School, Sustainability Management

MISS Kulphakorn HUADRAKSA : SUSTAINABILITY MANAGEMENT FOR DIAMOND LEVEL HEALTH PROMOTING SCHOOLS Thesis advisor : Associate Professor Mattana Wangthanomsak, Ph.D.

The purpose of this research was to discover the sustainability management for Diamond Level Health Promoting Schools by using the Ethnographic Futures Research (EFR) technique. The researcher interviewed 14 experts, divided into 3 groups: 1) school administrators from schools that have passed the diamond level health promoting school project assessment 2) teachers responsible for the diamond level health promoting school project and 3) assessor of the diamond level health promoting school project, using an unstructured interview.

The research findings revealed that: The sustainability management for Diamond Level Health Promoting Schools comprises 7 components and 81 issues; 1) Vision of sustainability management 12 issues; 2) Risk assessment 12 issues; 3) Operational Planning 12 issues; 4) Organizational management 12 issues; 5) Implementation 12 issues; 6) Review Improvement and Development 9 issues; And 7) Sustainability promotion 12 issues.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความกรุณาอย่างสูงจาก รองศาสตราจารย์ ดร.มัทนา ว่างนอมศักดิ์ อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สายสุตา เตียเจริญ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ว่าที่พันตรี ดร.นพดล เจนอักษร อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม รองศาสตราจารย์ ดร.ประเสริฐ อินทร์รักษ์ ผู้ทรงคุณวุฒิภายใน ดร.ณัฐริน เจริญเกียรติบวร ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ คณาจารย์ภาควิชา การบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากรทุกท่านที่ได้ให้ความรู้ คำปรึกษา ผู้วิจัย ขอกราบขอบพระคุณในความกรุณาเป็นอย่างสูง มา ณ โอกาสนี้

กราบขอบพระคุณ นางสาวสมพิศ ใช้เฮ็ง นางสาวอานุช ศรีสินชัย นายวินัย ทองดี นายวีรยุทธ เส้าแก้ว นางสาวสุวรรณา บุณินฉาย นายจเร วงศ์คงดี นางสาวสุภนิช คุ่มกัน นางสาวน้ำทิพย์ สุขกลม นางธนิษฐา ป้องกัน นางศิริพร จริยาจิรวัฒนา ทันตแพทย์หญิงดลฤดี แก้วสวาท นางวรวลัย เกษมศรีวิวัฒน์ นางภาววี วันสามง่าม และนายเนดี ภู่ประสม ผู้ทรงคุณวุฒิที่ได้ ให้ข้อมูล ความคิดเห็น ข้อเสนอแนะ จากการสัมภาษณ์ในการทำวิจัยตามเทคนิคการวิจัยอนาคต แบบชาติพันธุ์วรรณนา (EFR)

ขอขอบคุณ พี่ เพื่อน และน้องนักศึกษาปริญญาเอกสาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากรทุกคนที่ให้ความช่วยเหลือและเป็นกำลังใจ ในการดำเนินการวิจัยมาโดยตลอด ขอขอบคุณ นางวาสนา แม้นญาติ นางพิลาสินี ธาริยะวงศ์วนิช และ นางสุสาคร ต๊ะศักดิ์ ที่ให้ความอนุเคราะห์ข้อมูลในการวิจัย และขอกราบขอบพระคุณ พ่อ แม่ ครอบครัว ผู้บังคับบัญชา ผู้มีพระคุณ และกัลยาณมิตรทุกท่านที่ได้ให้การสนับสนุน ช่วยเหลือ สร้างแรงบันดาลใจ เป็นกำลังใจ ที่สำคัญในการศึกษาระดับปริญญาดุษฎีบัณฑิต และการทำวิทยานิพนธ์ ฉบับนี้จนสำเร็จ

ผู้วิจัยขอขอบคุณค่าและประโยชน์ที่ได้จากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นเครื่องบูชาแต่พระคุณ อันยิ่งใหญ่แต่ คุณพ่อกฤษฏา คุณแม่สุภานัน ฮวดรักษา ตลอดจนครู อาจารย์ และผู้มีพระคุณ ทุกท่าน

กุลภากร ฮวดรักษา

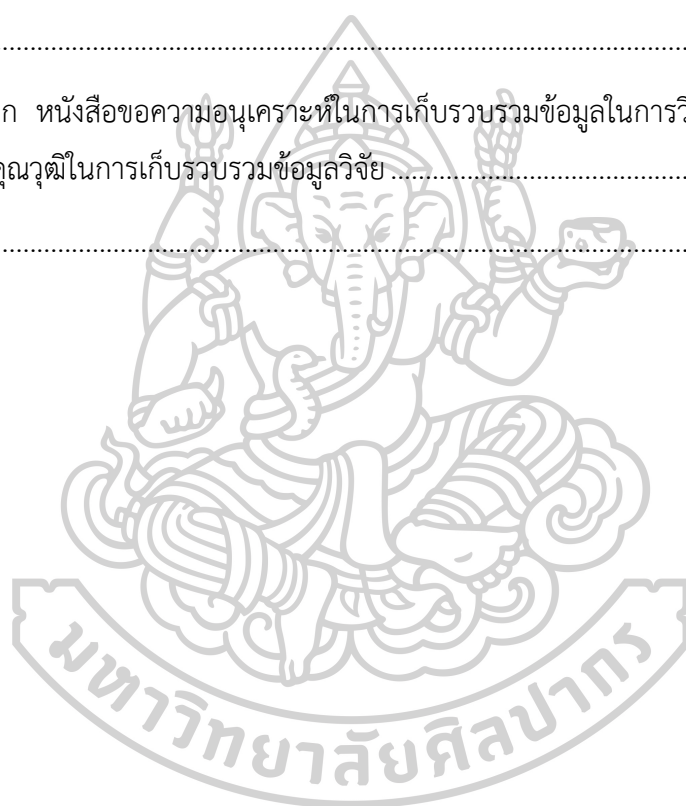
สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญภาพ.....	ญ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	2
ปัญหาของการวิจัย.....	5
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	8
ข้อคำถามของการวิจัย.....	8
สมมติฐานของการวิจัย.....	8
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	8
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	14
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง.....	15
แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารความยั่งยืน.....	15
ความหมายของการบริหารความยั่งยืน.....	15
การบริหารความยั่งยืน.....	16
บริบทของโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร.....	29
ความเป็นมาของโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร.....	29
การประเมินโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร.....	33
นโยบายและแนวทางการสนับสนุนโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร.....	38

การพัฒนาสู่ความสำเร็จและยั่งยืนในการพัฒนาโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร	40
การพัฒนามาตรฐานสำหรับโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับโลกตามแนวทางขององค์การ อนามัยโลก (World Health Organization)	43
การวิจัยอนาคตแบบชาติพันธุ์วรรณนา (EFR).....	46
เทคนิคการวิจัยอนาคตแบบชาติพันธุ์วรรณนา (EFR).....	46
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	55
งานวิจัยในประเทศ.....	55
งานวิจัยต่างประเทศ.....	57
สรุป	61
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	63
ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย.....	63
ระเบียบวิธีวิจัย	67
แผนแบบการวิจัย	67
ผู้ทรงคุณวุฒิ.....	68
ตัวแปรที่ศึกษา	69
การสร้างเครื่องมือวิจัย	69
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	69
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	69
สรุป	70
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	71
ตอนที่ 1 ผลการสัมภาษณ์เกี่ยวกับการบริหารความยั่งยืนของโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร	71
ตอนที่ 2 การสรุปประเด็นการบริหารความยั่งยืนของโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร	107
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	113

สรุปผลการวิจัย.....	113
อภิปรายผล.....	113
ข้อเสนอแนะ.....	126
ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้.....	126
ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป.....	127
รายการอ้างอิง.....	128
ภาคผนวก.....	132
ภาคผนวก ก หนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย รายชื่อ ผู้ทรงคุณวุฒิในการเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัย.....	133
ประวัติผู้เขียน.....	136

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย	13
ภาพที่ 2 แผนที่ยุทธศาสตร์ตามแนวคิดดุษฎีภาพที่ยั่งยืน.....	19
ภาพที่ 3 กรอบระบบการบริหารความยั่งยืน	21
ภาพที่ 4 การใช้เมทริกซ์สาระสำคัญในการระบุและจัดลำดับความสำคัญของปัญหาความยั่งยืน	25
ภาพที่ 5 การสัมภาษณ์แบบ EFR การค้นหาแบบแผนของคำตอบ การวิเคราะห์คุณลักษณะของข้อมูล การแปลผล และการเขียนรายงาน	54
ภาพที่ 6 ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย.....	66
ภาพที่ 7 แผนผังของแผนแบบการวิจัย	67
ภาพที่ 8 การบริหารความยั่งยืนของโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร	112

บทที่ 1

บทนำ

การทำให้เด็กทุกคนเป็นผู้ที่มีสุขภาพอนามัยที่ดีได้ทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคม คือ ปัจจัยพื้นฐานสำคัญของการพัฒนาคุณภาพชีวิตของเด็กไทย ซึ่งจากการพัฒนาและความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีการแพทย์และการนำเทคโนโลยีอื่น ๆ เข้ามาใช้อย่างมีประสิทธิภาพทำให้ในปัจจุบันเด็กไทยมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ทั้งนี้จากเทคโนโลยีดังกล่าวก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจและสังคมที่ส่งผลต่อวิถีชีวิตของเด็กไทยที่ปัจจุบันนั้นมีการเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมอันเป็นผลให้เด็กไทยยังคงมีวิถีชีวิตอยู่บนพื้นฐานความเสี่ยงต่อสุขภาพอยู่¹ จากสถานการณ์ดังกล่าวจึงจำเป็นต้องมีการแก้ไขแบบเชิงรุกเพื่อเป็นการลดปัจจัยเสี่ยงต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคมของเด็กไทย ตามแนวทางเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) โดยเฉพาะในการดำเนินการตามเป้าหมายที่ 3 สร้างหลักประกันการมีสุขภาพะที่ดี และส่งเสริมความเป็นอยู่ที่ดีสำหรับทุกคนในทุกช่วงวัย (Ensure healthy lives and promote well-being for all at all ages) แผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580)² ในการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพของบุคคล แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 เน้นการเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพของทุนมนุษย์ ซึ่งในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2559 ฉบับลงประชามติ มาตรา 55 กำหนดให้รัฐมีหน้าที่และความรับผิดชอบในการดำเนินการต่าง ๆ เพื่อให้ประชาชนได้รับบริการสาธารณสุขที่มีคุณภาพและครอบคลุมอย่างทั่วถึง โดยการส่งเสริมความรู้พื้นฐานในการส่งเสริมสุขภาพและป้องกันโรคเพื่อให้ประชาชนสามารถดูแลสุขภาพของตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน นอกจากนี้ยังต้องสนับสนุนการพัฒนากฎมีปัญญาด้านการแพทย์แผนไทยอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้สามารถนำมาใช้ในการดูแลสุขภาพของประชาชนได้อย่างมีประโยชน์สูงสุด แผนการปฏิรูปประเทศด้านสาธารณสุขยังมีเป้าหมายในการเสริมสร้างความรู้ด้านสุขภาพ ซึ่งรวมถึงการพัฒนาทักษะให้ประชาชนไทยทุกคนสามารถเข้าถึงและประมวลผลข้อมูลด้านสุขภาพ เพื่อใช้ในการตัดสินใจดูแลสุขภาพของตนเองได้อย่างเหมาะสม ถือเป็นขั้นตอนสำคัญในการสร้างสังคมไทยที่มีความรู้ความเข้าใจ

---

¹ กรมอนามัย, **แนวทางการพัฒนาโรงเรียนรอบรู้ด้านสุขภาพ** (กรุงเทพฯ: สำนักงานกิจการโรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก, 2563), 1.

² สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, **ยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี พ.ศ. 2561-2580** (กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2561).

ในด้านสุขภาพ ซึ่งประชาชนสามารถรับรู้และเข้าใจข้อมูลด้านสุขภาพได้อย่างถูกต้อง นอกจากนี้ยังต้องพัฒนาระบบบริการสุขภาพ การศึกษา ระบบสวัสดิการ และสิ่งแวดล้อม ให้สนับสนุนการเข้าถึงข้อมูลและบริการต่าง ๆ อย่างง่ายดาย และช่วยให้ประชาชนสามารถประเมิน และนำข้อมูลเหล่านั้นไปใช้ในการตัดสินใจในการดูแลสุขภาพของตนเองและครอบครัวได้อย่างมีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับความเหมาะสม³

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การพัฒนาสุขภาพและโภชนาการในโรงเรียน ถือเป็นการลงทุนในด้านสุขภาพ ความเป็นอยู่ที่ดี และการเรียนรู้ของเด็กและเยาวชน โดยส่งผลถึงครอบครัวและชุมชนเมื่อเด็กมีอาการเจ็บป่วยหรือขาดสารอาหาร ความสามารถในการเรียนรู้ย่อมลดลงและเมื่อเด็กไม่ได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพ ทำให้โอกาสที่จะมีสุขภาพดีก็จะลดลงด้วย สุขภาพที่ดี โภชนาการที่ดี และการศึกษาที่มีคุณภาพนั้นไม่เพียงเป็นสิทธิสำคัญ แต่ยังเป็นการลงทุนในอนาคตของประเทศและศักยภาพของประชาชนในการใช้ชีวิตที่สมบูรณ์และสร้างสรรค์ โดยความสัมพันธ์ระหว่างการศึกษา โภชนาการ และสุขภาพนี้ ส่งเสริมให้เกิดการบูรณาการระบบอย่างเป็นองค์รวม เพื่อให้เกิดประสิทธิผลในการพัฒนาสุขภาพและโภชนาการในโรงเรียน องค์การของสหประชาชาติและองค์การระหว่างประเทศหลายแห่งจึงได้ตอบสนองด้วยการสร้างความร่วมมือใหม่ในชื่อ "การยกระดับสุขภาพและโภชนาการในโรงเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ" ที่มุ่งเน้นส่งเสริมสุขภาพและโภชนาการของเด็กและเยาวชนในวัยเรียนให้มีโอกาสเรียนรู้และเติบโตสู่ศักยภาพสูงสุด รวมถึงสร้างอนาคตที่มั่นคงให้กับชุมชนและประเทศ ซึ่งความร่วมมือนี้ประกอบด้วย องค์การอาหารและการเกษตรแห่งสหประชาชาติ (FAO) องค์การความร่วมมือด้านการศึกษาระดับโลก (GPE) องค์การการศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (UNESCO) องค์การทุนเพื่อเด็กแห่งสหประชาชาติ (UNICEF) คณะกรรมการโภชนาการแห่งสหประชาชาติ (UNSCN) กลุ่มธนาคารโลก (World Bank) โครงการอาหารโลก (WFP) และองค์การอนามัยโลก (WHO) ที่ร่วมมือกันมุ่งมั่นในการพัฒนาสุขภาพและโภชนาการในโรงเรียนเป็นประเด็นสำคัญในวาระระดับประเทศ ภูมิภาค และระดับโลก นอกจากนี้ความร่วมมือนี้ยังเชิญชวนให้รัฐบาลและพันธมิตรอื่น ๆ พึงฟูความมุ่งมั่นในการพัฒนาสุขภาพและโภชนาการในโรงเรียน พร้อมทั้งเพิ่มความพยายามในการจัดสรรทรัพยากร เพื่อนำมาตรการที่ได้รับการพิสูจน์แล้วมาใช้ในวงกว้าง เพื่อตอบสนองความต้องการด้านการเรียนรู้และการเจริญเติบโตอย่างรอบด้านของเด็ก ดังนั้น การลงทุน

³ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564)**, เข้าถึงเมื่อ 27 มกราคม 2565, <http://www.senate.go.th/w3c/senate/pictures/comm/52/lawguide/law1/6.pdf>.

ที่มีประสิทธิภาพในด้านสุขภาพ โภชนาการ และความเป็นอยู่ที่ดีของผู้เรียนผ่านโครงการที่เชื่อมโยงระบบการศึกษา สุขภาพ และอาหาร จึงเป็นหัวใจสำคัญของเป้าหมายในปี ค.ศ. 2030 และยังช่วยให้อบรมบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนอย่างน้อย 10 เป้าหมาย เช่น การขจัดความยากจน (SDG1) การขจัดความหิวโหย (SDG2) การส่งเสริมสุขภาพที่ดี (SDG3) การศึกษาที่มีคุณภาพ (SDG4) ความเสมอภาคทางเพศ (SDG5) น้ำสะอาดและสุขาภิบาล (SDG6) การเติบโตทางเศรษฐกิจ (SDG8) การลดความเหลื่อมล้ำ (SDG10) สันติภาพ ความยุติธรรมและสถาบันที่เข้มแข็ง (SDG16) และความร่วมมือที่เข้มแข็งยิ่งขึ้น (SDG17)⁴

สำหรับประเทศไทย ได้รับแนวคิดการจัดตั้งโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพและเริ่มดำเนินการตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2541 จนถึงปีงบประมาณ พ.ศ. 2543 โดยมีเป้าหมายให้มีโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพเพิ่มขึ้นในแต่ละปีเป็นจังหวัดละ 1 แห่ง อำเภอละ 1 แห่ง และตำบลละ 1 แห่ง ตามลำดับ ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2544 กรมอนามัยได้จัดให้มีการลงนามข้อตกลงความร่วมมือในการพัฒนาโรงเรียนให้เป็นสถานที่ที่ผ่านมาตรฐานด้านการส่งเสริมสุขภาพร่วมกับกรมสามัญศึกษา และสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (สปช.) และในปีงบประมาณ พ.ศ. 2545 ได้มีการพัฒนาเกณฑ์การประเมินและจัดระดับการประเมินเป็นโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับทองแดง ระดับเงิน และระดับทอง จนกระทั่งปีงบประมาณ พ.ศ. 2551 พบว่า มีโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพบรรลุเกณฑ์ระดับทองค่อนข้างสูง จึงมีการยกระดับเกณฑ์ประเมินโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพให้สูงขึ้นเป็นโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร⁵ โดยการศึกษาในปัจจุบันมีความสำคัญในการพัฒนาศักยภาพของนักเรียนเพื่อให้สามารถเผชิญกับความท้าทายที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาและให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ซึ่งเน้นถึงการพัฒนาสุขภาพที่ครอบคลุมทั้งร่างกายและจิตใจ โดยส่งผลให้เกิดความต้องการในการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพอย่างมีประสิทธิภาพ โรงเรียนเหล่านี้จะต้องมีการบริหารจัดการอย่างยั่งยืน โดยการจัดการทรัพยากรและกิจกรรมต่าง ๆ ที่ก่อให้เกิดผลกระทบเชิงบวกต่อสุขภาพและความเป็นอยู่ของนักเรียน และชุมชน

การพัฒนาความยั่งยืนในองค์กรการศึกษา จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งเพื่อให้แน่ใจว่าทรัพยากรที่มีอยู่ถูกนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด โดยการบริหารความยั่งยืนเป็นแนวคิดที่มีรากฐานมายาวนาน โดยเริ่มมีการพัฒนาขึ้นอย่างจริงจังในช่วงคริสต์ศตวรรษที่ 20 แนวคิดพื้นฐาน

⁴ UNESCO, **Stepping up effective school health and nutrition: A partnership for healthy learners and brighter futures** (CLD 455.20 ED-2020/WS/13), 2020, pp. 3-4.

⁵ กรมอนามัย, **คู่มือการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ พ.ศ. 2558** (กรุงเทพฯ: สำนักส่งเสริมสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุข โรงพิมพ์สำนักงานพาณิชย์, 2558), 3.

ของการบริหารความยั่งยืน คือ การจัดการทรัพยากรและกิจกรรมต่าง ๆ ให้เกิดผลกระทบเชิงบวกทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อม ความยั่งยืน หมายถึง การทำให้ทรัพยากรและระบบต่าง ๆ สามารถดำรงอยู่ได้ในระยะยาว หนึ่งในหนังสือที่สำคัญเกี่ยวกับการบริหารความยั่งยืน คือ "Our Common Future" หรือที่รู้จักกันในชื่อรายงานบรันด์แลนด์ (Brundtland Report) ซึ่งเผยแพร่โดยคณะกรรมการโลกด้านสิ่งแวดล้อมและการพัฒนาในปี พ.ศ. 2530 (1987) รายงานนี้เสนอแนวคิดของการพัฒนาที่ยั่งยืนว่า "การพัฒนาที่มุ่งตอบสนองความต้องการของปัจจุบันโดยไม่ทำลายศักยภาพของคนรุ่นหลังในการตอบสนองความต้องการของตนในอนาคต"⁶ เป็นครั้งแรกที่แนวคิดนี้ถูกนำเสนอในระดับสากลและได้รับการยอมรับอย่างแพร่หลาย ต่อมาในปี พ.ศ. 2535 (1992) การประชุมสุดยอดโลก ด้านสิ่งแวดล้อมและการพัฒนา (Earth Summit) ที่เมืองรีโอเดจาเนโร ประเทศบราซิล ได้ขยายความแนวคิดการพัฒนาที่ยั่งยืนออกไปอีก โดยมีการสร้างกรอบการดำเนินการที่เรียกว่า "วาระ 21" (Agenda 21)⁷ ซึ่งเป็นแผนปฏิบัติการสำหรับการพัฒนาที่ยั่งยืนในศตวรรษที่ 21 นับจากนั้นการบริหารความยั่งยืนได้กลายเป็นหัวข้อสำคัญในนโยบายของรัฐบาลองค์กรระหว่างประเทศและภาคธุรกิจทั่วโลก การบริหารความยั่งยืนจึงมีความสำคัญเป็นอย่างมากไม่เพียงแต่ในปัจจุบัน แต่ยังคงคำนึงถึงอนาคตอีกด้วย แนวทางนี้สอดคล้องกับการดำเนินงานของโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ การจัดการทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ และการสร้างระบบการเรียนการสอนที่ยืดหยุ่นตามความต้องการและการเปลี่ยนแปลงของสังคม เป็นองค์ประกอบสำคัญในการสร้างความยั่งยืนในองค์กรการศึกษา โดยเฉพาะในโรงเรียนที่มุ่งหวังให้เกิดผลกระทบเชิงบวกต่อสุขภาพและความเป็นอยู่ของนักเรียนและชุมชน ด้วยเหตุนี้ความยั่งยืนจึงเกี่ยวข้องกับการพัฒนาทักษะและศักยภาพของบุคลากรในระดับผู้บริหาร ครู และนักเรียนซึ่งสอดคล้องกับความจำเป็นในการพัฒนานักเรียนตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่เน้นการพัฒนาสุขภาพทั้งร่างกายและจิตใจ ด้วยความสามารถในการตอบสนองต่อความท้าทายใหม่ ๆ ที่สามารถปรับใช้ในบริบทต่าง ๆ ทำให้องค์กรการศึกษาสามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและเผชิญกับความท้าทายและการเปลี่ยนแปลงในอนาคตได้ โดยการวางแผนและการดำเนินงานที่ยืดหยุ่นและยั่งยืน พร้อมทั้งพัฒนาทักษะและความรู้ที่ทันสมัยให้กับนักเรียน เตรียมความพร้อมสำหรับอนาคตที่ไม่แน่นอนและเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว การบริหารความยั่งยืน จึงเป็นเครื่องมือสำคัญที่ช่วยให้

---

⁶ Gro Harlem Brundtland, *Our Common Future: The World Commission on Environment and Development* (Oxford: Oxford University Press, 1987), 45.

⁷ United Nations, "Agenda 21," *Sustainable Development Knowledge Platform*, accessed June 21, 2023, <https://sustainabledevelopment.un.org/milestones/unced/agenda21>.

องค์การการศึกษาไปถึงเป้าหมายและมีบทบาทสำคัญในการสร้างสังคมที่ยั่งยืน โดยเฉพาะการจัดการกิจกรรมที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพและความเป็นอยู่ของนักเรียนและชุมชน เพื่อให้โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพสามารถตอบสนองต่อความต้องการและความท้าทายในอนาคตได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

ปัญหาของการวิจัย

จากการที่ WHO และ UNESCO ได้เปิดตัวโครงการ “ทำให้ทุกโรงเรียนเป็นโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ” โดยมีเป้าหมายเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมที่ดีต่อสุขภาพ เพิ่มความรู้ด้านสุขภาพ ในหมู่นักเรียนและให้บริการด้านสุขภาพควบคู่กับการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการมีสุขภาพดี ในโรงเรียน โครงการนี้ยังพบช่องว่างและความท้าทายหลายประการ เช่น การขาดแคลนทรัพยากร และเครื่องมือสำหรับติดตามและประเมินผล อีกทั้งยังเน้นย้ำถึงความจำเป็นในการมีกลไกที่เป็นระบบ เพื่อรับมือกับปัญหาและขยายการดำเนินงานของโปรแกรมสุขภาพในโรงเรียนให้ครอบคลุม และมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ทั้งนี้เพื่อให้เด็กและวัยรุ่นมีคุณภาพชีวิตที่ดีในระยะยาว ท่ามกลางการฟื้นฟู การศึกษาหลังวิกฤตโควิด-19 ซึ่งชี้ให้เห็นถึงความจำเป็นเร่งด่วนในการลงทุนในโครงการด้านสุขภาพ และโภชนาการในโรงเรียน ตลอดจนการสร้างสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถดำเนินชีวิต อย่างมีสุขภาพดีได้อย่างยั่งยืน⁸

สำหรับการศึกษาถึงปัญหาการบริหารงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร ในประเทศไทย เผยให้เห็นว่ามีความท้าทายหลายประการที่อาจส่งผลกระทบต่อคุณภาพและความยั่งยืน ของโครงการนี้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการขาดการบูรณาการระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ เช่น สาธารณสุข โรงเรียน และชุมชน ส่งผลให้การดำเนินงานด้านสุขภาพในโรงเรียนไม่ต่อเนื่องและ ไม่มีประสิทธิภาพ สาเหตุของปัญหานี้สามารถวิเคราะห์ได้จากหลายมิติ เริ่มตั้งแต่การจัดสรร งบประมาณที่มีอยู่อย่างจำกัด จนถึงการขาดการมีส่วนร่วมจากผู้ปกครองและชุมชน ซึ่งเป็นปัจจัย สำคัญในการสร้างความยั่งยืนให้กับโครงการ การมีส่วนร่วมของครูและนักเรียนในโครงการส่งเสริม สุขภาพที่ยังไม่เข้มแข็งพอ เนื่องจากการขาดการฝึกอบรมที่เหมาะสมและการพัฒนาศักยภาพของครู ในด้านการส่งเสริมสุขภาพ ทำให้ครูไม่สามารถเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับนักเรียนได้ ส่งผลทำให้กิจกรรม ต่าง ๆ ที่จัดขึ้นไม่มีประสิทธิภาพตามที่ควรจะเป็น นอกจากนี้ปัญหาการขาดความรู้ความเข้าใจ

⁸ รายงานสรุปขององค์การอนามัยโลกในการประชุมระหว่างกระทรวง เพื่อฟื้นฟูโรงเรียน ส่งเสริมสุขภาพในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ จัดขึ้นในรูปแบบออนไลน์ ระหว่างวันที่ 12-14 ตุลาคม 2021 (World Health Organization, 2021).

เกี่ยวกับการดำเนินงานของโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพยังส่งผลให้เกิดความสับสนในหลักการและแนวทางการปฏิบัติที่ควรมี⁹

รายงานการสำรวจภาวะสุขภาพของนักเรียนในประเทศไทยประจำปี พ.ศ. 2564 ในด้านสุขภาพอนามัยส่วนบุคคลเผยให้เห็นถึงปัญหาหลายประการที่ส่งผลต่อสุขภาพของนักเรียน โดยพบว่านักเรียนส่วนใหญ่ทั้งหญิงและชายไม่ได้ล้างมืออย่างสม่ำเสมอ โดยเฉพาะอย่างยิ่งก่อนรับประทานอาหารหรือหลังการใช้ส้วม หลายคนล้างมือเพียงบางครั้งหรือแทบไม่เคยล้างเลย ซึ่งพฤติกรรมนี้เพิ่มความเสี่ยงต่อการติดเชื้อและโรคต่าง ๆ ที่สามารถป้องกันได้ด้วยสุขอนามัยพื้นฐาน นอกจากนี้ในรายงานยังระบุว่า นักเรียนมีภาวะน้ำหนักเกินและภาวะอ้วนสูงถึงร้อยละ 39.3 ซึ่งสะท้อนถึงปัญหาด้านโภชนาการและการขาดการออกกำลังกายที่เหมาะสม ในด้านพฤติกรรมการใช้สารเสพติด พบว่านักเรียนถึงร้อยละ 70.4 เคยสูบบุหรี่ ซึ่งเป็นตัวเลขที่น่ากังวลอย่างมาก และในกลุ่มนักเรียนที่เคยสูบบุหรี่พบว่าการใช้บุหรี่ไฟฟ้าถึงร้อยละ 44.1 ซึ่งบุหรี่ไฟฟ้าถือเป็นปัจจัยเสี่ยงที่เพิ่มขึ้น เนื่องจากการใช้งานง่ายและมีความเข้าใจผิดว่าเป็นอันตรายน้อยกว่าบุหรี่ธรรมดา¹⁰

การประเมินกิจกรรมและโปรแกรมสุขภาพในโรงเรียน พบว่า กิจกรรมสุขภาพในโรงเรียนมักกระจุกจัดกระจายและขาดระบบติดตามผลหรือการบูรณาการสุขภาพเข้ากับหลักสูตรหลักการของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ซึ่งกำหนดให้การศึกษาต้องมุ่งพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และสุขภาพที่สมบูรณ์ การดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ จึงเป็นสิ่งจำเป็นในการพัฒนานักเรียนให้มีพฤติกรรมสุขภาพที่ถูกต้อง อย่างไรก็ตาม เมื่อไม่มีการบูรณาการและการสนับสนุนที่เพียงพอจากหน่วยงานต่าง ๆ จะทำให้การดำเนินงานนี้ไม่สามารถบรรลุเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ ปัญหานี้มีความสำคัญเนื่องจากการส่งเสริมสุขภาพในโรงเรียนไม่เพียงแต่ส่งผลดีต่อนักเรียนเท่านั้น แต่ยังส่งผลกระทบต่อครูและบุคลากรในโรงเรียน การสร้างสภาพแวดล้อมในการเรียนรู้ที่สนับสนุนสุขภาพที่ดีจะช่วยให้เกิดความตระหนักรู้เกี่ยวกับสุขภาพในสังคมโดยรวม ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักเรียนและสร้างคุณค่าทางสังคมด้านสุขภาพที่ยั่งยืน ด้วยเหตุนี้การสร้างมาตรฐานที่ยั่งยืนในโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร จึงมีความสำคัญในการพัฒนานักเรียนให้มีทักษะชีวิตที่ดี ทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ การมีสุขภาพที่ดีจะช่วยส่งเสริมความสามารถในการคิดวิเคราะห์และการแก้ปัญหาในชีวิตประจำวัน ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญ

⁹ สมควร สีทาพา, 10 ปี โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพในประเทศไทย (ขอนแก่น: ศูนย์อนามัยที่ 6 กรมอนามัย, 2551).

¹⁰ กรมอนามัย, รายงานการสำรวจภาวะสุขภาพ นักเรียนในประเทศไทย พ.ศ. 2564 (Thailand Global School-based Student Health Survey, 2021: GSHS) (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ บริษัท มินนี่ กรุ๊ป จำกัด, 2565), 4-5.

ในการพัฒนาไปสู่การเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพในสังคม จากการสำรวจภาวะสุขภาพของนักเรียนในประเทศไทยสะท้อนถึงปัญหาสุขภาพที่ยังคงมีอยู่ในกลุ่มนักเรียน โดยเฉพาะในด้านการขาดการปฏิบัติตามสุขอนามัยพื้นฐาน เช่น การไม่ล้างมือก่อนรับประทานอาหารหรือหลังการใช้ส้วม รวมถึงพฤติกรรมการใช้สารเสพติด เช่น การสูบบุหรี่และบุหรี่ไฟฟ้า อีกทั้งยังพบปัญหาภาวะอ้วนในนักเรียนที่มีอัตราสูง ซึ่งชี้ให้เห็นถึงความจำเป็นในการส่งเสริมสุขภาพในโรงเรียนอย่างจริงจังและเป็นระบบการศึกษาการส่งเสริมสุขภาพในโรงเรียนจึงเป็นเรื่องที่สำคัญ โดยเฉพาะการดำเนินโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร ซึ่งเป็นเครื่องมือในการสร้างกระบวนการบริหารจัดการที่มีเป้าหมายในการส่งเสริมสุขภาพอย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ โรงเรียนต้องมุ่งเน้นการบริหารที่สร้างนิสัยการดูแลสุขภาพที่ยั่งยืน เช่น การบูรณาการกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพในทุกมิติ ทั้งด้านการเรียนการสอนการออกกำลังกาย และการควบคุมโภชนาการ พร้อมทั้งการเสริมสร้างความตระหนักรู้ให้กับนักเรียนและครู ผ่านกิจกรรมที่กระตุ้นการเรียนรู้ และการพัฒนาพฤติกรรมที่ยั่งยืน ซึ่งจะส่งผลให้โครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชรสามารถดำเนินการได้อย่างยั่งยืน และเกิดผลกระทบในเชิงบวกที่ต่อเนื่องในอนาคต ถือได้ว่าเป็นการเผชิญความท้าทายที่อยู่ภายใต้ข้อจำกัดที่มีอยู่ของทรัพยากร บุคลากร ระยะเวลา และงบประมาณของภาคการศึกษา สาธารณสุข และท้องถิ่น เพื่อเป้าหมายสูงสุดในการปฏิรูปการศึกษาและการปฏิรูประบบสุขภาพ¹¹

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา ผู้วิจัยต้องการศึกษาการบริหารความยั่งยืนของโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร อันจะนำไปสู่การได้มาซึ่งแนวทาง กระบวนการ หรือวิธีการที่ช่วยส่งเสริมความต่อเนื่องและความยั่งยืนของโรงเรียนเหล่านี้อย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชรถือเป็นต้นแบบที่สำคัญในการพัฒนาสุขภาพความเป็นอยู่ที่ดี และคุณภาพชีวิตของนักเรียน บุคลากร และชุมชน การบริหารความยั่งยืนจึงมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการรักษามาตรฐาน พัฒนาศักยภาพ และขยายผลสู่โรงเรียนอื่น ๆ ผลการวิจัยในครั้งนี้ จะมีประโยชน์ต่อผู้บริหารและครูในการใช้เป็นแนวทางเพื่อรักษามาตรฐานและพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารงาน เพื่อให้โรงเรียนสามารถดำรงสถานการณืเป็นโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชรได้อย่างยั่งยืนในระยะยาวต่อไป

¹¹ กรมอนามัย, คู่มือการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ พ.ศ. 2558 (กรุงเทพฯ: สำนักส่งเสริมสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุข โรงพิมพ์สำนักงานพาณิชย์, 2558), 6.

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อทราบการบริหารความยั่งยืนของโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร

ข้อคำถามของการวิจัย

การบริหารความยั่งยืนของโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชรเป็นอย่างไร

สมมติฐานของการวิจัย

การบริหารความยั่งยืนของโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร เป็นพหุวิธีการ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยการบริหารความยั่งยืนของโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร ผู้วิจัยได้ทำการกำหนดกรอบแนวคิดของการวิจัยจากองค์ความรู้ในเรื่องต่อไปนี้

แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการบริหารความยั่งยืน ได้แก่ หลักการขององค์การการศึกษา วิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (UNESCO) ได้ระบุไว้ว่า แนวคิดเกี่ยวกับความยั่งยืนเกี่ยวข้องกับการรักษาและเพิ่มพูนทรัพยากรทางสิ่งแวดล้อม สังคมและเศรษฐกิจ เพื่อให้สามารถตอบสนองต่อความต้องการของคนในปัจจุบันและในอนาคต¹² นามาซอวา (Namazova) กล่าวไว้ว่า หลักการพัฒนาอย่างยั่งยืนเน้นส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต เพื่อให้ประชาชนมีความรู้และทักษะในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ โดยบูรณาการความรู้ด้านวิทยาศาสตร์และสังคม พร้อมความร่วมมือจากทุกภาคส่วน เพื่อสร้างสังคมที่เจริญก้าวหน้าเท่าเทียมและยั่งยืนสำหรับคนรุ่นปัจจุบันและอนาคต โดยทุกคนมีบทบาทร่วมกันอย่างรับผิดชอบในการดำเนินงาน¹³ มุลเลอร์ (Müller) อธิบายว่า การศึกษาเพื่อความยั่งยืน (Education for Sustainable Development - ESD) ประกอบด้วย 4 ขั้นตอนหลักในการพัฒนาและบูรณาการความยั่งยืน ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 ความยั่งยืนยังไม่เป็นประเด็นหลัก ขั้นตอนที่ 2 โครงการ โรงเรียนเริ่มมีการทบทวนและพิจารณาความยั่งยืน ขั้นตอนที่ 3 ระบบโรงเรียนมีการปรับทิศทางและการดำเนินการอย่างเป็นระบบเพื่อตอบสนองต่อความยั่งยืนและ ESD ขั้นตอนที่ 4 โปรไฟล์ โรงเรียนมีการพัฒนาและนำแนวทางความยั่งยืนมาบูรณาการอย่างเต็มที่¹⁴

¹² UNESCO-UNEVOC International Centre, Sustainability, สืบค้นจาก <https://unevoc.unesco.org/home/Sustainable+development>

¹³ Namazova Nodira Dzhumaevna. Principles of Sustainable Development and Education. 2023. **Excellencia: International Multi-disciplinary Journal of Education**. 1, 6 (2023): p. 66.

¹⁴ Ulrich Müller, "Leading Schools towards Sustainability. Fields of Action and Management Strategies for Principals," **Sustainability**, 12(7):3031, April 2020, 5-6.

ธีรเสฏฐ์ ศิรธนานนท์ ได้อธิบายว่า ในการบริหารจัดการเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน ในสถาบันการศึกษาควรครอบคลุม 4 ด้านหลัก ได้แก่ 1) ด้านความยั่งยืน ซึ่งให้ความสำคัญกับการคงความสมดุลและการพัฒนาอย่างยั่งยืนในระยะยาว 2) ด้านผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย โดยส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องเพื่อสร้างความร่วมมือและความเข้าใจที่ดี 3) ด้านกระบวนการภายใน ที่มุ่งปรับปรุงและพัฒนาโครงสร้างและระบบการทำงานภายในองค์กรให้มีประสิทธิภาพและยืดหยุ่นต่อการเปลี่ยนแปลงและ 4) ด้านการเรียนรู้และพัฒนา ที่เน้นการเสริมสร้างความรู้ ทักษะ และการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้สถาบันการศึกษาสามารถก้าวสู่ความยั่งยืนได้อย่างชัดเจนและมั่นคงในทุกมิติของการดำเนินงาน¹⁵ นาวาซ และ โคซ (Nawaz and Koç) ได้พัฒนารอบโครงสร้างสำหรับการจัดการความยั่งยืนโดยอิงจากการตรวจสอบเอกสารเกี่ยวกับการจัดการความยั่งยืนและการประเมินอย่างครอบคลุมและแนวทางมาตรฐานสากล โดย Sustainability management system framework (SMSF) คือ แบบจำลอง ที่เชื่อมโยงกับแบบจำลอง PDCA (Plan-Do-Check-Act) ซึ่งสามารถนำไปใช้กับองค์กรที่หลากหลายได้วงจรของ SMSF ประกอบด้วยองค์ประกอบของระบบ ทั้ง 7 ส่วน 1) องค์กร/ผู้มีอำนาจตัดสินใจ 2) วิสัยทัศน์ ขอบข่าย และหลักการ 3) หลักเกณฑ์ การประเมินความเสี่ยงและวัตถุประสงค์ 4) การริเริ่มความยั่งยืนเพื่อลดความเสี่ยงขององค์กร 5) การเตรียมการและการจัดระเบียบ 6) การดำเนินการ ตรวจสอบ และวิเคราะห์ และ 7) การทบทวนและปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง¹⁶

แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร ศึกษาหลักการของกรมอนามัยว่าด้วยการประเมินโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร แบ่งออกเป็น 3 ด้านหลัก ได้แก่ 1) การดำเนินงานของโรงเรียนที่มุ่งเน้นการเป็นโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ เช่น การจัดกิจกรรมหรือโครงการที่สนับสนุนสุขภาพของนักเรียนและบุคลากร 2) การดำเนินงานของนักเรียนแกนนำ ซึ่งเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการช่วยขับเคลื่อนและสร้างแรงจูงใจให้เพื่อนนักเรียนปฏิบัติตามแนวทางสุขภาพที่ดี และ 3) ผลลัพธ์หรือผลสำเร็จที่สะท้อนให้เห็นถึงการพัฒนา สุขภาพของนักเรียน เช่น การลดปัญหาสุขภาพหรือการเพิ่มพฤติกรรมสุขภาพที่ดี โดยมีการกำหนดตัวชี้วัดเพื่อประเมินผลทั้งหมด 19 ตัว เพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายและแนวทางสนับสนุนโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพในระดับเพชรที่มุ่งเน้นการ

¹⁵ ธีรเสฏฐ์ ศิรธนานนท์, “การพัฒนายุทธศาสตร์สถาบันอุดมศึกษาไทยด้วยแนวคิดคุณภาพที่ยั่งยืน,” *STOU Academic Journal of Research and Innovation (Humanities and Social Science)* 2, 2 (2565): 9.

¹⁶ Waqas Nawaz, and Muammer Koç. "Development of a systematic framework for sustainability management of organizations." *Journal of Cleaner Production* 171 (2018): 1267.

พัฒนามาตรฐานอย่างเป็นระบบและยั่งยืน¹⁷ และการพัฒนามาตรฐานสำหรับโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับโลก ตามแนวทางขององค์การอนามัยโลก (World Health Organization) เป็นมาตรฐานสำหรับคุณลักษณะสำคัญ 6 ประการ และองค์ประกอบหลัก 8 ประการในการนำไปปฏิบัติ¹⁸

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารความยั่งยืนของโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร ได้แก่ วาริณี เอี่ยมสวัสดิกุล และคณะ ได้ศึกษาการพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อนำไปสู่การเป็นโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร โรงเรียนวัดสลักเหนือ จังหวัดนนทบุรี¹⁹ สุวิชา สังข์ทอง และประจักษ์ บัวผัน ได้ศึกษาปัจจัยทางการบริหารและปัจจัยแห่งความสำเร็จที่มีผลต่อการพัฒนาโรงเรียนตามมาตรฐานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชรของบุคลากรทางการศึกษาในเขตสุขภาพที่ 7²⁰ อลดา กุลาสา และธัชชัย จิตรนนท์ ได้ศึกษาการพัฒนาแนวทางการดำเนินงานสู่การเป็นโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชรของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2²¹ บุชบา บุญเกษมพันธ์ ได้ศึกษารูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชรของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน²²

¹⁷ กรมอนามัย, **คู่มือก้าวสู่โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร** (กรุงเทพฯ: สำนักส่งเสริมสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุข โรงพิมพ์สำนักข่าวพาณิชย์, 2552), 11.

¹⁸ World Health Organization, **Health Promoting Schools: Experiences from the Western Pacific Region** (Western Pacific Region, 2017), 4-11.

¹⁹ วาริณี เอี่ยมสวัสดิกุล และคณะ, "การพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อนำไปสู่การเป็นโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร โรงเรียนวัดสลักเหนือ จังหวัดนนทบุรี," **Thai Journal of Nursing** 68, 4 (2562): 11-20.

²⁰ สุวิชา สังข์ทอง และประจักษ์ บัวผัน, "ปัจจัยทางการบริหารและปัจจัยแห่งความสำเร็จที่มีผลต่อการพัฒนาโรงเรียนตามมาตรฐานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชรของบุคลากรทางการศึกษาในเขตสุขภาพที่ 7," **วารสารวิจัย มข. (ฉบับบัณฑิตศึกษา)** 22, 2 (2565): 213-223.

²¹ อลดา กุลาสา และธัชชัย จิตรนนท์, "การพัฒนาแนวทางการดำเนินงานสู่การเป็นโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชรของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2," **Journal of MCU Nakhondhat** 7, 6 (2563): 145-155.

²² บุชบา บุญเกษมพันธ์, "รูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชรของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน", **ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต บริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์**, 2561.

ทนงศักดิ์ โพธิ์เกตุ ได้ทำการศึกษา การประเมินโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร²³ สุธีรา เมืองนาโพธิ์ ได้ทำการศึกษา การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ ระดับประถมศึกษา (ระยะที่ 1)²⁴ ดรุณี ไร่เปี่ยม ได้ศึกษาและออกแบบกลยุทธ์บริหารโรงเรียน เพื่อเสริมสร้างมหานครน่าอยู่อย่างยั่งยืน²⁵ ลีสัน (Leeson) ได้ทำการศึกษา การดำเนินการของ โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพที่ส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน²⁶ ออนเซล และซูแมน (Öncel and Sümen) ได้ทำการศึกษาเรื่องการปรับปรุงปัจจัยสำหรับโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพให้เข้ากับสังคมธุรกิจ²⁷ ญะมาลุดดีน (Jamaluddin) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การบริหารจัดการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ การพัฒนาอย่างยั่งยืน²⁸ ทูนา (Tuna) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการดำเนินการตามหลักความยั่งยืน²⁹

---

²³ ทนงศักดิ์ โพธิ์เกตุ, "การประเมินโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร โรงเรียน บ้านดอนแยง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4," **วารสารสังคมศาสตร์และ มานุษยวิทยาเชิงพุทธ** 5, 10 (2563): 286-300.

²⁴ สุธีรา เมืองนาโพธิ์, "การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ ระดับประถมศึกษา (ระยะที่ 1)," **วารสารการศึกษารามคำแหง**, 11(1), (สิงหาคม 2559 - มกราคม 2560), <https://ejournals.swu.ac.th/index.php/jre/article/view/8602>.

²⁵ ดรุณี ไร่เปี่ยม, **การพัฒนากลยุทธ์การบริหารโรงเรียนเพื่อเสริมสร้างมหานครน่าอยู่ อย่างยั่งยืน** (ครุศาสตร์ดุสิตบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2558), 228-231.

²⁶ Heidi Leeson, "Health Promoting Schools Impact on Targeted Student Outcomes," **Analysis Report**, (2017).

²⁷ Selma Öncel and Adem Sümen, "Adaptation of the Scale for Health Promoting Schools to Turkish Society: A Validity and Reliability Study," **Türkiye Klinikleri. Tıp Bilimleri Dergisi** 38, 1 (2018): 46-56.

²⁸ Jamaluddin, "Managing Health-Promoting School for Sustainability Development," January 2021, in **Proceedings of the 2nd Southeast Asian Academic Forum on Sustainable Development (SEA-AFSID 2018)**,

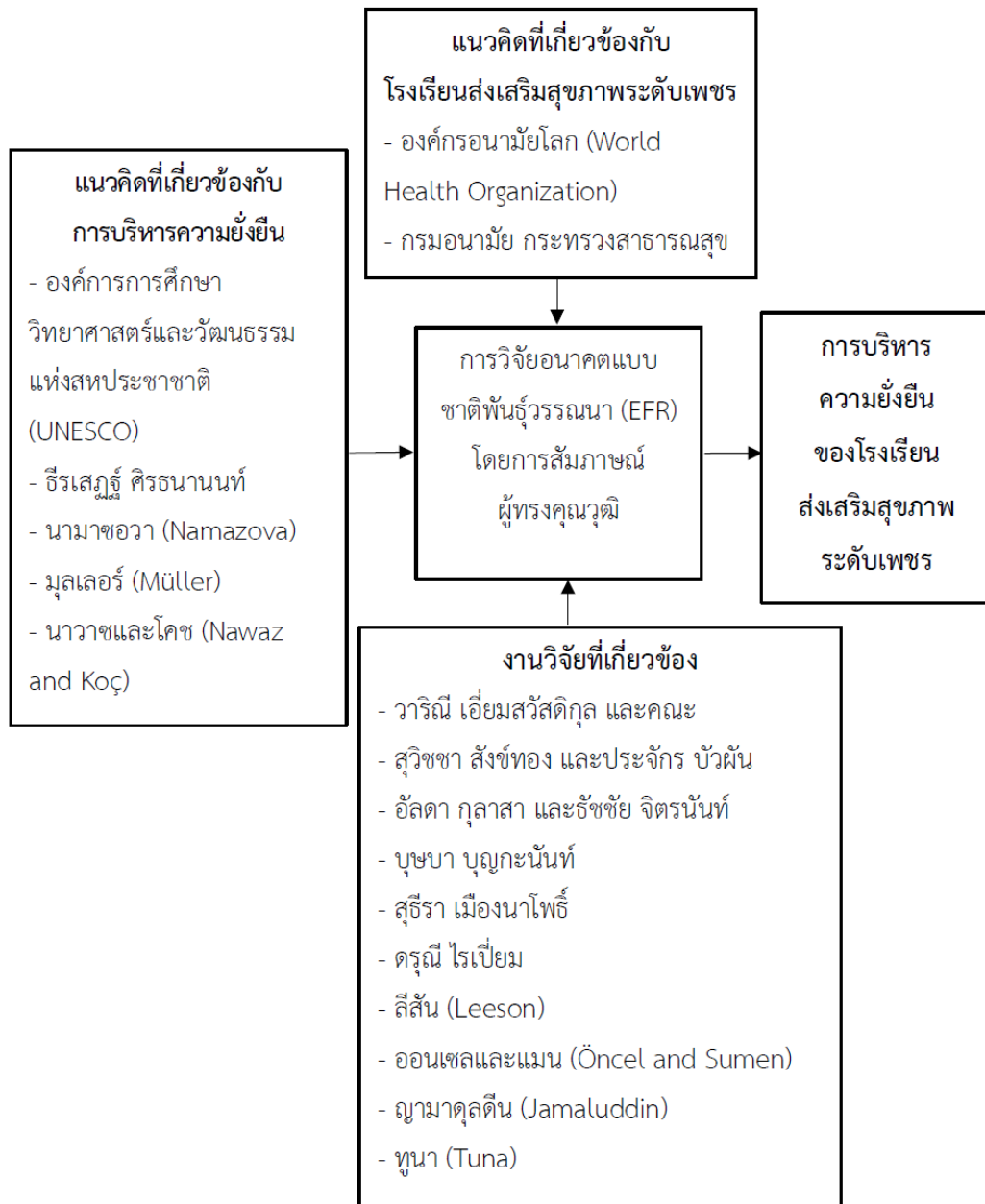
²⁹ Özlem Tuna, **Implementation of Sustainability, in Insurance and Risk Management for Disruptions in Social, Economic and Environmental Systems: Decision and Control Allocations within New Domains of Risk** (January 2022): 185-205

การวิจัยอนาคตแบบชาติพันธุ์วรรณนา (EFR)

การวิจัยอนาคตแบบชาติพันธุ์วรรณนา (Ethnographic Future Research: EFR) เป็นระเบียบวิธีการศึกษาภาพอนาคตเชิงคุณภาพที่พัฒนาขึ้นโดยศาสตราจารย์โรเบิร์ต บี. เท็กซ์เตอร์ แห่งมหาวิทยาลัยสแตนฟอร์ดในปี 2519 โดยเน้นการศึกษาวัฒนธรรมและการเปลี่ยนแปลงของวัฒนธรรมในอนาคต ผ่านการสัมภาษณ์เชิงลึกและการสร้างภาพอนาคต วิธีวิจัยนี้แตกต่างจากการวิจัยอนาคตเชิงปริมาณทั่วไปที่มักใช้การฉายภาพและการพยากรณ์ เนื่องจาก EFR เน้นกระบวนการสร้างภาพอนาคตที่อาจเกิดขึ้นได้ในวัฒนธรรมที่กำหนด โดยไม่ยึดติดกับข้อมูลในอดีตและปัจจุบันเพียงอย่างเดียว โครงการวิจัย EFR มีตัวอย่างเด่นในประเทศไทย เช่น การศึกษาเกี่ยวกับสังคมวัฒนธรรมไทยในแคลิฟอร์เนีย การวิจัยอนาคตทางสังคมวัฒนธรรมไทยกับมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และโครงการวิจัยเรื่อง “ทางสายกลางของสังคมไทยในอนาคต” EFR ประกอบด้วยกระบวนการสำคัญ เช่น การกำหนดกลุ่มประชากร การตั้งสมมติฐานเกี่ยวกับเวลาในอนาคต การวิเคราะห์ปัจจัยขับเคลื่อนและมิติทางวัฒนธรรม รวมถึงการใช้จริยธรรมในการวิจัย กระบวนการเหล่านี้ช่วยสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับภาพอนาคตที่มีความเป็นไปได้ และสนับสนุนการวางแผนและการตัดสินใจที่เหมาะสม จุดเด่นของการวิจัยแบบ EFR คือ การสัมภาษณ์เชิงลึกที่ช่วยลดอคติจากมุมมองในปัจจุบันและส่งเสริมให้เกิดมโนภาพแห่งอนาคตที่ชัดเจนยิ่งขึ้น โดยมุ่งเน้นให้การวางแผนในปัจจุบันสามารถตอบสนองต่ออนาคตที่พึงปรารถนาและลดผลกระทบเชิงลบจากอนาคตที่ไม่พึงประสงค์ EFR จึงเป็นเครื่องมือสำคัญสำหรับการวิจัยในบริบทที่ต้องการเข้าใจการเปลี่ยนแปลงของวัฒนธรรมและสังคมในระยะยาว³⁰

จากที่กล่าวมานำมาประกอบเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยครั้งนี้ ดังปรากฏในภาพที่ 1

³⁰ Textor, R. B., *Ethnographic Future Research: A Short History* (2008), 8-15, อ้างถึงใน ชาตรี มูลสถาน, “การวิจัยอนาคตแบบชาติพันธุ์วรรณนา,” *วารสารมหาวิทยาลัยคริสเตียน* 16, ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม-สิงหาคม 2553): 2-5.

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

นิยามศัพท์เฉพาะ

ผู้วิจัยได้กำหนดนิยามศัพท์เฉพาะต่าง ๆ ในการวิจัยครั้งนี้ เพื่อให้เกิดความเข้าใจความหมายตรงกัน ดังต่อไปนี้

การบริหารความยั่งยืน หมายถึง กระบวนการดำเนินงานที่มุ่งเน้นการพัฒนาอย่างเป็นระบบมีคุณภาพและประสิทธิภาพ โดยมุ่งเน้นการเรียนรู้ที่เป็นองค์รวม ทั้งในด้านเนื้อหา ผลลัพธ์ วิธีการ และสิ่งแวดล้อม เพื่อให้การพัฒนาระบบการบริหารมีความชัดเจน เข้มงวด และการดำเนินงานยังคงมีประสิทธิภาพต่อเนื่องในระยะยาว

โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร หมายถึง สถานศึกษาที่จัดการศึกษาในระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ได้รับการรับรองจากคณะกรรมการประเมินโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข ให้เป็นโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร โดยมีอายุการรับรอง 3 ปี นับตั้งแต่วันที่ระบุในเกียรติบัตร และได้รับการประเมิน 3 ด้านหลัก ได้แก่ 1) การดำเนินงานของโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ 2) การดำเนินงานของนักเรียนแกนนำ และ 3) ผลสำเร็จจากการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับภาวะสุขภาพของนักเรียน

บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง การบริหารความยั่งยืนของโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบการบริหารความยั่งยืนของโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเอกสาร ตำรา บทความ แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการบริหารความยั่งยืน และแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร รวมทั้งงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและงานวิจัยต่างประเทศ มีรายละเอียดดังนี้

แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารความยั่งยืน

ความหมายของการบริหารความยั่งยืน

ธีรศักดิ์ อุปรมัย อุปไมยอริชัย และสุชาติ บางวิเศษ ได้อธิบายว่า การบริหารความยั่งยืน คือ การบริหารอย่างเป็นระบบและเป็นกระบวนการจัดการที่มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ³¹

องค์การศึกษาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (UNESCO) ได้อธิบายว่า การบริหารความยั่งยืน เป็นการศึกษาแบบองค์รวม เพื่อสร้างการเปลี่ยนแปลง ซึ่งจะพุดถึงประเด็นด้านเนื้อหาและผลลัพธ์การเรียนรู้ วิธีการเรียนการสอน และสิ่งแวดล้อมในการเรียนรู้ เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์สูงสุด คือ การเปลี่ยนแปลงสังคม³²

ลาซารอย อีโอเนสคู และอันโดรนี (Lăzăroiu, Ionescu, and Andronie) ได้อธิบายว่า การบริหารความยั่งยืน เป็นการเชื่อมโยงระหว่างความสามารถของผู้บริหารและประสิทธิภาพ

---

³¹ ธีรศักดิ์ อุปรมัย, อุปไมยอริชัย และสุชาติ บางวิเศษ, **การบริหารและการจัดการศึกษาสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน**, (พิษณุโลก: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยนเรศวร, 2563), หน้า 3.

³² UNESCO Global Action Programme on Education for Sustainable Development, **Education for sustainable development and the SDGs – learning to act, learning to achieve** (UNESCO, 2018), https://en.unesco.org/sites/default/files/gap_pn1_-_esd_and_the_sdgs_policy_brief_6_page_version.pdf.

ทางการเงิน การกำกับดูแล การจัดการ การสื่อสารภายในและแนวทางการรายงาน มีการปรับปรุง การดำเนินงานด้านสิ่งแวดล้อม สังคม และเศรษฐกิจ³³

เมนซา (Mensah) ได้อธิบายว่า การบริหารความยั่งยืน เป็นกระบวนการเชื่อมโยง ระหว่างสิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ และสังคม โดยผู้มีอำนาจตัดสินใจจะต้องตระหนักถึงความสัมพันธ์ ความสอดคล้อง และความขัดแย้งระหว่างเสาหลัก เพื่อรักษาและส่งเสริมหลักการของการพัฒนา ที่ยั่งยืน³⁴

โบรอน (Boron) ได้อธิบายว่า การบริหารความยั่งยืน เป็นการพัฒนาและจัดการกิจกรรม ที่เกี่ยวข้องเพื่อให้การดำเนินงานยังคงดำเนินต่อไปอย่างมีประสิทธิภาพ จำเป็นต้องมีกรอบระบบ แต่สิ่งที่สำคัญกว่านั้น คือ ระบบนั้นจะต้องได้รับการกำหนดอย่างเข้มงวดและชัดเจน³⁵

สรุป การบริหารความยั่งยืน หมายถึง กระบวนการดำเนินงานที่มุ่งเน้นการพัฒนา อย่างเป็นระบบ มีคุณภาพและประสิทธิภาพ โดยมุ่งเน้นการเรียนรู้ที่เป็นองค์รวม ทั้งในด้านเนื้อหา ผลลัพธ์ วิธีการ และสิ่งแวดล้อม เพื่อให้การพัฒนาระบบการบริหารมีความชัดเจน เข้มงวด และ การดำเนินงาน ยังคงมีประสิทธิภาพต่อเนื่องในระยะยาว

การบริหารความยั่งยืน

องค์การศึกษาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (UNESCO) ได้ระบุไว้ว่า แนวคิดเกี่ยวกับความยั่งยืนเกี่ยวข้องกับการรักษาและเพิ่มพูนทรัพยากรทางสิ่งแวดล้อม สังคม และ เศรษฐกิจ เพื่อให้สามารถตอบสนองต่อความต้องการของคนในปัจจุบันและในอนาคต แนวคิดนี้ ประกอบด้วย 3 ส่วนหลัก คือ

³³ George Lăzăroiu, Luminita Ionescu, and Mihai Andronie. "Sustainability Management and Performance in the Urban Corporate Economy: A Systematic Literature Review." **Sustainability** 12, 18 (2020): 7705., 4.

³⁴ Justice Mensah, "Sustainable Development: Meaning, History, Principles, Pillars, and Implications for Human Action: Literature Review," **Social Sciences**, 5 (2019): 1653531, <https://doi.org/10.1080/23311886.2019.1653531>.

³⁵ S. Boron, "Total Sustainability Management: Describing the Conditions, Requirements and Application of Sustainability Management," **Management Systems in Production Engineering** 27, no. 2 (2019): 110-118, <https://doi.org/10.1515/mspe-2019-0019>.

1. ความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อม หมายถึง การรักษาทรัพยากรธรรมชาติให้คงอยู่โดยไม่ถูกทำลาย ซึ่งหมายความว่า การดำเนินการใช้สิ่งแวดล้อมต้องไม่ถูกลดทอนลง การใช้ทรัพยากรที่สามารถทดแทนได้ต้องไม่เกินอัตราที่ทรัพยากรเหล่านั้นสามารถฟื้นฟูได้และความสามารถของสิ่งแวดล้อมในการรองรับการจัดการขยะต้องไม่เกินขีดจำกัดที่สามารถจัดการได้ นอกจากนี้การใช้ทรัพยากรที่ไม่สามารถทดแทนได้ต้องลดน้อยลงและไม่เกินระดับขั้นต่ำที่ตกลงกันได้

2. ความยั่งยืนด้านสังคม หมายถึง การรักษาความสามัคคีของสังคมและความสามารถในการทำงานร่วมกันเพื่อบรรลุเป้าหมายร่วม โดยต้องตอบสนองความต้องการของบุคคลในด้านสุขภาพความเป็นอยู่ที่ดี โภชนาการ ที่พักพิง การศึกษา และการแสดงออกทางวัฒนธรรม

3. ความยั่งยืนด้านเศรษฐกิจ เกิดขึ้นเมื่อการพัฒนาในด้านสังคมและสิ่งแวดล้อมสามารถดำเนินต่อไปได้โดยไม่เป็นภาระทางการเงิน³⁶

นามาซอวา (Namazova) กล่าวว่า หลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน คือ การส่งเสริมการเรียนรู้ที่ต่อเนื่องตลอดชีวิต เพื่อให้ประชาชนมีข้อมูลและทักษะในการแก้ไขปัญหาอย่างสร้างสรรค์ โดยใช้ความรู้ทางวิทยาศาสตร์และสังคมในการร่วมมือกัน เพื่อสร้างสังคมที่เจริญรุ่งเรืองและเท่าเทียมสำหรับทุกคนรุ่นปัจจุบันและอนาคต โดยการมีส่วนร่วมจากทุกคนในการดำเนินการอย่างรับผิดชอบ³⁷

มุลเลอร์ (Müller) กล่าวว่า การศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน (Education for Sustainable Development - ESD) มีเป้าหมายในการส่งเสริมการพัฒนาที่ยั่งยืนผ่านการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงทั้งมิติทางสังคม สิ่งแวดล้อม และเศรษฐกิจ โดยมุ่งให้ผู้เรียนสามารถคิดและทำงานในรูปแบบที่ยั่งยืนและมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคมอย่างรับผิดชอบ กรอบการบริหารความยั่งยืนในโรงเรียนถูกออกแบบมาเพื่อช่วยให้ผู้บริหารโรงเรียนสามารถนำการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน (ESD) เข้ามาผสมผสานในระบบการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งจะส่งผลให้โรงเรียนสามารถเป็นสถานที่ที่ไม่เพียงแต่เรียนรู้ แต่ยังเป็นพื้นที่ที่เกิดการเปลี่ยนแปลงเชิงบวกในทิศทางที่ยั่งยืน โดยกรอบการบริหารนี้ประกอบด้วย 4 ขั้นตอนหลักในการพัฒนาและบูรณาการความยั่งยืน ได้แก่

ขั้นตอนที่ 1 ความยั่งยืนยังไม่เป็นประเด็นหลักในขั้นตอนนี้ โรงเรียนอาจยังไม่มี การดำเนินกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับความยั่งยืนอย่างเป็นระบบ อาจมีการเรียนรู้เรื่อง การศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน (ESD) ในบางวิชา แต่ยังขาดการสนับสนุนร่วมกันจากทุกฝ่ายในโรงเรียน

³⁶ UNESCO-UNEVOC International Centre, **Sustainability**, สืบค้นจาก <https://unevoc.unesco.org/home/Sustainable+development>

³⁷ Namazova Nodira Dzhumaevna. Principles of Sustainable Development and Education. 2023. **Excellencia: International Multi-disciplinary Journal of Education**. 1, 6 (2023): p. 66.

ขั้นตอนที่ 2 โครงการ โรงเรียนเริ่มมีการทบทวนและพิจารณาความยั่งยืน รวมถึงการเริ่มต้นโครงการต่าง ๆ

ขั้นตอนที่ 3 ระบบ โรงเรียนมีการปรับทิศทางและการดำเนินการอย่างเป็นระบบ เพื่อตอบสนองต่อความยั่งยืน ครูและบุคลากรส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในโครงการและการพัฒนาแนวคิดการสอนเพื่อส่งเสริมความยั่งยืน

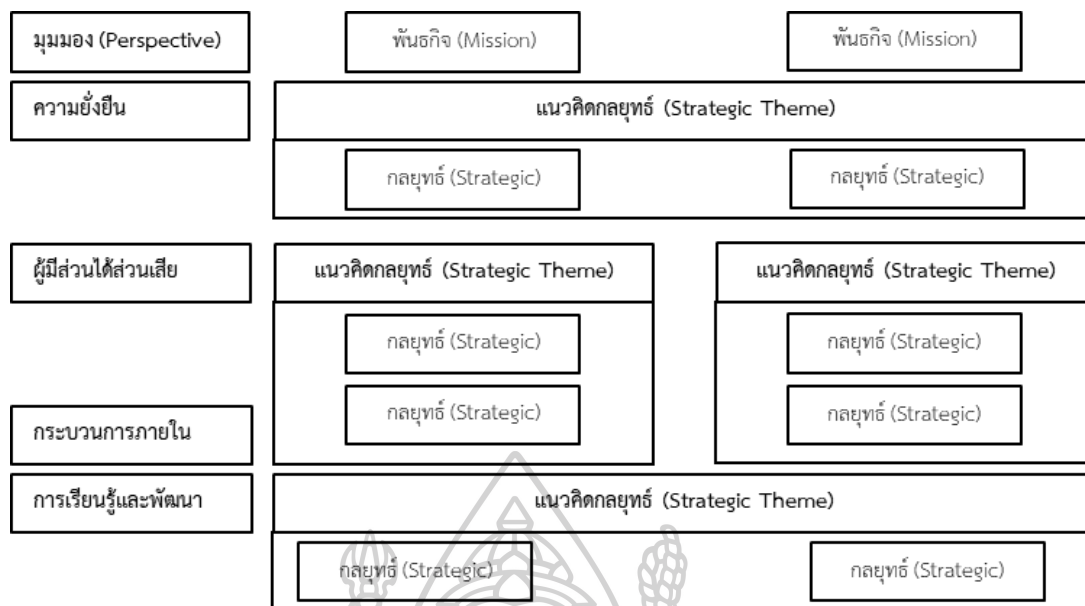
ขั้นตอนที่ 4 โปรไฟล์ โรงเรียนมีการพัฒนาและนำแนวทางความยั่งยืนมาบูรณาการอย่างเต็มที่ ทั้งในด้านการเรียนการสอนและชีวิตประจำวันในโรงเรียน โรงเรียนมีโปรไฟล์ที่ชัดเจนเกี่ยวกับความยั่งยืนและมีการรับรองในระดับสากล

การดำเนินการพัฒนาโรงเรียนให้เป็นสถานที่ที่ส่งเสริมความยั่งยืนจะสำเร็จได้ หากมีการดำเนินการที่ชัดเจนในแต่ละขั้นตอน ตั้งแต่การเตรียมความพร้อม การประเมินเบื้องต้น การกระตุ้นให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วม การกำหนดเป้าหมาย และการตั้งกลุ่มทำงานต่าง ๆ เพื่อพัฒนาโครงการที่สนับสนุนความยั่งยืนในโรงเรียน³⁸

ธีรเสฏฐ์ ศิริธนานันท์ ได้อธิบายว่า ในการบริหารจัดการกับการพัฒนาอย่างยั่งยืน ในสถาบัน ครอบคลุม 4 ด้านหลัก ได้แก่ 1) ด้านความยั่งยืน เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและรักษาความสมดุลในระยะยาว 2) ด้านผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ซึ่งเกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมและการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งหมด 3) ด้านกระบวนการภายใน ซึ่งเน้นการปรับปรุงและพัฒนา ระบบ การดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพ และ 4) ด้านการเรียนรู้และพัฒนา เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ที่เป็นประโยชน์และการเติบโตในด้านต่าง ๆ ขององค์กร ซึ่งทั้งหมดนี้จะช่วยให้สถาบันการศึกษาไทย มีทิศทางและสามารถมุ่งสู่ความยั่งยืนได้อย่างแท้จริง ดังภาพที่ 2³⁹

³⁸ Ulrich Müller, "Leading Schools towards Sustainability. Fields of Action and Management Strategies for Principals," *Sustainability*, 12(7):3031, April 2020, 5-6.

³⁹ ธีรเสฏฐ์ ศิริธนานันท์, "การพัฒนายุทธศาสตร์สถาบันอุดมศึกษาไทยด้วยแนวคิดคุณภาพที่ยั่งยืน," *STOU Academic Journal of Research and Innovation (Humanities and Social Science)* 2, 2 (2565): 9.

ภาพที่ 2 แผนที่ยุทธศาสตร์ตามแนวคิดดุลยภาพที่ยั่งยืน
 ที่มา: ปรับจาก ชีรเสฏฐ์ ศิรชนานนท์, “การพัฒนายุทธศาสตร์สถาบันอุดมศึกษาไทยด้วยแนวคิดดุลยภาพที่ยั่งยืน,” *STOU Academic Journal of Research and Innovation (Humanities and Social Science)* 2, 2 (2565): 10.

จากภาพที่ 2 การดำเนินงานในด้านต่าง ๆ ของสถานศึกษามุ่งเน้นไปที่ความยั่งยืน โดยใช้ประโยชน์จากองค์ความรู้เพื่อสร้างผลกระทบเชิงบวกในภาพรวม พร้อมทั้งกำกับดูแลองค์กรด้วยธรรมาภิบาลเพื่อให้เกิดความยั่งยืนในระยะยาว นอกจากนี้ยังมุ่งตอบสนองความต้องการและความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เพื่อส่งเสริมการยอมรับและการสนับสนุนการดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพในทุกกระบวนการภายในสถานศึกษาจะเป็นผู้ขับเคลื่อนมาตรฐานการดำเนินงานตามบทบาทและอำนาจของสถาบัน โดยมีการดำเนินการอย่างครบถ้วนในทุกมิติ เช่น การจัดการการเรียนการสอน การศึกษาค้นคว้า การพัฒนานวัตกรรม การให้บริการความรู้แก่สังคม และการอนุรักษ์ศิลปะและวัฒนธรรมสำหรับการเรียนรู้และการพัฒนา สถาบันจะมุ่งเน้นการพัฒนา

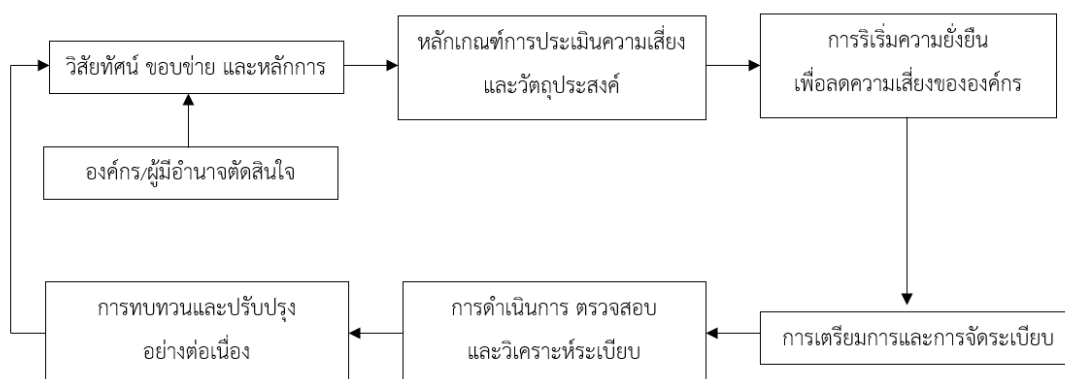

ศักยภาพของทรัพยากรมนุษย์ ข้อมูลสารสนเทศ และองค์ความรู้ เพื่อเสริมสร้างความแข็งแกร่งในทุกด้านของการดำเนินงาน⁴⁰

การพัฒนาองค์กรอย่างยั่งยืนกำลังได้รับการยอมรับและให้ความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะสามารถสร้างความได้เปรียบในการแข่งขันและสร้างคุณค่าให้กับองค์กร ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและสังคมโดยรวม อย่างไรก็ตาม การพัฒนาที่ยั่งยืนยังไม่ได้ถูกบูรณาการอย่างเต็มที่ในระดับกลยุทธ์ และการปฏิบัติจริง โดยนาวาซ และ โคซ (Nawaz and Koç) ได้พัฒนารอบโครงสร้างสำหรับการจัดการความยั่งยืน โดยอิงจากการตรวจสอบเอกสารเกี่ยวกับการจัดการความยั่งยืน การประเมินอย่างครอบคลุม และแนวทางมาตรฐานสากลโดย Sustainability management system framework (SMSF) คือ แบบจำลองที่เชื่อมโยงกับแบบจำลอง PDCA (Plan-Do-Check-Act) ซึ่งสามารถนำไปใช้กับองค์กรที่หลากหลายได้ วงจรของ SMSF ประกอบด้วยองค์ประกอบของระบบทั้ง 7 องค์ประกอบหลัก ซึ่งมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบของระบบผ่านการโต้ตอบขององค์ประกอบของกระบวนการ คือ งานแต่ละอย่างที่ดำเนินการบนระบบโดยรวมขององค์กร นอกจากนี้ ยังมีส่วนสนับสนุนของระบบที่เชื่อมต่อโดยตรงกับองค์ประกอบของระบบ หมายถึง ปัจจัยนำเข้าที่ได้จากตัวแสดงของระบบ กรอบงานที่เสนอสร้างการเชื่อมโยงที่ชัดเจนระหว่างกระบวนการที่จำเป็นในการจัดการความยั่งยืนอย่างเป็นระบบ โดยไม่พยายามรวมสิ่งที่มีอยู่ในระบบเฉพาะกิจ จุดเด่นของกรอบงานนี้ คือ การมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอย่างกว้างขวาง ซึ่งส่งผลให้เกิดความโปร่งใสที่เพิ่มขึ้น ความสามารถในการปรับตัวดีขึ้นและการพัฒนาระบบการจัดการความยั่งยืนที่เป็นระเบียบ นอกจากนี้ การเน้นหลายมิติในกรอบงานยังถือเป็นจุดแข็งที่สำคัญโดยสามารถจัดการกับความท้าทายต่าง ๆ ด้านเศรษฐกิจ คุณภาพ สิ่งแวดล้อม สุขภาพและความปลอดภัย รวมถึงด้านสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ⁴¹ ดังภาพที่ 3

⁴⁰ อธิเรณู ธีรธนานนท์, “การพัฒนายุทธศาสตร์สถาบันอุดมศึกษาไทยด้วยแนวคิดคุณภาพที่ยั่งยืน,” *STOU Academic Journal of Research and Innovation (Humanities and Social Science)* 2, 2 (2565): 10.

⁴¹ Waqas Nawaz, and Muammer Koç. "Development of a systematic framework for sustainability management of organizations." *Journal of Cleaner Production* 171 (2018): 1261.

ภาพที่ 3 กรอบระบบการบริหารความยั่งยืน

ที่มา: ปรับจาก Waqas Nawaz, and Muammer Koç. "Development of a systematic framework for sustainability management of organizations." *Journal of Cleaner Production* 171 (2018): 1261.

จากภาพที่ 3 เป็นกรอบระบบการจัดการความยั่งยืน มีพื้นฐานมาจากโมเดล PDCA และสามารถนำไปใช้กับองค์กรต่าง ๆ ได้หลากหลาย ซึ่งวงจรของ SMSF ประกอบด้วย "องค์ประกอบระบบ" 7 ประการ ปฏิสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบระบบเหล่านี้ได้รับการอธิบายอย่างละเอียดผ่านปฏิสัมพันธ์ของ "องค์ประกอบกระบวนการ" องค์ประกอบกระบวนการ คือ งานแต่ละอย่างที่ควบคุมระบบโดยรวม กรอบระบบการบริหารความยั่งยืน เป็นกระบวนการที่องค์กรใช้ เพื่อจัดการกับประเด็นที่เกี่ยวข้องกับความยั่งยืนในทุกมิติ ได้แก่ เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม โดยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อให้องค์กรสามารถดำเนินการได้อย่างยั่งยืนในระยะยาว ความยั่งยืนในที่นี้หมายถึง ความสามารถขององค์กรในการสร้างคุณค่าให้กับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งในระยะสั้นและระยะยาว ซึ่งรวมถึงการรักษาสิ่งแวดล้อม การสนับสนุนชุมชน และการเสริมสร้างเศรษฐกิจอย่างมีความรับผิดชอบ กระบวนการบริหารความยั่งยืนเริ่มต้นด้วยการระบุประเด็นความสำคัญ ซึ่งเป็นขั้นตอนที่องค์กรต้องวิเคราะห์เพื่อหาประเด็นที่มีผลกระทบต่อองค์กรมากที่สุด เช่น ปัญหาสิ่งแวดล้อม ปัญหาทางสังคม และประเด็นเศรษฐกิจ การระบุประเด็นเหล่านี้เป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยให้องค์กรสามารถมองเห็นช่องทางในการพัฒนากลยุทธ์ที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งจะนำไปสู่การกำหนดแนวทางในการแก้ไขปัญหาและลดผลกระทบที่อาจเกิดขึ้น หลังจากการระบุประเด็นสำคัญแล้ว ขั้นตอนถัดไป คือ การกำหนดเป้าหมายและกลยุทธ์ในการดำเนินงานด้านความยั่งยืน โดยเป้าหมายเหล่านี้ต้องสอดคล้องกับวิสัยทัศน์และเป้าหมายโดยรวมขององค์กร ซึ่งจะช่วยสร้างความเป็นเอกภาพในการดำเนินงาน การวางแผนและการปฏิบัติงานจะต้องมีการติดตามและประเมินผลอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้มั่นใจว่าการดำเนินงานนั้นอยู่ในเส้นทางที่ถูกต้องและสามารถ

นำไปสู่การบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ ความสัมพันธ์ระหว่างแต่ละขั้นตอนในกรอบระบบการบริหารความยั่งยืนมีความเชื่อมโยงกันอย่างเป็นระบบ โดยผลการวิเคราะห์และประเมินผลกระทบจะส่งผลต่อการกำหนดเป้าหมายและกลยุทธ์ที่เหมาะสม และการติดตามผลจะช่วยให้องค์กรสามารถปรับปรุงแผนงานและกลยุทธ์ได้อย่างต่อเนื่อง ทำให้มั่นใจได้ว่าองค์กรสามารถตอบสนองต่อความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ในสังคมและสิ่งแวดล้อมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สรุปได้ว่า กรอบระบบการบริหารความยั่งยืนเป็นเครื่องมือที่สำคัญ สำหรับองค์กรที่ต้องการดำเนินการอย่างยั่งยืน โดยช่วยให้องค์กรสามารถระบุปัญหา แก้ไขปัญหา และสร้างคุณค่าให้กับสังคมและสิ่งแวดล้อมไปพร้อมกัน ซึ่งแนวคิดการจัดการความยั่งยืนขององค์กร (Sustainability Management System Framework: SMSF) ที่เป็นระบบและครอบคลุม โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยให้องค์กรต่าง ๆ สามารถบูรณาการหลักการความยั่งยืนเข้าสู่กระบวนการดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ กรอบแนวคิดนี้ประกอบด้วยขั้นตอนและองค์ประกอบที่สำคัญหลายประการ เป็นเครื่องมือที่ทรงประสิทธิภาพ ในการช่วยให้องค์กรสามารถบริหารจัดการความยั่งยืนได้อย่างมีประสิทธิภาพ อย่างไรก็ตาม การนำกรอบแนวคิดนี้ไปใช้จะประสบความสำเร็จได้นั้น จำเป็นต้องได้รับการสนับสนุนจากผู้บริหารระดับสูงและความร่วมมือจากทุกคนในองค์กร กรอบระบบการบริหารความยั่งยืนดังกล่าว มีโครงสร้างที่ชัดเจนและประกอบด้วยองค์ประกอบหลัก ดังนี้⁴²

1) องค์กร/ผู้มีอำนาจตัดสินใจ (Organization/decision-maker) เป็นการนำแนวทาง SMSF (Sustainable Management and Sustainable Finance) ไปปฏิบัติในองค์กรการศึกษา สิ่งที่สำคัญที่สุด คือ การให้ความสำคัญกับคุณภาพ สุขภาพ ความปลอดภัย และสิ่งแวดล้อม การดำเนินกิจกรรมควรเป็นการอาสาสมัครที่ทุกคนมีส่วนร่วม และสามารถมีส่วนร่วมได้ส่วนเสียในกระบวนการนี้ได้ การเริ่มต้นสามารถมาจากผู้นำระดับสูงที่สามารถโน้มน้าวให้ผู้ที่เกี่ยวข้องเห็นความสำคัญของการใช้ระบบที่ยั่งยืน แม้ว่าอาจจะไม่สามารถบังคับได้ แต่การสร้างแรงจูงใจจะช่วยผลักดันการเปลี่ยนแปลงในองค์กร การจัดการความขัดแย้งระหว่างเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ต้องการผู้นำที่มีความกล้าและมีวิสัยทัศน์ สามารถเปลี่ยนความเสี่ยงให้เป็นโอกาสได้ โดยผู้นำเหล่านี้ต้องมีความเชื่อมั่นในค่านิยมและความเชื่อด้านความยั่งยืน เพื่อโน้มน้าวผู้อื่นให้ร่วมมือกัน นอกจากนี้ ลักษณะสำคัญของผู้นำที่กล้าได้กล้าเสียยังรวมถึงความยืดหยุ่น ความน่าเชื่อถือ ความยุติธรรม ความกล้าหาญ การดำเนินการที่โปร่งใส การสร้างทีม และการสื่อสารที่ชัดเจน จากมุมมองเชิงปฏิบัติและเชิงองค์กร ผู้นำด้านความยั่งยืนควรมีคุณลักษณะ 7 ประการ ได้แก่ 1) ความเข้าใจอย่างเป็น

---

⁴² Waqas Nawaz, and Muammer Koç. "Development of a systematic framework for sustainability management of organizations." **Journal of Cleaner Production** 171 (2018): 1267.

ระบบและสหวิทยาการ 2) ความฉลาดทางอารมณ์และความเอาใจใส่ 3) การวางแผนค่านิยมที่หล่อหลอมวัฒนธรรมขององค์กร 4) วิสัยทัศน์ที่ชัดเจนในการสร้างความแตกต่าง 5) ลักษณะเฉพาะที่ไม่แบ่งแยกเพื่อสร้างความไว้วางใจ 6) ความเต็มใจที่จะสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ และกล้าหาญในการทำสิ่งต่าง ๆ และ 7) มุมมองระยะยาวต่อผลกระทบที่เกิดขึ้นในอนาคต ซึ่งคุณลักษณะเหล่านี้จะช่วยให้องค์กรสามารถพัฒนาแนวทางที่ยั่งยืนได้อย่างมีประสิทธิภาพในองค์กร บทบาทของผู้บริหารมีความสำคัญอย่างยิ่ง ไม่เพียงแต่การกำหนดวิสัยทัศน์และเป้าหมายเท่านั้น แต่ยังรวมถึงความรู้ความสามารถในการประเมินสถานการณ์ที่เกิดขึ้นทั้งภายในและภายนอกองค์กร การตัดสินใจที่ดีมักเกิดจากการวิเคราะห์ข้อมูลและประเมินความเสี่ยงอย่างรอบคอบ เพื่อให้มั่นใจว่าการดำเนินการต่าง ๆ ขององค์กรมีทิศทางที่ยั่งยืนและสามารถตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงได้อย่างมีประสิทธิภาพ

นอกจากนี้ ผู้มีอำนาจในการตัดสินใจ ต้องสามารถสื่อสารและนำเสนอวิสัยทัศน์อย่างชัดเจนแก่ทีมงานและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่าย เพื่อให้ทุกคนเข้าใจและทำงานร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ การสร้างสภาพแวดล้อมที่เปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็นและเสนอแนวทางที่หลากหลายเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยให้การตัดสินใจเป็นไปอย่างรอบด้าน การประเมินและปรับปรุงกระบวนการต่าง ๆ อย่างต่อเนื่องยังเป็นอีกหนึ่งหน้าที่สำคัญของ ผู้มีอำนาจตัดสินใจ ซึ่งต้องมีความยืดหยุ่นและพร้อมที่จะปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงในบริบทและสิ่งแวดล้อม การนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมมาใช้ในการปรับปรุงกระบวนการทำงาน สามารถช่วยเพิ่มประสิทธิภาพและลดความเสี่ยงได้อย่างมาก ดังนั้น การบริหารความยั่งยืนในองค์กรจึงต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกฝ่าย โดยนำความรู้และประสบการณ์มาสนับสนุนการตัดสินใจอย่างมีประสิทธิภาพ

2) วิสัยทัศน์ ขอบข่าย และหลักการ (Vision, scope and principles)

การแถลงวิสัยทัศน์ ผู้นำขององค์กรการศึกษาควรมีความเข้าใจในความสำคัญของความยั่งยืน และแสดงความชัดเจนในความมุ่งหวังขององค์กรที่สอดคล้องกับการดำเนินงานในด้านต่าง ๆ เช่น ภูมิศาสตร์ เทคนิค และเวลา วิสัยทัศน์ที่เกี่ยวกับความยั่งยืน ควรกำหนดขอบเขตอย่างชัดเจน เพื่อให้สามารถนำเสนอหลักการและเป้าหมายด้านความยั่งยืนทั้งในระยะสั้นและระยะยาวได้อย่างเข้าใจง่าย การระบุขอบเขตที่ชัดเจนจะช่วยให้ทุกคนในองค์กรสามารถเข้าใจและมุ่งมั่นไปในทิศทางเดียวกัน ทำให้เกิดความหมายและความสำคัญในแต่ละด้านของความยั่งยืน นอกจากนี้ การมีวิสัยทัศน์ที่ชัดเจนจะช่วยให้สามารถประเมินความก้าวหน้าและปรับปรุงกระบวนการทำงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3) หลักเกณฑ์การประเมินความเสี่ยงและวัตถุประสงค์ (Criteria, risk assessment and objectives)

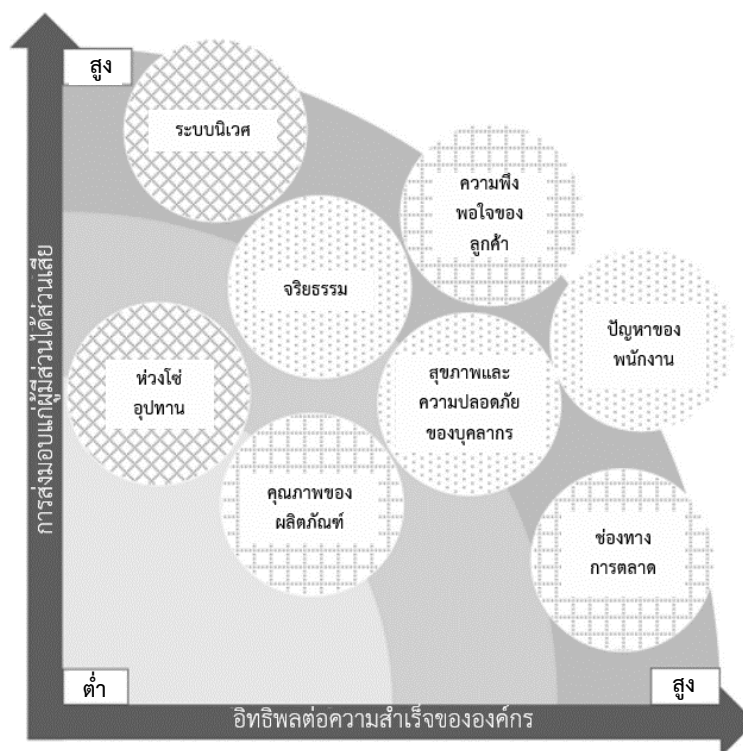
ในการบริหารความยั่งยืนตามมาตรฐาน ISO มีความแตกต่างจากกรอบการทำงานที่กล่าวถึงข้างต้น โดย ISO จะมุ่งเน้นการระบุและมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียก่อนที่จะกำหนด

วิสัยทัศน์และหลักการด้านความยั่งยืน ในขณะที่กรอบการทำงานที่เสนอจะระบุผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย หลังจากที่ได้กำหนดหลักการความยั่งยืนแล้ว การระบุผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีความสำคัญ เนื่องจากต้องมีการอ้างอิงจากวิสัยทัศน์และหลักการเพื่อให้การระบุเป็นไปอย่างเป็นระบบและมีความสอดคล้องกัน การระบุและวิเคราะห์ความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียไม่ได้รวมอยู่ในขอบเขตของงานปัจจุบัน แต่สิ่งสำคัญ คือ การสร้างโอกาสในการอภิปรายเกี่ยวกับความท้าทายที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในระดับปฏิบัติ หนึ่งในความกังวลหลักที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วม คือ อิทธิพลที่ไม่เท่ากันระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่มีอำนาจและผู้ที่ย่อมแอกว่า ซึ่งอาจส่งผลให้ความกังวลเกี่ยวกับความยั่งยืนของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่ย่อมแถมมองข้ามได้ ดังนั้น จึงจำเป็นต้องให้ความสำคัญและเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกกลุ่มสามารถแสดงออกและมีส่วนร่วมอย่างเท่าเทียมกัน การสนทนาและการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ถือเป็นสิ่งสำคัญในการติดต่อกับองค์กร แต่จำเป็นต้องมีการจัดระเบียบและจัดลำดับความสำคัญผ่านเมทริกซ์สาระสำคัญ ซึ่งเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้แน่ใจว่ามีการรวมความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในวงกว้าง องค์กรที่ให้ความสำคัญกับความยั่งยืนจะต้องใช้เมทริกซ์นี้เพื่อระบุประเด็นความกังวลด้านความยั่งยืนและยังสามารถเรียนรู้จากประสบการณ์ขององค์กรอื่นหรือร่วมมือกับองค์กรที่ประสบความสำเร็จในสาขาที่คล้ายคลึงกันได้⁴³

ดั่งภาพที่ 4

⁴³ Waqas Nawaz, and Muammer Koç. "Development of a systematic framework for sustainability management of organizations." **Journal of Cleaner Production** 171 (2018): 1267.

ภาพที่ 4 การใช้เมทริกซ์สาระสำคัญในการระบุและจัดลำดับความสำคัญของปัญหาความยั่งยืน
ที่มา: Waqas Nawaz, and Muammer Koç. "Development of a systematic framework for sustainability management of organizations." *Journal of Cleaner Production* 171 (2018): 1270.

จากภาพที่ 4 อธิบายได้ว่า ขั้นตอนนี้ในระบบองค์กรควรเตรียมพร้อมในการสร้างกฎการแลกเปลี่ยน อย่างไรก็ตาม การแลกเปลี่ยนเป็นกลยุทธ์การต่อรองที่ไม่ใช่ตัวเลือกที่ดีเสมอ ดังนั้นควรหลีกเลี่ยงการใช้มากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ เพื่อให้สามารถบรรลุผลลัพธ์ที่ต้องการโดยไม่เสียสภาพใด ๆ นอกจากนี้ กฎการแลกเปลี่ยนใด ๆ ที่กำหนดขึ้นนอกเหนือจากขั้นตอนนี้ในระบบควรได้รับการพิจารณาว่าเป็นการปรับปรุงข้อบกพร่องของระบบ การให้เหตุผลโดยละเอียดสำหรับกฎการยอมรับการสูญเสียเปรียบแต่ละข้อควรมีการร่างโครงสร้าง เพื่อหาเหตุผลว่าวิสัยทัศน์ด้านความยั่งยืนจะไม่ได้รับผลกระทบใด ๆ จากผลที่ตามมาการเสียเปรียบภายใต้กฎเหล่านี้ตามกฎการแลกเปลี่ยนที่กำหนดขึ้นสามารถระบุประเด็นที่เกี่ยวข้องกับความยั่งยืนและข้อกำหนดทางกฎหมายและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง รวมถึงเกณฑ์ขอบเขตหรือขีดจำกัดที่ไม่ยอมรับได้ในเรื่องข้อกังวลด้านความยั่งยืน โดยผลการประเมินความเสี่ยงเป็นเครื่องมือที่ช่วยนำองค์กรสู่เป้าหมายความยั่งยืน การกำหนดเป้าหมายไม่ควรถูกจำกัดตามทรัพยากรที่มีอยู่ สิ่งนี้เป็นแนวทางการปฏิบัติที่สามารถ

นำไปสู่นวัตกรรมและการลงทุนเชิงบวกได้ ในขณะที่เดียวกันเป้าหมายควรถูกขยายออกไปให้มากที่สุดเท่าที่เป็นไปได้ เนื่องจากวัตถุประสงค์ที่หลากหลายสามารถนำไปสู่นวัตกรรมและการลงทุนเชิงบวกได้ แต่ละเป้าหมายควรถูกแปลงเป็นตัวบ่งชี้ที่เชื่อมโยงกับจุดกึ่งกลางและจุดสิ้นสุดที่เกี่ยวข้อง ซึ่งต้องสะท้อนถึงความสามารถในการวัดของเป้าหมายความยั่งยืน โดยตัวบ่งชี้จุดกึ่งกลางช่วยให้การจัดการเป็นไปได้อย่างยืดหยุ่น โดยการติดตามประสิทธิภาพของระบบ ดังนั้น ควรกำหนดตัวบ่งชี้เหล่านี้สำหรับเกณฑ์ขอบเขตด้วย องค์กรจำเป็นต้องมีการจัดระเบียบและจัดลำดับความสำคัญของข้อมูลผ่านการใช้เมทริกซ์สาระสำคัญ ซึ่งเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้มั่นใจว่าการรวบรวมความคิดเห็นจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอย่างกว้างขวางและครอบคลุม สำหรับองค์กรที่ให้ความสำคัญกับความยั่งยืน เมทริกซ์สาระสำคัญ จะช่วยในการระบุประเด็นที่เกี่ยวข้องกับความกังวลด้านความยั่งยืน โดยองค์กรอาจจะได้รับข้อมูลที่เป็นประโยชน์จากองค์กรอื่น ๆ หรือจากการทำงานร่วมกับองค์กรที่ประสบความสำเร็จที่คล้ายคลึงกันตามสัดส่วนของการดำเนินงาน

4) การริเริ่มความยั่งยืนเพื่อลดความเสี่ยงขององค์กร (Sustainability initiatives for risk reduction)

องค์กรหลายแห่งมีเครื่องมือในการลดความเสี่ยงทางการเงินอยู่แล้ว แต่ยังมีไม่มากที่สามารถจัดการกับความเสี่ยงที่ไม่เกี่ยวกับการเงินได้ ดังนั้น จึงมีโอกาสนำผู้บริหารด้านความยั่งยืนและความเสี่ยงพัฒนาวิธีการใหม่ในการบริหารจัดการความยั่งยืน โดยใช้กลยุทธ์ที่สร้างสรรค์และแตกต่างจากแบบเดิม เช่น การสร้างอาคารสีเขียวและการรับรองมาตรฐาน ISO ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเงินทุน ความเสี่ยงด้านสิ่งแวดล้อม และการจัดการวงจรชีวิต โปรแกรมการรับรอง ISO มีเป้าหมายเพื่อส่งเสริมการปฏิบัติที่ดีและความยั่งยืนในองค์กร โดยช่วยสร้างความมั่นใจในคุณภาพและประสิทธิภาพในการจัดการสิ่งแวดล้อม การจัดหาเงินทุนสำหรับโครงการที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาที่ยั่งยืนจึงต้องมีการวางแผนและการจัดการที่รอบคอบ เพื่อให้เงินทุนถูกใช้ในโครงการที่สร้างผลกระทบเชิงบวกต่อสิ่งแวดล้อมและสังคม การรับรอง ISO จะช่วยให้มีกรอบการทำงานที่ชัดเจนซึ่งทำให้สามารถติดตามการใช้เงินทุนและประเมินผลกระทบได้ตามมาตรฐานที่กำหนด การจัดการความเสี่ยงด้านสิ่งแวดล้อมและการจัดการวงจรชีวิตจึงถือเป็นการประยุกต์ใช้ความคิดเชิงนวัตกรรมด้านความยั่งยืนที่มีความเฉพาะเจาะจง การประเมินแต่ละกรณีควรพิจารณาแนวโน้มของการริเริ่มเพื่อให้บรรลุเป้าหมายด้านความยั่งยืนโดยมีผลกระทบน้อยที่สุดจากการแลกเปลี่ยนที่สอดคล้องกัน ทุกแง่มุมของการริเริ่ม รวมถึงความไม่แน่นอน ความขัดแย้งกับวัตถุประสงค์อื่น ๆ และสถานะที่ไม่ปลอดภัย ควรได้รับการพิจารณาก่อนการตัดสินใจ ตัวอย่างเช่น การศึกษาเกี่ยวกับ

ความยั่งยืนในการจัดการห่วงโซ่อุปทานเน้นการประเมินความไม่แน่นอนของข้อมูลที่ใช้ในการตัดสินใจ และความยืดหยุ่นของการริเริ่มด้านความยั่งยืนที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยภายนอก

5) การเตรียมการและการจัดระเบียบ (Preparation and organization)

การเตรียมการและการจัดองค์กร เพื่อดำเนินโครงการริเริ่มเพื่อความยั่งยืนมีความสำคัญอย่างยิ่ง โดยเน้นไปที่สองด้านหลัก ได้แก่ การพัฒนาขีดความสามารถและทรัพยากรขององค์กร รวมถึงการจัดทำขั้นตอนการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนานั้น การสร้างทรัพยากรมนุษย์ที่มีความสามารถและประสบการณ์ที่เหมาะสมจึงมีความสำคัญ การมีขั้นตอนที่ชัดเจนในการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลเป็นสิ่งจำเป็น การวัดตัวบ่งชี้และการวิเคราะห์ข้อมูลอย่างถูกต้องช่วยให้องค์กรสามารถบริหารจัดการความยั่งยืนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งต้องการผู้นำที่มีความสามารถในการตัดสินใจอย่างมีความรับผิดชอบ การฝึกอบรมและการทำงานร่วมกับองค์กรที่ประสบความสำเร็จในด้านต่าง ๆ เป็นกลยุทธ์ที่ช่วยเสริมสร้างศักยภาพและทรัพยากรในการบริหารความยั่งยืนอย่างมีประสิทธิภาพ สิ่งเหล่านี้จะนำไปสู่การพัฒนาและความสำเร็จในระยะยาวขององค์กรในด้านการศึกษาและสังคม

6) การดำเนินการ ตรวจสอบ และวิเคราะห์ (Implement, monitor & analyze)

ความสำเร็จของโครงการริเริ่มเพื่อความยั่งยืนขึ้นอยู่กับหลายปัจจัยที่สำคัญ ปัจจัยเหล่านี้รวมถึงความไม่ชัดเจนในทางปฏิบัติ โดยเฉพาะในด้านเทคนิค การพัฒนาทักษะ การสื่อสาร และการจัดทำเอกสาร นอกจากนี้ ความพร้อมของทรัพยากรและสถานการณ์ทางการเมืองภายในองค์กรยังมีบทบาทสำคัญ การดำเนินงานมีความผันแปร ซึ่งนำไปสู่ความท้าทายใหม่ ๆ ที่ต้องใช้แนวทางและวิธีการที่มีประสิทธิภาพในการจัดการ ข้อมูลที่เป็นตัวบ่งชี้ที่มีค่ากลางจะเป็นเครื่องมือในการบริหารแบบปรับตัว หากพบความผันแปรที่ไม่พึงประสงค์ในตัวบ่งชี้กลาง จะต้องมีการปรับตัวเกิดขึ้นเพื่อแก้ไขปัญหา ผู้บริหารระดับสูงควรมีบทบาทในการเข้าไปแทรกแซงและสร้างการเปลี่ยนแปลงที่จำเป็นในองค์กร เพื่อให้โครงการประสบความสำเร็จและมุ่งสู่ความยั่งยืนอย่างแท้จริง

7) การทบทวนและปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง (Review and continuous improvement)

องค์ประกอบสุดท้ายในระบบการจัดการที่ยั่งยืน (SMSF) คือ การตรวจสอบประสิทธิภาพของระบบเพื่อค้นหาโอกาสในการปรับปรุงสำหรับรอบถัดไป การประเมินประสิทธิภาพควรทำเป็นระยะ โดยผู้บริหารระดับสูงและผู้มีส่วนได้เสีย เพื่อให้เข้าใจถึงความก้าวหน้าในการบรรลุเป้าหมายด้านความยั่งยืน การดำเนินการตรวจสอบทั้งภายในและภายนอกถือเป็นสิ่งสำคัญ เพื่อให้เกิดการปรับปรุงการดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพ กระบวนการตรวจสอบไม่เพียงแต่แสดงให้เห็นถึงภาพรวมของประสิทธิภาพของระบบเท่านั้น แต่ยังช่วยรับประกันความโปร่งใสและความน่าเชื่อถือของระบบได้อีกด้วย ผลการทบทวนประสิทธิภาพและข้อค้นพบจากการตรวจสอบควรถูกนำเสนอ

ในมุมมองแบบองค์รวม โดยให้ความสำคัญกับการปรับปรุง แก้ไขข้อบกพร่อง และพัฒนาระบบ ในอนาคต เพื่อเสริมสร้างความยั่งยืนและประสิทธิผลในการดำเนินงานขององค์กรทางการศึกษา อย่างแท้จริง⁴⁴

การเชื่อมโยงระหว่างปัจจัยต่าง ๆ ช่วยให้องค์กรสามารถจัดการกับความท้าทาย ที่เกี่ยวข้องกับความยั่งยืนได้อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นระบบ โดยการใช้วงจร PDCA เพื่อปรับปรุง กระบวนการอย่างต่อเนื่อง

การศึกษาการบริหารอย่างยั่งยืนควรมีพื้นฐานมาจากมุมมองแบบองค์รวม มุมมองนี้ จะช่วยให้เข้าใจความเชื่อมโยงระหว่างมิติทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมของการบริหาร สำหรับการศึกษเพื่อความยั่งยืน (EDS) กรอบนี้ขึ้นอยู่กับแนวคิดของการเปลี่ยนแปลงระบบ ซึ่งเน้นที่การเปลี่ยนแปลงวิธีการทำงานของระบบทั้งหมดเพื่อบรรลุเป้าหมายความยั่งยืน ประกอบด้วย องค์ประกอบหลัก 4 ประการ

1) การเข้าใจแบบองค์รวมเป็นพื้นฐานสำคัญที่ผู้บริหารจะต้องมีเพื่อที่จะสามารถบริหารจัดการระบบที่ซับซ้อนและหลากหลายได้อย่างมีประสิทธิภาพ ความยั่งยืนไม่ใช่เรื่องที่สามารถ มองเห็นได้จากมุมมองเดียว แต่ต้องเข้าใจในทุก ๆ ส่วนของระบบว่ามีความเชื่อมโยงและส่งผลกระทบ อย่างเป็นส่วนต่อกัน การมีความเข้าใจแบบองค์รวมจะช่วยให้ผู้บริหารสามารถระบุปัญหาและโอกาส ที่เกิดขึ้นได้อย่างถูกต้องและครอบคลุม

2) การคิดเชิงระบบเป็นอีกหนึ่งทักษะที่สำคัญ ผู้บริหารต้องสามารถมองเห็นภาพรวม ของปัญหาและสามารถวิเคราะห์สาเหตุและผลกระทบของปัญหาความยั่งยืนได้อย่างละเอียด การคิดเชิงระบบช่วยให้ผู้บริหารสามารถระบุปัจจัยที่มีความสำคัญและเชื่อมโยงกันในระบบได้ ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาแผนการแก้ไขปัญหามีประสิทธิภาพและยั่งยืน

3) การมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้เสียเป็นสิ่งที่ขาดไม่ได้ในการพัฒนา การแก้ปัญหาคความยั่งยืน ผู้บริหารจำเป็นต้องสามารถสร้างความร่วมมือและการมีส่วนร่วมจากผู้มีส่วนได้เสียที่หลากหลาย การมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายจะช่วยให้เกิดการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและความรู้ ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาการแก้ปัญหที่ตอบสนองต่อความต้องการและผลประโยชน์ของทุกฝ่าย

4) การกระทำทางสังคมเป็นขั้นตอนสุดท้ายที่สำคัญ ผู้บริหารจำเป็นต้องสามารถ ดำเนินการเพื่อสร้างการเปลี่ยนแปลงที่ยั่งยืน โดยไม่เพียงแต่การวางแผนและการมีส่วนร่วม แต่ยังคง มุ่งเน้นการลงมือทำอย่างจริงจัง การกระทำทางสังคมที่มีผลต่อความยั่งยืนอาจต้องการ

---

⁴⁴ Waqas Nawaz, and Muammer Koç. "Development of a systematic framework for sustainability management of organizations." **Journal of Cleaner Production** 171 (2018): 1270.

การเปลี่ยนแปลงในวิธีการทำงาน การใช้ทรัพยากร และการสร้างความตระหนักรู้ในเรื่องความยั่งยืน การกระทำที่มีผลต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมจะเป็นก้าวสำคัญในการสร้างอนาคตที่ยั่งยืน⁴⁵

บริบทของโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร

ความเป็นมาของโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร

โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ คือ สถานศึกษาที่มุ่งพัฒนาศักยภาพของตนเองอย่างต่อเนื่อง เพื่อสร้างสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมสำหรับการอยู่อาศัย การเรียนรู้ และการทำงาน แนวคิดเกี่ยวกับโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพได้รับการประกาศครั้งแรกโดยองค์การอนามัยโลก (WHO) องค์การการศึกษา วิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (UNESCO) และกองทุนเพื่อเด็กแห่งสหประชาชาติ (UNICEF) ในปี พ.ศ. 2538 โดยในช่วงเริ่มต้น มีเพียงบางประเทศที่นำแนวคิดนี้ไปปฏิบัติและบางประเทศได้เริ่มปรับเปลี่ยนโครงสร้างของสถานศึกษาเพื่อให้การส่งเสริมสุขภาพกลายเป็นส่วนหนึ่งของระบบการศึกษา การส่งเสริมสุขภาพนี้สามารถช่วยแก้ปัญหาภาวะทุพโภชนาการและโภชนาการไม่เพียงพอ รวมถึงลดความเสี่ยงของโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง และพัฒนาทักษะชีวิต ด้านสุขภาพจิต พร้อมทั้งลดปัญหาการเสพติดในเด็กได้⁴⁶

โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพเป็นแนวคิดที่พัฒนามาจากข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญด้านการส่งเสริมสุขภาพและสุขศึกษาขององค์การอนามัยโลก ซึ่งต้องการปฏิรูปการดำเนินงานด้านอนามัยในโรงเรียน (School Health Program) แบบเดิมที่ใช้กันหลายประเทศ โดยเน้นที่หลักการสำคัญ 3 ประการ ได้แก่ สุขศึกษาในโรงเรียน (School Health Education) อนามัยสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน (School Health Environment) และบริการอนามัยโรงเรียน (School Health Service) ซึ่งเป็นการดำเนินงานที่เน้นการสั่งการจากบนลงล่าง สู่แนวคิดใหม่ ที่เน้นการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน ในการส่งเสริมสุขภาพของนักเรียนและทุกคนในชุมชนให้ดีขึ้น ซึ่งในประเทศไทย แนวคิดนี้ได้รับการสนับสนุนจากองค์การอนามัยโลกภาคพื้นเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (SEARO) โดยได้จัดประชุม Intercountry Consultation on Health Promoting School ระหว่างวันที่ 2-5 ธันวาคม 2540 ณ กรุงเทพมหานคร ร่วมกับกระทรวงสาธารณสุข กระทรวงศึกษาธิการ และผู้แทนจากอีก 7 ประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

⁴⁵ Fröhlich & Kul, "The Necessity of Sustainability in Management Education," *Japan Forum of Business and Society Annals* 9, no. 1 (2020): 20-32.

⁴⁶ World Health Organization, *Health Promoting Schools: Experiences from the Western Pacific Region* (Western Pacific Region, 2017), 4-11.

เฉียงใต้ ซึ่งกระตุ้นให้กรมอนามัยเริ่มนำแนวคิดโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพเข้ามาดำเนินการในประเทศไทย โดยได้เริ่มตั้งแต่ช่วงต้นของแผนพัฒนาการสาธารณสุข ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540-2544) ในระยะแรก กรมอนามัยได้ระดมความคิดเพื่อหาแนวทางและกลวิธีในการดำเนินงานให้เหมาะสมกับสภาพสังคมไทย และได้เริ่มดำเนินการตั้งแต่ ปีงบประมาณ 2541 กำหนดเป้าหมายจัดตั้งโรงเรียนต้นแบบ (Best Practice Model) จังหวัดละ 1 โรงเรียน ปีงบประมาณ 2542 ขยายการดำเนินงานเป็นอำเภอละ 1 โรงเรียน ปีงบประมาณ 2543 กรมอนามัยจัดทำเกณฑ์ประเมินโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ โดยเน้น 3 องค์ประกอบแรก และพิจารณา 5 ประเด็นสำคัญ ได้แก่ (1) นโยบายส่งเสริมสุขภาพ (2) คณะกรรมการส่งเสริมสุขภาพ (3) การวิเคราะห์และกำหนดปัญหาสุขภาพ (4) แผนงาน/โครงการด้านส่งเสริมสุขภาพ (5) การติดตามผล ทั้งนี้ยังได้ตั้งเป้าหมายให้มีโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพอย่างน้อยตำบลละ 1 โรงเรียนทุกตำบล ปีงบประมาณ 2544 มีการลงนามข้อตกลงความร่วมมือพัฒนาโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระหว่างกรมอนามัย กรมสามัญศึกษา และสำนักงานคณะกรรมการประถมศึกษาแห่งชาติ (สปช.) ปีงบประมาณ 2545 ปรับเกณฑ์การประเมินโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพครอบคลุมทั้ง 10 องค์ประกอบ และจัดระดับเป็นโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับทองแดง ระดับเงิน และระดับทอง ปีงบประมาณ 2547 ขยายการดำเนินงานสู่โรงเรียนในฝัน พร้อมจัดทำคู่มือและถ่ายทอดแนวคิดให้แก่ผู้บริหารและผู้ปฏิบัติ ทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และกลางปี 2548 กรมอนามัยได้ริเริ่มโครงการ "เด็กไทยทำได้" โดยเน้นการมีส่วนร่วมของนักเรียนในกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพให้มากขึ้น และโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ โดยเฉพาะโรงเรียนที่ได้รับการคัดเลือกให้เข้าร่วมโครงการนำร่อง ได้ให้ความสำคัญกับการจัดการและการสื่อสาร โดยมุ่งเน้นการพัฒนาศักยภาพนักเรียนแกนนำให้มีทักษะด้านการเป็นผู้นำและการบริหารจัดการเพื่อสนับสนุนการจัดตั้ง ชมรมเด็กไทยทำได้ ในโรงเรียน ทั้งนี้ ชมรมดังกล่าวมีบทบาทสำคัญในการดำเนินกิจกรรมที่มุ่งลดปัญหาสำคัญในโรงเรียน 3 ด้าน ได้แก่ อาหารสะอาดปลอดภัย สุขาภิบาล และเด็กไทยฟันดี รวมถึงการส่งเสริมกิจกรรมด้านสุขภาพอื่น ๆ จนกระทั่งในปี พ.ศ. 2550 กรมอนามัยได้พัฒนากระบวนการเพื่อเสริมสร้างศักยภาพของนักเรียนแกนนำในชมรมเด็กไทยทำได้ โดยเน้นให้สามารถคิด วิเคราะห์ ประเมินสถานการณ์ด้านสุขภาพ และวางแผนแก้ไขปัญหาที่พบในโรงเรียน โดยใช้กระบวนการวิจัยแบบง่ายผ่านการดำเนินโครงการงานสุขภาพ ซึ่งเริ่มต้นทดลองในโรงเรียนตัวอย่างจังหวัดละ 1 แห่ง ผลลัพธ์ที่ได้แสดงถึงการตอบรับที่ดีและศักยภาพในการขยายผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องในโรงเรียนอื่น ๆ ทั่วประเทศ⁴⁷

⁴⁷ กรมอนามัย, **คู่มือผู้ประเมินโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ** (กรุงเทพฯ: สำนักส่งเสริมสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุข โรงพิมพ์สำนักข่าวพาณิชย์, 2554), 1-2.

การดำเนินงานขับเคลื่อนโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพอาศัยพลังในการพัฒนาสู่ความสำเร็จและความยั่งยืน 3 ประการ ได้แก่ (1) พลังด้านวิชาการ (Academic-based driven) ที่อาศัยองค์ความรู้ทุกๆ มิติที่เกี่ยวข้อง นำมาสร้างกลยุทธ์และแรงจูงใจในการทำงานทั้งกับบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียน ชุมชน และบุคลากรทางด้านสาธารณสุขที่ให้การสนับสนุน การศึกษาข้อมูลและการวิจัยเพื่อหาข้อมูลเชิงประจักษ์นับเป็นหัวใจของพลังทางวิชาการที่จะขับเคลื่อนการดำเนินงานให้สำเร็จตามพื้นฐานสภาพปัญหา (2) พลังด้านการเมือง (Political commitment) เป็นการสนับสนุนของระบบบริหารจัดการต่างๆ ที่เป็นกระบวนการบริหาร สายการบังคับบัญชา คณะกรรมการดำเนินงาน ตลอดจนหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องที่จะร่วมกันขับเคลื่อนการทำงาน ติดตามกำกับ และประเมินผลการดำเนินงาน และ (3) พลังประชาสังคม (Community-based driven) มุ่งเน้นด้านการสนับสนุนและให้ความร่วมมือจากผู้ปกครองและชุมชน โดยการมีส่วนร่วมรับรู้และมีส่วนร่วมในการตัดสินใจดำเนินกิจกรรมหรือส่วนร่วมในกิจกรรมและมีจิตสำนึกของการเป็นเจ้าของโครงการการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพให้มีความสำคัญในการพัฒนาในทุกมิติ เพื่อให้เกิดความยั่งยืน⁴⁸

โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร มีจุดเริ่มต้นมาจากโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพซึ่งริเริ่มโดยกรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข เมื่อปี พ.ศ. 2541 และโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่องจนกระทั่งในปี พ.ศ. 2552 กรมอนามัยได้จัดทำเกณฑ์มาตรฐานการประเมินโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชรขึ้น เพื่อเป็นการยกระดับการดำเนินงานของโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ ซึ่งโรงเรียนที่ผ่านการประเมินตามมาตรฐานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร จะได้รับการรับรองจากสำนักงานส่งเสริมสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุข โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชรเป็นหนึ่งในมาตรฐานสูงสุดในการประเมินโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ ซึ่งพัฒนาขึ้นตามแนวทางของสำนักส่งเสริมสุขภาพ การเริ่มต้นของกระบวนการนี้ มาจากการประเมินในระดับที่ต่ำกว่าได้แก่ ระดับทองแดง ระดับเงิน และระดับทอง ก่อนที่จะสามารถก้าวเข้าสู่ระดับเพชรได้ โรงเรียนต้องผ่านการตรวจสอบและประเมินผลในหลายๆ ด้าน เพื่อให้แน่ใจว่าได้มีการส่งเสริมสุขภาพในทุกมิติอย่างครบถ้วน การประเมินในระดับเพชรนั้น จะครอบคลุมทั้งการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการมีสุขภาพดี การส่งเสริมอาหารและโภชนาการที่เหมาะสม การสนับสนุนกิจกรรมทางกาย และการออกกำลังกาย รวมถึงการดูแลสุขภาพจิตและการพัฒนาความสัมพันธ์ในชุมชนโรงเรียนโรงเรียนที่ผ่านการประเมินระดับเพชรจะต้องมีการบูรณาการ การส่งเสริมสุขภาพเข้าไปในทุกแง่มุมของการเรียนการสอนและกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน นอกจากนี้ โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ

⁴⁸ กรมอนามัย, **แนวทางการพัฒนาสู่โรงเรียนรอบรู้ด้านสุขภาพ** (กรุงเทพฯ: สำนักส่งเสริมสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุข สำนักงานกิจการโรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก, 2563), 4.

ระดับเพชร ยังเป็นต้นแบบที่สามารถเป็นแรงบันดาลใจให้กับโรงเรียนอื่นๆ ในการพัฒนาการส่งเสริมสุขภาพภายในโรงเรียนของตนเองได้ การมีโรงเรียนระดับเพชรเป็นแบบอย่างช่วยสร้างมาตรฐานที่สูงขึ้นและเป็นการกระตุ้นให้เกิดการพัฒนาสุขภาพที่ยั่งยืนในวงกว้าง นำไปสู่ชุมชนที่มีสุขภาพดีและมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นในระยะยาว

โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร เป็นระบบที่มุ่งมั่นพัฒนาและรักษามาตรฐานสุขภาพที่สูงที่สุด โดยมีพื้นฐานมาจากโครงการส่งเสริมสุขภาพระดับเงินและระดับทอง ซึ่งเป็นแนวทางการพัฒนาที่ให้ความสำคัญต่อสุขภาพกายและสุขภาพจิตของนักเรียน การดำเนินการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการเจริญเติบโตทั้งด้านร่างกายและจิตใจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในยุคที่มีการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและสิ่งแวดล้อม โรงเรียนมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมสุขภาพที่ดีให้กับนักเรียนและชุมชน กระบวนการพัฒนาสู่การเป็นโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชรเริ่มต้นจากการวางแผนและการบูรณาการทรัพยากรภายในโรงเรียนให้เหมาะสมกับการส่งเสริมสุขภาพ โดยการใช้หลักการที่สอดคล้องกับมาตรฐานที่กำหนดในแต่ละระดับ เช่น ระดับเงินและระดับทอง ที่เน้นการจัดกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพอย่างมีประสิทธิภาพ การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของบุคลากรและผู้ปกครองในการดูแลสุขภาพนักเรียน ตลอดจนการสร้างแนวทางการป้องกันโรคและส่งเสริมพฤติกรรมสุขภาพที่ดี เมื่อโรงเรียนได้พัฒนากระบวนการและกิจกรรมต่าง ๆ จนถึงระดับทองแล้ว จะต้องมีการประเมินเพื่อให้เกิดความมั่นใจในมาตรฐานที่ตั้งไว้ การประเมินในระดับทองจะมุ่งเน้นไปที่ผลสัมฤทธิ์และผลกระทบของกิจกรรมที่ดำเนินการ รวมถึงการมีส่วนร่วมของนักเรียนและชุมชนในการส่งเสริมสุขภาพ โดยการประเมินจะใช้ข้อมูลที่ได้จากการดำเนินงานเพื่อปรับปรุงและพัฒนากระบวนการให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น การผ่านการประเมินระดับทองจึงถือเป็นขั้นตอนสำคัญในการก้าวสู่ระดับเพชร ซึ่งจะต้องมีการบูรณาการความรู้และประสบการณ์ที่ได้จากการดำเนินงานในระดับก่อนหน้าเพื่อพัฒนากระบวนการต่าง ๆ ให้อยู่ในมาตรฐานที่กำหนด โดยโครงการส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร การผ่านการประเมินระดับเพชรหมายถึงการที่โรงเรียนสามารถสร้างระบบการส่งเสริมสุขภาพที่มีความยั่งยืนและมีประสิทธิภาพสูงสุด การเป็นโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชรไม่เพียงแต่หมายถึงการมีมาตรฐานสุขภาพที่สูง แต่ยังเกี่ยวข้องกับการสร้างวัฒนธรรมสุขภาพที่ดีในโรงเรียน การสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้และการพัฒนาทักษะด้านสุขภาพของนักเรียน การมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายในการพัฒนาสุขภาพที่ดีให้เกิดขึ้นอย่างเป็นระบบ และการบริหารจัดการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชรจะต้องมีการติดตามผลและประเมินอย่างต่อเนื่อง เพื่อปรับปรุงกระบวนการและกิจกรรมที่ดำเนินการอยู่ โรงเรียนต้องสามารถตอบสนอง

ต่อความต้องการของนักเรียนและชุมชนในด้านสุขภาพและความปลอดภัย ซึ่งจะส่งผลให้การพัฒนาที่ยั่งยืนสามารถเกิดขึ้นได้ในระยะยาว⁴⁹

การประเมินโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร

เกณฑ์การประเมินโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพในช่วงเริ่มต้นนั้นเน้นที่ 10 องค์ประกอบสำคัญ ซึ่งมุ่งเน้นการประเมินตามองค์ประกอบเหล่านี้เพื่อให้โรงเรียนสามารถนำไปใช้พัฒนาและปรับปรุง สิ่งที่ยังขาดแคลน รวมถึงจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมสุขภาพให้ครอบคลุมมากยิ่งขึ้น โดยมีการแบ่งระดับของโรงเรียนออกเป็น 3 ระดับ ได้แก่ ระดับทองแดง ระดับเงิน และระดับทอง เพื่อสร้างแรงจูงใจให้โรงเรียนพัฒนาขึ้นไปสู่ระดับที่สูงขึ้นในด้านการส่งเสริมสุขภาพ ในปี พ.ศ. 2551 กรมอนามัยได้ตระหนักถึงความจำเป็นในการพัฒนาเกณฑ์การประเมินโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพให้มีความครอบคลุมและเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมที่แตกต่างกันในแต่ละพื้นที่ จึงได้มีการปรับปรุงเกณฑ์การประเมินใหม่ โดยแบ่งการประเมินออกเป็น 3 ด้านหลัก ได้แก่ 1) การดำเนินงานของโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ 2) การดำเนินงานของนักเรียนแกนนำ และ 3) ผลสำเร็จจากการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับภาวะสุขภาพของนักเรียน โดยได้กำหนดตัวชี้วัดทั้งหมด 19 ตัวชี้วัด เพื่อใช้ในการวัดผลลัพธ์ทางสุขภาพและพฤติกรรมสุขภาพของนักเรียน ในกระบวนการประเมินผลนี้ ได้มีการคำนึงถึงบริบททางสังคม เศรษฐกิจ และวัฒนธรรมที่แตกต่างกันในแต่ละพื้นที่ ซึ่งถือเป็นปัจจัยสำคัญในการประเมินผลการดำเนินงานให้ตรงตามความเป็นจริงและความต้องการของแต่ละท้องถิ่น โดยไม่เพียงแต่การปรับเกณฑ์การประเมินให้เหมาะสมเท่านั้น แต่ยังคงพิจารณาการยกระดับการดำเนินงานในโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพอย่างครบถ้วนและต่อเนื่อง การยกระดับโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพในทุกๆ ระดับจึงไม่สามารถดำเนินการได้โดยลำพัง การมีส่วนร่วมจากภาคีเครือข่ายต่าง ๆ ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชนจึงเป็นสิ่งสำคัญ ซึ่งรวมถึงการสนับสนุนจากผู้บริหารสถานศึกษา ผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนโครงการนี้ให้ประสบความสำเร็จและยั่งยืน การประเมินผลการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพจึงต้องพิจารณาในบริบทของแต่ละพื้นที่ ทั้งด้านสังคม เศรษฐกิจ และวัฒนธรรม เพื่อให้โครงการนี้บรรลุผลอย่างแท้จริง นอกจากนี้ การดำเนินงานเพื่อยกระดับโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพในระยะยาวยังต้องอาศัยการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนในสังคม อาทิ ผู้บริหารโรงเรียน ครู นักเรียน ชุมชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งจะเป็นแรงขับเคลื่อนสำคัญที่ทำให้โครงการนี้บรรลุผลสำเร็จอย่างยั่งยืน และสามารถสร้างผลลัพธ์ที่เป็นประโยชน์ต่อสุขภาพของนักเรียนและชุมชนในระยะยาว โดยการประเมินมีรายละเอียดดังนี้

⁴⁹ กรมอนามัย, คู่มือก้าวสู่โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร, พิมพ์ครั้งที่ 2 (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด, 2552).

ขั้นตอนและกระบวนการประเมิน

ขั้นตอนและกระบวนการประเมินเพื่อการพัฒนา มีลักษณะเช่นเดียวกับกระบวนการคุณภาพ (PDCA) ประกอบด้วยขั้นตอนและกิจกรรมหลักที่ดำเนินการเป็นลำดับต่อเนื่องกัน ได้แก่

- 1) การกำหนดจุดเน้นให้ชัดเจน ทั้งจุดประสงค์ คน และวิธีการ
- 2) เลือกวิธีการที่ดีที่สุดเพื่อบรรลุจุดมุ่งหมาย
- 3) มอบหมาย ทำความเข้าใจ และลงมือปฏิบัติ
- 4) ตรวจสอบการปฏิบัติ
- 5) ปรับแก้และดำเนินการต่อ
- 6) ใช้ผลการประเมินเพื่อการพัฒนา

วิธีการและเครื่องมือ วิธีการที่สำคัญของการประเมินเพื่อการพัฒนาประกอบด้วย

1) การประเมินตามสภาพจริงคือกระบวนการประเมินที่เน้นการใช้ข้อมูลที่เกิดขึ้นจริงตามสถานการณ์หรือปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในช่วงเวลาที่มีการวัดผล โดยกระบวนการนี้ต้องอาศัยการตรวจสอบข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ อย่างรอบคอบ เพื่อยืนยันความถูกต้องและความน่าเชื่อถือของข้อมูลที่ได้รับ การประเมินแบบนี้จึงต้องมีการรวบรวมข้อมูลอย่างครบถ้วน พร้อมทั้งใช้กระบวนการที่เป็นระบบในการตรวจสอบเพื่อให้มั่นใจว่าข้อมูลสะท้อนความจริงอย่างแท้จริงและสามารถนำไปใช้ในการตัดสินใจหรือวิเคราะห์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ได้แก่

- 1.1) การสัมภาษณ์ รับรู้ และการวัดข้อมูลหรือปรากฏการณ์ที่เป็นจริงจากแหล่งข้อมูลและหลักฐานร่องรอยต่าง ๆ
- 1.2) การตรวจสอบและแปลความหมายเป็นกระบวนการสำคัญที่มุ่งเน้นไปที่การค้นหาและวิเคราะห์ข้อมูลหรือปรากฏการณ์ต่าง ๆ เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อเท็จจริงที่ถูกต้องและเชื่อถือได้
- 1.3) สรุปผลตามเกณฑ์ โดยไม่ใช้ความคิดเห็นส่วนตัว

บทบาทของการเป็นผู้ประเมิน

ผู้ประเมินมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาบุคลากร โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ประเมินเพื่อการพัฒนาจะมีบทบาท ดังต่อไปนี้

- 1) บทบาทในฐานะผู้บรรยาย: เป็นบทบาทพื้นฐานที่ผู้ประเมินทุกคนต้องมี หมายถึงความสามารถในการกล่าวถึงสถานการณ์ เหตุการณ์ ข้อมูลข่าวสาร ผลที่อาจเกิดขึ้น ฯลฯ เพื่อการตัดสินใจในการพัฒนาของผู้รับการประเมิน
- 2) บทบาทในฐานะผู้สื่อสาร: ผู้ประเมินที่ดีต้องทำหน้าที่ถ่ายทอดสารสนเทศได้ทุกขั้นตอน ซึ่งมีผลต่อโครงการและต่อผู้รับการประเมิน
- 3) บทบาทในฐานะผู้ตัดสินใจคุณค่า: ผู้ประเมินต้องดำเนินการอย่างเที่ยงตรง ปราศจากอคติ

4) บทบาทในฐานะผู้ตัดสินใจ: การตัดสินใจเป็นบทบาทสำคัญของผู้ประเมิน บางครั้งผู้ประเมินเป็นผู้อำนวยความสะดวกต่อการตัดสินใจ เช่นเมื่อผู้ประเมินทำการประเมินองค์กรที่ไม่มีการกำหนดโครงสร้างการทำงานที่ชัดเจน ผู้ประเมินจำเป็นต้องเสนอแนะ จูงใจ ให้ผู้รับการประเมินเห็นความสำคัญในการทำงานที่มีโครงสร้างอย่างชัดเจน เพื่อนำไปสู่การตัดสินใจปรับปรุงแก้ไข การดำเนินงานให้ประสบความสำเร็จ

5) บทบาทในฐานะผู้อำนวยความสะดวก: เป็นสิ่งสำคัญที่สุดในการประเมิน ผู้ประเมินต้องแสดงบทบาทของผู้อำนวยความสะดวก โดยพยายามให้มีการดำเนินการเป็นไปตามแผนที่กำหนดในการประเมินเพื่อการพัฒนาขึ้น จำเป็นต้องใช้กระบวนการกลุ่ม ดังนั้น ผู้ประเมินจะต้องเป็นผู้อำนวยความสะดวกในกระบวนการนี้ด้วย

6) บทบาทในฐานะผู้กระตุ้นจูงใจ: เพื่อให้การดำเนินงานประสบความสำเร็จผู้ประเมินจำเป็นต้องสร้างแรงจูงใจหรือกระตุ้นให้ผู้รับการประเมินเห็นความสำคัญและสามารถดำเนินงานต่อไป เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ได้

การจัดระดับการประเมินโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร

การประเมินแต่ละตัวชี้วัดจำเป็นต้องใช้แหล่งข้อมูลและวิธีพิสูจน์หลากหลายวิธีผสมผสานกัน ทั้งจากเอกสารของโรงเรียน การสอบถามหรือสัมภาษณ์ (นักเรียน ครู บุคลากรในโรงเรียน ฯลฯ) การสุ่มตรวจสอบนักเรียน การสำรวจสภาพจริง เป็นต้น ผู้ประเมินจึงต้องมีความพยายามและอดทนต่อการพิสูจน์ความสำเร็จของทุกตัวชี้วัดว่าเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดหรือไม่ เพื่อให้ได้มาซึ่งสุขภาพที่ดีของนักเรียนและบุคลากรในโรงเรียนอย่างแท้จริง การดำเนินการโดยทีมประเมิน โดยทีมประเมินโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ หมายถึง บุคลากรที่มีความรู้และความสามารถในการประเมิน และมีการอบรมเพื่อพัฒนาความรู้แล้ว ประกอบด้วยบุคลากรจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น สาธารณสุขศึกษา หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานส่งเสริมสุขภาพในระดับอำเภอ จังหวัด หรือระดับชาติ ซึ่งบทบาทหน้าที่ของทีมประเมินโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ ประกอบด้วย

- 1) ผู้ปฏิบัติงาน โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพตามเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนด วิเคราะห์ และประเมินผล เพื่อนำไปสู่การปรับปรุงคุณภาพของโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
- 2) ผู้ให้คำแนะนำ ให้คำแนะนำในการพัฒนาโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ
- 3) ผู้รับรอง รับรองการประเมินผลเบื้องต้นในภาพรวมว่าโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพบรรลุตามเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพหรือไม่
- 4) ผู้ประสานงาน ประสานงานกับโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพเพื่อการพัฒนาในขั้นต่อไป
- 5) ผู้พัฒนา พัฒนารอบแนวคิด ทฤษฎี และกระบวนการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพเพื่อการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

หลังจากนั้นทำการการสรุปผลการประเมินเบื้องต้น หมายถึง การสรุปผลการประเมิน ภายหลังจากเสร็จสิ้นการประเมินที่โรงเรียน และทีมประเมินนำเสนอผลการประเมินเบื้องต้นแก่ผู้บริหาร คณะครู และผู้เกี่ยวข้อง

ทีมประเมินโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ ทีมประเมินโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพแบ่งเป็น 2 ระดับ ได้แก่ ทีมประเมินระดับอำเภอ และทีมประเมินระดับจังหวัด

ทีมประเมินระดับอำเภอ หมายถึง คณะบุคคลที่ได้รับการแต่งตั้งจากจังหวัดให้เป็นทีม ประเมิน และผ่านการอบรมเพื่อพัฒนามาแล้ว ประกอบด้วย

- 1) สาธารณสุขอำเภอหรือนักวิชาการสาธารณสุข
- 2) หัวหน้าฝ่ายเวชกรรมสังคมหรือนักวิชาการสาธารณสุข จากโรงพยาบาลชุมชน ที่รับผิดชอบโรงเรียน
- 3) บุคลากรจากกลุ่มงานที่เกี่ยวข้องของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
- 4) ผู้บริหารหรือครูจากโรงเรียนที่ผ่านการประเมินรับรองเป็นโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ ระดับทองมาแล้ว
- 5) ผู้รับผิดชอบจากกองการศึกษา สำนักงานเทศบาล (เฉพาะอำเภอที่มีโรงเรียนในสังกัด)
- 6) ผู้รับผิดชอบงานโรงเรียนจากกองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดน (เฉพาะอำเภอที่มีโรงเรียนในสังกัด)
- 7) อื่น ๆ ตามความเหมาะสม

ทีมประเมินระดับอำเภอจะเป็น "ทีมประเมินหลัก" ในการประเมินและให้การรับรอง การเป็นโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับทองแดง ระดับเงิน และระดับทอง อีกทั้งยังต้องเป็นผู้ให้ คำปรึกษาและสนับสนุนพัฒนาโรงเรียนเพื่ก้าวสู่ระดับการประเมินที่สูงขึ้นด้วย ซึ่งบทบาทหน้าที่ของ ทีมประเมินระดับอำเภอ ได้แก่ (1) ประเมินโรงเรียนเพื่อรับรอง/ประกาศเกียรติคุณการเป็นโรงเรียน ส่งเสริมสุขภาพระดับทองแดง ระดับเงิน และระดับทอง (2) สรุปผลการประเมินแจ้งแก่ผู้บริหาร โรงเรียนและคณะครู และ (3) ให้คำปรึกษา ช่วยเหลือ สนับสนุนโรงเรียน

ทีมประเมินระดับจังหวัด หมายถึง คณะบุคคลที่ได้รับการแต่งตั้งจากจังหวัดให้เป็น ทีมประเมิน และผ่านการอบรมเพื่อพัฒนามาแล้ว ประกอบด้วยบุคลากรจากสำนักงานสาธารณสุข จังหวัดและ/หรือ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาตามความเหมาะสม ทั้งนี้การพิจารณาเลือกบุคลากร ดังกล่าวขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของจังหวัด โดยบทบาทหน้าที่ของทีมประเมินระดับจังหวัด ประกอบด้วย

- 1) สุ่มประเมินโรงเรียนที่ผ่านการประเมินเป็นโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับทอง ระดับเงิน และระดับทองแดง เพื่อติดตามความก้าวหน้าในการดำเนินงาน และให้คำแนะนำเพิ่มเติม

2) ให้การสนับสนุนทางวิชาการแก่ทีมประเมินระดับอำเภอ เพื่อพัฒนาทักษะและความรู้ในการประเมิน

3) ร่วมกับทีมประเมินระดับอำเภอในการพัฒนาโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับทอง เพื่อก้าวสู่โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร โดยการให้คำปรึกษาและสนับสนุนด้านต่าง ๆ

4) ประเมินรับรองการเป็นโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชรในเบื้องต้น ก่อนส่งต่อไปยังระดับกลาง

5) ร่วมกับทีมประเมินจากศูนย์อนามัยและส่วนกลาง ตรวจสอบและรับรองการเป็นโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร เพื่อมอบเกียรติบัตรรับรอง

ระยะเวลาของการรับรองการเป็นโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ

การรับรองเป็นโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพทุกระดับมีอายุการรับรอง 3 ปี นับจากวันที่ระบุในเกียรติบัตร และการเลื่อนระดับ

- 1) การเลื่อนระดับของการประเมิน สามารถทำได้ตามความพร้อมของโรงเรียน
- 2) โรงเรียนสามารถขอรับการประเมินเพื่อเลื่อนระดับก่อนการรับรองหมดอายุได้
- 3) โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพแต่ละระดับเมื่ออายุการรับรองครบ 3 ปี โรงเรียนจะต้องขอรับการประเมินซ้ำ

การประเมินโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร (3 มาตรฐาน 19 ตัวชี้วัด)

มาตรฐานที่ 1 การบริหารจัดการโรงเรียนที่ส่งเสริมด้านสุขภาพ

ตัวชี้วัดที่ 1: พิจารณาเอกสารประกอบการขอรับรองโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ

มาตรฐานที่ 2 การจัดการด้านสุขภาพของนักเรียนที่เป็นแกนนำ

ตัวชี้วัดที่ 2: บันทึกการสังเกตจากการเข้าไปดูไซต์โรงเรียนทุกตารางนิ้ว ตรวจสอบกับนักเรียน บริเวณบ้านพักครู สถานที่จัดกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน

ตัวชี้วัดที่ 3: วิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์คณะกรรมการโรงเรียน โรงเรียนมีกระบวนการจัดการอย่างไรในสถานการณ์ที่เกิดปัญหาสุขภาพกับนักเรียน เช่น โรคติดต่อและอุบัติเหตุ

มาตรฐานที่ 3 ผลลัพธ์จากการดำเนินงาน

3.1 ภาวะสุขภาพของนักเรียน

ตัวชี้วัดที่ 4: การประเมินทางด้านร่างกาย

4.1 บันทึกน้ำหนักและส่วนสูงนักเรียน (W/H) เทียบเกณฑ์ (เริ่มอ้วนและอ้วน)

4.2 บันทึกส่วนสูงและอายุของนักเรียน (H/A) เทียบเกณฑ์ (ค่อนข้างเตี้ยและเตี้ย)

ตัวชี้วัดที่ 5: บันทึก เปรียบเทียบข้อมูลสุขภาพในฐานข้อมูล

ตัวชี้วัดที่ 6 นักเรียนมีสมรรถภาพทางกายที่สัมพันธ์กับสุขภาพตามเกณฑ์

ตัวชี้วัดที่ 7 นักเรียนมีสุขภาพจิตดี

ตัวชี้วัดที่ 8 มีการแก้ไขปัญหาสุขภาพที่พบมากในกลุ่มเด็กวัยเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ และต่อเนื่อง

ตัวชี้วัดที่ 9 นักเรียนมีทักษะชีวิตดี

ตัวชี้วัดที่ 10 นักเรียนปลอดภัย

3.2 โครงการปรับปรุงและพัฒนาปัญหาในโรงเรียน

ตัวชี้วัดที่ 11 สัมผ่านเกณฑ์มาตรฐาน HAS

3.3 งานที่ดำเนินการตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ

ตัวชี้วัดที่ 12 ไม่จัดและจำหน่ายอาหารว่างหรือขนมที่มีไขมันสูงหรือรสเค็มจัด

ตัวชี้วัดที่ 13 ไม่จัดและจำหน่ายอาหารว่างและเครื่องดื่มที่มีรสหวานจัด

ตัวชี้วัดที่ 14 มีการส่งเสริมให้นักเรียนทุกคนรับประทานผักในมื้อกลางวันทุกวันในปริมาณที่แนะนำเมื่อเริ่มต้นการเรียนการสอน

ตัวชี้วัดที่ 15 โรงอาหารได้รับการรับรองตามเกณฑ์มาตรฐานสุขาภิบาลอาหารในสถานศึกษา

ตัวชี้วัดที่ 16 มีการดำเนินการปรับปรุงแก้ไขเมื่อเกิดปัญหาจากมลพิษภายนอกที่มีผลกระทบต่อสุขภาพ

ตัวชี้วัดที่ 17 มีการดำเนินการแก้ไขเมื่อเกิดปัญหาจากภาวะมลพิษภายนอกที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพ

ตัวชี้วัดที่ 18 โรงเรียนผ่านเกณฑ์มาตรฐานสุขาภิบาลสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน

ตัวชี้วัดที่ 19 การสูบบุหรี่ในโรงเรียน⁵⁰

นโยบายและแนวทางการสนับสนุนโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร

นโยบายและแนวทางการสนับสนุนโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชรนั้น เป็นการดำเนินการที่มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมให้โรงเรียนมีการจัดการที่มีประสิทธิภาพในการดูแลสุขภาพของนักเรียน ครู และบุคลากรในโรงเรียน โดยเริ่มจากการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้และการพัฒนาสุขภาพอย่างยั่งยืน แนวทางการสนับสนุนที่สำคัญได้แก่การให้ความรู้และการฝึกอบรมเกี่ยวกับการส่งเสริมสุขภาพในโรงเรียน การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมสุขภาพ ทั้งในด้านการออกกำลังกาย การบริโภคอาหารที่มีประโยชน์ และการดูแลสุขภาพจิต นอกจากนี้

⁵⁰ กรมอนามัย, แนวทางการพัฒนาสู่โรงเรียนรอบรู้ด้านสุขภาพ (Health Literate School) (กรุงเทพฯ: สำนักส่งเสริมสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุข ศูนย์สื่อและสิ่งพิมพ์แก้วเจ้าจอม, 2563), 5-8.

ยังมีการตรวจสอบคุณภาพประจำปีและการให้คำปรึกษาทางคุณภาพเพื่อให้แน่ใจว่านักเรียนและบุคลากรทุกคนมีสุขภาพที่ดี นอกจากนี้ยังต้องมีการประสานงานกับชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การสนับสนุนเป็นไปอย่างครบวงจร ทั้งนี้โรงเรียนที่ได้รับการสนับสนุนและปฏิบัติตามแนวทางดังกล่าวจนบรรลุเกณฑ์ที่กำหนดจะได้รับการรับรองเป็นโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร ซึ่งเป็นการยืนยันถึงความสำเร็จในการสร้างสภาพแวดล้อมที่ดีและยั่งยืนต่อการเรียนรู้และการพัฒนาสุขภาพของนักเรียน

นโยบายและแนวทางการสนับสนุนโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร ควรมีดังนี้

1) นโยบายส่งเสริมสุขภาพ

1.1) โรงเรียนมีนโยบายส่งเสริมสุขภาพที่ชัดเจน สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียนและชุมชน นโยบายนี้ถูกกำหนดขึ้นโดยคำนึงถึงความต้องการและสภาพแวดล้อมของโรงเรียนและชุมชนรอบข้าง เพื่อให้การส่งเสริมสุขภาพเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและสามารถปรับใช้ได้จริงในชีวิตประจำวันของนักเรียนและบุคลากรในโรงเรียน

1.2) นโยบายส่งเสริมสุขภาพระบุเป้าหมาย กลยุทธ์ และตัวชี้วัดที่ชัดเจน มีการกำหนดเป้าหมายที่ต้องการบรรลุในด้านสุขภาพอย่างชัดเจน พร้อมกับวางกลยุทธ์และวิธีการที่จะใช้เพื่อให้บรรลุเป้าหมายนั้น นอกจากนี้ยังมีการกำหนดตัวชี้วัดเพื่อใช้ในการประเมินผลและตรวจสอบความสำเร็จของนโยบาย

1.3) นโยบายส่งเสริมสุขภาพได้รับการสื่อสารและประชาสัมพันธ์ให้ทุกภาคส่วนทราบ นโยบายดังกล่าวถูกสื่อสารไปยังนักเรียน ผู้ปกครอง ครู และบุคลากรในโรงเรียนอย่างทั่วถึง ผ่านช่องทางการประชาสัมพันธ์ต่าง ๆ เช่น การประชุม การประกาศในเว็บไซต์ของโรงเรียน และการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้ทุกคนได้รับทราบและเข้าใจในนโยบายนี้

1.4) นโยบายส่งเสริมสุขภาพได้รับการทบทวนและปรับปรุงอย่างสม่ำเสมอ มีการทบทวนและประเมินผลนโยบายอย่างต่อเนื่อง เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมและประสิทธิภาพของนโยบาย เมื่อพบข้อบกพร่องหรือมีการเปลี่ยนแปลงในบริบทของโรงเรียนและชุมชน นโยบายจะได้รับการปรับปรุงเพื่อให้ทันสมัยและตอบสนองต่อความต้องการของทุกฝ่าย

2) การบริหารจัดการ

2.1) โรงเรียนมีคณะกรรมการส่งเสริมสุขภาพที่มีบทบาทชัดเจน คณะกรรมการส่งเสริมสุขภาพในโรงเรียนควรประกอบด้วยบุคลากรที่มีความรู้และความเข้าใจในด้านสุขภาพ เช่น ครู พยาบาล นักโภชนาการ และผู้ปกครอง เพื่อร่วมกันกำหนดแนวทางและกิจกรรมที่ส่งเสริมสุขภาพให้แก่ทั้งบุคลากรและนักเรียน

2.2) โรงเรียนมีแผนงานส่งเสริมสุขภาพที่สอดคล้องกับนโยบายและบริบทของโรงเรียน การจัดทำแผนงานส่งเสริมสุขภาพควรพิจารณาจากนโยบายของโรงเรียน ความต้องการและ

ปัญหาสุขภาพของนักเรียน รวมถึงทรัพยากรที่มีอยู่ เพื่อให้แผนงานมีความเป็นไปได้และสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง

2.3) โรงเรียนมีระบบติดตามและประเมินผลการดำเนินงานส่งเสริมสุขภาพ การติดตามและประเมินผลเป็นขั้นตอนสำคัญในการบริหารจัดการ โดยต้องมีการกำหนดตัวชี้วัดที่ชัดเจน และมีการเก็บข้อมูลอย่างต่อเนื่อง เพื่อประเมินความสำเร็จและปรับปรุงแผนงานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2.4) โรงเรียนมีทรัพยากรที่เพียงพอต่อการดำเนินงานส่งเสริมสุขภาพ ทรัพยากรที่จำเป็นต้องมี เช่น งบประมาณ อุปกรณ์กีฬา วัสดุการเรียนการสอนด้านสุขภาพ รวมถึงบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญ เพื่อให้สามารถดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ได้อย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ

2.5) โรงเรียนมีระบบบริหารจัดการความเสี่ยงด้านสุขภาพ การบริหารจัดการความเสี่ยงด้านสุขภาพ ควรมีการประเมินความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้น เช่น โรคติดต่อ อุบัติเหตุ และภัยธรรมชาติ พร้อมทั้งจัดทำแผนการรับมือและการป้องกันที่เหมาะสม เพื่อสร้างความมั่นใจในความปลอดภัยและสุขภาพของนักเรียนและบุคลากรในโรงเรียน

3) การพัฒนากรณีศึกษา การพัฒนากรณีศึกษาเกี่ยวกับการบริหารจัดการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชรเป็นสิ่งที่โรงเรียนควรให้ความสำคัญ เนื่องจากมันช่วยให้โรงเรียนสามารถวิเคราะห์และนำเสนอแนวทางการบริหารที่มีประสิทธิภาพในการส่งเสริมสุขภาพของนักเรียนและบุคลากร กรณีศึกษานี้จะช่วยให้ได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริงของโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จและสามารถนำมาปรับใช้กับโรงเรียนอื่น ๆ ที่มีความต้องการในการพัฒนาสุขภาพและคุณภาพชีวิตของนักเรียน

4) การสร้างเครือข่าย เครือข่ายสนับสนุนการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรด้านการบริหารจัดการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพเป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยทำให้โรงเรียนสามารถดำเนินการตามเป้าหมายได้อย่างต่อเนื่องและยั่งยืน การพัฒนาศักยภาพนี้อาจรวมถึงการฝึกอบรม การประชุมเชิงปฏิบัติการ และการสนับสนุนทางเทคนิคต่าง ๆ เพื่อให้บุคลากรมีความรู้และทักษะที่จำเป็นในการจัดการและปรับปรุงระบบส่งเสริมสุขภาพในโรงเรียน

การพัฒนาสู่ความสำเร็จและยั่งยืนในการพัฒนาโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร

ความสำเร็จในการพัฒนาโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพในเบื้องต้นขึ้นอยู่กับความสามารถในการประสานงานความคิดและความร่วมมือระหว่างทุกหน่วยงานของสังคมทั้งในระดับท้องถิ่น ระดับ อำเภอ และระดับจังหวัดเพราะความร่วมมือจากทุกฝ่ายจะช่วยระดมความคิดในการจัดการ

กับปัจจัยต่าง ๆ ที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพสิ่งสำคัญที่จะทำให้การดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพสู่ความสำเร็จและพัฒนาสู่ความยั่งยืน ได้แก่

1) ผู้บริหาร ผู้บริหารโรงเรียนเป็นบุคคลสำคัญที่ต้องมีความมุ่งมั่น ตั้งใจที่จะพัฒนาโรงเรียนตามแนวทางโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ สามารถใช้ภาวะผู้นำในการผลักดันให้ครู นักเรียน ผู้ปกครอง และ สมาชิกของชุมชน รู้จักและเห็นประโยชน์ของโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ ทั้งยังต้องมีวิสัยทัศน์ยาวไกลในการสร้างสุขภาพ นอกจากนี้ผู้บริหารยังต้องเป็นผู้ที่มีสัมพันธภาพที่ดีกับชุมชนเพื่อให้เกิดความร่วมมือในการดำเนินงาน

2) คณะกรรมการส่งเสริมสุขภาพของโรงเรียน คณะกรรมการส่งเสริมสุขภาพของโรงเรียนจะเป็นทีมแกนนำในการกำหนดทิศทางการพัฒนา โดยผู้ที่ได้รับการคัดเลือกเป็นคณะกรรมการควรมีคุณสมบัติสนใจ เอาใจใส่เรื่องสุขภาพ รักเด็ก อยากรู้อยากเห็น มีความกระตือรือร้น มุ่งมั่น เข้าใจวัตถุประสงค์ของการพัฒนาโรงเรียน ให้เป็นโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ คณะกรรมการควรมีบทบาทในการดำเนินงาน ดังนี้

2.1) จัดประชุม ปรึกษาหารือ พบปะพูดคุยกันอย่างสม่ำเสมอให้เข้าใจถึงนโยบาย ทิศทางการดำเนินงาน บทบาทหน้าที่และการพัฒนาโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพในด้านต่าง ๆ โดยเปิดโอกาสให้คณะกรรมการแต่ละคนได้เสนอความคิดเห็นอย่างอิสระ

2.2) ทำงานเป็นทีม มุ่งมั่น จริงจัง เข้าใจและสนับสนุนกระบวนการพัฒนาไปสู่มาตรฐานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพแบบยั่งยืน

2.3) ติดตามตรวจสอบการดำเนินงานของโรงเรียนพร้อมนำผลมาปรับปรุงการปฏิบัติงาน และเป็นข้อเสนอแนะเพื่อปรับแผนพัฒนาโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพต่อไป

3) การมีส่วนร่วมของประชาชน/ชุมชนในทุกขั้นตอนของกระบวนการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ สภาพความเป็นจริงในปัจจุบันประชาชน ชุมชนในแต่ละท้องถิ่นยังต้องต่อสู้ดิ้นรนกับปัญหาเศรษฐกิจเพื่อความอยู่รอด ซึ่งคนส่วนใหญ่ในสังคมยังมองเห็นว่าปัญหาสุขภาพเป็นเรื่องไกลตัว แต่ยังมีบุคคลจำนวนหนึ่งซึ่งมองการณ์ไกลและคำนึงถึงภาวะสุขภาพ ดังนั้นการที่จะให้คนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนของการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพนั้น แม้ว่าในระยะเริ่มแรกชุมชนอาจมีส่วนร่วมอย่างไม่ชัดเจนนัก แต่คณะกรรมการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพที่เข้มแข็ง สามารถพัฒนาให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมได้ ซึ่งในแต่ละท้องถิ่นอาจจะต้องใช้เวลาที่แตกต่างกัน แต่ผลลัพธ์สุดท้ายก็คือ ชุมชนที่เข้มแข็งเช่นกัน โดยมีวิธีการพัฒนา ดังนี้

3.1) ปรับเปลี่ยนวิธีคิดและทัศนคติของคนในชุมชน เพื่อให้ทุกคนเห็นความสำคัญ และประโยชน์ของการส่งเสริมสุขภาพ ทราบถึงปัญหาต่าง ๆ ของชุมชน ทุกคนยอมรับปัญหาตระหนักถึงบทบาทและความร่วมมือร่วมกันเพื่อสร้างสุขภาพที่ดีของคนในชุมชนเอง

3.2) โน้มน้าวและผลักดันให้ทุกคนเกิดความตระหนักถึงผลเสียของการไม่ปรับปรุงพฤติกรรมสุขภาพและสิ่งแวดล้อม และชี้ให้เห็นผลเสียทางเศรษฐกิจของบุคคลและชุมชนจากปัญหาสุขภาพในการประชุม และโอกาสต่าง ๆ เช่นการประชุมผู้ปกครอง การประชุมกรรมการงานประเพณี งานทำบุญ ฯลฯ

3.3) หากยังมีกลุ่มไม่เห็นด้วยหรือไม่เห็นความสำคัญของการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ อาจมีวิธีดำเนินการ เช่น หยุดพักการโน้มน้าวชั่วคราว เพื่อรอจังหวะและโอกาสที่เหมาะสมใหม่ ชี้แจงอย่างเปิดเผยและชี้ให้เห็นถึงความรับผิดชอบต่อสังคม และผลกระทบทางสุขภาพในภาพรวม ทำประชาพิจารณ์ เป็นต้น

3.4) จัดกิจกรรมร่วมระหว่างโรงเรียนและชุมชนอย่างสม่ำเสมอภายใต้ความรู้สึกเป็นเจ้าของและใช้ทรัพยากรร่วมกัน และกระตุ้นให้ทุกคนเข้ามีส่วนร่วม โดยเน้นกิจกรรมที่สร้างความตระหนัก และเพิ่มพูนความรู้เกี่ยวกับสุขภาพ ติดตามเฝ้าระวังสิ่งที่จะก่อให้เกิดปัญหาสุขภาพในชุมชนและ นำเสนอต่อสาธารณชนเพื่อร่วมหาทางแก้ไขทันทีที่เกิดขึ้น จัดทำข้อมูลและเอกสารที่อ่านเข้าใจง่าย และแจกจ่าย เป็นต้น

3.5) สรุปผลสำเร็จเพื่อเป็นแรงบันดาลใจให้ชุมชนมีความเชื่อมั่นว่า “เราทำได้” ให้การยกย่อง บุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในผลสำเร็จนั้น ซึ่งจะก่อให้เกิดความภาคภูมิใจที่จะดำเนินงานต่อไป พร้อมทั้งนำเสนอผลสำเร็จสู่สาธารณชน เช่น ผ่านทางหนังสือพิมพ์ท้องถิ่น รายการวิทยุของท้องถิ่น เสียงตามสายในหมู่บ้านและโรงเรียน

4) การระดมทรัพยากรในชุมชน การดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพนั้น สิ่งที่ต้องปฏิบัติ คือ ทุกคนในชุมชนต้องร่วมกันทบทวนทุนที่มีอยู่ในชุมชน ได้แก่ ทุนมนุษย์ ทุนทางวัฒนธรรม ทุนทางทรัพยากรธรรมชาติ และทุน ทางสังคม ซึ่งนับว่าเป็นทรัพยากรที่มีคุณค่ามากในชุมชน ทั้งนี้ควรนำทุนที่มีอยู่เหล่านั้นมา ประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์กับการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ โดย

4.1) ระดมคนที่มีภาวะผู้นำ มีความคิดก้าวหน้าเป็นนักพัฒนา มีความรู้ในวิชาชีพต่าง ๆ ประชาชนชาวบ้าน ผู้รู้ในชุมชน ผู้ที่สนใจศึกษาค้นคว้าเรื่องใดเรื่องหนึ่ง มีความเสียสละ มีการรวมตัว เป็นกลุ่ม หรือชมรมต่าง ๆ ตามความสนใจ นำมาใช้เป็นทรัพยากรบุคคลในการพัฒนาสุขภาพของ ชุมชนตามความสามารถและคุณลักษณะเฉพาะแต่ละบุคคล เช่น เชิญเป็นคณะกรรมการที่ปรึกษา เป็นคณะกรรมการส่งเสริมสุขภาพของโรงเรียน เป็นวิทยากร เป็นต้น

4.2) ประยุกต์ใช้วัฒนธรรมท้องถิ่น และวิถีชีวิตของชุมชน ให้สอดคล้องกับการส่งเสริมสุขภาพแก่สมาชิกในชุมชน เช่น การประยุกต์ศิลปะโขนให้สอดคล้องกับการออกกำลังกายเพื่อสุขภาพ พัฒนาสูตรอาหารที่นิยมบริโภคในท้องถิ่นให้ถูกหลักโภชนาการ เป็นต้น

4.3) นำทรัพยากรธรรมชาติในชุมชน เช่น สมุนไพรผลผลิตทางเกษตร แหล่งน้ำ สัตว์น้ำ ฯลฯ มาใช้เป็นต้นทุนหรือวัตถุดิบในการดำเนินงานด้านสุขภาพ เช่น ผลิตข้าวกล้อง โดยใช้เครื่องมือสีข้าว ที่ทำมาจากภูมิปัญญาชาวบ้าน แล้วนำมาเป็นอาหารกลางวัน ใช้ว่านหางจระเข้ ในการรักษาแผลไฟไหม้ น้ำร้อนลวก เป็นต้น

4.4) จัดโอกาสให้คนในชุมชนที่มีทุนทางสังคมของความเอื้ออาทร มีน้ำใจต่อกัน มีความเป็นญาติ เพื่อน มีความช่วยเหลือเกื้อกูลกันได้มาร่วมดำเนินงานส่งเสริมสุขภาพให้เป็นผลสำเร็จ ด้วยความสมานสามัคคี ร่วมมือร่วมใจกัน

4.5) เครือข่ายโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ กระบวนการพัฒนาโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของโรงเรียนต่าง ๆ ย่อมมีวิธีดำเนินงานที่แตกต่างกันเครือข่ายโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพเป็นรูปแบบหนึ่งที่เป็นสะพานเชื่อมโยง นำไปสู่การแลกเปลี่ยนประสบการณ์เรียนรู้ สนับสนุน ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน⁵¹

การพัฒนามาตรฐานสำหรับโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับโลกตามแนวทางขององค์การอนามัยโลก (World Health Organization)

มาตรฐานระดับโลกสำหรับโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ จะสร้างขึ้นจากหลักฐานที่มีอยู่และแนวทางปฏิบัติที่ดีของการส่งเสริมสุขภาพในโรงเรียน แผนดังกล่าวคือการพัฒนา มาตรฐานสำหรับคุณลักษณะสำคัญ 6 ประการ ประกอบด้วย

1. จัดทำและบันทึกนโยบายโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพและความเป็นอยู่ที่ดี
2. จัดให้มีสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่ปลอดภัย มั่นคง สะอาด ยั่งยืน เอื้ออำนวย และมีสุขภาพดี สำหรับการเรียนรู้
3. สร้าง สภาพแวดล้อมทางสังคม โรงเรียนที่ปลอดภัย ซึ่งส่งเสริมความสัมพันธ์เชิงบวก ระหว่างนักเรียน เจ้าหน้าที่ ผู้ปกครอง และชุมชนโดยรวม
4. เสริมสร้าง ความสัมพันธ์ในชุมชน ผ่านการเชื่อมโยงและความร่วมมือระหว่าง ครอบครัว ชุมชน โรงเรียน องค์กร และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอื่นๆ
5. รวม สมรรถนะการปฏิบัติเพื่อการดำเนินชีวิตอย่างมีสุขภาพดี ไว้ในหลักสูตร การศึกษาทั้งแบบเป็นทางการและไม่เป็นทางการเพื่อพัฒนาความรู้และทักษะชีวิตของนักเรียน
6. อำนวยความสะดวกในการเข้าถึง บริการดูแลสุขภาพและส่งเสริมสุขภาพ

⁵¹ กรมอนามัย, “คู่มือการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ พ.ศ. 2558” (กรุงเทพฯ: สำนักส่งเสริมสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุข โรงพิมพ์สำนักข่าวพาณิชย์, 2558), 12-15.

องค์ประกอบหลัก 8 ประการในการนำไปปฏิบัติ

1. ความเป็นผู้นำและการบริหารจัดการ โดยรับการสนับสนุนจากภาครัฐและเอกชน ในการให้ทุนทรัพยากรทางการเงิน การฝึกอบรม และข้อมูลความรู้ในการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ เช่น ใช้จ่ายนำเข้าและเครื่องมือที่จำเป็นสำหรับโครงการ โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ ตลอดจนการให้การสนับสนุนด้านการตลาดเพื่อส่งเสริมให้ผู้บริโภคใช้บริการ โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ อย่างแพร่หลายและเข้าถึงประชาชนในวงกว้างได้อย่างสะดวกและรวดเร็ว ความร่วมมือดังกล่าว จะเป็นการยกระดับคุณภาพและมาตรฐานการดำเนินงาน

2. การเสริมสร้างความพร้อมและความเพียรพยายามในการศึกษา โดยดำเนินการดังนี้

1) เตรียมภาคส่วนด้านสุขภาพและการศึกษาสำหรับการวางแผนและการดำเนินการตามแนวทาง โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ โดยใช้วิธีการที่มีผู้มีส่วนได้ส่วนเสียสำคัญเข้ามามีส่วนร่วมมากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ สิ่งนี้ช่วยสร้างความเป็นเจ้าของ ความไว้วางใจ และความน่าเชื่อถือระหว่างผู้ถือผลประโยชน์ และรับประกันความมุ่งมั่นเพื่อความสำเร็จของโปรแกรม 2) เริ่มต้นด้วยการตรวจสอบรูปแบบและ กิจกรรมที่มีอยู่ของภาคการศึกษา และสาธิตให้เห็นว่าโปรแกรมโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ เป็นกลยุทธ์ แบบ "ได้ประโยชน์ทั้งสองฝ่าย" ผู้นำในทั้งภาคส่วนสุขภาพและการศึกษามีแนวโน้มที่จะนำแนวทาง โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพมาใช้มากขึ้น หากเข้าใจผลกระทบต่อสุขภาพและผลลัพธ์ทางการศึกษา 3) ออกแบบโปรแกรม โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ ให้มีโครงสร้างแนวนอน แทนที่จะใช้แนวทาง จากบนลงล่างจากผู้มีอำนาจไปยังโรงเรียน ประสบการณ์ที่ประสบความสำเร็จแสดงให้เห็นว่าโรงเรียน จะประสบความสำเร็จมากขึ้นเมื่อมีส่วนร่วมและมีส่วนร่วมในโปรแกรมอย่างแท้จริง 4) ให้ชุมชน โรงเรียนมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาสุขภาพในท้องถิ่นและทรัพยากรของโครงการ เพื่อให้แน่ใจ ว่าโครงการตอบสนองต่อความต้องการที่แท้จริงของชุมชนและส่งเสริมความร่วมมือระหว่างผู้มีส่วนได้ ส่วนเสียในท้องถิ่น

3. นโยบายและการจัดองค์กร โดยดำเนินการ ดังนี้ 1) กำหนดวิสัยทัศน์ร่วม คำสั่ง และ กรอบการทำงานสำหรับโปรแกรม โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ ไว้ในนโยบายที่เป็นลายลักษณ์อักษร เพื่อให้ได้มาซึ่งความเป็นผู้นำและความมุ่งมั่น และชี้แจงการจัดสรรทรัพยากร นโยบายหลายภาคส่วน ส่งเสริมความเป็นเจ้าของและความรับผิดชอบระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่สำคัญ 2) บูรณาการ แนวทาง โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ ไว้ในแนวทางเชิงกลยุทธ์ของภาคการศึกษาและแผนพัฒนาโรงเรียน เพื่ออำนวยความสะดวกในการจัดตั้งสถาบันและการนำไปปฏิบัติอย่างประสบความสำเร็จ 3) จัดตั้ง แผนกหรือหน่วยงานด้านสุขภาพในโรงเรียนภายในกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อบูรณาการโครงการ ด้านสุขภาพในโรงเรียนให้ดีขึ้น กัมพูชา ญีปุ่น สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ และสาธารณรัฐเกาหลีมีแผนกหรือหน่วยงานด้านสุขภาพในโรงเรียนภายใน กระทรวงศึกษาธิการที่เป็นผู้นำในการนำโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพไปปฏิบัติ 4) กำหนด

นโยบายที่ส่งเสริมและรักษาสภาพแวดล้อมทางกายภาพและสังคมของโรงเรียนให้มีสุขภาพดี โดยที่นักเรียนมีโอกาสเลือกอาหารที่มีประโยชน์ต่อสุขภาพ ดื่มน้ำที่ปลอดภัย มีส่วนร่วมในการออกกำลังกาย เล่นและเรียนรู้ได้อย่างปลอดภัย และฝึกสุขอนามัยที่ดี เช่น การล้างมือและการแปรงฟัน

4. การมีส่วนร่วมของนักศึกษา โดยออกแบบโปรแกรมโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพในลักษณะที่รับรองให้นักศึกษาได้มีส่วนร่วมในการดำเนินการโปรแกรม ซึ่งจะช่วยเสริมศักยภาพให้นักศึกษาเสริมสร้างความสามารถในการเลือกทางเลือกที่ดีต่อสุขภาพมากขึ้น และเพิ่มความเชื่อมโยงกับโปรแกรม

5. การพัฒนาและการเรียนรู้ทางวิชาชีพ โดยรับทราบความกังวลเกี่ยวกับการนำแนวคิดและหลักการของโปรแกรมส่งเสริมสุขภาพในโรงเรียนไปใช้ในโรงเรียน

6. การสนับสนุนด้านความสัมพันธ์และองค์กร โดยสนับสนุนโรงเรียนในการพัฒนาหลักสูตรและกิจกรรมที่หลากหลายที่ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต การเรียนรู้เพื่อการทำงาน และการพัฒนาทักษะชีวิตที่จำเป็น เช่น การคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา การทำงานร่วมกัน การสื่อสาร และทักษะชีวิตพื้นฐานอื่น ๆ โปรแกรม โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ ไม่เพียงแต่ส่งเสริมสุขภาพกาย แต่ยังส่งเสริมพัฒนาการทางอารมณ์ สังคม และสติปัญญาของเด็ก ๆ อีกด้วย และยังช่วยส่งเสริมให้เด็ก ๆ มีส่วนร่วมในการตัดสินใจเกี่ยวกับสุขภาพของตนเอง ส่งเสริมให้ครูและบุคลากรมีส่วนร่วมในการพัฒนาและดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ

7. ความร่วมมือและการสร้างเครือข่าย โดยมีส่วนร่วมกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหลักในทุกระดับอย่างสม่ำเสมอ ไม่ว่าจะเป็นระดับชาติ ระดับจังหวัด และระดับท้องถิ่น เพื่อหารือเกี่ยวกับความต้องการของโรงเรียน และกำหนดบทบาทและความรับผิดชอบในการนำโปรแกรมโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพไปปฏิบัติ การนำไปปฏิบัติให้ประสบความสำเร็จต้องอาศัยความร่วมมือและเครือข่ายระดับท้องถิ่นที่แข็งแกร่ง และต้องยึดตามแนวทางของชุมชนโรงเรียนทั้งหมด อาจพิจารณาจัดตั้งหน่วยงานเฉพาะกิจหลายภาคส่วนได้ ร่วมมือกับองค์กรภายนอก โรงเรียนต้องสร้างพันธมิตรและเครือข่ายกับชุมชนและองค์กรพันธมิตรเพื่อเสริมสร้างศักยภาพในการดำเนินกิจกรรมด้านสุขภาพที่เกี่ยวข้องมากขึ้นและเพิ่มผลกระทบของโปรแกรมโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ

8. การรับรองคุณภาพและความยั่งยืน โดยประเมินผลการดำเนินการและผลลัพธ์ของโครงการอย่างต่อเนื่อง และปรับเปลี่ยนการแทรกแซงเพื่อรักษาและปรับปรุงประสิทธิผลและประสิทธิภาพของโครงการในระดับชาติ กลยุทธ์การประเมินที่ครอบคลุมสำหรับโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ ควรรวมถึงตัวบ่งชี้ที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพและการศึกษาซึ่งใช้ในเครื่องมือที่มีอยู่ของกระทรวงสาธารณสุขและการศึกษาแล้ว ตัวบ่งชี้เหล่านี้ ได้แก่ การเข้าเรียนและผลการเรียน จำนวนโรงเรียนที่ขายเครื่องดื่มที่มีน้ำตาลและอาหารขยะ อุบัติการณ์ของโรคอ้วน และเปอร์เซ็นต์

ของเจ้าหน้าที่โรงเรียนที่ได้รับการฝึกอบรมใน โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ หลักฐานของผลลัพธ์เชิงบวก ช่วยพิสูจน์และรับรองการจัดสรรทรัพยากรเพิ่มเติมเพื่อให้การดำเนินโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ บรรลุความสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้ในระยะยาวของโครงการระดับชาติ⁵²

การวิจัยอนาคตแบบชาติพันธุ์วรรณนา (EFR)

เทคนิคการวิจัยอนาคตแบบชาติพันธุ์วรรณนา (EFR)

การวิจัยอนาคตแบบชาติพันธุ์วรรณนา (Ethnographic Future Research : EFR) เป็นระเบียบวิธีอนาคตเชิงวัฒนธรรมที่พัฒนาขึ้นตั้งแต่ พ.ศ.2519 โดยศาสตราจารย์เกียรติคุณโรเบิร์ต บี. เท็กซ์เตอร์ (Prof. Emeritus Robert B. Textor) มหาวิทยาลัยสแตนฟอร์ด สหรัฐอเมริกาแต่เดิมนั้นการวิจัยอนาคต มักใช้วิธีการเชิงปริมาณโดยใช้ข้อมูลพื้นฐานเชิงปริมาณในอดีตและปัจจุบันเพื่ออธิบายสภาพการณ์ ที่น่าจะเกิดขึ้นในอนาคต ตัวอย่างเช่น วิธีการฉายภาพ (Projection) และการพยากรณ์ (Forecast) เป็นต้น EFR เป็นการวิจัยอนาคตเชิงคุณภาพและเป็นการหนึ่งของการวิจัย แบบชาติพันธุ์วรรณนา (Ethnography research – ER) ในขณะที่การวิจัยแบบ ER

มุ่งศึกษาวัฒนธรรมและการเปลี่ยนแปลงของวัฒนธรรมจากอดีต รวมทั้งศึกษาถึงความเป็นจริง ของสภาพปัจจุบันหรือความเป็นจริงในอดีตของคนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งนั้น การวิจัยแบบ EFR มุ่งศึกษา ถึงภาพอนาคตของวัฒนธรรมหนึ่งในขอบเขตเวลาหนึ่งที่กำหนดขึ้นในอนาคต วิธีวิจัยแบบ EFR ไม่สามารถอธิบายความจริงที่เกิดขึ้นในอนาคตได้ทั้งนี้เนื่องจากความเป็นจริงในอนาคตเป็นสิ่งที่เป็นไปได้ และเป็นที่ที่ยังไม่เกิดขึ้น แม้ว่าภาพอนาคตบางภาพอาจกลายเป็นจริงได้และภาพอนาคต อาจมีอิทธิพลต่ออนาคตที่น่าเกิดขึ้นได้ของสังคมนั้น ๆ⁵³

เท็กซ์เตอร์ ได้ทำโครงการวิจัยแบบ EFR ในประเทศไทยจำนวน 4 เรื่อง เรื่องแรก เป็นการศึกษเกี่ยวกับสังคมวัฒนธรรมไทยโดยการสัมภาษณ์นักศึกษาชาวไทยที่ศึกษาอยู่ใน รัฐแคลิฟอร์เนียในพ.ศ. 2520 ต่อมาใน พ.ศ.2524 ได้ทำการวิจัยเรื่องที่สองร่วมกับมหาวิทยาลัยเชียงใหม่เกี่ยวกับภาพอนาคตทางสังคมวัฒนธรรมไทย ใน พ.ศ. 2531 ได้ทำการวิจัย

⁵² World Health Organization, **Health Promoting Schools: Experiences from the Western Pacific Region** (Western Pacific Region, 2017), 4-11.

⁵³ Robert, B.T., **Ethnographic Future Research: A Short History** (2008), 8-15, อ้างถึงใน ชาตรี มูลสถาน, “การวิจัยอนาคตแบบชาติพันธุ์วรรณนา,” **วารสารมหาวิทยาลัยคริสเตียน** 16, ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม-สิงหาคม 2553): 2-5.

เรื่องที่สามเกี่ยวกับระดับอุดมศึกษาและใน พ.ศ.2534 ได้ทำการวิจัยเรื่องที่สี่ เรื่อง “ทางสายกลางของสังคมไทยในอนาคต เทคโนโลยีที่สอดคล้องกับวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม”⁵⁴

สาระสำคัญในการวิจัยแบบ EFR ซึ่งประกอบด้วย

1. ความหมายของศัพท์ที่ใช้ในการวิจัยแบบ EFR
2. องค์ประกอบทั่วไปในการวิจัยแบบ EFR
3. การสัมภาษณ์แบบ EFR
4. การค้นหาแบบแผนของคำตอบ
5. การวิเคราะห์ข้อมูลและแปลผลข้อมูล
6. การแปลผลข้อมูล
7. การเขียนรายงาน

1. ความหมายของศัพท์ที่ใช้ในการวิจัยแบบ EFR

1.1 การวิจัยอนาคต (Futures research, FR) มนุษย์มีความต้องการที่จะล่วงรู้อนาคต จึงเกิดศาสตร์เกี่ยวกับอนาคต เช่น การพยากรณ์ การทำนายโชคชะตาราศีและโหราศาสตร์ แต่การวิจัยอนาคตหรืออนาคตศึกษาซึ่งใช้วิธีการทางวิทยาศาสตร์เพื่อให้มีความรู้และความเข้าใจอนาคตให้ดีขึ้นเป็นเรื่องที่เกิดขึ้นเมื่อไม่นานมานี้ เทคโนโลยีได้ให้ความหมายของการวิจัยอนาคตโดยทั่วไปอย่างกว้าง ๆ ว่า หมายถึง การศึกษาที่มีระบบแบบแผนเกี่ยวกับทางเลือกในอนาคตที่ชนกลุ่มหนึ่งหรือสังคมหนึ่งคิดว่าเป็นไปได้หรือน่าจะเกิดขึ้นได้หรือ หรือน่าจะเป็นไปได้สำหรับตนการวิจัยอนาคตมีเป้าหมายเพื่อบรรยายทางเลือกในอนาคตที่เป็นไปได้หรือน่าจะเป็นไปได้สำหรับประชากรกลุ่มหนึ่ง เพื่อพิจารณาทบทวนระดับความรู้ (หรือความไม่รู้) ของคนเกี่ยวกับอนาคตที่เป็นไปได้ เพื่อชี้ให้เห็นถึงผลกระทบหรือผลอันอาจเกิดขึ้นที่อาจเกิดขึ้นจากอนาคตที่เป็นไปได้นั้น ๆ เพื่อเตือนให้ทราบล่วงหน้าถึงอนาคตอันไม่พึงปรารถนาที่อาจเกิดขึ้นได้นั้น และทำให้เข้าใจกฎเกณฑ์ของกระบวนการเปลี่ยนแปลง

1.2 วัฒนธรรม (Culture) เทคโนโลยีได้ให้ความหมายของคำว่าวัฒนธรรมอย่างกว้าง ๆ ว่าหมายถึง มาตรฐาน (Standards) ที่เกิดจากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน มีรูปแบบสอดคล้องกัน มีลักษณะค่อนข้างถาวรและเป็นแบบแผนมาตรฐานเกี่ยวกับพฤติกรรม หรือสิ่งซึ่งทำให้เกิดพฤติกรรม และลักษณะเฉพาะของกลุ่มชนเป็นมาตรฐานที่เป็นเงื่อนไขที่ทำให้เกิดพฤติกรรมเช่นนั้นขึ้น มาตรฐานเหล่านี้จะมีผลต่อการตัดสินใจของสมาชิกในกลุ่มชนนั้นในเรื่องต่อไปนี้ได้แก่ สิ่งที่เป็นอยู่คืออะไร

---

⁵⁴ Robert, B.T., *The E.F.R interview: Practical suggestions based on Dr. Sippanondha Ketudat's "The middle path for the future of Thailand,"* (August 2008), 3.

สิ่งที่น่าจะเป็นเกิดขึ้นได้หรือสามารถเป็นไปได้ ความรู้สึกของบุคคลเกี่ยวกับสิ่งนั้นเป็นอยู่ว่าเป็นอย่างไร และน่าจะเป็นอย่างไร บุคคลควรจะทำอย่างไรต่อสิ่งนั้นและควรจะทำอย่างไรต่อสิ่งที่น่าจะเป็นเกิดขึ้นนั้น และบุคคลจะทำกระทำการนั้นอย่างไร

การวิจัยอนาคตเชิงวัฒนธรรม (Cultural Futures research : CFR) การวิจัยอนาคตเชิงวัฒนธรรมเป็นสาขาหนึ่งของการวิจัยอนาคตที่ใช้แนวความคิดหลักของวัฒนธรรม (หรือ “ระบบวัฒนธรรม” หรือ “ระบบสังคมวัฒนธรรม”) อย่างค่อนข้างตรงไปตรงมา อย่างเด่นชัดอย่างต่อเนื่องและเป็นไปตามหลักวิชาการ โดยอย่างน้อยต้องมีความพยายามที่สังเกตได้โดยใช้แบบจำลองหรือตัวแปร ซึ่งแสดงความเปลี่ยนแปลงของระบบสังคมวัฒนธรรมที่เกิดจากเวลาหนึ่งไปสู่อีกเวลาหนึ่ง CFR ให้ความสนใจต่อตัวแปรทั้งที่เป็นวัฒนธรรมและไม่เป็นวัฒนธรรม เนื่องจากถือว่าระบบทางวัฒนธรรมมีความสัมพันธ์กับปรากฏการณ์ที่ไม่ใช่วัฒนธรรม⁵⁵

1.3 ภาพอนาคต (Scenario) การสร้างภาพอนาคตหรือการสร้างมโนทัศน์แห่งอนาคตเป็นหัวใจของการสัมภาษณ์แบบ EFR ในการสร้างภาพอนาคตจะคำนึงถึงประเด็นต่อไปนี้ 1) อะไรจะเกิดขึ้นหรืออาจจะเกิดขึ้น หรือจะเกิดขึ้นภายในขอบเขตเวลาที่กำหนดไว้ในอนาคต 2) กระบวนการซึ่งทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง อาจทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง หรือจะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงจากสภาพการณ์หนึ่งไปยังสภาพการณ์หนึ่งนั้นมีลักษณะอย่างไร

2. องค์ประกอบทั่วไปในการวิจัยแบบ EFR เท็กซ์เตอร์ กล่าวถึง องค์ประกอบทั่วไปซึ่งใช้ในการสัมภาษณ์และการวิจัยแบบ EFR ทุกครั้งว่ามีองค์ประกอบ 6 ประการต่อไปนี้

2.1 การกำหนดกลุ่มประชากร (Populations) ตัวอย่างเช่น นักศึกษาในมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งเป็นกลุ่มประชากรหลักที่เป็นเป้าหมายโดยตรงในการวิจัย เนื่องจากกลุ่มนักศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของมหาวิทยาลัยแห่งนั้น ดังนั้นคณาจารย์และเจ้าหน้าที่ของมหาวิทยาลัยแห่งนั้นจึงเป็นประชากรที่เกี่ยวข้องในการศึกษาด้วย

2.2 การกำหนดขอบเขตเวลาในอนาคต (Horizontal year) หมายถึง ปีในอนาคตที่กำหนดไว้ในการสร้างภาพอนาคต โดยควรเป็นปีในอนาคตที่อยู่ไกลพอที่จะเกิดความเปลี่ยนแปลงที่สำคัญได้ เช่น ระยะเวลาสิบหรือยี่สิบปีข้างหน้า ควรอยู่ในอนาคตมากกว่าระยะเวลาสามหรือห้าปี แต่ไม่ควรอยู่ในอนาคตที่ใกล้เกินกว่าที่จะจินตนาการถึงกลุ่มประชากรในยุคนั้น ๆ ได้ว่าเป็นอย่างไร

---

⁵⁵ Robert, B.T., Introduction, in S. Ketudat. **The middle path for the future of Thailand : Technology in harmony with culture and environment**, Honolulu, Hawaii, Institute for culture and Communication, East-West Centre, เข้าถึงเมื่อวันที่ 5 มิถุนายน 2564, เข้าถึงได้จาก <http://www.stanford.edu/rbtextor/>, 140-141

2.3 ปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลง (Driving forces) หมายถึง พลังสำคัญ จะเกิดขึ้นและเป็นพลังที่สามารถก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงต่อกลุ่มประชากรที่ศึกษา ยกตัวอย่าง เช่นภาวะโลกร้อน โลกาภิวัตน์ พลังงานหมุนเวียน ความเปลี่ยนแปลงด้านเทคโนโลยีการสื่อสาร

2.4 มิติทางวัฒนธรรม (Domains) หมายถึง สภาพการณ์ของกลุ่มประชากรและ วัฒนธรรมที่ศึกษาในด้านต่าง ๆ ที่ได้รับผลกระทบจากสาเหตุอื่นที่ไม่ใช่ปัจจัยสำคัญที่กล่าวมา ตัวอย่างเช่น มิติในด้านพลังงาน เศรษฐกิจ การเมือง สื่อสารมวลชน การศึกษา โครงสร้างสังคม และ ค่านิยม

2.5 ข้อสมมติฐานเบื้องต้น (Continuity assumption) หมายถึง ข้อสมมติของการดำรงอยู่ อย่างต่อเนื่องของประชากรที่ศึกษา ยกตัวอย่างเช่น ในอนาคตประเทศไทยยังคงเป็นรัฐอิสระ จะไม่มีสงครามนิวเคลียร์หรือสงครามเคมีอื่นที่ก่อให้เกิดการทำลายล้างใหญ่โตทั่วทั้งโลก เป็นต้น

2.6 จริยธรรมในการวิจัย (Ethical implication) ได้แก่ ระบุหลักการด้านจริยธรรม ในการวิจัยของผู้วิจัยและหน่วยงานที่วิจัยและการไม่ก่อความเสียหายใด ๆ (Avoid doing harm) ผู้เขียนมีประสบการณ์ในการใช้วิธีการวิจัยแบบ EFR ในการทำดัชนีพันธ์เรื่อง “การบริหารจัดการ แรงงานต่างด้าวชาวลาวในประเทศไทยใน พ.ศ.2563” ในด้านการสัมภาษณ์แบบ EFR การค้นหา แบบแผนของคำตอบ การวิเคราะห์และแปลผลข้อมูลและการเขียนรายงานมีดังนี้

3. การสัมภาษณ์แบบ EFR การสัมภาษณ์แบบ EFR เป็นวิธีการสัมภาษณ์ที่มีลักษณะพิเศษ ซึ่งออกแบบมาเพื่อช่วยขยายจินตนาการในการสร้างภาคอนาคตโดยลดการติดยึดกับเจตคติเฉพาะ กาล (Tempo centrism) ของผู้ให้สัมภาษณ์ วิธีการสัมภาษณ์แบบ EFR เป็นการสัมภาษณ์ อย่างไม่เป็นทางการแบบตัวต่อตัว มีปฏิริยาโต้ตอบกันอย่างเป็นระบบ คำถามมีลักษณะปลายเปิด วางแนวทางการสัมภาษณ์อย่างกว้าง ๆ และยึดถือความยืดหยุ่นผู้เขียนจะขอกล่าวถึงรายละเอียด เพิ่มเติม ดังต่อไปนี้

3.1 เป้าหมายของการสัมภาษณ์แบบ EFR เป้าหมายของ EFR คือการทำให้สภาพการณ์ ที่เป็นจริงดีขึ้นโดยที่ 1) การมีมโนภาพแห่งอนาคตที่ดีขึ้นทำให้มีการวางแผนที่ดีขึ้น 2) การวางแผนงานที่ดีขึ้นทำให้มีการดำเนินการที่ดีขึ้น ซึ่งเมื่อเวลาผ่านไปจะส่งผลทำให้ 3) สร้างโอกาสให้เพิ่มมากขึ้น ในการที่จะมีอนาคตที่ดีกว่า ทั้งนี้การเพิ่มโอกาสอาจจะไม่ใช่หลักประกันถึงผลที่จะเกิดขึ้นจริง เนื่องจาก EFR ไม่สามารถประกันว่าจะทำให้เกิดผลจริงตามผลการวิจัยได้ นอกจากนี้แม้จะได้ ผลการวิจัยที่ดีมีคุณภาพจากโครงการ EFR แต่อาจไม่ทำให้เกิดแผนงานที่ดี หรือแผนงานดี ๆ ที่กำหนดขึ้นมาอาจไม่นำมาซึ่งการดำเนินงานที่ดีก็ได้ นอกจากนี้แม้มีการดำเนินที่ดี แต่สภาพการณ์ ของสังคม เศรษฐกิจ การเมืองและสภาพแวดล้อมอาจเป็นอุปสรรคขัดขวางไม่ให้เกิดผลที่ดีก็ได้

3.2 หลักการในการสัมภาษณ์แบบ EFR หลักการที่สำคัญในการสัมภาษณ์ ได้แก่ การวาง แนวทางการสัมภาษณ์ไว้อย่างกว้าง ๆ และยืดหยุ่น การกำหนดหัวข้อสัมภาษณ์กว้าง ๆ ไว้ก่อน

ก็เพื่อให้ได้ข้อมูลครบถ้วนสามารถเปรียบเทียบได้ กระตุ้นให้การสัมภาษณ์เป็นไปอย่างเสรีและต่อเนื่อง สร้างภาพอนาคตที่น่าจะเป็นจริงได้ไม่ใช่ภาพที่เป็นไปไม่ได้ ทั้งนี้ผู้ให้สัมภาษณ์จะเป็นผู้กำหนดว่า เส้นแบ่งของความคิดฝันกับสิ่งที่จะเป็นไปได้อยู่ที่ใด ไม่ใช่ผู้สัมภาษณ์เป็นผู้กำหนด EFR เน้นสร้าง ปฏิสัมพันธ์แบบสร้างสรรค์ระหว่างผู้ให้สัมภาษณ์และผู้สัมภาษณ์มากกว่าในการวิจัยแบบอื่น ผู้ให้สัมภาษณ์จะมีส่วนร่วมตรวจแก้ไขรายงานการสัมภาษณ์และแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมได้ ในการสร้างบรรยากาศที่ดีผู้สัมภาษณ์อาจต้องให้คำอธิบายซ้ำหรือใช้คำพูดใหม่ในการอธิบายเพื่อสร้างความเข้าใจที่ถูกต้อง รวมทั้งใช้การตีความและยกตัวอย่าง เทคนิคที่สำคัญคือการให้ผู้สัมภาษณ์ เป็นผู้ควบคุมการสัมภาษณ์ ทำให้เขาเห็นว่า EFR เป็นประสบการณ์แปลกใหม่ที่นำขึ้นต้นผู้สัมภาษณ์ ยอมรับความเห็นของผู้ให้สัมภาษณ์โดยไม่แสดงความเห็นส่วนตัวของตน⁵⁶ นอกจากนี้ต้องกระตุ้น ให้ผู้ให้สัมภาษณ์ลดเจตคติเฉพาะกาล (Reduced tempo centrism)

เจตคติเฉพาะกาลเป็นสภาพซับซ้อนทางจิตวิทยาวัฒนธรรมที่จำกัดความคิดของบุคคล ด้วยกรอบของเวลาจนขาดความคิดที่กระฉ่างแจ้งที่จะเตรียมตัวให้พร้อมต่อการเผชิญอนาคต การลดเจตคติเฉพาะกาลทำได้โดยการกระตุ้นผู้ให้สัมภาษณ์ลดอคติหรือความคิดที่คิดไว้ก่อนอันเนื่อง การมองเฉพาะช่วงระยะเวลาแต่ให้สามารถคิดถึงอนาคตที่ไกลออกไป เพื่อช่วยทำให้หลุด จากการติดยึดกับเหตุการณ์ในช่วยเวลาปัจจุบันและลดการติดยึดกับชาติพันธุ์ ช่วยผู้ให้สัมภาษณ์ให้ สามารถสร้างภาพอนาคตที่เป็นจริงสามารถทำได้โดยการไม่ถามคำถามที่ขัดแย้งมากนักเพื่อเป็นการ กระตุ้นผู้ให้สัมภาษณ์ ควรถามอย่างสร้างสรรค์เพื่อนำไปสู่การกล่าวถึงโอกาสหรือปัญหาใหม่ ๆ ระบุถึงสิ่งที่คาดการณ์ถึงอย่างเป็นเหตุเป็นผล รวมทั้งเป็นข้อเสนอถึงการเปลี่ยนแปลงนโยบาย ระยะสั้น เพื่อส่งผลให้เกิดอนาคตที่พึงปรารถนามากที่สุดในอนาคตระยะกลางและระยะยาว

3.3 การสร้างภาพอนาคตแง่ดี (The optimistic scenario) เมื่อเริ่มต้นการสัมภาษณ์ ควรเริ่มด้วยการให้ผู้ให้สัมภาษณ์นึกถึงภาพในอนาคตซึ่งเป็นแบบแผนเฉพาะของพฤติกรรมหรือ สิ่งที่ทำให้เกิดพฤติกรรมนั้น ๆ ในปีที่กำหนด เนื่องจากภาพในอนาคตอาจมีหลากหลายมาก จึงให้ผู้ให้สัมภาษณ์สมมติจุดตามแนวนอนเป็นเส้นตรงเส้นหนึ่งที่มีจุดเรียงจาก 1 – 100 จากซ้าย ไปขวาและใช้จุดต่าง ๆ แทนภาพอนาคตในอนาคตในปีกำหนด เช่น หากมีภาพอนาคตจากอันดับ 1 – 100 ให้ภาพแง่ร้ายที่สุดอยู่ในจุดหมายเลข 1 ภาพอนาคตในอันดับ 50 จะเป็นภาพอนาคต แบบกลาง ๆ ที่ไม่ใช่ภาพแง่ดีหรือแง่ร้าย ภาพอนาคตแง่ดีอาจจะอยู่ที่จุด 85 เพื่อไม่ให้เป็น ภาพอนาคตแง่ร้ายที่สุด ผู้สัมภาษณ์จะต้องย้ำว่าภาพอนาคตที่พึงประสงค์ (Desirability) หมายถึง

⁵⁶ Robert, B.T., **A Handbook on ethnographic futures research**, 3rd Ed. Cultural and Educational Futures Research Project, School of Education and Department of Anthropology, Stanford University, Stanford, CA, (1980), 31-43.

สิ่งที่เป็นไปตามความเห็นส่วนตัวของผู้ให้สัมภาษณ์เท่านั้น ไม่จำเป็นต้องเหมือนกับภาพอนาคต
 ในความเห็นของผู้อื่น จากนั้นก็ขอให้ผู้ให้สัมภาษณ์อธิบายภาพอนาคตในแง่ดีตามที่เขาเองเห็นว่า
 เป็นไปได้ในอันดับที่ 85 เทคนิคสำคัญที่ใช้คือสร้างภาพอนาคตโดยสมมติว่าผู้ให้สัมภาษณ์ได้เข้าไปอยู่
 ในเวลาในอนาคตแล้วและกำลังมองย้อนหลังมาสู่ปีที่กำลังทำการสัมภาษณ์ (Back-casting) และ
 ให้ใช้เทคนิคบทบาทสมมติ (Dramatization) ว่าเป็นการสร้างภาพอนาคตโดยการมองย้อนหลัง
 จากปีที่กำหนดในอนาคตเพื่อลดเจตคติเฉพาะกาล เท็กซ์เตอร์ แนะนำว่าผู้สัมภาษณ์ควรใช้คำง่าย ๆ
 แทนคำว่าวัฒนธรรมในการสัมภาษณ์แทนการใช้นิยามแบบวิชาการ ตัวอย่างเช่น วิธีชีวิตโดยรวม
 ในระยะเวลาในรูปแบบและมาตรฐานโดยรวมของกลุ่มประชากรจะใช้ชีวิตอยู่ในปีนั้น ทางชีวิต
 สภาพความเป็นอยู่ความเป็นไป เป็นต้น

3.4 การสร้างภาพอนาคตแง่ร้าย (The pessimistic scenario) เมื่อทำการสัมภาษณ์
 ภาพอนาคตแง่ดีเสร็จแล้ว ลำดับต่อไปคือการสร้างภาพอนาคตแง่ลบโดยการทบทวนภาพอนาคต
 จากลำดับที่เป็นแง่ร้ายที่สุดจนถึงลำดับที่เป็นแง่ดีที่สุดในอันดับ 1-100 ในลักษณะเหมือนเดิมกับ
 ที่ได้กล่าวถึงเมื่อได้เริ่มสัมภาษณ์ ต่อจากนั้นขอให้ผู้ให้สัมภาษณ์อธิบายถึงภาพอนาคตที่น่าจะเกิดขึ้น
 ในลำดับที่ 15 ซึ่งไม่ใช่อนาคตที่เลวร้ายที่สุดที่อาจจะเกิดขึ้นได้ แต่เป็นอนาคตที่ไม่พึงปรารถนา
 หลังจากนั้นก็ใช้วิธีการเดียวกันเหมือนกับการสัมภาษณ์ภาพอนาคตแง่ดีรวมทั้งใช้เทคนิค
 Back-casting และ Dramatization โดยต้องระมัดระวังไม่ให้เป็นคำถามแบบขึ้นนำ โดยปกติจะใช้
 เวลาสัมภาษณ์เกี่ยวกับอนาคตแง่ร้ายสั้นกว่าในการสัมภาษณ์เกี่ยวกับอนาคตในแง่ดี เช่น
 อาจใช้เวลาจนถึง 3 ชั่วโมงในการพูดถึงอนาคตแง่ดี แต่อาจใช้เวลาเพียง 15 นาทีในการกล่าวถึง
 ภาพอนาคตแง่ร้าย อย่างไรก็ตามนักวิจัยต้องใช้กลยุทธ์เพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับอนาคตเชิงลบ
 เท่าที่จำเป็นตามที่เขาเต็มใจจะให้ข้อมูลเพื่อให้ได้รายละเอียดใกล้เคียงกับภาพอนาคตแง่ดี
 โดยต้องรักษาความสัมพันธ์อันดีกับผู้ให้สัมภาษณ์

3.5 ภาพอนาคตที่น่าจะเป็นไปได้มากที่สุด (The most probable scenario) ขั้นตอน
 นี้เป็นการเปลี่ยนประเด็นจากอนาคตที่ปรารถนาหรือไม่พึงปรารถนาเป็นประเด็นเกี่ยวกับอนาคต
 ที่น่าจะเป็นไปได้โดยไม่คำนึงว่าจะเป็นอนาคตที่พึงประสงค์หรือไม่ก็ตาม เป็นการสอบถามถึงระบบ
 ความคิดและการคาดการณ์ คำถามหลักในที่นี้คือ “ถ้ามีภาพอนาคตจำนวน 100 ทางเลือกจากภาพ
 อนาคตทางเลือก ภาพอนาคตเช่นไรที่น่าจะเกิดขึ้นมากที่สุด” ในขั้นตอนนี้จะเป็นการมองไปสู่อนาคต
 ไม่ใช่การมองย้อนเวลามาสู่ปัจจุบันอีกต่อไป ผู้สัมภาษณ์อาจต้องใช้คำถามเจาะลึก เพื่อให้ได้
 ภาพวัฒนธรรมในอนาคตที่น่าจะเป็นไปได้ เท็กซ์เตอร์ เห็นว่าการเริ่มสัมภาษณ์จากภาพอนาคตแง่ดี
 ก่อนแล้วตามด้วยภาพอนาคตแง่ลบจากนั้นจึงถามถึงอนาคตที่น่าจะเป็นไปได้มากที่สุดเป็นเทคนิค
 ที่ช่วยกระตุ้นให้ผู้ให้สัมภาษณ์เกิดจินตนาการ

3.6 การปิดการสัมภาษณ์ หลักจากที่ได้สร้างอนาคตทั้งสามภาพและเปิดโอกาสเพิ่มเติม และแก้ไขข้อความต่าง ๆ ที่ได้ให้สัมภาษณ์มาแล้ว ผู้สัมภาษณ์ควรถามคำถามเพิ่มเติมว่าผู้ให้สัมภาษณ์ หรือหน่วยงานของผู้ให้สัมภาษณ์ควรมีแนวทางหรือใช้ยุทธศาสตร์อย่างไรเพื่อทำให้เกิดภาพอนาคต แง่ดีที่พึงประสงค์ ทั้งนี้เพื่อนำไปสู่การดำเนินการเพื่อสร้างอนาคตในทางที่ดีขึ้น นอกจากนี้ ควรทบทวนขั้นตอนในการเขียนบทสรุปคำสัมภาษณ์ ซึ่งผู้ให้สัมภาษณ์จะตรวจสอบแก้ไขและ จะเป็นบันทึกที่ผู้ให้สัมภาษณ์สามารถนำไปใช้ประโยชน์เพื่อการทบทวนความก้าวหน้าของแผนงาน และกิจกรรมต่าง ๆ ซึ่งอาจมีผลทำให้เกิดความเปลี่ยนแปลงไปทางที่ดีในอนาคตได้ ขั้นตอนต่อไป คือการค้นหาแบบแผนของคำตอบจากภาพอนาคตทั้งหมดที่ได้รับการเห็นชอบจากผู้ให้สัมภาษณ์แล้ว

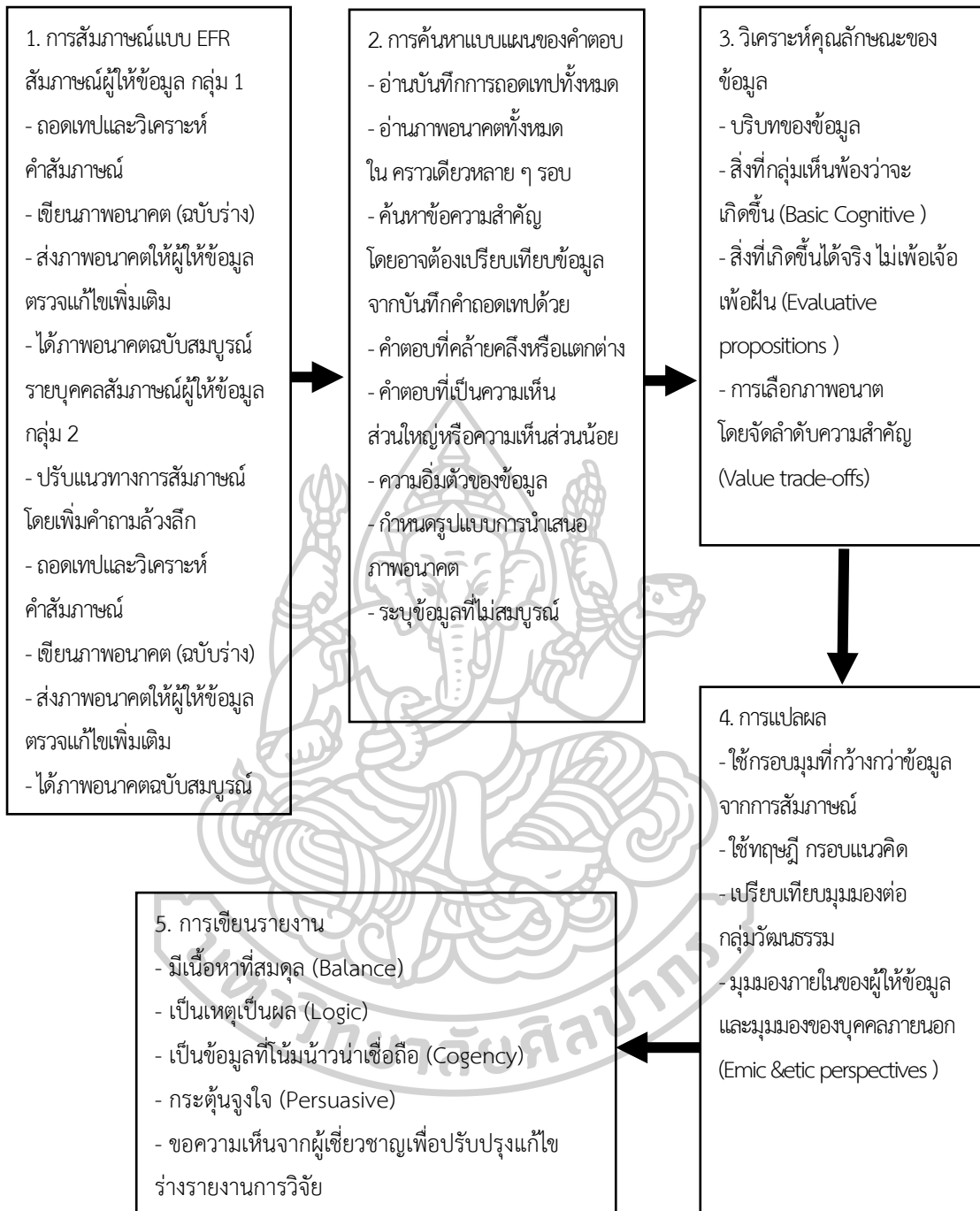
4. การค้นหาแบบแผนของคำตอบ ในขั้นตอนนี้ ผู้วิจัยควรอ่านบันทึกการถอดเทปทั้งหมด และอ่านภาพอนาคตทั้งหมดในคราวเดียวหลาย ๆ รอบก่อนเพื่อให้ได้ภาพโดยรวม จากนั้นจึงทำการค้นหาข้อความสำคัญ ค้นหาคำตอบที่คล้ายคลึงหรือแตกต่างกัน ค้นหาคำตอบที่เป็นความเห็น ส่วนใหญ่หรือความเห็นส่วนน้อย จัดกลุ่มจำแนกคำตอบที่ได้รับในแต่ละหัวข้อเมื่อพิจารณาเห็นว่า ข้อมูลที่ได้รับมีความอึดตัวจัดการข้อมูลที่ไม่สมบูรณ์ครบถ้วนว่าควรนำเสนอในผลการวิจัยหรือไม่อย่างไร ทั้งนี้ แบบแผนเหมือนกันที่ปรากฏในคำตอบมากกว่าร้อยละ 80 ขึ้นไปถือเป็นความเห็น ของคนส่วนใหญ่ (Commonality as a modal position) สำหรับรูปแบบเหมือนอื่น ๆ ที่เหลือ ร้อยละ 20 ถือเป็นคำตอบที่เป็นความเห็นของคนส่วนน้อย (Minority position) ทั้งนี้ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ สมบูรณ์สามารถเปรียบเทียบคำตอบและประมวลผลได้ในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยควรกำหนดรูปแบบ การนำเสนอภาพอนาคตว่าจะนำเสนอตามลำดับจากภาพแง่ดีก่อนหรือว่าจากภาพแง่ร้ายก่อน เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สมบูรณ์ครบถ้วนสามารถเปรียบเทียบและประมวลผลได้ ผู้วิจัยควรแบ่ง การสัมภาษณ์เป็น สองกลุ่มเป็นอย่างน้อย เมื่อพิจารณาเห็นว่าได้ข้อมูลที่มีความอึดตัวจากการ สัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูลกลุ่มแรกแล้ว ควรทบทวนบันทึกการสัมภาษณ์เพื่อค้นหาว่าควรถามคำถาม เจาะลึกเพิ่มเติมในกลุ่ม ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มที่สองอย่างไร กลุ่มผู้ให้ข้อมูลกลุ่มที่สองควรมีจำนวนไม่น้อยกว่า กึ่งหนึ่งของกลุ่มผู้ให้ข้อมูลกลุ่มแรกตัวอย่างเช่น ในการวิจัยของผู้เขียน ผู้เขียนมีความเห็นว่าได้ข้อมูล ที่มีความอึดตัว เมื่อได้ทำการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูลจำนวน 12 คน เพื่อให้ได้ข้อมูล ที่มีความน่าเชื่อถือมากขึ้น ผู้เขียนได้ทำการสัมภาษณ์จนได้จำนวนกลุ่มผู้ให้ข้อมูลกลุ่มแรกรวม 17 คน จากนั้นได้ทำการค้นหาแบบแผนของคำตอบและเพิ่มคำถามแบบเจาะลึกในการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ ข้อมูลกลุ่มที่สองจำนวน 8 คน รวมเป็นจำนวนผู้ให้ข้อมูล 25 คน จากการวิเคราะห์ข้อมูล โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ผลได้ในขั้นตอนนี้คือข้อมูลที่มีการจำแนกตาม ข้อความสำคัญ (Significant statements) ซึ่งได้นำมาจัดกลุ่มเป็นหัวข้อ (Category) เปรียบเทียบ คำตอบเบื้องต้นในระหว่างกลุ่มของผู้เชี่ยวชาญ ระบุข้อมูลที่ต้องการทราบเพิ่มเติมซึ่งต้องหาคำตอบ จากการถามแบบเจาะลึกในการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญกลุ่มที่สอง

5. การวิเคราะห์ข้อมูลและแปลผลข้อมูล ในการวิเคราะห์ข้อมูลและแปลผลข้อมูลผู้วิจัยควรดำเนินการโดยคำนึงถึงบริบท (Context) หรือสภาพแวดล้อมของข้อมูลที่น่ามาวิเคราะห์ ประกอบด้วยและดำเนินการหลังการสัมภาษณ์กลุ่มผู้เชี่ยวชาญผู้ให้ข้อมูลกลุ่มแรก เมื่อพิจารณาเห็นว่ามิข้อมูลที่มีในตัวเพียงพอที่จะเริ่มการวิเคราะห์ข้อมูลและระบุแนวคำถามที่ต้องถามแบบล้วงลึก (Probe) จากนั้นจึงเขียนโครงร่างรายงานฉบับแรกเพื่อจะช่วยให้ทราบว่ายังมีช่องว่างของข้อมูลใดที่ต้องเพิ่มเติม หลักจากนั้นจึงทำการสัมภาษณ์กลุ่มผู้เชี่ยวชาญผู้ให้ข้อมูลกลุ่มที่สอง แล้วจึงทำการวิเคราะห์แปลผล และเขียนรายงานผลการวิจัย

การเก็บข้อมูล การวิเคราะห์แปลผลและการเขียนรายงานในการวิจัยแบบ EFR เป็นขั้นตอนที่ต้องดำเนินการเกี่ยวเนื่องโดยไม่แยกจากกันอย่างเด็ดขาดโดยต้องพิจารณาข้อมูลว่าเป็นข้อมูลที่กลุ่มเห็นพ้องว่าจะเกิดขึ้น (Basic cognitive framework) เป็นสิ่งที่อาจเกิดขึ้นได้ภายใต้เงื่อนไขหนึ่ง (Cognitive propositions) หรือเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นได้จริงไม่เพ้อฝัน (Evaluative propositions) และเป็นการเลือกภาพอนาคตโดยจัดลำดับความสำคัญ (Value trade-offs) ในขณะที่ทำการสัมภาษณ์และเขียนร่างรายงานที่กล่าวมาผู้วิจัยจะให้ความสำคัญว่าข้อมูลที่ได้มีความหมายต่อตัวผู้วิจัยอย่างไร ในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยสนใจว่าข้อมูลที่ได้รับจะมีความหมายต่อผู้อ่านผลงานวิจัยอย่างไร จะดูว่าข้อมูลที่ควรปรากฏอยู่ในบันทึกการสัมภาษณ์แต่ยังขาดไป ทำการเปรียบเทียบข้อมูลระหว่างกลุ่มวัฒนธรรมวิเคราะห์ตามกรอบแนวคิดต่าง ๆ และเพื่อนำไปสู่การทำให้เป็นทฤษฎี สิ่งที่ทำหายในขั้นตอนนี้คือการที่ต้องจำแนกระหว่างภาพอนาคตที่น่าจะเกิดหรือเป็นภาพอนาคตที่สามารถเกิดขึ้นได้หรือเป็นภาพอนาคตที่พึงประสงค์ การจำแนกว่าข้อมูลนั้นเป็นข้อมูลเชิงความคิดเห็น (Cognitive) หรือเป็นข้อมูลเชิงประเมิน (Evaluative) โดยพิจารณาว่าเป็นมุมมองจากทัศนคติของผู้ให้ข้อมูลเองจากการสัมภาษณ์ร่วมกับข้อมูลที่ได้จากการทบทวนวรรณกรรมซึ่งเป็นมุมมองของบุคคลภายนอก รวมทั้งต้องแปลผลโดยพิจารณาจากมุมมองทางทฤษฎี และจากกรอบแนวคิดในการวิจัยด้วย ขั้นตอนต่อไปคือการเขียนรายงานการวิจัย

6. การเขียนรายงาน ผู้วิจัยยึดหลักการในการเขียนรายงานการวิจัยว่าต้องมีเนื้อหาที่สมดุล (Balance) เป็นข้อมูลที่โน้มน้าวน่าเชื่อถือ (Cogency) เป็นเหตุเป็นผล (Logic) กระตุ้นจูงใจ (Persuasive) สรุปรวิธการนับจากการสัมภาษณ์จนถึงการเขียนรายงานได้ตามภาพที่ 6

ภาพที่ 5 การสัมภาษณ์แบบ EFR การค้นหาแบบแผนของคำตอบ การวิเคราะห์คุณลักษณะของข้อมูล การแปลผล และการเขียนรายงาน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

วาริณี เอี่ยมสวัสดิกุล และคณะ ได้ทำการศึกษา การพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชน เพื่อนำไปสู่การเป็นโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร โรงเรียนวัดสลักเหนือจังหวัดนนทบุรี ผลการวิจัยพบว่า 1. นักเรียนมีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพโดยรวมในระดับมาก ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพโดยรวมในระดับปานกลาง นักเรียนมีพฤติกรรมสุขภาพโดยรวมและด้านการดูแลสุขภาพจิตและอนามัยส่วนบุคคลอยู่ในระดับมาก 2. รูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อนำไปสู่การเป็นโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร สามารถแบ่งออกเป็น 4 มิติหลัก โดยในมิติแรกคือ การมีส่วนร่วมด้านการตัดสินใจ มีการใช้ 1 กลวิธีและ 5 วิธีการสนับสนุน ส่วนมิติที่สอง การมีส่วนร่วมด้านการดำเนินการ พบว่ามีการใช้ 3 กลวิธีและ 15 วิธีการเพื่อให้เกิดความสำเร็จในกระบวนการดำเนินงาน สำหรับมิติที่สาม การมีส่วนร่วมด้านการรับผลประโยชน์ มีการระบุ 1 กลวิธีและ 4 วิธีการที่เน้นการสร้างความยั่งยืนในการพัฒนาชุมชนโรงเรียน และสุดท้าย มิติที่สี่คือ การมีส่วนร่วมด้านการประเมินผลการพัฒนา ซึ่งมีการใช้ 1 กลวิธีและ 3 วิธีการเพื่อติดตามและวิเคราะห์ความก้าวหน้าอย่างมีประสิทธิภาพ 3. ความเป็นไปได้ในการนำรูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนไปใช้รายด้านทุกด้านและรายข้อทุกข้ออยู่ในระดับมาก⁵⁷

อัลดา กุลาสา และธัชชัย จิตรนันท์ ได้ทำการศึกษา การพัฒนาแนวทางการดำเนินงานสู่การเป็นโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชรของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัจจุบันของการดำเนินงานตามมาตรฐานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพมีระดับการปฏิบัติงานในแต่ละมาตรฐานโดยรวมอยู่ใน ระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทั้ง 3 มาตรฐาน เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ ด้านการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ ด้านการดำเนินงานสุขภาพของนักเรียนแกนนำและด้านผลสำเร็จของงานตามนโยบาย แนวทางการดำเนินงานสู่การเป็นโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ 19 ตัวชี้วัด 68 แนวทาง สรุปได้ดังนี้ ควรมีการวางแผนการดำเนินงานที่ชัดเจน มีการแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานที่ผู้บริหาร ครู นักเรียน ชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการจัดทำโครงการ

⁵⁷ วาริณี เอี่ยมสวัสดิกุล และคณะ, "การพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อนำไปสู่การเป็นโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร โรงเรียนวัดสลักเหนือจังหวัดนนทบุรี," *Thai Journal of Nursing* 68, 4 (2562): 11-20.

กิจกรรมที่แก้ปัญหาหรือส่งเสริมการมีสุขภาวะที่ดี และการบริการอนามัยพื้นฐานเกี่ยวกับสุขภาพของนักเรียน รวมถึงมีการจัดระบบนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการทำงานอย่างเป็นระบบ เพื่อนำผลมาปรับปรุงการทำงานให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น⁵⁸

สุวิชา สังข์ทอง และประจักษ์ บัวผัน ได้ทำการศึกษา ปัจจัยทางการบริหารและปัจจัยแห่งความสำเร็จที่มีผลต่อการพัฒนาโรงเรียนตามมาตรฐานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชรของบุคลากรทางการศึกษา ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยทางการบริหาร ปัจจัยแห่งความสำเร็จ และการพัฒนาโรงเรียนตามมาตรฐานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชรของบุคลากรทางการศึกษาภาพรวมอยู่ในระดับมาก ปัจจัยแห่งความสำเร็จด้านพลังประชาสังคม และปัจจัยทางการบริหารด้านวิธีการจัดการ มีผลและสามารถร่วมกันพยากรณ์การพัฒนาโรงเรียนตามมาตรฐานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชรของบุคลากรทางการศึกษาได้ร้อยละ 68.8 ทั้งนี้โรงเรียนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการสนับสนุนการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชรมากขึ้น⁵⁹

บุษบา บุญเกษมรัตน์ ได้ทำการศึกษา รูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชรของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการวิจัยพบว่า การสร้างรูปแบบเชิงสมมติฐานเบื้องต้นความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงาน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาของภาคเอกชนที่ให้บริการฟรี ผู้วิจัยสังเคราะห์จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อสร้างรูปแบบเชิงสมมติฐานเบื้องต้น พบว่า มีปัจจัยต่อการบริหารงาน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาของภาคเอกชนที่ให้บริการฟรี จำนวน 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านองค์ประกอบภายในโรงเรียน ประกอบด้วยตัวแปรย่อย ได้แก่ (1) การบริหารจัดการและพัฒนา (2) หลักการบริหารงาน (3) การทำงานเป็นวิชาชีพ และ (4) การมีส่วนร่วมของบุคลากร 2) ด้านองค์ประกอบภายนอกโรงเรียน ประกอบด้วยตัวแปรย่อย ได้แก่ (1) ความสัมพันธ์กับชุมชน (2) การสนับสนุนจากหน่วยงานราชการ (3) การทำงานร่วมกับองค์กรอื่น และ (4) คุณภาพและมาตรฐานของโรงเรียน 3) ด้านองค์ประกอบของความเป็นผู้นำ ประกอบด้วยตัวแปรย่อย ได้แก่

⁵⁸ อัสลา กุลาสา และธัชชัย จิตรนนท์, "การพัฒนาแนวทางการดำเนินงานสู่การเป็นโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชรของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กาฬสินธุ์ เขต 2," *Journal of MCU Nakhondhat* 7, 6 (2563): 145-155.

⁵⁹ สุวิชา สังข์ทอง และประจักษ์ บัวผัน, "ปัจจัยทางการบริหารและปัจจัยแห่งความสำเร็จที่มีผลต่อการพัฒนาโรงเรียนตามมาตรฐานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชรของบุคลากรทางการศึกษาในเขตสุขภาพที่ 7," *วารสารวิจัย มข.* (ฉบับบัณฑิตศึกษา) 22, 2 (2565): 213-223.

(1) ความสามารถในการวางแผนกลยุทธ์ (2) การเป็นผู้นำทีมงาน (3) การสร้างความสัมพันธ์กับบุคลากร และ (4) การพัฒนาองค์กร 4) ด้านองค์ประกอบการบริหารงาน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาของภาคเอกชนที่ให้บริการฟรี ประกอบด้วยตัวแปรย่อย ได้แก่ (1) เป้าหมายของโรงเรียน (2) การบริหารจัดการในโรงเรียน (3) โครงสร้างการบริหารโรงเรียนและบุคลากร (4) การจัดสรรงบประมาณในโรงเรียนที่เอื้อต่อสุขภาพ (5) บริการอนามัยโรงเรียน (6) สุขศึกษาในโรงเรียน (7) โภชนาการและอาหารที่ปลอดภัย (8) การออกกำลังกาย กีฬา และนันทนาการ (9) การให้คำปรึกษาและสนับสนุนทางสังคม และ (10) การส่งเสริมสุขภาพบุคลากรในโรงเรียน⁶⁰

งานวิจัยต่างประเทศ

จอมส์แลนด์ และคณะ (Tjomsland et al.) การศึกษาครั้งนี้มุ่งเน้นไปที่การวิจัยประเมินผลในโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ และความท้าทายที่เกี่ยวข้อง โดยมีการระบุว่าสาเหตุหลักที่ทำให้ครูเปลี่ยนวิธีปฏิบัติคือ การรับรู้ถึงการปรับปรุงผลการศึกษานักเรียน ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการส่งเสริมหลักการของโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพอย่างกว้างขวาง หลักฐานชี้ให้เห็นว่าแนวทางของโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพสามารถเป็นตัวกลางสำคัญในการเสริมสร้างทั้งสุขภาพและผลการศึกษานักเรียน การวิจัยนี้สนับสนุนการออกแบบและวิธีการศึกษาที่คำนึงถึงลักษณะเฉพาะของโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพในหลายมิติ ทั้งในด้านโรงเรียนและบริบทที่เกี่ยวข้อง โดยมีการอธิบายปัจจัยสำคัญที่เกี่ยวข้องกับความท้าทายเฉพาะในการส่งเสริมการวิจัยในโรงเรียน นอกจากนี้ ยังมีการเสนอการออกแบบการประเมินที่รวมข้อดีของวิธีการวิจัยที่แตกต่างกัน เพื่อตรวจสอบประสิทธิภาพของโรงเรียนที่ส่งเสริมสุขภาพในการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาสุขภาพและการเรียนรู้ของนักเรียน ซึ่งเป็นแนวคิดที่ได้รับการยอมรับในหลายประเทศ งานวิจัยนี้เสนอวิธีการประเมินที่ซับซ้อนและครอบคลุมทุกมิติของการส่งเสริมสุขภาพ ไม่ว่าจะเป็นด้านร่างกาย อารมณ์ และสังคม โดยมีการวิจัยและประเมินผลอย่างเป็นระบบ อย่างไรก็ตาม ความท้าทายที่สำคัญ คือ การปรับใช้กรอบแนวคิดนี้ให้เหมาะสมกับบริบททางสังคมและวัฒนธรรมที่แตกต่างกันในแต่ละประเทศหรือโรงเรียน การศึกษาได้ชี้ให้เห็นว่าการวิจัยที่ใช้วิธีผสมผสานทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพมีประสิทธิภาพมากกว่า โดยเฉพาะการใช้วิธีการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (action-oriented research) ที่เน้นการพัฒนาตามสถานการณ์จริงในโรงเรียน ซึ่งนักวิจัยยังเน้นความสำคัญของการทำงานร่วมกับนักเรียน ครู ผู้ปกครอง และชุมชนในการออกแบบและดำเนินโครงการ เพื่อสร้างการมีส่วนร่วมและ

⁶⁰ บุชบา บุญเกษมพันธ์, รูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชรของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน, (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์, 2561).

ความยั่งยืน โดยไม่เพียงแต่เน้นเรื่องสุขภาพเท่านั้น แต่ยังเชื่อมโยงกับผลลัพธ์ทางการศึกษาของนักเรียนด้วย การวิจัยนี้ชี้ให้เห็นว่าโรงเรียนที่ส่งเสริมสุขภาพอย่างเป็นระบบสามารถช่วยให้นักเรียน มีความพร้อมทั้งทางกายและจิตใจในการเรียนรู้มากขึ้น นอกจากนี้ยังส่งผลดีต่อความสัมพันธ์ระหว่างครูและนักเรียน รวมถึงการลดพฤติกรรมเสี่ยง เช่น การสูบบุหรี่ หรือการบริโภคอาหารที่ไม่ดีต่อสุขภาพหลายงานวิจัยระบุว่า โรงเรียนที่มีการส่งเสริมสุขภาพอย่างเต็มที่ที่สามารถช่วยเพิ่มคุณภาพชีวิตและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนได้อย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนที่เน้นการส่งเสริมสุขภาพในโรงเรียนเพื่อสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ที่ยั่งยืนและมีประสิทธิภาพต่อไป ส่วนการส่งเสริมเพื่อสร้างความยั่งยืน สิ่งนี้เป็นปัจจัยสำคัญที่จะทำให้การขับเคลื่อนโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชรนำไปสู่ความยั่งยืนได้ ต้องมีโครงการที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องทุกปี มีการกำหนดแผนกลยุทธ์ระยะยาวในการพัฒนาคงสภาพและรักษามาตรฐานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชรที่ยั่งยืน มีกรรมการรับผิดชอบมาตรฐานตัวชี้วัดและมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมทางด้านสุขภาพที่จะลงไปสู่ตัวนักเรียนให้ได้รับการส่งเสริม พัฒนาอย่างเต็มศักยภาพและสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างมีความสุข⁶¹

ลีสัน (Leeson) ได้ทำการศึกษา การดำเนินการของโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพที่ส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน วัตถุประสงค์ของการวิเคราะห์นี้เพื่อประเมินผลกระทบที่แนวทางของโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ (HPS) มีในโรงเรียนในนิวซีแลนด์ที่มีต่อผลลัพธ์ที่เป็นเป้าหมายของนักเรียน ได้แก่ การเข้าเรียน การเรียนที่ไม่ต่อเนื่อง การพักงาน และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอื่น ๆ เพื่อจำลองผลกระทบของแนวทาง HPS ต่อตัวแปรผลลัพธ์ มีการใช้ตัวชี้วัดต่อไปนี้ ประสิทธิภาพของผู้อำนวยความสะดวก HPS ประสิทธิภาพ HPS ด้านสุขภาพและความเป็นอยู่ที่ดี ระดับของการมีส่วนร่วมของโรงเรียนในบริการ HPS การมีส่วนร่วมในโรงเรียนและความสัมพันธ์กับสำนักงานทางการศึกษา (ERO) ผลการศึกษาพบว่า ผลลัพธ์หรือผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างได้รับผลกระทบในทางบวกจากการมีส่วนร่วมของโรงเรียนในบริการ HPS โดยเฉพาะอย่างยิ่งจากแบบจำลองโครงสร้างแสดงให้เห็นว่าสัดส่วนของผลประโยชน์ที่โรงเรียนได้รับในผลลัพธ์สามารถคาดการณ์ได้ โดยการนำแนวทาง HPS ไปปฏิบัติที่ประสบความสำเร็จไปใช้⁶²

⁶¹ Hege E. Tjomsland et al., “Evaluation Research in Health Promoting Schools and Related Challenges,” in **Schools for Health and Sustainability** (Dordrecht: Springer, 2015), 365-378.

⁶² Heidi Leeson, “Health Promoting Schools Impact on Targeted Student Outcomes,” **Analysis Report**, (2017).

ออนเซล และซูแมน (Öncel and Sümen) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การปรับปรุงปัจจัย สำหรับโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพให้เข้ากับสังคมตุรกี ในการศึกษาความถูกต้องและความน่าเชื่อถือของ ปัจจัยที่เกี่ยวข้อง การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อปรับปรุงปัจจัยสำหรับโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ (SHPS) ให้เข้ากับสังคมตุรกีตามคำสั่งขององค์การอนามัยโลก (WHO) และเพื่อกำหนดความถูกต้อง และความน่าเชื่อถือ มีการวิเคราะห์ปัจจัยยืนยันและการสำรวจ (CFA และ EFA ตามลำดับ) ดำเนินการโดยใช้การวิเคราะห์องค์ประกอบหลักด้วยการหมุน varimax และการทำให้เป็นมาตรฐาน ของ Kaiser เพื่อทดสอบความถูกต้องของโครงสร้าง ใช้อัลฟาของ Cronbach เพื่อตรวจสอบ ความน่าเชื่อถือของ SHPS (ความสอดคล้องภายใน) ผลการวิจัยพบว่า CFA ไม่ได้ยืนยันแบบจำลอง ปัจจัยดั้งเดิม จึงได้ดำเนินการ EFA เพื่อกำหนดโครงสร้างปัจจัยที่เกี่ยวข้องเป็นขั้นตอนที่สอง ของการวิเคราะห์ ค่าอัลฟาของครอนบาคสำหรับปัจจัยทั้งหมดคือ 0.95 และค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา ย่อยของปัจจัยอยู่ระหว่าง 0.55 ถึง 0.93 มาตรฐานย่อยของมาตรฐานได้รับการกำหนดใหม่ เป็นความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนและทักษะด้านสุขภาพส่วนบุคคล สภาพแวดล้อม ทางกายภาพของโรงเรียน นโยบายด้านสุขภาพของโรงเรียน การบริการด้านสุขภาพ นโยบาย ด้านโภชนาการของโรงเรียน ระบบสุขภาพและโครงสร้างชั้นเรียน และโครงสร้างทางวินัยของโรงเรียน จากผลการวิจัยสามารถสรุปได้ว่า SHPS นั้นมีความถูกต้องและเชื่อถือได้ ทำให้สามารถใช้ SHPS เพื่อประเมินความต้องการของโรงเรียนอย่างครอบคลุมและติดตามความคืบหน้าของการแทรกแซง ด้านสุขภาพของโรงเรียนได้⁶³

ญะมาลุดดีน (Jamaluddin) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การบริหารจัดการโรงเรียนส่งเสริม สุขภาพการพัฒนาย่างยั่งยืน ผลการศึกษาพบว่าการจัดการโครงการสุขภาพดีในโรงเรียนได้ ดำเนินการอย่างมีประสิทธิภาพ โดยการกำหนดสูตรวิสัยทัศน์ที่ชัดเจน การสร้างทีมงานที่ทำงาน ร่วมกัน และการดำเนินการตามมาตรฐานสุขภาพโรงเรียน ซึ่งเป็นพื้นฐานของไตรภาคสาธารณสุข โรงเรียน (UKS) การดำเนินการเหล่านี้รวมถึงการจัดการสุขศึกษา การบริการด้านสุขภาพและ การสร้างสภาพแวดล้อมที่ดีในโรงเรียน ความมุ่งมั่นและความร่วมมือเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยให้ โปรแกรมประสบความสำเร็จในทางปฏิบัติ อย่างไรก็ตาม ระดับความรู้และการตระหนักรู้ของชุมชน โรงเรียนที่ต่ำถือเป็นความท้าทายสำคัญที่อาจส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลของโปรแกรม ดังนั้นการสร้างความรู้ความเข้าใจในชุมชนเกี่ยวกับสุขภาพและโครงการดังกล่าวจึงเป็นสิ่งจำเป็น ต่อการพัฒนาและยกระดับประสิทธิภาพของโครงการในอนาคต การดำเนินงานตามแผน

---

⁶³ Selma Öncel and Adem Sümen, “Adaptation of the Scale for Health Promoting Schools to Turkish Society: A Validity and Reliability Study,” *Türkiye Klinikleri. Tıp Bilimleri Dergisi* 38, 1 (2018): 46-56.

เพื่อให้การบริหารจัดการความยั่งยืนประสบความสำเร็จนั้น เป็นสิ่งสำคัญที่ทุกองค์กรควรให้ความสำคัญ โดยเฉพาะในบริบทของโรงเรียน ทีมโรงเรียนสุขภาพดีได้รับการคัดเลือกโดยพิจารณาจากสาขาวิชาหลักที่ครูเรียนรู้ ซึ่งส่วนใหญ่มีพื้นฐานด้านวิทยาศาสตร์ธรรมชาติ ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสุขภาพและสิ่งแวดล้อมในนักเรียน นอกจากนี้ โรงเรียนยังได้ดำเนินการจัดองค์กรโดยมอบหมายหน้าที่และความรับผิดชอบให้กับนักเรียนผ่านกิจกรรมของสภาภษาชาติเยาวชนซึ่งช่วยให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดการดูแลสุขภาพของตนเอง และเพื่อนร่วมโรงเรียน โรงเรียนยังได้จัดตั้งทีมที่รับผิดชอบด้านสุขภาพ ซึ่งรวมถึงการจัดภูมิทัศน์ ความสะอาดของสนามกีฬา และการดูแลความสะอาดในห้องเรียนและกระบอกการมอบหมายงานให้กับนักเรียน ทำให้เกิดความรับผิดชอบและการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ โดยแต่ละกลุ่มงาน จะได้รับการตั้งเป้าหมายที่ชัดเจน เช่น การบรรลุเป้าหมายในด้านเวลาและผลลัพธ์ ซึ่งตัวบ่งชี้เหล่านี้ จะช่วยให้เห็นถึงการพัฒนาและผลลัพธ์ที่ส่งเสริมให้โรงเรียนเป็นสถานศึกษาที่มีสุขภาพดี โดยการกำหนดเป้าหมายให้ชัดเจนและเหมาะสมกับปริมาณงานและวัตถุประสงค์ทำให้การดำเนินงาน เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนดไว้อย่างชัดเจน⁶⁴

ทูนา (Tuna) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการดำเนินการตามหลักความยั่งยืน พบว่าแนวคิดเรื่องความยั่งยืนมีเหตุผลสำคัญในการผลักดันให้เกิดการดำเนินการตามแผนและแนวทาง การพัฒนาอย่างละเอียดภายใต้สภาพแวดล้อมของประสิทธิภาพขององค์กร โดยแรงผลักดันเหล่านี้ จะยังคงดำเนินต่อไปอย่างต่อเนื่องในระยะยาว ส่งผลให้การบรรลุผลของการดำเนินการ ในด้านความยั่งยืนสามารถเป็นไปได้ผ่านการบูรณาการความยั่งยืนในทุกด้าน การบูรณาการนี้ ไม่ได้จำกัดเฉพาะการปฏิบัติงานในระดับโรงเรียนเท่านั้น แต่ยังรวมถึงการสร้างความรู้และ การมีส่วนร่วมจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในชุมชน ทำให้เกิดความเชื่อมโยงและความเข้าใจร่วมกัน ในแนวทางการพัฒนาที่มีความยั่งยืนในระยะยาว⁶⁵

⁶⁴ Jamaluddin, "Managing Health-Promoting School for Sustainability Development," January 2021, in **Proceedings of the 2nd Southeast Asian Academic Forum on Sustainable Development (SEA-AFSID 2018)**,

⁶⁵ Özlem Tuna, **Implementation of Sustainability, in Insurance and Risk Management for Disruptions in Social, Economic and Environmental Systems: Decision and Control Allocations within New Domains of Risk** (January 2022): 185-205

สรุป

จากการศึกษาค้นคว้าเอกสาร ตำรา บทความ แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการบริหาร ความยั่งยืน และแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร รวมทั้งงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ทั้งในประเทศและงานวิจัยต่างประเทศ สรุปได้ว่า โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชรเกิดขึ้นจาก ความพยายามในการบูรณาการสุขภาพเข้ากับระบบการศึกษา โดยเริ่มต้นจากแนวคิดที่องค์การอนามัยโลก (WHO) ร่วมกับ UNESCO และ UNICEF ในปี 2538 ซึ่งมุ่งหวังที่จะสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อ ต่อการเรียนรู้และการดำรงชีวิต แนวทางนี้ได้รับการพัฒนาในประเทศไทยตั้งแต่ปี 2540 โดยมีเป้าหมาย เพื่อให้ทุกโรงเรียนเป็นสถานที่ที่นักเรียนสามารถพัฒนาทักษะชีวิต ลดความเสี่ยงด้านสุขภาพ และสร้างสุขภาพ ภาวะที่ยั่งยืน การดำเนินงานนี้ได้พัฒนาอย่างต่อเนื่องจนถึงการกำหนดเกณฑ์ประเมิน 8 องค์ประกอบ หลักที่ครอบคลุมด้านนโยบาย การบริหารจัดการ การมีส่วนร่วม และความร่วมมือ ซึ่งช่วยให้โรงเรียน เป็นต้นแบบในการส่งเสริมสุขภาพอย่างยั่งยืน องค์ประกอบหลัก 8 ประการ เช่น การเสริมสร้างความพร้อม และการมีส่วนร่วมของนักเรียน รวมถึงการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ มีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อน โรงเรียนสู่ความสำเร็จในระยะยาว นอกจากนี้ยังสนับสนุนให้นักเรียนมีบทบาทในการออกแบบและดำเนิน โครงการส่งเสริมสุขภาพ เช่น ชมรม "เด็กไทยทำได้" ที่มุ่งเน้นปัญหาสำคัญในโรงเรียน เช่น สุขอนามัย การใช้สิ่งอำนวยความสะดวกที่ปลอดภัย และการป้องกันพิษ โดยองค์ประกอบเหล่านี้ได้รับการพัฒนา และดำเนินการด้วยพลังสามประการ ได้แก่ พลังวิชาการ พลังการเมือง และพลังประชาสังคม ซึ่งร่วมกันสร้างความยั่งยืนในทุกมิติ

การบริหารความยั่งยืน (Sustainability Management) สามารถเชื่อมโยงกับโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชรโดยใช้กระบวนการ PDCA (Plan-Do-Check-Act) เพื่อจัดการประเด็นสำคัญด้าน สุขภาพและสิ่งแวดล้อม กระบวนการนี้เริ่มต้นด้วยการวิเคราะห์ปัญหาสำคัญ เช่น สภาพแวดล้อมทาง โรงเรียนหรือสุขภาพของนักเรียน เพื่อกำหนดเป้าหมายและกลยุทธ์ในการแก้ปัญหา แนวคิดนี้ช่วยสนับสนุน ให้โรงเรียนมีแผนงานที่ชัดเจนและมีการติดตามผลอย่างต่อเนื่อง เพื่อรักษาประสิทธิภาพและความยั่งยืนของ โครงการในระยะยาว การนำแนวคิดการบริหารความยั่งยืน มาใช้ในการพัฒนาโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับ เพชรไม่เพียงแต่เสริมสร้างคุณค่าให้กับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในโรงเรียน แต่ยังคงครอบคลุมถึงชุมชนรอบข้างอีก ด้วย การบูรณาการระหว่างองค์ประกอบของระบบและกระบวนการจัดการ เช่น การสร้างเครือข่าย ผู้สนับสนุนและการประเมินคุณภาพอย่างต่อเนื่อง ช่วยให้โรงเรียนสามารถดำเนินกิจกรรมที่ตอบโจทย์ เป้าหมายความยั่งยืน ทั้งในด้านสุขภาพและการศึกษาในระยะยาว และนำไปสู่การสร้างโรงเรียนที่เป็น ต้นแบบแห่งความสำเร็จที่ยั่งยืนในระดับประเทศ

การวิจัยอนาคตแบบชาติพันธุ์วรรณนา (Ethnographic Future Research: EFR) เป็นระเบียบวิธีการวิจัยที่มุ่งเน้นการศึกษาวัฒนธรรมในมิติต่าง ๆ ผ่านการทำนายและสำรวจภาพอนาคตของสังคมหรือกลุ่มบุคคลในช่วงเวลาที่กำหนด โดยมีจุดมุ่งหมายในการสร้างภาพอนาคตที่เป็นไปได้จากการศึกษาและการสัมภาษณ์ผู้ที่มีประสบการณ์หรือความรู้ในกลุ่มประชากรที่กำหนดไว้ในระยะยาว เทคนิคนี้ถูกพัฒนาโดยโรเบิร์ต บี. เท็กซ์เตอร์ ในปี พ.ศ. 2519 การวิจัยแบบ EFR แตกต่างจากการวิจัยอนาคตแบบเชิงปริมาณที่ใช้ข้อมูลในอดีตหรือปัจจุบันเพื่อพยากรณ์อนาคต เพราะ EFR มุ่งเน้นการศึกษาภาพที่อาจเกิดขึ้นในอนาคตจากการเปลี่ยนแปลงของวัฒนธรรมและสังคมในแต่ละกลุ่มประชากร วิธีการนี้ใช้การสัมภาษณ์ที่มีลักษณะเปิดกว้างและยืดหยุ่น ซึ่งช่วยกระตุ้นให้ผู้ให้สัมภาษณ์สามารถแสดงความคิดเห็นและจินตนาการถึงการเปลี่ยนแปลงที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต โดยไม่ยึดติดกับกรอบปัจจุบันหรืออดีตในการวิจัยที่ใช้เทคนิค EFR เพื่อศึกษาการบริหารความยั่งยืนของโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชรนั้น ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ เช่น เอกสารทางวิชาการ ตำรา และงานวิจัย เพื่อทำความเข้าใจบริบทและแนวคิดเกี่ยวกับการบริหารความยั่งยืนของโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ จากนั้นได้ทำการสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง (Unstructured Interview) กับผู้ทรงคุณวุฒิ ที่มีประสบการณ์ในด้านนี้ เพื่อให้ได้กระบวนการ วิธีการ แนวทาง มุมมองต่าง ๆ เกี่ยวกับการบริหารความยั่งยืนของโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชรมากยิ่งขึ้น

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การบริหารความยั่งยืนของโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร ครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบการบริหารความยั่งยืนของโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร โดยใช้เทคนิคการวิจัยเชิงอนาคตแบบชาติพันธุ์วรรณนา (EFR: Ethnographic Futures Research) ประกอบด้วยขั้นตอนการวิจัยและระเบียบวิธีวิจัย มีรายละเอียด ดังนี้

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

เพื่อให้การวิจัยนี้ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ ถูกต้องตามระเบียบวิธีวิจัยและบรรลุวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่ได้กำหนดไว้ ผู้วิจัยจึงได้วางแผนลำดับขั้นตอนการดำเนินการวิจัย โดยแบ่งเป็น 3 ขั้นตอน ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 การเตรียมโครงการวิจัย

ผู้วิจัยเตรียมโครงการวิจัยอย่างเป็นระบบตามระเบียบวิธีการดำเนินการวิจัย โดยเริ่มต้นด้วยการศึกษาสภาวะการณ์ของปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารความยั่งยืนของโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร ด้วยการศึกษาวិเคราะห์ แนวคิดและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ จากตำรา เอกสารทางวิชาการ ข้อมูลสารสนเทศ งานวิจัยต่าง ๆ ทั้งในประเทศและต่างประเทศ เพื่อนำมาพัฒนาสร้างเป็นกรอบแนวคิดการวิจัย จัดทำโครงร่างการวิจัย นำเสนออาจารย์ที่ปรึกษา และสอบปกป้องโครงร่างการวิจัย โดยขั้นสุดท้ายนี้เป็นการปรับแก้ไขโครงร่างการวิจัยตามข้อเสนอแนะของคณะกรรมการสอบปกป้องโครงร่างการวิจัย และขออนุมัติจากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร เพื่อดำเนินการทำวิจัยต่อไป

ขั้นตอนที่ 2 การดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้ทำการวิจัยโดยใช้ EFR (Ethnographic Futures Research) ซึ่งสรุปขั้นตอนการดำเนินการวิจัย ดังนี้

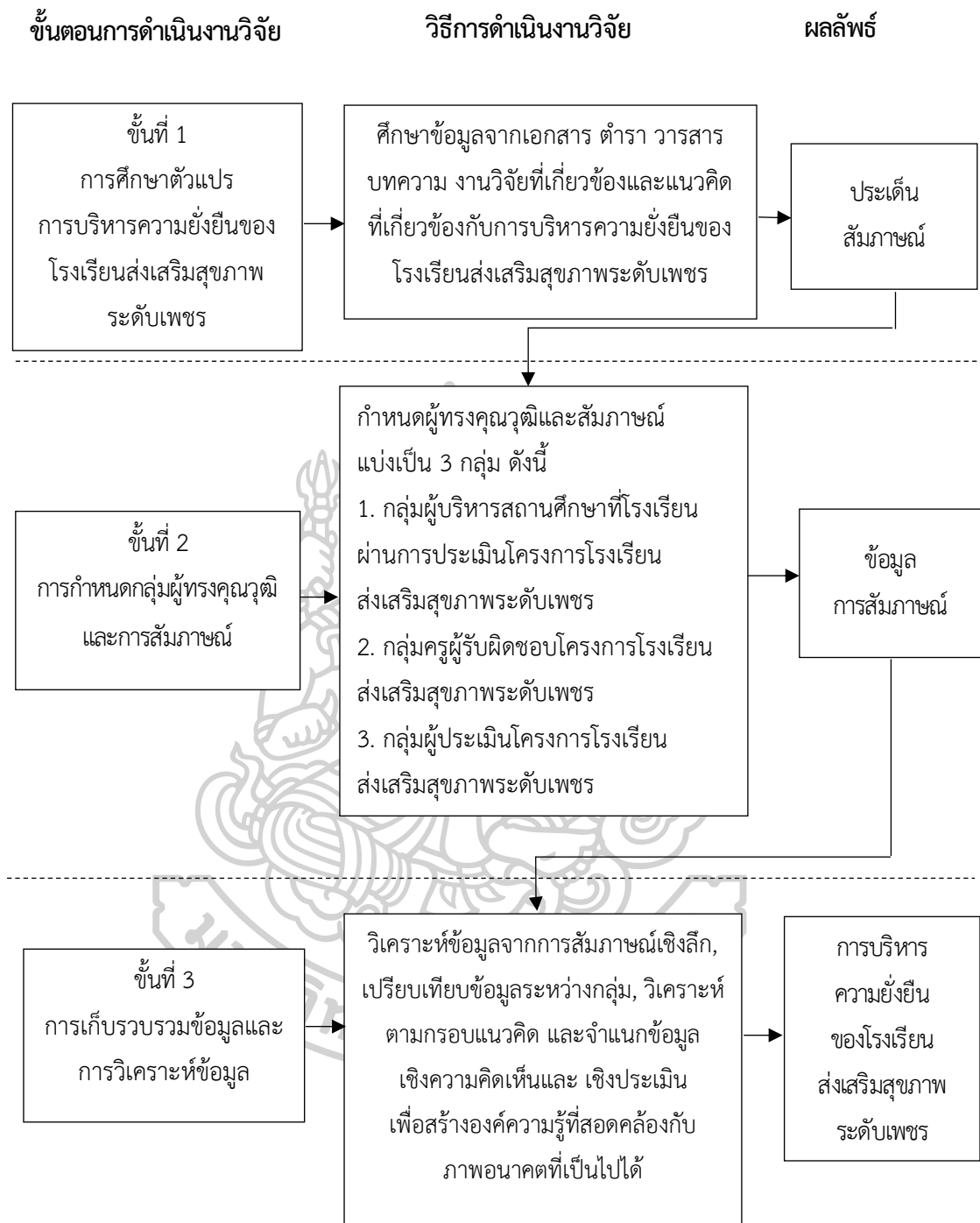
ขั้นที่ 1 การศึกษาตัวแปรการบริหารความยั่งยืนของโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร ซึ่งมีความสำคัญอย่างยิ่งในการเตรียมความพร้อมและเข้าใจบริบทที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อการวิจัย โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องอย่างรอบคอบ เช่น ตำรา วารสารทางวิชาการ บทความวิจัย งานวิจัยทั้งในประเทศและต่างประเทศ และแนวคิดที่เกี่ยวกับการบริหารความยั่งยืนของโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร ทำให้สามารถกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ขั้นที่ 2 การกำหนดกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิและการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้ดำเนินการกำหนดกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิที่เหมาะสมสำหรับการสัมภาษณ์ ซึ่งประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิ แบ่งเป็น 3 กลุ่ม ประกอบด้วย 1) กลุ่มผู้บริหารสถานศึกษาที่โรงเรียนผ่านการประเมินโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร 2) กลุ่มครูผู้รับผิดชอบโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร และ 3) กลุ่มผู้ประเมินโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร โดยคุณสมบัติของผู้ทรงคุณวุฒิ มีลักษณะดังนี้ 1) กลุ่มผู้บริหารสถานศึกษาที่โรงเรียนผ่านการประเมินโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร ประกอบด้วย 1.1) มีประสบการณ์ในตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษาอย่างน้อย 5 ปี 1.2) ระดับการศึกษาปริญญาโทหรือสูงกว่าในสาขาการบริหารการศึกษา หรือสาขาที่เกี่ยวข้อง 1.3) มีความรู้เกี่ยวกับโครงการและนโยบายการส่งเสริมสุขภาพในโรงเรียน และ 1.4) ความสามารถในการบริหาร มีทักษะในการวางแผนและบริหารโครงการ รวมถึงการประเมินผล 2) กลุ่มครูผู้รับผิดชอบโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร ประกอบด้วย 2.1) มีประสบการณ์ในการสอนและรับผิดชอบโครงการส่งเสริมสุขภาพอย่างน้อย 3 ปี 2.2) ระดับการศึกษาปริญญาโทหรือสูงกว่าในสาขาการบริหารการศึกษาหรือสาขาที่เกี่ยวข้อง และ 2.3) มีความรู้เกี่ยวกับสุขภาพและการดำเนินงานโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ 3) กลุ่มผู้ประเมินโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร ประกอบด้วย 3.1) มีประสบการณ์ในการประเมินโครงการหรือวิจัยในด้านสุขภาพอย่างน้อย 3 ปี 3.2) ระดับการศึกษาปริญญาตรีหรือสูงกว่าในสาขาที่เกี่ยวข้องกับสาธารณสุข หรือการศึกษา หรือการวิจัย 3.3) มีความสามารถในการวิเคราะห์และตีความข้อมูลได้อย่างมีประสิทธิภาพ และ 3.4) มีความรู้เกี่ยวกับมาตรฐานการประเมิน เข้าใจมาตรฐานและแนวทางการประเมินโครงการส่งเสริมสุขภาพในโรงเรียน

ขั้นที่ 3 การเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล ในการวิจัยเรื่องการบริหารความยั่งยืนของโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 3 กลุ่ม ได้แก่ 1) กลุ่มผู้บริหารสถานศึกษาที่โรงเรียนผ่านการประเมินโครงการ

โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร 2) กลุ่มครูผู้รับผิดชอบโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร และ 3) กลุ่มผู้ประเมินโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร โดยเน้นการสัมภาษณ์เชิงลึกเพื่อรวบรวมข้อมูลจากประสบการณ์ตรงของกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งถือเป็นแหล่งข้อมูลสำคัญในการสร้างภาพรวมของการบริหารความยั่งยืนของโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร การวิเคราะห์ข้อมูลเริ่มต้นหลังจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิกลุ่มแรก ซึ่งผู้วิจัยได้พิจารณาข้อมูลที่ได้และเห็นว่ามีความอึดตัวเพียงพอที่จะเริ่มการวิเคราะห์ โดยการระบุนำคำถามเชิงลึก เพื่อเพิ่มเติมข้อมูลที่ขาดหายไป ก่อนที่จะเขียนโครงร่างรายงานฉบับแรกเพื่อช่วยในการสังเกตช่องว่างของข้อมูลที่ต้องการเพิ่มเติม หลังจากนั้นจึงทำการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิกลุ่มที่สองและสาม ได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลอย่างละเอียด โดยการเปรียบเทียบข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ และวิเคราะห์ตามกรอบแนวคิดที่กำหนดในขั้นตอนการตีความข้อมูล ผู้วิจัยจะพิจารณาว่าข้อมูลมีความหมายต่อตัวผู้วิจัยและผู้อ่านอย่างไร โดยการเปรียบเทียบข้อมูลระหว่างกลุ่มวัฒนธรรมและวิเคราะห์ตามกรอบแนวคิดเพื่อสร้างทฤษฎีที่สอดคล้องกับภาพอนาคตที่เป็นไปได้ จากนั้นจะจำแนกข้อมูลเชิงความคิดเห็น (Cognitive) และข้อมูลเชิงประเมิน (Evaluative) เพื่อให้การตีความมีความลึกซึ้งและสอดคล้องกับกรอบแนวคิดทางทฤษฎีที่ใช้ในการวิจัย ก่อนที่จะดำเนินการเขียนรายงานวิจัยเพื่อสรุปผลการศึกษาต่อไป รายละเอียดแสดงไว้ในภาพที่ 6

ภาพที่ 6 ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนที่ 3 การรายงานผลการวิจัย

ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิจัย ข้อค้นพบที่ได้จากการวิจัย และข้อเสนอแนะมาจัดทำรายงานการวิจัย และนำเสนอคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง ปรับปรุง แก้ไข ข้อบกพร่องตามที่คณะกรรมการให้ข้อเสนอแนะ และจัดทำรายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์เสนอ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร เพื่อขออนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาหลักสูตรปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษาต่อไป

ระเบียบวิธีวิจัย

เพื่อให้การวิจัยครั้งนี้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ผู้วิจัยจึงกำหนดรายละเอียดของระเบียบวิธีวิจัย ประกอบด้วย แผนแบบการวิจัย ตัวแปรที่ศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัย โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

แผนแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นวิธีวิจัยเชิงอนาคต โดยใช้เทคนิคการวิจัยแบบ EFR (Ethnographic Futures Research) ที่มีแผนแบบการวิจัยแบบกลุ่มตัวอย่างเดียว ตรวจสอบสภาพการณ์ ไม่มีการทดลอง (The one - shot, non- experimental case study) โดยสามารถเขียนเป็นแผนผัง ได้ดังนี้

ภาพที่ 7 แผนผังของแผนแบบการวิจัย

S หมายถึง ผู้ทรงคุณวุฒิที่ได้จากการเลือกตามเกณฑ์

X หมายถึง ตัวแปรที่ศึกษา

O หมายถึง ข้อมูลที่ได้จากการศึกษา

ผู้ทรงคุณวุฒิ

ในการวิจัยครั้งนี้ อาศัยความเชี่ยวชาญและประสบการณ์ความรู้ของผู้ทรงคุณวุฒิ ด้วยวิธีคัดเลือกผู้ทรงคุณวุฒิแบบเจาะจง (Purposive method) ให้ข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง (Unstructured interview) ในประเด็นเกี่ยวกับความคิดเห็นในการบริหารความยั่งยืนของโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร โดยแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ดังนี้ 1) กลุ่มผู้บริหารสถานศึกษาที่โรงเรียนผ่านการประเมินโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร 2) กลุ่มครูผู้รับผิดชอบโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร และ 3) กลุ่มผู้ประเมินโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร

คุณสมบัติของผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 3 กลุ่ม มีลักษณะดังนี้

1) กลุ่มผู้บริหารสถานศึกษาที่โรงเรียนผ่านการประเมินโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร

1.1) มีประสบการณ์ในตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษาอย่างน้อย 5 ปี
1.2) ระดับการศึกษาปริญญาโทหรือสูงกว่าในสาขาการบริหารการศึกษา หรือสาขาที่เกี่ยวข้อง

1.3) มีความรู้เกี่ยวกับโครงการและนโยบายการส่งเสริมสุขภาพในโรงเรียน
1.4) ความสามารถในการบริหาร มีทักษะในการวางแผนและบริหารโครงการ รวมถึงการประเมินผล

2) กลุ่มครูผู้รับผิดชอบโครงการส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร

2.1) มีประสบการณ์ในการสอนและรับผิดชอบโครงการส่งเสริมสุขภาพ อย่างน้อย 3 ปี

2.2) ระดับการศึกษา ปริญญาโทหรือสูงกว่าในสาขาการบริหารการศึกษาหรือสาขาที่เกี่ยวข้อง

2.3) มีความรู้เกี่ยวกับสุขภาพและการดำเนินงานโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ

3) กลุ่มผู้ประเมินโครงการส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร

3.1) มีประสบการณ์ในการประเมินโครงการหรือวิจัยในด้านสุขภาพอย่างน้อย 3 ปี
3.2) ระดับการศึกษา ปริญญาตรีหรือสูงกว่าในสาขาที่เกี่ยวข้องกับสาธารณสุข หรือการศึกษา หรือการวิจัย

3.3) มีความสามารถในการวิเคราะห์และตีความข้อมูลได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3.4) มีความรู้เกี่ยวกับมาตรฐานการประเมิน เข้าใจมาตรฐานและแนวทางการประเมินโครงการส่งเสริมสุขภาพ

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรที่ศึกษาวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย ตัวแปรพื้นฐานและตัวแปรที่ศึกษา ดังนี้

1. ตัวแปรพื้นฐาน คือ ตัวแปรที่เกี่ยวกับสถานการณ์ส่วนตัวของผู้ให้ข้อมูล
2. ตัวแปรที่จะศึกษา คือ ตัวแปรที่เกี่ยวกับการบริหารความยั่งยืนของโรงเรียนส่งเสริม

สุขภาพระดับเพชร ที่ได้จากการสรุปผลความคิดเห็นจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิโดยใช้เทคนิคการวิจัยอนาคตแบบชาติพันธุ์วรรณา EFR (Ethnographic Futures Research)

การสร้างเครื่องมือวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องอย่างรอบคอบ เช่น ตำราวารสารทางวิชาการ บทความวิจัย งานวิจัยทั้งในประเทศและต่างประเทศ และแนวคิด ที่เกี่ยวกับการบริหารความยั่งยืนของโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร เพื่อรวบรวมสารัตถะความรู้ที่สำคัญ นำไปสร้างแบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง (Unstructured interview)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยจึงดำเนินการเก็บข้อมูล ดังนี้

1. ขอนหนังสือขอความอนุเคราะห์ให้นักศึกษาสัมภาษณ์เพื่อประกอบการวิจัย จากภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
2. การสัมภาษณ์ดำเนินการทั้งแบบด้วยตนเอง และการสัมภาษณ์ผ่านทางโปรแกรม zoom

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการอ่านบันทึกการสัมภาษณ์หลายครั้ง เพื่อให้เห็นภาพรวมและค้นหาคำตอบที่คล้ายคลึงหรือแตกต่างกัน จากนั้นจัดกลุ่มคำตอบที่ได้ตามหัวข้อและพิจารณาว่าข้อมูลใดที่มีความสมบูรณ์และสามารถนำเสนอในผลการวิจัยได้ ในการค้นหาแบบแผนของคำตอบ ผู้วิจัยได้แยกข้อมูลตามความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ โดยแยกความเห็นของคนส่วนใหญ่และความเห็นของคนส่วนน้อย เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครบถ้วนและสามารถเปรียบเทียบได้ การสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิในสองกลุ่มที่เหลือจะทำเมื่อข้อมูลจากกลุ่มแรกมีความอิ่มตัวแล้ว และการสัมภาษณ์กลุ่มที่เหลือจะช่วยเพิ่มความน่าเชื่อถือให้กับข้อมูลที่ได้ โดยการวิเคราะห์ข้อมูลจะคำนึงถึงบริบทและสภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้อง การนำเสนอข้อมูลจะถูกจัดลำดับตามความสำคัญเพื่อให้สอดคล้องกับ

กรอบแนวคิดและทฤษฎีที่ใช้ในการวิจัย ซึ่งจะส่งผลให้สามารถสร้างองค์ความรู้ที่มีความหมายและเชื่อมโยงกับภาพอนาคตที่เป็นไปได้

สรุป

การวิจัยเรื่อง "การบริหารความยั่งยืนของโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร" มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบการบริหารความยั่งยืนของโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร การดำเนินการวิจัยครั้งนี้ใช้เทคนิคการวิจัยเชิงอนาคตแบบชาติพันธุ์วรรณนา (EFR: Ethnographic Futures Research) โดยมุ่งเน้นการศึกษาเกี่ยวกับการบริหารความยั่งยืนของโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร การใช้เทคนิค EFR จะช่วยให้สามารถสำรวจและวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิได้อย่างละเอียดและลึกซึ้ง โดยการศึกษาเริ่มต้นจากการรวบรวมข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ เช่น เอกสารทางวิชาการ ตำรา และงานวิจัย เพื่อให้เข้าใจบริบทและแนวคิดเกี่ยวกับการบริหารความยั่งยืนของโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ การวิจัยครั้งนี้จึงเน้นการใช้ข้อมูลที่ได้รับจากการสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง (Unstructured interview) กับผู้ทรงคุณวุฒิที่มีประสบการณ์ในด้านนี้ ซึ่งจะช่วยให้ได้แนวทาง กระบวนการหรือวิธีการในการบริหารความยั่งยืนของโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร โดยการดำเนินการวิจัยผู้วิจัยได้เลือกผู้ทรงคุณวุฒิที่มีคุณสมบัติและประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร โดยแบ่งเป็น 3 กลุ่มหลัก ได้แก่ กลุ่มผู้บริหารสถานศึกษาที่มีประสบการณ์ในการบริหารโรงเรียนที่ผ่านการประเมินโครงการสุขภาพระดับเพชร กลุ่มครูผู้รับผิดชอบโครงการ และกลุ่มผู้ประเมินโครงการสุขภาพ ซึ่งการสัมภาษณ์จะดำเนินการผ่านการสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกที่สามารถสะท้อนความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากประสบการณ์ตรงของผู้ทรงคุณวุฒิแต่ละกลุ่ม โดยข้อมูลที่ได้รับจากการสัมภาษณ์จะถูกนำมาวิเคราะห์โดยใช้กระบวนการที่มีระเบียบและเป็นขั้นตอน โดยเริ่มจากการสรุปข้อมูลเชิงบรรยายในช่วงแรก จากนั้นจึงทำการวิเคราะห์ในลักษณะที่มีความเป็นระบบการใช้วิธี EFR ช่วยให้ตีความข้อมูลได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยจะนำข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ มารวมกันและเปรียบเทียบ เพื่อหาแนวทางที่เหมาะสมในการบริหารความยั่งยืนของโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร ซึ่งจะสามารถนำไปสู่ข้อค้นพบและข้อเสนอแนะที่มีความหมายในการพัฒนาโครงการในอนาคต

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง การบริหารความยั่งยืนของโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร ครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อทราบการบริหารความยั่งยืนของโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร โดยใช้เทคนิคการวิจัยเชิงอนาคตแบบชาติพันธุ์วรรณนา (EFR : Ethnographic Futures Research) ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ โดยไม่เป็นไปตามลำดับในภาคผนวก ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการสัมภาษณ์เกี่ยวกับการบริหารความยั่งยืนของโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร

ผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 14 คน โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง (Unstructured interview) โดยมุ่งประเด็นเกี่ยวกับการบริหารความยั่งยืนของโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร จากผลการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งประกอบด้วย 1) กลุ่มผู้บริหารสถานศึกษาที่โรงเรียนผ่านการประเมินโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร 2) กลุ่มครูผู้รับผิดชอบโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร และ 3) กลุ่มผู้ประเมินโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์คำสัมภาษณ์ของผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 14 คน และสรุปความคิดเห็นที่เกี่ยวกับการบริหารความยั่งยืนของโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร เป็นรายคน ดังนี้

ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 1 ให้ความเห็นเกี่ยวกับการบริหารความยั่งยืนของโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร สรุปได้ 85 ประเด็น ดังนี้ 1) ผู้บริหารโรงเรียนต้องมีทักษะการเข้าใจแบบองค์รวมและการคิดเชิงระบบ เพื่อเป็นพื้นฐานในการบริหารจัดการระบบที่ซับซ้อนและหลากหลายได้อย่างมีประสิทธิภาพ 2) ผู้บริหารโรงเรียนต้องมีความรอบรู้และความสามารถในการประเมินสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นภายในและภายนอกองค์กร 3) ผู้บริหารโรงเรียนต้องวิเคราะห์ข้อมูลและประเมินความเสี่ยงด้วยความละเอียดรอบคอบ 4) ผู้บริหารโรงเรียนต้องสร้างความมั่นใจในการดำเนินการขององค์กรให้เป็นไปในทิศทางที่ยั่งยืนและตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงได้อย่างมีประสิทธิภาพ 5) ผู้บริหารโรงเรียนต้องมีความสามารถในการสื่อสารให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องได้รับทราบและเข้าใจในทิศทางและเป้าหมายของโครงการ 6) ผู้บริหารโรงเรียนต้องนำเสนอวิสัยทัศน์ที่ชัดเจนให้กับทีมงานและผู้มีส่วนได้เสียทุกฝ่ายมีความเข้าใจและทำงานร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ 7) ผู้บริหารโรงเรียนสร้างสภาพแวดล้อมที่เปิดกว้างให้การแสดงความคิดเห็นและการนำเสนอมุมมองที่หลากหลาย เพื่อช่วยให้การตัดสินใจเป็นไปอย่างรอบคอบและรอบด้าน

8) ผู้บริหารโรงเรียนมีหน้าที่ประเมินและปรับปรุงกระบวนการต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง 9) ผู้บริหารโรงเรียนมีความยืดหยุ่นและพร้อมปรับตัวกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในด้านบริบทและสิ่งแวดล้อม

10) ผู้บริหารโรงเรียนมีการนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมมาใช้ในการปรับปรุงกระบวนการทำงานเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและลดความเสี่ยง 11) ผู้บริหารโรงเรียนต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกฝ่ายในการนำความรู้และประสบการณ์มาสนับสนุนการตัดสินใจที่มีประสิทธิภาพในการบริหารองค์กร

12) ผู้บริหารโรงเรียนส่งเสริมวัฒนธรรมการทำงานที่เน้นการรับผิดชอบ เปิดกว้างในการรับข้อเสนอแนะและการสนับสนุนซึ่งกันและกัน เพื่อให้เกิดความสำเร็จในโครงการและการพัฒนาที่ยั่งยืน

13) ผู้บริหารโรงเรียนมีการสร้างระบบข้อมูลที่มีประสิทธิภาพในการติดตามและวิเคราะห์ผลการดำเนินงาน ตรวจสอบความก้าวหน้าและระบุพื้นที่ที่ต้องการการปรับปรุงได้อย่างทันที ข้อมูลช่วยให้การตัดสินใจเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ 14) ผู้บริหารโรงเรียนใช้ข้อมูลและการวิเคราะห์ผลการดำเนินงานอย่างละเอียด เพื่อช่วยให้การตัดสินใจสอดคล้องกับเป้าหมายของโครงการ

15) ผู้บริหารโรงเรียนสร้างสภาพแวดล้อมการทำงานที่ดีและสนับสนุนการทำงานเป็นทีม ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงาน การสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่มุ่งเน้นการทำงานร่วมกันและการสร้างแรงจูงใจช่วยให้การดำเนินงานของโรงเรียนมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น 16) ผู้บริหารโรงเรียนต้องมีวิสัยทัศน์ที่ให้ความสำคัญกับการบริหารโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชรอย่างยั่งยืน 17) ผู้บริหารโรงเรียนต้องมุ่งส่งเสริมสุขภาพที่ดีของนักเรียนควบคู่กับการพัฒนาการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพ โดยความร่วมมือจากทุกภาคส่วน 18) โรงเรียนมีวิสัยทัศน์สอดคล้องกับนโยบายระดับชาติและสากลที่มุ่งเน้นการพัฒนาสุขภาพและความเป็นอยู่ที่ดีของเด็กและเยาวชน 19) โรงเรียนมีการสร้างหลักสูตรการเรียนการสอนตามมาตรฐานกระทรวงศึกษาธิการ รวมทั้งกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพนักเรียนที่หลากหลาย 20) โรงเรียนมีการจัดทำระบบการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ 21) โรงเรียนมีการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง 22) โรงเรียนมีแผนงานและโครงการส่งเสริมสุขภาพระยะยาว 23) โรงเรียนมีการติดตาม ประเมินผลการดำเนินงานเป็นประจำและต่อเนื่อง 24) โรงเรียนมีการพัฒนาปรับปรุงระบบการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง 25) โรงเรียนมุ่งเน้นส่งเสริมให้นักเรียนมีสุขภาพดีทั้งด้านร่างกาย จิตใจผ่านกิจกรรมและโครงการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพ เช่น การตรวจสุขภาพ การส่งเสริมโภชนาการ การส่งเสริมสุขภาพจิต การป้องกันโรคติดต่อ ฯลฯ 26) โรงเรียนมีความมุ่งมั่นที่จะพัฒนาระบบการบริหารจัดการด้านสุขภาพของนักเรียนให้มีประสิทธิภาพและยั่งยืน 27) โรงเรียนมีการส่งเสริมให้คณะครู คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชนและหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร 28) โรงเรียนมีการจัดประชุมเพื่อกำหนดแผนงานและติดตามผลการดำเนินงาน และเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายได้ร่วมแสดงความคิดเห็นและเสนอแนะแนวทางในการพัฒนา 29) โรงเรียนมีการสนับสนุนให้ทุกฝ่ายมีบทบาทที่ชัดเจนในการขับเคลื่อนกิจกรรมและโครงการต่าง ๆ

30) โรงเรียนมีการจัดทำระบบการบริหารจัดการที่ชัดเจน มีประสิทธิภาพและมีความยั่งยืน
 31) โรงเรียนมีการกำหนดเป้าหมายและตัวชี้วัดของโครงการที่ชัดเจน 32) โรงเรียนมีการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานอย่างสม่ำเสมอ 33) โรงเรียนมีการนำข้อบกพร่องไปใช้ในการปรับปรุงพัฒนาระบบการบริหารจัดการอย่างต่อเนื่อง 34) โรงเรียนมีการทบทวนและปรับปรุงแผนงานอยู่เสมอ 35) โรงเรียนมีการบริหารจัดการทรัพยากรที่มีอยู่อย่างมีประสิทธิภาพ 36) โรงเรียนมีแนวทางและมีการกำหนดการประหยัดทรัพยากร 37) โรงเรียนมีการพัฒนาระบบการจัดการขยะ พร้อมทั้งส่งเสริมการใช้พลังงานอย่างมีประสิทธิภาพ 38) โรงเรียนมีการปลูกฝังให้นักเรียนมีความตระหนักรู้และเห็นคุณค่าของทรัพยากรทางธรรมชาติ 39) โรงเรียนมีการส่งเสริมให้คณะครู นักเรียนและบุคคลที่เกี่ยวข้องมีความรู้เกี่ยวกับสุขภาพและการส่งเสริมสุขภาพ 40) โรงเรียนสนับสนุนให้มีการจัดอบรมและพัฒนาศักยภาพของบุคลากรให้มีทักษะและความรู้ด้านสุขภาพอยู่เสมอ 41) โรงเรียนส่งเสริมให้มีการนำเทคโนโลยีมาใช้ เพื่อสื่อสารข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสุขภาพอย่างทั่วถึง 42) โรงเรียนมีการส่งเสริมให้นักเรียนมีทักษะการคิด วิเคราะห์และตัดสินใจที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมของโครงการอย่างมีวิจารณญาณ 43) โรงเรียนมีนโยบายที่ชัดเจน สนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพและบูรณาการกับนโยบายด้านสุขภาพกับนโยบายอื่น ๆ ของโรงเรียน 44) โรงเรียนมีการทบทวนและปรับปรุงนโยบายอยู่เสมอควบคู่กับการสื่อสารนโยบายให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ 45) โรงเรียนมีการร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ ในการส่งเสริมสุขภาพนักเรียน 46) โรงเรียนมีการสร้างเครือข่ายการทำงานด้านสุขภาพ 47) โรงเรียนมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับโรงเรียนอื่น ๆ เพื่อพัฒนาความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชน 48) โรงเรียนมีการพัฒนากลยุทธ์การจัดการความเสี่ยง ติดตามและตรวจสอบความเสี่ยง 49) โรงเรียนมีการประเมินความเสี่ยงต่อสุขภาพของนักเรียน เช่น ภาวะอ้วน โรคฟันผุ การสูบบุหรี่ การดื่มแอลกอฮอล์ การใช้สารเสพติด 50) โรงเรียนมีการประเมินความเสี่ยงด้านการบริหารจัดการ เช่น การเปลี่ยนแปลงโรงเรียน ครูเกษียณอายุราชการ งบประมาณ 51) โรงเรียนมีการประเมินความเสี่ยงด้านนโยบายและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร เช่น นโยบายด้านสุขภาพ นโยบายด้านการศึกษา กฎหมายเกี่ยวกับเด็กและเยาวชน 52) โรงเรียนมีวัตถุประสงค์แน่วแน่ที่จะบรรลุในการส่งเสริมสุขภาพของนักเรียนอย่างต่อเนื่องควบคู่กับการจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ วัดผลได้ 53) โรงเรียนมีวัตถุประสงค์ในการบริหารโครงการสอดคล้องกับหลักการพัฒนาที่ยั่งยืน 54) โรงเรียนมีวัตถุประสงค์ที่เน้นถึงความสำคัญของการตอบสนองความต้องการในปัจจุบันโดยไม่กระทบต่อความสามารถของคนรุ่นอนาคต ในการตอบสนองความต้องการของตนเอง 55) โรงเรียนมีวัตถุประสงค์สอดคล้องกับนโยบายการศึกษาแห่งชาติของกระทรวงศึกษาธิการ 56) โรงเรียนมีนโยบายเน้นย้ำถึงความสำคัญของการส่งเสริมสุขภาพและความเป็นอยู่ที่ดีของนักเรียน 57) ผู้บริหารโรงเรียนมีวัตถุประสงค์ปรากฏชัดในกลยุทธ์และโปรแกรมที่หลากหลาย 58) โรงเรียนมีการดำเนินการติดตามและประเมินผล

ความก้าวหน้าอย่างสม่ำเสมอเพื่อให้มั่นใจว่าบรรลุผลสำเร็จ 59) โรงเรียนมีการส่งเสริมวิถีชีวิตที่มีสุขภาพดีในหมู่นักเรียน โดยดำเนินการให้ความรู้แก่นักเรียนเกี่ยวกับความสำคัญในการรับประทานอาหารเพื่อสุขภาพ การออกกำลังกายเป็นประจำ และการนอนหลับที่เพียงพอเพื่อช่วยลดความเสี่ยงของโรคอ้วน โรคเบาหวาน และโรคเรื้อรังอื่น ๆ 60) โรงเรียนมีการสร้างสภาพแวดล้อมในโรงเรียนที่ปลอดภัยและดีต่อสุขภาพและใช้มาตรการด้านความปลอดภัยเพื่อป้องกันอุบัติเหตุและการบาดเจ็บและส่งเสริมสภาพแวดล้อมภายในอาคารที่ดีต่อสุขภาพ โดยการลดมลพิษทางอากาศและเสียง 61) โรงเรียนมีการสร้างชุมชนที่เข้มแข็งโดยให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เช่น ผู้ปกครอง ครู และสมาชิกในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาและการดำเนินการตามความคิดริเริ่มด้านความยั่งยืน ช่วยสร้างความเป็นเจ้าของและสนับสนุนความคิดริเริ่ม 62) โรงเรียนมีการกำหนดการบรรลุความเป็นเลิศในด้านการศึกษา โดยบูรณาการการศึกษา ด้านความยั่งยืนเข้ากับหลักสูตรและใช้แนวปฏิบัติที่ยั่งยืนในการดำเนินงาน เพื่อเตรียมนักเรียนให้พร้อมสำหรับอนาคตที่มีความยั่งยืน 63) โรงเรียนมีการกำหนดวิสัยทัศน์และเป้าหมายที่ชัดเจนในการดำเนินโครงการส่งเสริมสุขภาพ 64) โรงเรียนมีการจัดตั้งคณะกรรมการความยั่งยืนมากำกับดูแลกลยุทธ์และแผนงานด้านความยั่งยืน 65) โรงเรียนมีการกำหนดบทบาทและความรับผิดชอบของบุคลากรทุกระดับเกี่ยวกับความยั่งยืน 66) โรงเรียนมีการจัดสรรทรัพยากรที่จำเป็นสำหรับการดำเนินการด้านความยั่งยืน 67) โรงเรียนมีการประสานให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในโครงการส่งเสริมสุขภาพ 68) โรงเรียนมีการวางแผนและจัดทำแผน โดยมีกระบวนการวางแผนและการจัดทำแผนงานที่รัดกุม โดยเริ่มจากการวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรค กำหนดเป้าหมายที่ SMART และจัดทำแผนปฏิบัติการที่ชัดเจนสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ เป้าหมายและความต้องการของทุกภาคส่วน 69) โรงเรียนมีการดำเนินงานและติดตามประเมินผล โดยมีระบบการติดตามประเมินผลที่ชัดเจน วัดผลความสำเร็จของกิจกรรมและโครงการต่าง ๆ ข้อมูลที่ได้จากการติดตามประเมินผลนำมาใช้เพื่อปรับปรุงแผนงานและวิธีการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น 70) โรงเรียนมีการพัฒนาระบบสนับสนุน โดยมีระบบสนับสนุนที่หลากหลาย ครอบคลุมทั้งด้านบุคลากร งบประมาณ อุปกรณ์ สื่อการสอนและเทคโนโลยี ช่วยให้การดำเนินงานต่าง ๆ เป็นไปอย่างราบรื่นและมีประสิทธิภาพ 71) โรงเรียนมีการให้ความสำคัญกับการสร้างความยั่งยืน โดยมีกลไกต่าง ๆ เช่น การทบทวนและปรับปรุงระบบการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง การพัฒนาทักษะและความรู้ของบุคลากร การสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ และการสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่ส่งเสริมสุขภาพ 72) โรงเรียนมีการกำหนดแผนงานและกิจกรรม โดยมีการจัดทำแผนงานและกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพอย่างต่อเนื่องทุกปีการศึกษา จัดกิจกรรมและโครงการต่าง ๆ ลงในแผนปฏิบัติการประจำปี มีการประชุมเพื่อกำหนดแผนงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชรกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและมีการวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคในด้านต่าง ๆ เพื่อร่วมกันหาแนวทางในการพัฒนากิจกรรมและ

โครงการต่าง ๆ ด้านสุขภาพ 73) โรงเรียนมีการดำเนินการตามแผน โดยมีการนิเทศ ติดตาม กำกับดูแล กิจกรรมและโครงการส่งเสริมสุขภาพต่าง ๆ มีการประเมินความพึงพอใจจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เพื่อหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาและอุปสรรค ทบทวนและปรับปรุงการบริหารโรงเรียนในด้านสุขภาพของนักเรียน 74) โรงเรียนมีการประเมินผลการคงสภาพโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับทองและโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชรอย่างมีประสิทธิภาพและโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชรแบบยั่งยืนทุก ๆ 3 ปี 75) โรงเรียนมีการสร้างระบบการติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผลการดำเนินงานของโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชรอย่างต่อเนื่อง อาทิ มีการประชุมเพื่อกำหนดแผนงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร มีการวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคในด้านต่าง ๆ มีการนิเทศ ติดตาม กำกับดูแล กิจกรรมและโครงการส่งเสริมสุขภาพต่าง ๆ มีการประเมินความพึงพอใจจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและมีการทบทวนและปรับปรุงการบริหารโรงเรียนในด้านสุขภาพของนักเรียน 76) โรงเรียนมีกลไกในการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินกิจกรรมและโครงการต่าง ๆ ด้านส่งเสริมสุขภาพนักเรียน โดยประสานความร่วมมือจากภาคีเครือข่ายต่าง ๆ 77) โรงเรียนมีปัจจัยสำคัญในการขับเคลื่อนความสำเร็จของโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชรยั่งยืน โดยผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีความตระหนักและให้ความสำคัญต่อการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ ครูผู้รับผิดชอบได้รับการอบรมความรู้ด้านโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพอย่างต่อเนื่องและหน่วยงานต้นสังกัดให้การส่งเสริมและสนับสนุน 78) โรงเรียนมีการวิเคราะห์ปัจจัยภายใน ปัจจัยภายนอก ความท้าทาย โอกาส ประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และความยั่งยืน 79) โรงเรียนมีการทบทวนและปรับปรุงเรื่องการกำหนดเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของนักเรียนอย่างต่อเนื่องควบคู่ไปกับการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพ 80) โรงเรียนมีการทบทวนและปรับปรุงเรื่องการวางแผนโดยตรวจสอบแผนปฏิบัติการประจำปีว่าได้ระบุกิจกรรมและโครงการต่าง ๆ ที่มุ่งส่งเสริมสุขภาพของนักเรียน 81) โรงเรียนมีการทบทวนและปรับปรุงเกี่ยวกับการดำเนินการของโรงเรียนด้านการดำเนินการตามแผนปฏิบัติการที่กำหนดไว้ และการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับประสิทธิภาพของกิจกรรมและโครงการต่าง ๆ 82) โรงเรียนมีการตรวจสอบ ประเมินผลการดำเนินงานของกิจกรรมและโครงการต่าง ๆ เป็นประจำ รวมถึงการเปรียบเทียบผลลัพธ์กับเป้าหมายที่ตั้งไว้ 83) โรงเรียนมีการดำเนินการแก้ไข โดยใช้หลักวิเคราะห์ผลการประเมิน การระบุจุดอ่อนหรือข้อบกพร่องของกิจกรรมและโครงการต่าง ๆ 84) โรงเรียนมีการทบทวนแผนปฏิบัติการประจำปีอยู่เสมอ รวมทั้งมีการพิจารณาปรับเปลี่ยนแผนให้สอดคล้องกับบริบทที่เปลี่ยนแปลง 85) โรงเรียนมีการสื่อสารนโยบายด้านความยั่งยืนอย่างชัดเจนให้ทุกคนในองค์กรเข้าใจ

ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 2 ให้ความเห็นเกี่ยวกับการบริหารความยั่งยืนของโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร สรุปได้ 56 ประเด็น ดังนี้ 1) โรงเรียนมีการสร้างความร่วมมือร่วมใจในการพัฒนาโรงเรียนเพื่อสุขภาพ 2) โรงเรียนมีการพัฒนาโครงการที่ตอบสนองต่อปัญหาสุขภาพระดับโลก 3) โรงเรียน

มีการบูรณาการหลักสูตรกับการส่งเสริมสุขภาพอย่างมีประสิทธิภาพ 4) โรงเรียนมีการใช้เทคนิคการวางแผนและการควบคุมแผน 5) โรงเรียนมีการใช้แผนภูมิแกนต์ชาร์ต (Gantt Chart) เพื่อจัดการทรัพยากรและติดตามความก้าวหน้า 6) โรงเรียนมีการวิเคราะห์ความเสี่ยงในการดำเนินงานผ่านหลักทฤษฎี 7) โรงเรียนมีการใช้ AI ในการวิเคราะห์ข้อมูลจากแผนภูมิ 8) โรงเรียนมีการพัฒนาระบบการประเมินที่มีความต่อเนื่อง 9) โรงเรียนมีการสร้างนิสัยการดูแลสุขภาพในนักเรียนผ่านการปฏิบัติตนของครู 10) โรงเรียนมีการจัดตั้งคณะกรรมการเพื่อดูแลและติดตามโครงการสุขภาพ 11) โรงเรียนมีการส่งเสริมการทำความสะอาดในโรงเรียน 12) โรงเรียนมีการสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อสุขภาพในโรงเรียน 13) โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพ เช่น การตรวจสุขภาพประจำปี 14) โรงเรียนมีการรณรงค์เรื่องพื้นฐานในการดูแลสุขภาพนักเรียน 15) โรงเรียนมีการจัดการขยะอย่างถูกต้องในโรงเรียน 16) โรงเรียนมีการบูรณาการโครงการโรงเรียนสะอาดเข้ากับกลุ่มสาระวิชาต่าง ๆ 17) โรงเรียนมีการสอนเรื่องสุขภาพในวิชาวิทยาศาสตร์ 18) โรงเรียนมีการเน้นความสำคัญของการรักษาสิ่งแวดล้อมในวิชาสังคมศึกษา 19) โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงกับการรักษาสุขภาพในวิชาพลศึกษา 20) โรงเรียนมีการส่งเสริมการเรียนรู้เกี่ยวกับสุขภาพในทุกระดับชั้น 21) โรงเรียนมีการพัฒนานักเรียนให้มีจิตสำนึกในด้านสุขภาพ 22) โรงเรียนมีการทำงานร่วมกับชุมชนในการพัฒนาโครงการสุขภาพ 23) โรงเรียนมีการประสานงานกับกลุ่มชาวบ้าน เพื่อสนับสนุนโครงการ 24) โรงเรียนมีการรับการสนับสนุนจากกลุ่มผู้ประกอบการในด้านอุปกรณ์ 25) โรงเรียนมีการพัฒนาเนื้อหาสาระในกลุ่มสาระวิชาต่าง ๆ เพื่อสุขภาพ 26) โรงเรียนมีการจัดการประชุมเพื่อพัฒนาความรู้เรื่องสุขภาพให้แก่บุคลากร 27) โรงเรียนมีการติดตามผลการดำเนินโครงการอย่างสม่ำเสมอ 28) โรงเรียนมีการปรับปรุงแผนงานตามผลการประเมิน 29) โรงเรียนมีการรายงานผลการดำเนินงานต่อโรงเรียน 30) โรงเรียนมีการจัดการอบรมให้แก่ครูเกี่ยวกับการส่งเสริมสุขภาพ 31) โรงเรียนมีการสื่อสารกับนักเรียนเกี่ยวกับกิจกรรมสุขภาพ 32) โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมเสริมสร้างสุขภาพให้กับบุคลากรในโรงเรียน 33) โรงเรียนมีการตรวจสอบคุณภาพของอาหารที่ให้บริการในโรงเรียน 34) โรงเรียนมีการสนับสนุนกิจกรรมที่สร้างเสริมสุขภาพจิต 35) โรงเรียนมีการจัดการเรียนการสอนที่เน้นด้านสุขภาพจิต 36) โรงเรียนมีการส่งเสริมกิจกรรมกีฬาสำหรับนักเรียน 37) โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมนันทนาการที่ส่งเสริมสุขภาพ 38) โรงเรียนมีการจัดให้มีการประเมินความพึงพอใจของนักเรียนเกี่ยวกับสุขภาพ 39) โรงเรียนมีการสอนเรื่องการจัดการความเครียด 40) โรงเรียนมีการประเมินสุขภาพของนักเรียนอย่างต่อเนื่อง 41) โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมการสร้างเสริมทักษะชีวิต 42) โรงเรียนมีการพัฒนาระบบการประเมินที่มีความเป็นกลางและโปร่งใส 43) โรงเรียนมีการทำสัญญาประชาญ์ท้องถิ่นเพื่อสนับสนุนเศรษฐกิจชุมชน 44) โรงเรียนให้ความสำคัญกับการลดการใช้บรรจุภัณฑ์พลาสติกในการจัดซื้อ 45) โรงเรียนมีการใช้ระบบการจัดการข้อมูลเพื่อติดตามผลการดำเนินงาน 46) โรงเรียนมีการติดตาม

และประเมินผลการทำงานของคณะกรรมการส่งเสริมสุขภาพของโรงเรียน 47) โรงเรียนมีการฝึกอบรมเกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ 48) โรงเรียนมีการจัดอบรมและพัฒนาศักยภาพของบุคลากรให้มีทักษะและความรู้เรื่องสุขภาพตลอดเวลา 49) โรงเรียนมีการพัฒนากลยุทธ์การจัดการความเสี่ยงและติดตามตรวจสอบความเสี่ยงอย่างต่อเนื่อง 50) โรงเรียนมีการพัฒนาความร่วมมือกับชุมชนเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานด้านความยั่งยืน 51) โรงเรียนมีการประเมินผลและปรับปรุงกิจกรรมเพื่อให้สอดคล้องกับเป้าหมายด้านความยั่งยืน 52) โรงเรียนมีการสร้างเครือข่ายความร่วมมือด้านความยั่งยืนกับองค์กรอื่น ๆ 53) โรงเรียนมีการสนับสนุนการพัฒนานวัตกรรมที่เกี่ยวข้องกับความยั่งยืน 54) โรงเรียนมีการให้ความรู้เกี่ยวกับความยั่งยืนในหลักสูตรการเรียนการสอน 55) โรงเรียนมีการจัดทำรายงานผลการดำเนินงานด้านความยั่งยืนเพื่อการสื่อสารกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย 56) โรงเรียนมีการส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมผ่านกิจกรรมจิตอาสา

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 3 ให้ความเห็นเกี่ยวกับการบริหารความยั่งยืนของโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร สรุปได้ 85 ประเด็น ดังนี้ 1) โรงเรียนมีการสร้างและรักษามาตรฐานด้านสุขภาพในโรงเรียน 2) โรงเรียนมีการประเมินตามมาตรฐานที่กำหนดเพื่อให้โรงเรียนสามารถดำรงสถานะได้อย่างยั่งยืน 3) โรงเรียนมีการบูรณาการโครงการสุขภาพเข้ากับหลักสูตรทุกวิชา 4) โรงเรียนมีการควบคุมคุณภาพโภชนาการทางอาหาร 5) โรงเรียนมีการปลูกฝังจิตสำนึกเกี่ยวกับสุขภาพในนักเรียน 6) โรงเรียนมีการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อสุขภาพในโรงเรียน 7) โรงเรียนมีการติดตามผลและปรับปรุงมาตรฐานอย่างสม่ำเสมอ 8) โรงเรียนมีการใช้การสอนที่เน้นการเรียนรู้เชิงรุก 9) โรงเรียนมีการสื่อสารผลการดำเนินงานผ่านโซเชียลมีเดีย 10) โรงเรียนมีการวางแผนกิจกรรมให้มีความหลากหลายและสนุกสนาน 11) โรงเรียนมีการร่วมมือกับชุมชนเพื่อสนับสนุนโครงการต่าง ๆ 12) โรงเรียนมีการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ 13) โรงเรียนมีการดำเนินกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างความรู้ด้านโภชนาการให้แก่นักเรียน 14) โรงเรียนมีการสอนผู้เรียนเกี่ยวกับการรักษาความสะอาดร่างกาย 15) โรงเรียนมีการประเมินความสำเร็จของโครงการในแต่ละปี 16) โรงเรียนมีการพัฒนาระบบการเรียนรู้ด้านสุขภาพที่ผู้เรียนเป็นสำคัญ 17) โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพประจำสัปดาห์ 18) โรงเรียนมีการสร้างเครือข่ายกับผู้ปกครองในการดูแลสุขภาพนักเรียน 19) โรงเรียนมีการสอนนักเรียนเกี่ยวกับการเลือกซื้ออาหารอย่างปลอดภัย 20) โรงเรียนมีระบบการจัดการใช้ทรัพยากรที่มีประสิทธิภาพ 21) โรงเรียนมีการรับฟังความคิดเห็นจากครูและนักเรียนเพื่อพัฒนาโรงเรียน 22) โรงเรียนมีการฝึกฝนเด็กให้มีความรับผิดชอบต่อตนเองและผู้อื่น 23) โรงเรียนมีการสนับสนุนการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในโรงเรียน 24) โรงเรียนมีการจัดทำเมนูอาหารเพื่อการศึกษาของนักเรียน 25) โรงเรียนมีการจัดสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยสำหรับการเรียนรู้ 26) โรงเรียนมีการพัฒนานโยบายด้านสุขภาพของโรงเรียน 27) โรงเรียนมีการเรียนการสอนที่เน้นความสำคัญของสุขภาพจิต 28) โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมร่วมกับผู้ปกครอง

เพื่อส่งเสริมสุขภาพ 29) โรงเรียนมีการให้ความสำคัญกับการประเมินผลการดำเนินงานประจำปี 30) โรงเรียนมีการใช้กิจกรรมที่สร้างสรรค์ในการสอนเรื่องสุขภาพ 31) โรงเรียนมีการบริหารจัดการที่มุ่งเน้นความยั่งยืน 32) โรงเรียนมีการให้คำปรึกษาและแนะแนวทางในการดูแลสุขภาพ 33) โรงเรียนมีการเชื่อมโยงโครงการกับนโยบายระดับชาติ 34) โรงเรียนมีการสร้างกิจกรรมให้เด็กได้มีส่วนร่วมในการทำความสะดวก 35) โรงเรียนมีการวางแผนการพัฒนาสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อสุขภาพ 36) โรงเรียนมีการสร้างแรงจูงใจให้กับนักเรียนในการดูแลสุขภาพ 37) โรงเรียนมีการสร้างความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอก เพื่อส่งเสริมการพัฒนาสุขภาพในโรงเรียน 38) โรงเรียนมีการสอนให้นักเรียนรู้จักการคิดวิเคราะห์เกี่ยวกับโภชนาการ 39) โรงเรียนมีการตรวจสอบและประเมินผลการทำงานของครู 40) โรงเรียนมีการจัดทำแผนการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นด้านสุขภาพ 41) โรงเรียนมีการพัฒนาโปรแกรมการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับนักเรียน 42) โรงเรียนมีการสร้างกลไกในการประเมินความก้าวหน้าในด้านสุขภาพ 43) โรงเรียนมีการปรับปรุงหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของนักเรียน 44) โรงเรียนมีการสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้และการมีส่วนร่วม 45) โรงเรียนมีการจัดการประชุมกับผู้ปกครองเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็น 46) โรงเรียนมีการสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่เน้นการดูแลสุขภาพ 47) โรงเรียนมีการจัดทำเอกสารที่สื่อสารแนวทางการดูแลสุขภาพ 48) โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างความรู้เกี่ยวกับสุขอนามัย 49) โรงเรียนมีการจัดการเรียนรู้ที่สนับสนุนการมีส่วนร่วมของนักเรียน 50) โรงเรียนมีการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างนักเรียนและครู 51) โรงเรียนมีการให้ความรู้เกี่ยวกับการใช้ผลิตภัณฑ์สุขภาพที่ปลอดภัย 52) โรงเรียนมีการมอบทุนการศึกษาให้กับนักเรียนที่ขาดแคลน 53) โรงเรียนมีการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการพัฒนาทักษะชีวิต 54) โรงเรียนมีการสร้างความตระหนักรู้ด้านสุขภาพในชุมชน 55) โรงเรียนมีการใช้เทคโนโลยีในการเรียนการสอน 56) โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการออกกำลังกาย 57) โรงเรียนมีการจัดการเรียนรู้ผ่านกิจกรรมกลางแจ้ง 58) โรงเรียนมีการสร้างพื้นที่สำหรับการเรียนรู้ที่สะอาดและปลอดภัย 59) โรงเรียนมีการให้คำแนะนำเกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ 60) โรงเรียนมีการตรวจสอบความพึงพอใจของนักเรียนเกี่ยวกับโครงการ 61) โรงเรียนมีการสร้างโครงการเพื่อเสริมสร้างความรู้สึที่ดีต่อสุขภาพ 62) โรงเรียนมีการพัฒนากิจกรรมในการส่งเสริมสุขภาพในโรงเรียน 63) โรงเรียนมีการให้การศึกษากับการดูแลสุขภาพสิ่งแวดล้อม 64) โรงเรียนมีการสร้างการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการพัฒนาโครงการ 65) โรงเรียนมีการสร้างความรู้สึเป็นเจ้าของในโครงการด้านดูแลสุขภาพให้แก่ นักเรียน 66) โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะการใช้ชีวิตให้กับนักเรียน 67) โรงเรียนมีการสอนให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมเพื่อสังคม 68) โรงเรียนมีการตั้งเป้าหมายในการพัฒนาสุขภาพของนักเรียนอย่างชัดเจน 69) โรงเรียนมีการจัดทำแผนการสอนที่เน้นเรื่องการดูแลสุขภาพ 70) โรงเรียนมีการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเกี่ยวกับสุขภาพ 71) โรงเรียนมีการจัดการให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดูแลสุขภาพของนักเรียน

72) โรงเรียนมีการสอนนักเรียนเกี่ยวกับการเลือกซื้อวัตถุดิบอย่างถูกหลักโภชนาการ 73) โรงเรียนมีการส่งเสริมกิจกรรมปลูกพืชผักปลอดสารพิษในโรงเรียน 74) โรงเรียนมีการวางแผนสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมสุขภาพกายและจิตใจของนักเรียน 75) โรงเรียนมีการติดตามพฤติกรรมด้านสุขภาพของนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ 76) โรงเรียนมีการนำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการจัดการสุขภาพในโรงเรียน 77) โรงเรียนมีการจัดการเรียนรู้ แบบ Active Learning เพื่อส่งเสริมทักษะชีวิตด้านสุขภาพ 78) โรงเรียนมีการสนับสนุนให้ใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นเพื่อพัฒนาสุขภาพของนักเรียน 79) โรงเรียนมีการจัดโครงการเสริมสุขภาพที่เชื่อมโยงกับวิชาการ 80) โรงเรียนมีการนำแนวทางสุขบัญญัติแห่งชาติมาสอดแทรกในกิจกรรมการเรียนรู้ 81) โรงเรียนมีการปรับปรุงนโยบายโรงเรียนเพื่อสอดคล้องกับมาตรฐานสุขภาพที่กำหนด 82) โรงเรียนมีการออกแบบการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงสุขภาพและทักษะชีวิตของนักเรียน 83) โรงเรียนมีการตรวจสอบและติดตามการพัฒนาสุขภาพของนักเรียนอย่างต่อเนื่อง 84) โรงเรียนมีการจัดอบรมให้ครูในโรงเรียนสามารถบูรณาการสุขภาพในทุกวิชา 85) โรงเรียนมีการสื่อสารกับผู้ปกครองเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพของนักเรียน

ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 4 ให้ความเห็นเกี่ยวกับการบริหารความยั่งยืนของโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร สรุปลำดับ 87 ประเด็น ดังนี้ 1) โรงเรียนมีการกำหนดวิสัยทัศน์ที่ชัดเจนในการบริหาร เพื่อให้ทุกคนในองค์กรมีเป้าหมายเดียวกัน 2) โรงเรียนมีการแต่งตั้งคณะทำงานที่หลากหลาย เพื่อส่งเสริมความร่วมมือในโรงเรียน 3) โรงเรียนมีการประกาศนโยบายที่ชัดเจน เพื่อให้ทุกคนเข้าใจในแนวทางการดำเนินงาน 4) โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมสร้างการรับรู้เรื่องสิทธิผู้บริโภคสำหรับนักเรียน 5) โรงเรียนมีการสร้างโครงสร้างการบริหารที่เหมาะสม เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพ 6) โรงเรียนมีการเฝ้าระวังคุณภาพอาหารและผลิตภัณฑ์สุขภาพในโรงเรียน 7) โรงเรียนมีการติดตามผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง เพื่อปรับปรุงการปฏิบัติงาน 8) โรงเรียนมีการจัดทำแผนปฏิบัติการที่สอดคล้องกับปัญหาสุขภาพและสิ่งแวดล้อม 9) โรงเรียนมีการใช้กระบวนการดำเนินงานแบบ PDCA มาใช้ในการบริหารจัดการด้านคุณภาพ 10) โรงเรียนมีการกำหนดเกณฑ์ในการประเมินผลที่ชัดเจน เพื่อตรวจสอบความสำเร็จของการดำเนินงาน 11) โรงเรียนมีการวิเคราะห์ผลลัพธ์จากกิจกรรมเพื่อทราบปัญหาและโอกาสในการปรับปรุง 12) โรงเรียนมีการพัฒนาโครงการที่เน้นการลดความเสี่ยงด้านสุขภาพ 13) โรงเรียนมีการวางแผนและจัดการทรัพยากร เพื่อการพัฒนาความยั่งยืนอย่างมีประสิทธิภาพ 14) โรงเรียนมีการกำหนดบทบาทของคณะทำงานที่เกี่ยวข้องอย่างชัดเจน 15) โรงเรียนมีการสร้างความร่วมมือกับชุมชน เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปในทิศทางเดียวกัน 16) โรงเรียนมีการวางแผนการจัดการทรัพยากรบุคคล วัสดุอุปกรณ์และงบประมาณ 17) โรงเรียนมีการจัดทำระบบตรวจสอบและประเมินผลอย่างต่อเนื่อง 18) โรงเรียนมีการจัดทำแผนการสื่อสารภายในองค์กรเพื่อให้ข้อมูลถึงกันอย่างทันท่วงที 19) โรงเรียนมีการใช้ดัชนีชี้วัดความสำเร็จ (KPI : Key Performance Indicators) เป็นตัวชี้วัดความสำเร็จของ

โครงการ 20) โรงเรียนมีการตรวจสอบผลการดำเนินงานเพื่อให้แน่ใจว่าเป็นไปตามแผน 21) โรงเรียนมีการสร้างสภาพแวดล้อมที่ดีต่อสุขภาพในโรงเรียน 22) โรงเรียนมีการสนับสนุนการเรียนรู้เกี่ยวกับสุขภาพให้กับนักเรียน 23) โรงเรียนมีการตรวจสอบคุณภาพการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ 24) โรงเรียนมีการทำกิจกรรมเพื่อส่งเสริมสุขภาพนักเรียน 25) โรงเรียนมีการจัดทำเอกสารการประเมินสุขภาพของโรงเรียน 26) โรงเรียนมีการจัดตั้งระบบการบันทึกข้อมูลเพื่อติดตามผลการดำเนินงาน 27) โรงเรียนมีการเตรียมการรับมือกับความเสี่ยงที่เกิดขึ้นในโรงเรียน 28) โรงเรียนมีการสร้างความตระหนักรู้ด้านสุขภาพให้กับนักเรียน 29) โรงเรียนมีการใช้ข้อมูลจากการประเมินในการตัดสินใจ 30) โรงเรียนมีการให้ข้อเสนอแนะแนวทางการดำเนินงานแก่เพื่อนร่วมงาน 31) โรงเรียนมีการจัดประชุมเพื่อหารือและวางแผนการดำเนินงานด้านสุขภาพ 32) โรงเรียนมีการดำเนินกิจกรรมที่สร้างเสริมสุขภาพจิต 33) โรงเรียนมีการใช้วิธีการมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย 34) โรงเรียนมีการสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ด้านสุขภาพ 35) โรงเรียนมีการส่งเสริมการมีส่วนร่วมจากผู้ปกครองในการดำเนินงาน 36) โรงเรียนมีการฝึกอบรมบุคลากรเกี่ยวกับแนวทางการส่งเสริมสุขภาพ 37) โรงเรียนมีการประเมินผลการดำเนินงานของแต่ละโครงการ 38) โรงเรียนมีการวิเคราะห์ความต้องการของนักเรียนในด้านสุขภาพ 39) โรงเรียนมีการสร้างความรู้ความเข้าใจในเรื่องการบริโภคที่ถูกต้อง 40) โรงเรียนมีการสร้างความเชื่อมั่นในระบบการประเมิน 41) โรงเรียนมีการติดตามสถานการณ์สุขภาพในชุมชน 42) โรงเรียนมีการเผยแพร่ข้อมูลด้านสุขภาพในโรงเรียน 43) โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการสร้างเสริมสุขภาพ 44) โรงเรียนมีการพัฒนาแนวทางการดำเนินงานให้สอดคล้องกับมาตรฐานที่กำหนด 45) โรงเรียนมีการดำเนินกิจกรรมที่เน้นการเล่นกีฬาเพื่อสุขภาพ 46) โรงเรียนมีการจัดทำรายงานประจำปีเกี่ยวกับการดำเนินงานด้านสุขภาพ 47) โรงเรียนมีการปรับปรุงกระบวนการดำเนินงานตามผลการประเมิน 48) โรงเรียนมีการทำงานร่วมกับหน่วยงานภายนอกที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพ 49) โรงเรียนมีการจัดทำโครงการส่งเสริมสุขภาพในชุมชน 50) โรงเรียนมีการสร้างกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ด้านสุขภาพ 51) โรงเรียนมีการรับฟังความคิดเห็นจากนักเรียนเกี่ยวกับกิจกรรมสุขภาพ 52) โรงเรียนมีการดำเนินการจัดหาทรัพยากรที่จำเป็นสำหรับการส่งเสริมสุขภาพ 53) โรงเรียนมีการใช้ข้อมูลสุขภาพนักเรียนในการวางแผนกิจกรรม 54) โรงเรียนมีการสร้างแผนยุทธศาสตร์ด้านสุขภาพสำหรับโรงเรียน 55) โรงเรียนมีการประสานงานกับหน่วยงานด้านสาธารณสุข 56) โรงเรียนมีการจัดทำแผนงานเพื่อสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพ 57) โรงเรียนมีการดำเนินการสร้างค่านิยมด้านสุขภาพในโรงเรียน 58) โรงเรียนมีการพัฒนากิจกรรมที่ส่งเสริมการออกกำลังกายสำหรับนักเรียน 59) โรงเรียนมีการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการส่งเสริมสุขภาพ 60) โรงเรียนมีการสร้างเครือข่ายกับโรงเรียนอื่น ๆ เพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์ 61) โรงเรียนมีการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาสุขภาพ 62) โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมร่วมกับผู้ปกครองในการส่งเสริมสุขภาพ

63) โรงเรียนมีการประเมินความต้องการด้านสุขภาพของชุมชน 64) โรงเรียนมีการพัฒนาสื่อการเรียนการสอนเกี่ยวกับสุขภาพ 65) โรงเรียนมีการดำเนินการจัดตั้งคณะทำงานเพื่อส่งเสริมสุขภาพ 66) โรงเรียนมีการจัดทำรายงานการประเมินผลประจำปี เพื่อสรุปผลการดำเนินงานด้านสุขภาพและสิ่งแวดล้อมที่โรงเรียนจัดทำขึ้น 67) โรงเรียนมีการส่งเสริมการเรียนรู้เกี่ยวกับสุขภาพให้กับครูและนักเรียนผ่านกิจกรรมพิเศษ เช่น การประชุมเชิงปฏิบัติการ 68) โรงเรียนมีการดำเนินการสร้างและจัดทำสื่อการเรียนรู้เกี่ยวกับสุขภาพที่เข้าถึงได้ง่าย 69) โรงเรียนมีการจัดให้มีการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพระหว่างโรงเรียนกับชุมชนเกี่ยวกับกิจกรรมที่ส่งเสริมสุขภาพ 70) โรงเรียนมีการวางแผนกลยุทธ์ระยะยาวที่มุ่งมั่นเพื่อพัฒนาและรักษามาตรฐานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ 71) โรงเรียนมีการพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนเกี่ยวกับสุขภาพที่ทันสมัยและเหมาะสมกับระดับอายุของนักเรียน 72) โรงเรียนมีการดำเนินการจัดทำระบบการเก็บข้อมูลสุขภาพของนักเรียนเพื่อติดตามความก้าวหน้า 73) โรงเรียนมีการสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่ส่งเสริมการดูแลสุขภาพและความเป็นอยู่ที่ดีของทุกคนในโรงเรียน 74) โรงเรียนมีการจัดทำแผนการจัดการด้านอาหารในโรงเรียน เพื่อให้มีอาหารที่ดีและปลอดภัยต่อสุขภาพ 75) โรงเรียนมีการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของนักเรียนในการออกแบบและวางแผนกิจกรรมสุขภาพ 76) โรงเรียนมีการจัดให้มีเวทีการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมที่ส่งเสริมสุขภาพสำหรับนักเรียนและผู้ปกครอง 77) โรงเรียนมีการสร้างแรงจูงใจให้กับครูและบุคลากรในการเข้าร่วมกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพ 78) โรงเรียนมีการทำงานร่วมกับหน่วยงานภายนอกในการพัฒนากิจกรรมสุขภาพให้มีความหลากหลายและทันสมัย 79) โรงเรียนมีการดำเนินการสร้างโปรแกรมการให้คำปรึกษาด้านสุขภาพจิตสำหรับนักเรียน 80) โรงเรียนมีการประเมินผลการดำเนินงานของกิจกรรมสุขภาพอย่างสม่ำเสมอ เพื่อปรับปรุงคุณภาพ 81) โรงเรียนมีการจัดให้มีการตรวจสอบสุขภาพร่างกายของนักเรียนเป็นประจำ เพื่อป้องกันปัญหาสุขภาพที่อาจเกิดขึ้น 82) โรงเรียนมีกระบวนการจัดการความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพที่มีการประเมินและปรับปรุงอย่างสม่ำเสมอ 83) โรงเรียนมีการจัดการสัมมนาเกี่ยวกับการพัฒนาสุขภาพจิตให้กับนักเรียนและบุคลากรในโรงเรียน 84) โรงเรียนมีการสร้างเครือข่ายการสนับสนุนสุขภาพร่วมกับโรงเรียนอื่น ๆ ในพื้นที่ 85) โรงเรียนมีการสร้างแรงจูงใจในการพัฒนาความยั่งยืนในองค์กร 86) โรงเรียนมีการติดตามผลการดำเนินงานด้านความยั่งยืนอย่างสม่ำเสมอ 87) โรงเรียนมีการจัดการความเสี่ยงองค์กรเพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างปลอดภัย

ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 5 ให้ความเห็นเกี่ยวกับการบริหารความยั่งยืนของโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร สรุปได้ 84 ประเด็น ดังนี้ 1) ผู้บริหารโรงเรียนมีการนำเสนอวิสัยทัศน์ที่ชัดเจนให้กับทีมงานและผู้มีส่วนได้เสียทุกฝ่ายเพื่อให้เกิดความเข้าใจและทำงานร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ 2) ผู้บริหารโรงเรียนมีการสร้างสภาพแวดล้อมที่เปิดกว้างให้กับการแสดงความคิดเห็นและการนำเสนอมุมมองที่หลากหลาย เพื่อช่วยให้การตัดสินใจเป็นไปอย่างรอบคอบและ

รอบด้าน 3) ผู้บริหารโรงเรียนมีการพัฒนาทักษะการเข้าใจแบบองค์รวมและการคิดเชิงระบบ เป็นพื้นฐานในการบริหารจัดการระบบที่ซับซ้อนและหลากหลายได้อย่างมีประสิทธิภาพ 4) ผู้บริหารโรงเรียนมีการสร้างความมั่นใจในการดำเนินการขององค์กรให้เป็นไปในทิศทางที่ยั่งยืนและตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงได้อย่างมีประสิทธิภาพ 5) ผู้บริหารโรงเรียนมีความสามารถในการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ 6) ผู้บริหารโรงเรียนมีหน้าที่ประเมินและปรับปรุงกระบวนการต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง 7) ผู้บริหารโรงเรียนมีความยืดหยุ่นและพร้อมปรับตัวกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในบริบทและสิ่งแวดล้อม 8) ผู้บริหารโรงเรียนมีการนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมมาใช้ในการปรับปรุงกระบวนการทำงานเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและลดความเสี่ยง 9) ผู้บริหารโรงเรียนต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกฝ่ายในการนำความรู้และประสบการณ์มาสนับสนุนการตัดสินใจที่มีประสิทธิภาพในการบริหารองค์กร 10) ผู้บริหารโรงเรียนส่งเสริมวัฒนธรรมการทำงานที่เน้นการรับผิดชอบเปิดกว้างในการรับข้อเสนอแนะและการสนับสนุนซึ่งกันและกันเพื่อให้เกิดความสำเร็จในโครงการและการพัฒนาที่ยั่งยืน 11) ผู้บริหารโรงเรียนมีการสร้างสภาพแวดล้อมการทำงานที่ดีและสนับสนุนการทำงานเป็นทีม ซึ่งช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงาน การสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่มุ่งเน้นการทำงานร่วมกันและการสร้างแรงจูงใจช่วยให้การดำเนินงานของโรงเรียนมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น 12) ผู้บริหารโรงเรียนมีการกำหนดและพัฒนาวิสัยทัศน์ที่มีความสำคัญกับการบริหารโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร อย่างยั่งยืน 13) ผู้บริหารโรงเรียนมุ่งส่งเสริมสุขภาพที่ดีของนักเรียนควบคู่กับการพัฒนาการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพ โดยได้รับความร่วมมือจากทุกภาคส่วน 14) โรงเรียนมีการกำหนดวิสัยทัศน์ที่สอดคล้องกับนโยบายระดับชาติและสากลที่มุ่งเน้นการพัฒนาสุขภาพและความเป็นอยู่ที่ดีของเด็กและเยาวชน 15) โรงเรียนมีการจัดทำหลักสูตรการเรียนการสอนตามมาตรฐานกระทรวงศึกษาธิการและมีกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพนักเรียนที่หลากหลาย 16) โรงเรียนมีการสร้างระบบการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ 17) โรงเรียนมีการพัฒนาปรับปรุงระบบการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง 18) โรงเรียนมุ่งเน้นส่งเสริมให้นักเรียนมีสุขภาพดีทั้งด้านร่างกายและจิตใจโดยผ่านกิจกรรมและโครงการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพ เช่น การตรวจสุขภาพ การส่งเสริมโภชนาการ การส่งเสริมสุขภาพจิตและการป้องกันโรคติดต่อ 19) โรงเรียนมีความมุ่งมั่นที่จะพัฒนาระบบการบริหารจัดการด้านสุขภาพของนักเรียนให้มีประสิทธิภาพและยั่งยืน 20) โรงเรียนมีการส่งเสริมให้คณะครู คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชน และหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร 21) โรงเรียนมีการจัดประชุมเพื่อกำหนดแผนงานและติดตามผลการดำเนินงาน พร้อมเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายได้ร่วมแสดงความคิดเห็นและเสนอแนะแนวทางในการพัฒนา 22) โรงเรียนมีการสนับสนุนให้ทุกฝ่ายมีบทบาทที่ชัดเจนในการขับเคลื่อนกิจกรรมและโครงการต่าง ๆ 23) โรงเรียนมีการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง 24) โรงเรียนมีการจัดทำแผนงานและโครงการส่งเสริมสุขภาพพระยะยาว 25) โรงเรียน

มีการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานเป็นประจำ 26) โรงเรียนมีการสร้างระบบการบริหารจัดการที่ชัดเจน มีประสิทธิภาพและมีความยั่งยืน 27) โรงเรียนมีการกำหนดเป้าหมายและตัวชี้วัดที่ชัดเจน 28) โรงเรียนมีการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานอย่างสม่ำเสมอ 29) โรงเรียนมีการนำข้อบกพร่องไปใช้ในการปรับปรุงพัฒนาระบบการบริหารจัดการอย่างต่อเนื่อง 30) โรงเรียนมีการทบทวนและปรับปรุงแผนงานอยู่เสมอ 31) โรงเรียนมีการบริหารจัดการทรัพยากรที่มีอยู่อย่างมีประสิทธิภาพ 32) โรงเรียนมีแนวทางในการประหยัดทรัพยากร 33) โรงเรียนมีการพัฒนาระบบการจัดการขยะพร้อมทั้งส่งเสริมการใช้พลังงานอย่างมีประสิทธิภาพ 34) โรงเรียนมีการปลูกฝังให้นักเรียนมีความตระหนักรู้และเห็นคุณค่าของทรัพยากรทางธรรมชาติ 35) โรงเรียนมีการส่งเสริมให้คณะครู นักเรียน และบุคลากรที่เกี่ยวข้องมีความรู้เกี่ยวกับสุขภาพและการส่งเสริมสุขภาพ 36) โรงเรียนมีการจัดอบรมและพัฒนาศักยภาพของบุคลากรให้มีทักษะและความรู้อยู่เสมอ 37) โรงเรียนมีการใช้เทคโนโลยีเพื่อสื่อสารข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสุขภาพอย่างทั่วถึง 38) โรงเรียนมีการส่งเสริมให้นักเรียนมีทักษะการคิด วิเคราะห์ และตัดสินใจอย่างมีวิจารณญาณ 39) โรงเรียนมีการร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ ในการส่งเสริมสุขภาพนักเรียน 40) โรงเรียนมีการสร้างเครือข่ายการทำงานด้านสุขภาพ 41) โรงเรียนมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับโรงเรียนอื่น ๆ เพื่อพัฒนาความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชน 42) โรงเรียนมีนโยบายที่ชัดเจนสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพและบูรณาการนโยบายด้านสุขภาพกับนโยบายอื่น ๆ ของโรงเรียน 43) โรงเรียนมีการทบทวนและปรับปรุงนโยบายอยู่เสมอควบคู่กับการสื่อสารนโยบายให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ 44) โรงเรียนมีการพัฒนากลยุทธ์การจัดการความเสี่ยง ติดตามและตรวจสอบความเสี่ยง 45) โรงเรียนมีการประเมินความเสี่ยงต่อสุขภาพของนักเรียน เช่น ภาวะอ้วน โรคฟันผุ การสูบบุหรี่ การดื่มแอลกอฮอล์และการใช้สารเสพติด 46) โรงเรียนมีการประเมินความเสี่ยงด้านการบริหารจัดการ เช่น การเปลี่ยนแปลงโรงเรียน ครูเกษียณอายุ และงบประมาณ 47) โรงเรียนมีการประเมินความเสี่ยงด้านนโยบายและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร เช่น นโยบายด้านสุขภาพ นโยบายด้านการศึกษาและกฎหมายเกี่ยวกับเด็กและเยาวชน 48) โรงเรียนมีการตั้งวัตถุประสงค์แน่วแน่ที่จะบรรลุในการส่งเสริมสุขภาพของนักเรียนอย่างต่อเนื่องควบคู่กับการจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพและวัดผลได้ 49) โรงเรียนมีการตั้งวัตถุประสงค์ที่เน้นถึงความสำคัญของการตอบสนองความต้องการในปัจจุบันโดยไม่กระทบต่อความสามารถของคนรุ่นอนาคตในการตอบสนองความต้องการ 50) โรงเรียนมีการตั้งวัตถุประสงค์ที่สอดคล้องกับนโยบายการศึกษาแห่งชาติของกระทรวงศึกษาธิการ 51) โรงเรียนมีการตั้งนโยบายที่เน้นย้ำถึงความสำคัญของการส่งเสริมสุขภาพและความเป็นอยู่ที่ดีของนักเรียน 52) โรงเรียนมีการตั้งวัตถุประสงค์ที่ปรากฏชัดในกลยุทธ์และโปรแกรมที่หลากหลาย 53) โรงเรียนมีการตั้งวัตถุประสงค์ที่สอดคล้องกับหลักการพัฒนาที่ยั่งยืน 54) โรงเรียนมีการดำเนินการติดตามและประเมินผลความก้าวหน้าอย่างสม่ำเสมอเพื่อให้มั่นใจว่าบรรลุผลสำเร็จ

55) โรงเรียนมีการส่งเสริมวิถีชีวิตที่มีสุขภาพดีในหมู่ นักเรียนโดยการให้ความรู้แก่นักเรียนเกี่ยวกับ ความสำคัญในการรับประทานอาหารเพื่อสุขภาพการออกกำลังกายเป็นประจำ และการนอนหลับ ที่เพียงพอ เพื่อช่วยลดความเสี่ยงของโรคอ้วน โรคเบาหวาน และโรคเรื้อรังอื่น ๆ 56) โรงเรียน มีการสร้างสภาพแวดล้อมในโรงเรียนที่ปลอดภัยและ ดีต่อสุขภาพ พร้อมทั้งใช้มาตรการ ด้านความปลอดภัยเพื่อป้องกันอุบัติเหตุและการบาดเจ็บและส่งเสริมสภาพแวดล้อมภายในอาคารที่ดี ต่อสุขภาพโดยการลดมลพิษทางอากาศและเสียง 57) โรงเรียนมีการสร้างชุมชนที่เข้มแข็ง โดยให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เช่น ผู้ปกครอง ครู และสมาชิกในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาและ การดำเนินการตามความคิดริเริ่มด้านความยั่งยืนเพื่อช่วยสร้างความเป็นเจ้าของและสนับสนุน ความคิดริเริ่ม 58) โรงเรียนมีการกำหนดการบรรลุความเป็นเลิศในด้านการศึกษา โดยบูรณาการ การศึกษาด้านความยั่งยืนเข้ากับหลักสูตรและใช้แนวปฏิบัติที่ยั่งยืนในการดำเนินงาน เพื่อเตรียม นักเรียนให้พร้อมสำหรับอนาคตที่มีความยั่งยืน 59) โรงเรียนมีการกำหนดวิสัยทัศน์และเป้าหมาย ที่ชัดเจน 60) โรงเรียนมีการจัดตั้งคณะกรรมการความยั่งยืน เพื่อกำกับดูแล กลยุทธ์และแผนงาน ด้านความยั่งยืน 61) โรงเรียนมีการกำหนดบทบาทและความรับผิดชอบของบุคลากรทุกระดับเกี่ยวกับ ความยั่งยืน 62) โรงเรียนมีการจัดสรรทรัพยากรที่จำเป็นสำหรับการดำเนินการด้านความยั่งยืน 63) โรงเรียนมีการให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วม 64) โรงเรียนมีการวางแผนและจัดทำแผน โดยมีกระบวนการวางแผนและการจัดทำแผนงานที่รัดกุม เริ่มจากการวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรค กำหนดเป้าหมายที่ SMART และจัดทำแผนปฏิบัติการที่ชัดเจน สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ เป้าหมาย และความต้องการของทุกภาคส่วน 65) โรงเรียนมีการดำเนินงานและติดตามประเมินผล โดยมีระบบ การติดตามประเมินผลที่ชัดเจน วัดผลความสำเร็จของกิจกรรมและโครงการต่าง ๆ ข้อมูลที่ได้ จากการติดตามประเมินผลนำมาใช้เพื่อปรับปรุงแผนงานและวิธีการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น 66) โรงเรียนมีการพัฒนาระบบสนับสนุนโดยมีระบบสนับสนุนที่หลากหลาย ครอบคลุม ทั้งด้านบุคลากร งบประมาณ อุปกรณ์ สื่อการสอนและเทคโนโลยี ช่วยให้การดำเนินงานต่าง ๆ เป็นไปอย่างราบรื่นและมีประสิทธิภาพ 67) โรงเรียนมีการสร้างความยั่งยืนโดยให้ความสำคัญ กับการสร้างความยั่งยืน โดยมีกลไกต่าง ๆ เช่น การทบทวนและปรับปรุงระบบการดำเนินงาน อย่างต่อเนื่อง การพัฒนาทักษะและความรู้ของบุคลากร การสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงาน ต่าง ๆ และการสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่ส่งเสริมสุขภาพ 68) โรงเรียนมีการกำหนดแผนงานและ กิจกรรม โดยมีการจัดทำแผนงานและกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพอย่างต่อเนื่องทุกปีการศึกษา จัดกิจกรรมและโครงการต่าง ๆ ลงในแผนปฏิบัติการประจำปี มีการประชุมเพื่อกำหนดแผนงาน โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชรกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและมีการวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรค ในด้านต่าง ๆ เพื่อร่วมกันหาแนวทางในการพัฒนากิจกรรมและโครงการต่าง ๆ ด้านสุขภาพ 69) โรงเรียนมีการดำเนินการตามแผน โดยมีการนิเทศ ติดตาม กำกับดูแลกิจกรรมและโครงการ

ส่งเสริมสุขภาพต่าง ๆ มีการประเมินความพึงพอใจจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย หาแนวทางในการแก้ไข ปัญหาและอุปสรรค ทบทวนและปรับปรุงการบริหารโรงเรียนในด้านสุขภาพของนักเรียน

70) โรงเรียนมีการประเมินผลรักษาคุณภาพโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับทองและโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชรอย่างมีประสิทธิภาพและโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชรแบบยั่งยืนทุก ๆ 3 ปี

71) โรงเรียนมีระบบการติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผลการดำเนินงานของโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชรอย่างต่อเนื่อง อาทิ มีการประชุมเพื่อกำหนดแผนงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร มีการวิเคราะห์ปัญหา และอุปสรรคในด้านต่าง ๆ มีการนิเทศ ติดตาม กำกับดูแลกิจกรรมและ โครงการส่งเสริมสุขภาพต่าง ๆ มีการประเมินความพึงพอใจจากผู้มีส่วนได้ ส่วนเสีย และมีการทบทวน และปรับปรุงการบริหารโรงเรียนในด้านสุขภาพของนักเรียน

72) โรงเรียนมีปัจจัยสำคัญ ในการขับเคลื่อนความสำเร็จของโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชรยั่งยืน โดยผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย มีความตระหนักและให้ความสำคัญต่อการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ ครูผู้รับผิดชอบ ได้รับความรู้ การอบรมความรู้ด้านโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพอย่างต่อเนื่อง และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาให้การส่งเสริมและสนับสนุน

73) โรงเรียนมีการวิเคราะห์ปัจจัยภายในปัจจัยภายนอก ความท้าทาย โอกาส ประสิทธิผล ประสิทธิภาพ และความยั่งยืน

74) โรงเรียนมีกลไก ในการแก้ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินกิจกรรมและโครงการต่าง ๆ ด้านส่งเสริมสุขภาพนักเรียน โดยประสานขอความร่วมมือจากภาคีเครือข่ายต่าง ๆ

75) โรงเรียนมีการทบทวนและปรับปรุง เรื่องการกำหนดเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของนักเรียนอย่างต่อเนื่อง ควบคู่ไปกับการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพ

76) โรงเรียนมีการทบทวนและปรับปรุงเรื่องการวางแผน โดยตรวจสอบแผนปฏิบัติการประจำปีว่าได้ระบุกิจกรรมและโครงการต่าง ๆ ที่มุ่งส่งเสริมสุขภาพของ นักเรียนแล้วหรือไม่

77) โรงเรียนมีการทบทวนและปรับปรุงเกี่ยวกับการดำเนินการของโรงเรียน ว่ามีการดำเนินการตามแผนปฏิบัติการที่กำหนดไว้ มีการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับประสิทธิภาพของ กิจกรรมและโครงการต่าง ๆ ไว้ครบถ้วนหรือไม่

78) โรงเรียนมีการตรวจสอบว่ามีการประเมินผล การดำเนินงานของกิจกรรมและโครงการต่าง ๆ เป็นประจำ มีการเปรียบเทียบผลลัพธ์กับเป้าหมาย ที่ตั้งไว้หรือไม่

79) โรงเรียนมีการดำเนินการแก้ไขโดยมีการวิเคราะห์ผลการประเมินมีการระบุจุดอ่อน หรือข้อบกพร่องของกิจกรรมและโครงการต่าง ๆ แล้วหาแนวทางแก้ไข ปรับปรุงให้ดีขึ้น

80) โรงเรียน มีการทบทวนแผนปฏิบัติการประจำปีอยู่เสมอ มีการพิจารณาปรับเปลี่ยนแผนให้สอดคล้องกับบริบท ที่เปลี่ยนแปลง

81) โรงเรียนมีการส่งเสริมให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการวางแผนและดำเนินงาน ด้านความยั่งยืน

82) โรงเรียนมีการประเมินผลกระทบของกิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับความยั่งยืน เพื่อการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง

83) โรงเรียนมีการปรับปรุงแนวทางการดำเนินงานด้านความยั่งยืน ตามข้อเสนอแนะ

84) โรงเรียนมีการจัดซื้อ จัดหาอุปกรณ์ และเวชภัณฑ์ เพื่อสนับสนุนการดูแลสุขภาพนักเรียน

ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 6 ให้ความเห็นเกี่ยวกับการบริหารความยั่งยืนของโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร สรุปได้ 88 ประเด็น ดังนี้ 1) โรงเรียนมีการกำหนดวิสัยทัศน์ของโรงเรียนให้ชัดเจน เพื่อสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ 2) โรงเรียนมีการพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอน ที่ตอบสนองต่อมาตรฐานสุขภาพ 3) โรงเรียนมีการประเมินความสำเร็จของโครงการสุขภาพ ตามตัวชี้วัดที่กำหนด 4) โรงเรียนมีการจัดการทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อสนับสนุนโครงการสุขภาพ 5) โรงเรียนมีการฝึกอบรมด้านสุขภาพและการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมให้กับนักเรียน 6) โรงเรียน มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการมีส่วนร่วมของนักเรียนในการดูแลสิ่งแวดล้อม 7) โรงเรียนมีการสร้าง เครือข่ายกับชุมชนเพื่อสนับสนุนกิจกรรมโรงเรียน 8) โรงเรียนมีการประเมินความต้องการของ นักเรียนและชุมชนในการพัฒนาโครงการสุขภาพ 9) โรงเรียนมีการติดตามผลการดำเนินงาน เพื่อปรับปรุงคุณภาพของโครงการสุขภาพ 10) โรงเรียนมีการสร้างจิตสำนึกด้านสุขภาพให้กับนักเรียน ผ่านการเรียนรู้และกิจกรรม 11) โรงเรียนมีการจัดการและจัดทำแผนการดำเนินงานที่ชัดเจน เพื่อความยั่งยืน 12) โรงเรียนมีการบริหารความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพของนักเรียนและบุคลากร 13) โรงเรียนมีการส่งเสริมการบริโภคที่ยั่งยืนและเหมาะสมในนักเรียน 14) โรงเรียนมีการสนับสนุน การใช้พลังงานสะอาดในโรงเรียน 15) โรงเรียนมีการจัดทำโครงการธนาคารขยะ เพื่อส่งเสริม การรีไซเคิล 16) โรงเรียนมีการสร้างมาตรฐานการประเมินที่สามารถตรวจสอบได้อย่างต่อเนื่อง 17) โรงเรียนมีการออกแบบกิจกรรมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ด้านวิทยาศาสตร์และสิ่งแวดล้อม 18) โรงเรียนมีการจัดการประชุมประเมินผลโครงการสุขภาพอย่างสม่ำเสมอ 19) โรงเรียนมีการสร้าง การสื่อสารที่ชัดเจนระหว่างบุคลากรและนักเรียน 20) โรงเรียนมีการให้ความรู้เกี่ยวกับการใช้ ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ 21) โรงเรียนมีการใช้ข้อมูลจากการประเมินเพื่อพัฒนาแผนกลยุทธ์ การดำเนินงาน 22) โรงเรียนมีการสร้างกิจกรรมการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม 23) โรงเรียนมีการสนับสนุนการพัฒนาสื่อการสอนดิจิทัล 24) โรงเรียนมีการส่งเสริมการวิจัย ในด้านสุขภาพและสิ่งแวดล้อมให้กับนักเรียน 25) โรงเรียนมีการพัฒนาโครงการอาหารกลางวัน ที่ปลอดภัยและดีต่อสุขภาพ 26) โรงเรียนมีการสร้างบรรยากาศที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของนักเรียน 27) โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการออกกำลังกายและการดูแลสุขภาพ 28) โรงเรียน มีการวางแผนการใช้ทรัพยากรทางการเงินอย่างมีประสิทธิภาพ 29) โรงเรียนมีการจัดทำคู่มือการดูแล สุขภาพให้กับนักเรียน 30) โรงเรียนมีการตรวจสอบและประเมินผลกิจกรรมเพื่อพัฒนาคุณภาพ 31) โรงเรียนมีการส่งเสริมการจัดการขยะอย่างเป็นระบบ 32) โรงเรียนมีการจัดการฝึกอบรมเกี่ยวกับการ อนุรักษ์พลังงาน 33) โรงเรียนมีการติดตามผลการดำเนินงานอย่างมีระเบียบ 34) โรงเรียน มีการสร้างความตระหนักเกี่ยวกับการใช้บรรจุภัณฑ์ที่ยั่งยืน 35) โรงเรียนมีการบริหารจัดการ ด้านความปลอดภัยในโรงเรียน 36) โรงเรียนมีการให้ความรู้เกี่ยวกับการปลูกพืชและการเกษตร อย่างยั่งยืน 37) โรงเรียนมีการสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นประสบการณ์จริง

38) โรงเรียนมีการพัฒนานวัตกรรมที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม 39) โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมสร้างสรรค์เพื่อสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม 40) โรงเรียนมีการจัดทำแผนพัฒนาสถานศึกษาที่ส่งเสริมสุขภาพ 41) โรงเรียนมีการพัฒนาเนื้อหาการเรียนการสอนที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพ 42) โรงเรียนมีการทำงานร่วมกับหน่วยงานภายนอกเพื่อเสริมสร้างประสิทธิภาพโครงการ 43) โรงเรียนมีการสร้างมาตรฐานที่ชัดเจนในการประเมินความสำเร็จ 44) โรงเรียนมีการออกแบบการเรียนการสอนที่สนับสนุนการพัฒนาอย่างยั่งยืน 45) โรงเรียนมีการสื่อสารข้อมูลสุขภาพให้กับนักเรียนและผู้ปกครอง 46) โรงเรียนมีการจัดการประชุมเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและแนวทางการพัฒนา 47) โรงเรียนมีการสร้างแรงจูงใจให้กับนักเรียนในการรักษาสุขภาพ 48) โรงเรียนมีการกำหนดนโยบายที่ชัดเจนในการส่งเสริมสุขภาพ 49) โรงเรียนมีการตรวจสอบสุขภาพนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ 50) โรงเรียนมีการประเมินผลการดำเนินงานโดยใช้ข้อมูลที่เชื่อถือได้ 51) โรงเรียนมีการสร้างสภาพแวดล้อมที่เป็นมิตรกับการเรียนรู้ 52) โรงเรียนมีการพัฒนาหลักสูตรที่ตอบสนองต่อความต้องการของชุมชน 53) โรงเรียนมีการสนับสนุนการพัฒนาทักษะชีวิตให้กับนักเรียน 54) โรงเรียนมีการติดตามผลการดำเนินโครงการอย่างต่อเนื่อง 55) โรงเรียนมีการทำความเข้าใจเกี่ยวกับปัญหาสุขภาพที่ส่งผลต่อนักเรียน 56) โรงเรียนมีการนำเสนอผลการดำเนินโครงการให้กับชุมชน 57) โรงเรียนมีการส่งเสริมการเรียนรู้จากประสบการณ์จริงในชุมชน 58) โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการสร้างสรรคของนักเรียน 59) โรงเรียนมีการสร้างระบบการประเมินผลที่มีความโปร่งใส 60) โรงเรียนมีการจัดทำรายงานผลการดำเนินงานเพื่อเผยแพร่ 61) โรงเรียนมีการจัดฝึกอบรมด้านการบริหารจัดการสุขภาพเพื่อสร้างความรู้และทักษะให้แก่บุคลากรในการส่งเสริมสุขภาพในโรงเรียน 62) โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมสุขภาพในชุมชน เช่น การจัดงานวันสุขภาพ 63) โรงเรียนมีการติดตามผลการดำเนินงานโครงการ เพื่อประเมินความสำเร็จและปรับปรุงกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง 64) โรงเรียนมีการกำหนดนโยบายที่สนับสนุนการเรียนรู้ด้านสุขภาพและความปลอดภัยให้กับนักเรียนและบุคลากร 65) โรงเรียนมีการสร้างแผนการเรียนรู้ที่รวมสุขภาพเป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรการศึกษา 66) โรงเรียนมีการสร้างความตระหนักรู้เกี่ยวกับสุขภาพจิตให้กับนักเรียนและบุคลากร 67) โรงเรียนมีการจัดทำแผนการดูแลสุขภาพที่ครอบคลุมทุกด้านเพื่อให้สอดคล้องกับมาตรฐานสุขภาพ 68) โรงเรียนมีการสร้างมาตรฐานความปลอดภัยในโรงเรียนที่ชัดเจนเพื่อป้องกันอันตรายต่าง ๆ 69) โรงเรียนมีการสร้างความร่วมมือกับผู้ปกครองในการส่งเสริมสุขภาพนักเรียน 70) โรงเรียนมีการพัฒนานโยบายที่สนับสนุนการจัดกิจกรรมสุขภาพที่หลากหลาย 71) โรงเรียนมีการสร้างสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยและเอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ด้านสุขภาพ 72) โรงเรียนมีการติดตามผลการเรียนรู้ด้านสุขภาพของนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ 73) โรงเรียนมีการจัดทำโปรแกรมพัฒนาทักษะชีวิตให้กับนักเรียน 74) โรงเรียนมีการส่งเสริมการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างนักเรียนในเรื่องสุขภาพ

75) โรงเรียนมีการสร้างพื้นที่สำหรับการเรียนรู้เกี่ยวกับสุขภาพในโรงเรียน 76) โรงเรียนมีการวางแผนการพัฒนาโปรแกรมสุขภาพที่ตอบสนองต่อความต้องการของชุมชน 77) โรงเรียนมีการประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียนในด้านสุขภาพอย่างต่อเนื่อง 78) โรงเรียนมีการจัดทำแผนการประเมินผลโครงการสุขภาพที่มีประสิทธิภาพ 79) โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมพฤติกรรมที่ดีต่อสุขภาพ 80) โรงเรียนมีการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาโครงการสุขภาพ 81) โรงเรียนมีการส่งเสริมการทำงานร่วมกันในโครงการสุขภาพ 82) โรงเรียนมีการวางแผนการใช้งบประมาณเพื่อสนับสนุนกิจกรรมสุขภาพในโรงเรียน 83) โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของนักเรียนในกิจกรรมด้านสุขภาพ 84) โรงเรียนมีการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีในการเรียนรู้ด้านสุขภาพ 85) โรงเรียนมีการนำเสนอผลการดำเนินงานด้านสุขภาพให้กับโรงเรียนและบุคลากร 86) โรงเรียนมีการสร้างการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพเกี่ยวกับกิจกรรมด้านสุขภาพในโรงเรียน 87) โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของนักเรียนในการดูแลสุขภาพ 88) โรงเรียนมีการสนับสนุนการพัฒนาแผนการเรียนรู้ที่บูรณาการด้านสุขภาพเข้ากับวิชาต่าง ๆ

ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 7 ให้ความเห็นเกี่ยวกับการบริหารความยั่งยืนของโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร สรุปได้ 75 ประเด็น ดังนี้ 1) โรงเรียนมีการประกาศนโยบายเพื่อสร้างแนวทางการบริหารที่ยั่งยืนในโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร 2) โรงเรียนมีการแต่งตั้งคณะกรรมการขับเคลื่อนการดำเนินงานด้านสุขภาพในโรงเรียน 3) โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาศักยภาพนักเรียนในด้านการรับรู้สิทธิผู้บริโภค 4) โรงเรียนมีการเฝ้าระวังอาหารและผลิตภัณฑ์สุขภาพในโรงเรียน 5) โรงเรียนมีการจัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อระบุปัญหาด้านสุขภาพและสิ่งแวดล้อม 6) โรงเรียนมีการกำหนดเป้าหมายและตัวชี้วัดในการติดตามประเมินผล 7) โรงเรียนมีการประสานความร่วมมือระหว่างโรงเรียนและชุมชน 8) โรงเรียนมีการศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาสุขภาพของนักเรียน 9) โรงเรียนมีการประเมินสุขภาพและสิ่งแวดล้อมอย่างละเอียด 10) โรงเรียนมีการส่งเสริมพฤติกรรมสุขภาพที่ดีในนักเรียน 11) โรงเรียนมีการตรวจสุขภาพนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ 12) โรงเรียนมีการบันทึกข้อมูลการตรวจสุขภาพเพื่อใช้ในการติดตามผล 13) โรงเรียนมีการลดจำนวนเด็กป่วยถึงร้อยละ 80 โดยการทำตามสุขบัญญัติ 14) โรงเรียนมีการถ่ายทอดความรู้ด้านสุขภาพอย่างต่อเนื่อง 15) โรงเรียนมีการพัฒนานโยบายการมีส่วนร่วมของครู ผู้ปกครอง และชุมชน 16) โรงเรียนมีการจัดตั้งคณะกรรมการดำเนินงานตามเกณฑ์มาตรฐาน 17) โรงเรียนมีการติดตามผลการดำเนินงานตามมาตรฐานที่กำหนด 18) โรงเรียนมีการใช้วงจรคุณภาพ PDCA ในการบริหารจัดการ 19) โรงเรียนมีการนิเทศและกำกับติดตามการดำเนินงานด้านสุขภาพในโรงเรียน 20) โรงเรียนมีการใช้หลักการ POLCA ในการบริหารจัดการ 21) โรงเรียนมีการวางแผนและจัดการรายงานการดำเนินงานด้านสุขภาพ 22) โรงเรียนมีการกำหนดรูปแบบและกิจกรรมที่สอดคล้องกับสุขบัญญัติ

23) โรงเรียนมีการประเมินความก้าวหน้าของโครงการสุขภาพ 24) โรงเรียนมีการสร้างระบบประเมินที่มีความต่อเนื่อง เพื่อพัฒนาโรงเรียนอย่างยั่งยืน 25) โรงเรียนมีการใช้ KPI ในการวัดความสำเร็จของโครงการ 26) โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เกี่ยวกับการดูแลสุขภาพ 27) โรงเรียนมีการสร้างเครื่องมือที่เข้มแข็งเพื่อส่งเสริมสุขภาพ 28) โรงเรียนมีการสนับสนุนการศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรม การบริโภคที่เหมาะสม 29) โรงเรียนมีการทำงานร่วมกับชุมชนเพื่อพัฒนาสุขภาพ 30) โรงเรียนมีการสร้างสภาพแวดล้อมที่ดีต่อสุขภาพสำหรับนักเรียน 31) โรงเรียนมีการให้ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันโรค 32) โรงเรียนมีการประเมินผลสุขภาพของนักเรียนเพื่อการปรับปรุง 33) โรงเรียนมีการพัฒนาความรู้ด้านสุขภาพในครอบครัว 34) โรงเรียนมีการสื่อสารข้อมูลสุขภาพแก่ผู้ปกครอง 35) โรงเรียนมีการทำความเข้าใจเกี่ยวกับปัญหาสุขภาพของนักเรียน 36) โรงเรียนมีการให้การศึกษาเกี่ยวกับการรับประทานอาหารที่มีประโยชน์ 37) โรงเรียนมีการสนับสนุนการออกกำลังกายของนักเรียน 38) โรงเรียนมีการตรวจสอบผลการดำเนินงานเพื่อการปรับปรุง 39) โรงเรียนมีการจัดทำรายงานผลการประเมินเพื่อความโปร่งใส 40) โรงเรียนมีการสนับสนุนการพัฒนาความรู้ด้านสุขภาพในโรงเรียน 41) โรงเรียนมีการส่งเสริมกิจกรรมการเรียนรู้ด้านสุขภาพ 42) โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมเพื่อสร้างความร่วมมือระหว่างโรงเรียนและชุมชน 43) โรงเรียนมีการวางแผนเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนในโรงเรียน 44) โรงเรียนมีการจัดตั้งโครงการสุขภาพในโรงเรียน 45) โรงเรียนมีการตรวจสอบสภาพแวดล้อมในโรงเรียนเพื่อสุขภาพ 46) โรงเรียนมีการสอนนักเรียนเกี่ยวกับสิทธิผู้บริโภค 47) โรงเรียนมีการสื่อสารกับภาคีเครือข่ายเพื่อการพัฒนาสุขภาพ 48) โรงเรียนมีการดำเนินการตามนโยบายกระทรวงสาธารณสุข 49) โรงเรียนมีการสร้างความตระหนักเกี่ยวกับสุขภาพในโรงเรียน 50) โรงเรียนมีการสนับสนุนการจัดทำกิจกรรมสุขภาพในชุมชน 51) โรงเรียนมีการประสานงานกับหน่วยงานภายนอกเพื่อการพัฒนา 52) โรงเรียนมีการพัฒนานักเรียนให้มีส่วนร่วมในกิจกรรมสุขภาพ 53) โรงเรียนมีการกำหนดมาตรฐานที่ชัดเจนในด้านสุขภาพ 54) โรงเรียนมีการสนับสนุนการให้ความรู้เกี่ยวกับสุขภาพจิต 55) โรงเรียนมีการจัดทำรายงานความก้าวหน้าโครงการสุขภาพ 56) โรงเรียนมีการประเมินผลการดำเนินงานเพื่อความยั่งยืน 57) โรงเรียนมีการสร้างเครือข่ายสนับสนุนในด้านสุขภาพ 58) โรงเรียนมีการปรับปรุงเนื้อหาการเรียนรู้เกี่ยวกับสุขภาพ 59) โรงเรียนมีการพัฒนาหลักสูตรด้านสุขภาพในโรงเรียน 60) โรงเรียนมีการสร้างกิจกรรมที่กระตุ้นการมีส่วนร่วมของนักเรียน 61) โรงเรียนมีการสื่อสารกับผู้ปกครองเกี่ยวกับสุขภาพของนักเรียน 62) โรงเรียนมีการให้การสนับสนุนการมีส่วนร่วมของชุมชน 63) โรงเรียนมีการจัดทำแผนการศึกษาเกี่ยวกับสุขภาพ 64) โรงเรียนมีการติดตามผลการพัฒนาสุขภาพของนักเรียน 65) โรงเรียนมีการส่งเสริมการเรียนรู้เกี่ยวกับการป้องกันโรค 66) โรงเรียนมีการพัฒนาแผนกลยุทธ์ด้านสุขภาพในโรงเรียน 67) โรงเรียนมีการจัดตั้งกลุ่มนักเรียนที่ทำกิจกรรมด้านสุขภาพ 68) โรงเรียนมีการสร้างความเข้มแข็งให้กับทีมงานด้านสุขภาพ 69) โรงเรียนมีการประสานงานกับผู้เชี่ยวชาญ

ด้านสุขภาพเพื่อมาบรรยายให้ความรู้ 70) โรงเรียนมีการพัฒนาโครงการร่วมกับหน่วยงานภายนอก 71) โรงเรียนมีการจัดทำข้อมูลและสถิติด้านสุขภาพ 72) โรงเรียนมีการสนับสนุนการวิจัยและพัฒนา ด้านความยั่งยืนเพื่อการพัฒนาต่อไป 73) โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมความเข้าใจและการมีส่วนร่วมด้านความยั่งยืนในนักเรียน 74) โรงเรียนมีการสร้างวัฒนธรรมการทำงานที่ส่งเสริม การพัฒนาความยั่งยืนในองค์กร 75) โรงเรียนมีการสนับสนุนการทำกิจกรรมด้านความยั่งยืนในชุมชน

ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 8 ให้ความเห็นเกี่ยวกับการบริหารความยั่งยืนของโรงเรียนส่งเสริม สุขภาพระดับเพชร สรุปได้ 83 ประเด็น ดังนี้ 1) โรงเรียนมีการกำหนดวิสัยทัศน์และนโยบายเกี่ยวกับ สุขภาพให้ชัดเจน 2) โรงเรียนมีการจัดประชุมเพื่อหารือและวางแผนงานด้านสุขภาพประจำปี 3) โรงเรียน มีการสร้างเครือข่ายกับหน่วยงานภายนอกเพื่อสนับสนุนโครงการสุขภาพ 4) โรงเรียนมีการมอบหมาย ให้ครูรับผิดชอบการจัดกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพ 5) โรงเรียนมีการติดตามและประเมินผลโครงการ ส่งเสริมสุขภาพอย่างสม่ำเสมอ 6) โรงเรียนมีการจัดทำแผนการสอนที่บูรณาการสุขภาพเข้ากับ หลักสูตร 7) โรงเรียนมีการนำทฤษฎี PERT และ Gantt Chart มาช่วยในการวางแผนโครงการ 8) โรงเรียนมีการฝึกอบรมให้กับนักเรียนเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพ 9) โรงเรียนมีการประเมินผล การเรียนรู้ของนักเรียนด้านสุขภาพ 10) โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงกับชีวิตจริง 11) โรงเรียนมีการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในกิจกรรมสุขภาพ 12) โรงเรียนมีการทำงาน ร่วมกันในการวางแผนและประเมินโครงการ 13) โรงเรียนมีการจัดการอบรมให้กับครูเกี่ยวกับ สุขภาพจิตและกาย 14) โรงเรียนมีการพัฒนาทรัพยากรที่จำเป็นในการส่งเสริมสุขภาพ 15) โรงเรียน มีการสร้างความตระหนักรู้เกี่ยวกับสุขภาพให้กับนักเรียน 16) โรงเรียนมีการสร้างนโยบายด้านสุขภาพ ที่ยั่งยืน 17) โรงเรียนมีการจัดการประชุมเพื่อหารือแนวทางการพัฒนาสุขภาพ 18) โรงเรียน มีการกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจนในด้านสุขภาพของนักเรียน 19) โรงเรียนมีการพัฒนาระบบ ประเมินผลด้านสุขภาพที่มีประสิทธิภาพ 20) โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมการส่งเสริมสุขภาพ ในห้องเรียน 21) โรงเรียนมีการใช้เทคโนโลยีในการสอนเพื่อส่งเสริมสุขภาพ 22) โรงเรียนมีการทำงาน ร่วมกับชุมชนในการพัฒนาโครงการสุขภาพ 23) โรงเรียนมีการจัดอบรมการรักษาความสะอาด ในโรงเรียน 24) โรงเรียนมีการประสานงานกับหน่วยงานสุขภาพท้องถิ่น 25) โรงเรียนมีการจัด กิจกรรมส่งเสริมการออกกำลังกายให้กับนักเรียน 26) โรงเรียนมีการพัฒนาหลักสูตรที่เน้นการเรียนรู้ ด้านสุขภาพ 27) โรงเรียนมีการจัดให้มีบริการตรวจสุขภาพประจำปี 28) โรงเรียนมีการสร้างสรรค์สื่อ การสอนด้านสุขภาพ 29) โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมการจัดการขยะในโรงเรียน 30) โรงเรียน มีการส่งเสริมการทำงานกลุ่มในการพัฒนาโครงการสุขภาพ 31) โรงเรียนมีการสนับสนุน ให้มีการอบรมครูในด้านสุขภาพ 32) โรงเรียนมีการกระตุ้นให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมสุขภาพ 33) โรงเรียนมีการวิเคราะห์ข้อมูลสุขภาพของนักเรียนเพื่อนำมาปรับปรุง 34) โรงเรียนมีการกำหนด มาตรการด้านสุขภาพที่ชัดเจน 35) โรงเรียนมีการติดตามผลโครงการอย่างต่อเนื่อง 36) โรงเรียน

มีการจัดทำรายงานผลการดำเนินโครงการ 37) โรงเรียนมีการใช้แนวทางการจัดการสุขภาพที่หลากหลาย 38) โรงเรียนมีการประเมินความเสี่ยงด้านสุขภาพของนักเรียน 39) โรงเรียนมีการสนับสนุนการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพ 40) โรงเรียนมีการจัดให้มีการสนับสนุนทางการเงินในการพัฒนาโครงการสุขภาพ 41) โรงเรียนมีการประสานงานกับผู้ปกครองเกี่ยวกับสุขภาพของนักเรียน 42) โรงเรียนมีการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในกิจกรรมสุขภาพ 43) โรงเรียนมีการกำหนดกฎระเบียบด้านสุขภาพที่เข้มงวด 44) โรงเรียนมีการสร้างแรงจูงใจให้กับนักเรียนในการดูแลสุขภาพ 45) โรงเรียนมีการทำงานร่วมกับองค์กรภายนอกเพื่อพัฒนาสุขภาพ 46) โรงเรียนมีการจัดให้มีการอบรมให้ความรู้ด้านสุขภาพ 47) โรงเรียนมีการจัดทำแผนงานเพื่อส่งเสริมสุขภาพในโรงเรียน 48) โรงเรียนมีการประเมินผลกิจกรรมสุขภาพที่จัดขึ้น 49) โรงเรียนมีการบูรณาการสุขภาพกับวิชาอื่น ๆ 50) โรงเรียนมีการสร้างความเข้าใจร่วมกันด้านสุขภาพในโรงเรียน 51) โรงเรียนมีการจัดสรรงบประมาณให้กับโครงการสุขภาพ 52) โรงเรียนมีการส่งเสริมการสร้างสุขนิสัยที่ดีในนักเรียน 53) โรงเรียนมีการทำงานร่วมกับนักเรียนเพื่อสร้างกิจกรรมสุขภาพ 54) โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพในช่วงเวลาเรียน 55) โรงเรียนมีการสนับสนุนการทำงานของคณะกรรมการสุขภาพในโรงเรียน 56) โรงเรียนมีการสร้างความตระหนักรู้ด้านสุขภาพให้กับนักเรียน 57) โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมเพื่อสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบ้านกับโรงเรียน 58) โรงเรียนมีการสร้างวัฒนธรรมการส่งเสริมสุขภาพในโรงเรียน 59) โรงเรียนมีการสนับสนุนการจัดงานที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพ 60) โรงเรียนมีการทำงานร่วมกับนักเรียนเพื่อพัฒนาความเข้าใจในสุขภาพ 61) โรงเรียนมีการสร้างช่องทางการสื่อสารเกี่ยวกับสุขภาพในโรงเรียน 62) โรงเรียนมีการจัดการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพและสิ่งแวดล้อม 63) โรงเรียนมีการกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการบริโภคอาหารที่ดี 64) โรงเรียนมีการประเมินและปรับปรุงการดำเนินงานด้านสุขภาพ 65) โรงเรียนมีการสร้างค่านิยมด้านสุขภาพในนักเรียน 66) โรงเรียนมีการใช้สื่อการเรียนการสอนด้านสุขภาพอย่างมีประสิทธิภาพ 67) โรงเรียนมีการจัดประชุมเพื่อระดมความคิดเห็นและแนวทางการส่งเสริมสุขภาพในโรงเรียน โดยเชิญนักเรียนและผู้ปกครองเข้าร่วม เพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมและรับฟังเสียงจากทุกฝ่าย 68) โรงเรียนมีการจัดฝึกอบรมเพื่อเพิ่มพูนทักษะในการสอนเกี่ยวกับสุขภาพให้กับครูทุกคน เพื่อให้สามารถถ่ายทอดความรู้และแนวทางการดูแลสุขภาพได้อย่างมีประสิทธิภาพ 69) โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการออกกำลังกายร่วมกันระหว่างครูและนักเรียน เช่น การจัดการแข่งขันกีฬาในโรงเรียน เพื่อสร้างความสัมพันธ์ที่ดีและส่งเสริมสุขภาพ 70) โรงเรียนมีการกำหนดนโยบายการรับประทานอาหารที่มีคุณค่าทางโภชนาการในโรงเรียน โดยส่งเสริมการจำหน่ายอาหารที่ดีต่อสุขภาพในโรงอาหาร 71) โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้เรื่องการจัดการขยะภายในโรงเรียน เพื่อให้เด็กนักเรียนมีความตระหนักรู้และร่วมมือในการรักษาสิ่งแวดล้อม 72) โรงเรียนมีการสร้างเครือข่ายกับโรงเรียนอื่น ๆ เพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์และแนวทางการส่งเสริมสุขภาพที่ดี 73) โรงเรียนมีการจัด

ให้มีการตรวจสุขภาพประจำปีสำหรับนักเรียนและบุคลากร เพื่อประเมินสุขภาพและความต้องการด้านสุขภาพอย่างต่อเนื่อง 74) โรงเรียนมีการพัฒนาหลักสูตรการศึกษาให้รวมเนื้อหาเกี่ยวกับสุขภาพในทุกวิชา เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจและสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน 75) โรงเรียนมีการจัดตั้งกลุ่มนักเรียนผู้นำด้านสุขภาพ เพื่อเป็นตัวแทนในการรณรงค์และสร้างแรงจูงใจให้กับเพื่อนนักเรียน 76) โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมปลูกต้นไม้และสร้างพื้นที่สีเขียวในโรงเรียน เพื่อส่งเสริมให้เกิดสภาพแวดล้อมที่ดีต่อสุขภาพ 77) โรงเรียนมีการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการสำหรับนักเรียนในการสร้างผลิตภัณฑ์สุขภาพ เช่น สบู่ธรรมชาติ หรือผลิตภัณฑ์ทำความสะอาด เพื่อส่งเสริมทักษะการผลิตและความรู้เกี่ยวกับสุขอนามัย 78) โรงเรียนมีการสร้างกลไกการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานด้านสุขภาพอย่างต่อเนื่อง โดยมีการรายงานผลให้กับทุกคนที่เกี่ยวข้อง 79) โรงเรียนมีการส่งเสริมให้มีการใช้สื่อเทคโนโลยีในการสื่อสารเกี่ยวกับสุขภาพ เช่น การสร้างเว็บไซต์หรือแอปพลิเคชันเกี่ยวกับสุขภาพของโรงเรียน 80) โรงเรียนมีการสร้างนโยบายการสนับสนุนการทำกิจกรรมของนักเรียนที่ส่งเสริมสุขภาพ เช่น การสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการเข้าร่วมการแข่งขันกีฬา เพื่อให้เด็กได้รับประสบการณ์ในการดูแลสุขภาพอย่างแท้จริง 81) โรงเรียนมีการจัดการและดำเนินงานโครงการสุขภาพเพื่อสร้างมาตรฐานด้านสุขภาพขอโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง 82) โรงเรียนมาสอนและกิจกรรมเพื่อให้ให้นักเรียนเข้าใจการดูแลสุขภาพทั้งทางกายและจิตใจ 83) โรงเรียนมีการประเมินตามมาตรฐานตัวชี้วัด เพื่อรักษาการคงสภาพโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร

ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 9 ให้ความเห็นเกี่ยวกับการบริหารความยั่งยืนของโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร สรุปได้ 74 ประเด็น ดังนี้ 1) โรงเรียนมีการจัดการศึกษาที่เหมาะสมและมีการประเมินผลอย่างต่อเนื่องเพื่อสร้างมาตรฐานสุขภาพในโรงเรียน 2) โรงเรียนมีการวางแผนและจัดกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพอย่างต่อเนื่องทุกปีการศึกษาเพื่อรักษาคุณภาพ 3) โรงเรียนร่วมมือกับชุมชนและหน่วยงาน ต่าง ๆ เพื่อสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้และพัฒนาสุขภาพของนักเรียน 4) โรงเรียนมีการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานของโครงการเพื่อปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่อง 5) โรงเรียนมีการอบรมพัฒนาความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ด้านการส่งเสริมสุขภาพ เพื่อให้มีความสามารถในการจัดการ 6) โรงเรียนมีการประสานงานกับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เกิดความร่วมมือในการพัฒนาโรงเรียน 7) โรงเรียนมีการสนับสนุนการมีส่วนร่วมของนักเรียนในกิจกรรมสุขภาพ 8) โรงเรียนมีการจัดตั้งชมรมหรือกลุ่มนักเรียนที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพ เช่น ชมรมโภชนาการ ชมรมกีฬา 9) โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพ เช่น กิจกรรมกีฬาและนันทนาการ เพื่อให้เกิดความตระหนักเรื่องสุขภาพ 10) โรงเรียนมีการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานสุขภาพในพื้นที่ เพื่อการสนับสนุนด้านสุขภาพนักเรียน 11) โรงเรียนมีการวางแผนงานด้านความยั่งยืนเพื่อลดความเสี่ยงและสร้างความมั่นคงให้กับโครงการ 12) โรงเรียนมีการตรวจสอบและประเมินผลอย่างสม่ำเสมอเพื่อรักษาคุณภาพของโครงการ 13) โรงเรียนสร้างระบบการประเมินที่มีความต่อเนื่อง

เพื่อให้โรงเรียนพัฒนาตนเองได้อย่างยั่งยืน 14) โรงเรียนมีการสื่อสารกับผู้ปกครองเกี่ยวกับการส่งเสริมสุขภาพในโรงเรียน 15) โรงเรียนจัดกิจกรรมเพื่อสร้างพฤติกรรมสุขภาพที่ดีต่อนักเรียน 16) โรงเรียนมีการวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานด้านสุขภาพอย่างละเอียด 17) โรงเรียนมีการประชุมร่วมกับคณะครูและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดแนวทางในการส่งเสริมสุขภาพ 18) โรงเรียนสนับสนุนการสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีให้นักเรียนผ่านกิจกรรมต่าง ๆ 19) โรงเรียนมีการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตในด้านสุขภาพและความปลอดภัย 20) โรงเรียนใช้ข้อมูลการประเมินมาปรับปรุงและพัฒนาโครงการส่งเสริมสุขภาพ 21) โรงเรียนมีการสร้างความร่วมมือจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องในการสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพ 22) โรงเรียนมีการจัดสรรงบประมาณที่ชัดเจนเพื่อสนับสนุนกิจกรรมด้านสุขภาพ 23) โรงเรียนมีการอบรมการจัดการสุขภาพและการส่งเสริมสุขภาพให้กับนักเรียน 24) โรงเรียนติดตามผลการดำเนินงานเพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างมีประสิทธิภาพ 25) โรงเรียนมีการสร้างจิตสำนึกด้านสุขภาพให้กับนักเรียนผ่านกิจกรรม 26) โรงเรียนส่งเสริมการสร้างบรรยากาศที่ดีต่อสุขภาพในโรงเรียน 27) โรงเรียนและครูร่วมกันจัดทำแผนการส่งเสริมสุขภาพอย่างเป็นระบบ 28) โรงเรียนประเมินผลและจัดทำรายงานการดำเนินงานให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง 29) โรงเรียนจัดกิจกรรมเชื่อมโยงการเรียนรู้ด้านสุขภาพกับวิชาการ 30) โรงเรียนสนับสนุนการจัดกิจกรรมสร้างความร่วมมือกับชุมชนในการส่งเสริมสุขภาพ 31) โรงเรียนมีการวิเคราะห์และรายงานผลการดำเนินงานต่อโรงเรียน 32) โรงเรียนมีการสร้างโมเดลการจัดการสุขภาพที่เป็นที่ยอมรับในระดับประเทศ 33) โรงเรียนมีการพัฒนาศักยภาพของครูให้สามารถส่งเสริมสุขภาพนักเรียนได้ 34) โรงเรียนสร้างสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมสุขภาพทางกายและสุขภาพจิตให้กับนักเรียน 35) โรงเรียนมีการสร้างกลไกการทำงานร่วมกับหน่วยงานภายนอกอย่างมีประสิทธิภาพ 36) โรงเรียนมีการจัดการความเสี่ยงที่เกิดขึ้นในการดำเนินงานด้านสุขภาพ 37) โรงเรียนสร้างเครือข่ายความร่วมมือด้านสุขภาพในชุมชน 38) โรงเรียนสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการส่งเสริมสุขภาพให้กับนักเรียนและผู้ปกครอง 39) โรงเรียนจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมทักษะชีวิตให้กับนักเรียน 40) โรงเรียนมีการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในกิจกรรมสุขภาพ 41) โรงเรียนให้การสนับสนุนด้านงบประมาณเพื่อการพัฒนาสุขภาพ 42) โรงเรียนใช้สื่อและเทคโนโลยีในการส่งเสริมสุขภาพอย่างเหมาะสม 43) โรงเรียนสร้างระบบติดตามผลการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพ 44) โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการทำงานเป็นทีม 45) โรงเรียนมีการส่งเสริมให้โรงเรียนมีการวิจัยและพัฒนาเกี่ยวกับสุขภาพ 46) โรงเรียนมีการสร้างความตระหนักรู้ด้านสุขภาพในทุกระดับของโรงเรียน 47) โรงเรียนพัฒนาศักยภาพของนักเรียนด้านสุขภาพและความปลอดภัย 48) โรงเรียนมีการจัดทำเอกสารแนวทางการส่งเสริมสุขภาพเพื่อการใช้งานที่ชัดเจน 49) โรงเรียนส่งเสริมการจัดการอาหารและโภชนาการที่ดีในโรงเรียน 50) โรงเรียนมีการวางแผนการจัดการพื้นที่โรงเรียนให้เอื้อต่อสุขภาพ 51) โรงเรียนมีการสร้างเครือข่ายกับโรงเรียนอื่นในการส่งเสริม

สุขภาพ 52) โรงเรียนสนับสนุนการจัดอบรมเพื่อพัฒนาความรู้ด้านสุขภาพให้แก่ครู 53) โรงเรียนสร้างความร่วมมือกับหน่วยงานที่รับผิดชอบด้านสุขภาพในพื้นที่ 54) โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมเพื่อสร้างความตระหนักรู้เรื่องสุขภาพในนักเรียน 55) โรงเรียนมีการจัดทำระบบรายงานผลการประเมิน เพื่อการติดตามและพัฒนา 56) โรงเรียนใช้ข้อมูลการประเมินเพื่อปรับปรุงการจัดกิจกรรม 57) โรงเรียนส่งเสริมการมีส่วนร่วมของนักเรียนในการจัดกิจกรรมสุขภาพ 58) โรงเรียนสร้างช่องทางการสื่อสารเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลด้านสุขภาพ 59) โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการออกกำลังกายให้กับนักเรียน 60) โรงเรียนมีการสร้างแนวทางการดำเนินงานที่โปร่งใสและตรวจสอบได้ 61) โรงเรียนส่งเสริมการใช้ชีวิตอย่างปลอดภัยในโรงเรียน 62) โรงเรียนมีการวิเคราะห์ผลกระทบจากการดำเนินโครงการเพื่อปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง 63) โรงเรียนสร้างความเชื่อมั่นให้กับชุมชนเกี่ยวกับการส่งเสริมสุขภาพ 64) โรงเรียนมีการติดตามและประเมินผลโครงการอย่างเป็นระบบ 65) โรงเรียนจัดทำรายงานผลการดำเนินงานให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างสม่ำเสมอ 66) โรงเรียนมีการให้คำปรึกษาและคำแนะนำด้านสุขภาพกับนักเรียน 67) โรงเรียนส่งเสริมการเข้าถึงข้อมูลด้านสุขภาพของนักเรียน 68) โรงเรียนมีการจัดทำแผนงานเพื่อพัฒนาสุขภาพนักเรียน 69) โรงเรียนมีการส่งเสริมการใช้พลังงานแสงอาทิตย์ในโรงเรียนเพื่อประหยัดพลังงาน 70) โรงเรียนมีการส่งเสริมการปลูกป่าในพื้นที่โรงเรียนเพื่อสร้างสิ่งแวดล้อมที่ดี 71) โรงเรียนมีการตั้งเป้าหมายในการลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม 72) โรงเรียนมีการฝึกซ้อมและเตรียมอุปกรณ์สำหรับสถานการณ์ฉุกเฉิน 73) โรงเรียนมีการประสานงานกับโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบลในการดูแลสุขภาพนักเรียน 74) โรงเรียนมีการจัดการกับอาการเจ็บป่วยเล็ก ๆ น้อย ๆ ของนักเรียน

ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 10 ให้ความเห็นเกี่ยวกับการบริหารความยั่งยืนของโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร สรุปได้ 80 ประเด็น ดังนี้ 1) โรงเรียนมีการกำหนดนโยบายส่งเสริมสุขภาพให้เป็นหลักสำคัญของโรงเรียน โดยการจัดกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพสำหรับนักเรียนและบุคลากรทุกคน 2) โรงเรียนมีการดำเนินการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมสุขภาพเพื่อสร้างความรู้และทักษะในการดูแลสุขภาพแก่เด็กนักเรียน 3) โรงเรียนมีการติดตามประเมินผลการดำเนินงานและกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้มั่นใจว่าสอดคล้องกับมาตรฐานระดับเพชร 4) โรงเรียนมีการจัดการประชุมกับครูและผู้ปกครองเพื่อสร้างความร่วมมือในการส่งเสริมสุขภาพเด็กในโรงเรียน 5) โรงเรียนมีการใช้เทคโนโลยีเพื่อการเรียนการสอน โดยใช้แอปพลิเคชันเป็นสื่อในการส่งเสริมความรู้ด้านสุขภาพให้กับเด็ก 6) ผู้ปกครองมีการเข้าร่วมกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพที่โรงเรียนจัดขึ้นและให้การสนับสนุนการดำเนินงานด้านสุขภาพในบ้าน 7) โรงเรียนมีการนำข้อมูลสุขภาพที่ได้จากการคัดกรองเด็กมาใช้วางแผนและจัดกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพอย่างมีประสิทธิภาพ 8) โรงเรียนมีการสร้างบรรยากาศในโรงเรียนที่เอื้อต่อการส่งเสริมสุขภาพ โดยการจัดสภาพแวดล้อมให้เหมาะสมกับการออกกำลังกาย 9) โรงเรียนมีการบูรณาการความร่วมมือกับชุมชนในการสร้างแหล่งอาหารที่ดี

ต่อสุขภาพในโรงเรียน 10) ผู้ปกครองมีการส่งเสริมให้เด็กมีพฤติกรรมกินที่ดี โดยการเลือกอาหารที่มีประโยชน์และเหมาะสม 11) โรงเรียนมีการตรวจสอบและปรับปรุงมาตรฐานการดำเนินงานของโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ผ่านการประเมินในครั้งถัดไป 12) โรงเรียนมีการวัดผลความสำเร็จจากผลลัพธ์สุขภาพของเด็ก เช่น สุขภาพช่องปากและภาวะโภชนาการ 13) ผู้ปกครองมีการให้ความรู้และทักษะในการดูแลสุขภาพเด็กอย่างถูกต้องและเหมาะสม 14) โรงเรียนมีการร่วมมือกับภาคีเครือข่ายต่าง ๆ ในการพัฒนาและส่งเสริมสุขภาพของนักเรียน 15) โรงเรียนมีการจัดทำโครงการส่งเสริมสุขภาพที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน 16) โรงเรียนมีการประเมินและรายงานผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องเพื่อนำเสนอในที่ประชุม 17) ผู้ปกครองมีการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการออกกำลังกาย เช่น การจัดพื้นที่สำหรับเด็กได้วิ่งเล่น 18) โรงเรียนมีการสนับสนุนการทำกิจกรรมการแข่งขันและการประกวดโครงการสุขภาพกับโรงเรียนอื่น ๆ 19) โรงเรียนมีการสร้างความรู้ความเข้าใจด้านสุขภาพให้กับนักเรียนผ่านการเรียนการสอนและกิจกรรมต่าง ๆ 20) ผู้ปกครองมีการเป็นต้นแบบให้กับเด็กในด้านพฤติกรรมสุขภาพและการดูแลสุขภาพส่วนบุคคล 21) โรงเรียนมีการจัดประชุมเพื่อวางแผนและทบทวนมาตรฐานสุขภาพประจำปี 22) โรงเรียนมีการจัดกิจกรรม การอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับสุขภาพสำหรับนักเรียน 23) โรงเรียนมีการประสานงานกับหน่วยงานสาธารณสุข เพื่อจัดทำโครงการสุขภาพ 24) โรงเรียนมีการสร้างเครือข่ายกับชุมชนเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลสุขภาพ 25) โรงเรียน มีการจัดทำสื่อการเรียนรู้ด้านสุขภาพที่เหมาะสมกับเด็ก 26) โรงเรียนมีการกำหนดนโยบายด้านสุขภาพที่ชัดเจนและสอดคล้องกับหลักการของโรงเรียน 27) โรงเรียนมีการประเมินผลกิจกรรมด้านสุขภาพทุกปี 28) โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมสันทนาการที่ส่งเสริมสุขภาพสำหรับนักเรียน 29) โรงเรียนมีการจัดสัมมนาให้ความรู้เรื่องสุขภาพให้กับผู้ปกครอง 30) โรงเรียนมีการจัดให้มีพื้นที่สีเขียวในโรงเรียนเพื่อส่งเสริมการออกกำลังกาย 31) โรงเรียนมีการสร้างแบบทดสอบสุขภาพประจำปีสำหรับนักเรียน 32) โรงเรียนมีการทำโครงการร่วมกับผู้ปกครองเพื่อสร้างความตระหนักด้านสุขภาพ 33) โรงเรียนมีการประเมินความเสี่ยงด้านสุขภาพในโรงเรียน 34) โรงเรียนมีการสอนนักเรียนเกี่ยวกับการเลือกอาหารที่มีประโยชน์ 35) โรงเรียนมีการติดตามผลการดำเนินการตามแผนสุขภาพทุกไตรมาส 36) โรงเรียนมีการใช้เทคโนโลยีในการสอนเกี่ยวกับสุขภาพ 37) โรงเรียนมีการเชื่อมโยงโครงการส่งเสริมสุขภาพกับกิจกรรมในชุมชน 38) โรงเรียนมีการพัฒนาโปรแกรมการออกกำลังกายสำหรับนักเรียน 39) โรงเรียนมีการตั้งคณะทำงานเพื่อดูแลและพัฒนาโครงการสุขภาพ 40) โรงเรียน มีการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมสุขภาพจิตในโรงเรียน 41) โรงเรียนมีการจัดทำคู่มือสำหรับครูในการสอนเรื่องสุขภาพ 42) โรงเรียนมีการจัดทำฐานข้อมูลสุขภาพของนักเรียน 43) โรงเรียนมีการจัดทำระบบการให้คำปรึกษาเกี่ยวกับสุขภาพในโรงเรียน 44) โรงเรียนมีการจัดหาทรัพยากรที่จำเป็นสำหรับโครงการสุขภาพ 45) โรงเรียนมีการสร้างกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้การทดลองเกี่ยวกับสุขภาพ 46) โรงเรียนมีการสนับสนุนให้ครู

เข้าร่วมการฝึกอบรมด้านสุขภาพ 47) โรงเรียนมีการจัดการแข่งขันกีฬาเพื่อส่งเสริมสุขภาพ 48) โรงเรียนมีการสร้างสื่อประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับกิจกรรมสุขภาพของโรงเรียน 49) โรงเรียนมีการพัฒนาหลักสูตรด้านสุขภาพที่เหมาะสมกับวัย 50) โรงเรียนมีการรวบรวมข้อมูลสุขภาพเพื่อการวิเคราะห์และปรับปรุงโครงการ 51) โรงเรียนมีการสร้างความรู้ความเข้าใจในเรื่องพฤติกรรมสุขภาพที่ดี 52) โรงเรียนมีการประเมินความพึงพอใจของนักเรียนต่อกิจกรรมสุขภาพ 53) โรงเรียนมีการจัดการเรียนการสอน ที่เน้นการมีส่วนร่วมของนักเรียน 54) โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างโรงเรียนและครอบครัว 55) โรงเรียนมีการสร้างแคมเปญเพื่อรณรงค์เรื่องสุขภาพ 56) โรงเรียนมีการประสานงานกับองค์กรภายนอกเพื่อร่วมมือในโครงการสุขภาพ 57) โรงเรียนมีการจัดทำโครงการสุขภาพเชิงรุกสำหรับนักเรียน 58) โรงเรียนมีการสนับสนุนกิจกรรมที่สร้างเสริมสุขภาพจิต 59) โรงเรียนมีการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกิจกรรมสุขภาพ 60) โรงเรียนมีการจัดตั้งชมรมหรือกลุ่มกิจกรรมสุขภาพในโรงเรียน 61) โรงเรียนมีการสร้างแรงจูงใจให้เด็กเข้าร่วมกิจกรรมสุขภาพ 62) โรงเรียนมีการจัดอบรมให้ความรู้แก่บุคลากรด้านการส่งเสริมสุขภาพ 63) โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะการดูแลสุขภาพ 64) โรงเรียนมีการพัฒนาระบบการให้ข้อมูล ด้านสุขภาพสำหรับนักเรียน 65) โรงเรียนมีการจัดทำรายงานการประเมินผลกิจกรรมสุขภาพ 66) โรงเรียนมีการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ด้านสุขภาพของโรงเรียน 67) โรงเรียนมีการสร้างความตระหนักรู้ในเรื่องสุขภาพผ่านสื่อสังคมออนไลน์ 68) โรงเรียนมีการรวบรวมข้อมูลจากกิจกรรมสุขภาพเพื่อนำมาวิเคราะห์ 69) โรงเรียนมีการให้คำปรึกษาและสนับสนุนด้านสุขภาพสำหรับนักเรียน 70) โรงเรียนมีการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของนักเรียนในกิจกรรมด้านสุขภาพ 71) โรงเรียนมีการจัดสัมมนาเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพสำหรับผู้ปกครอง 72) โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมเพื่อสร้างความรับผิดชอบต่อสุขภาพในชุมชน 73) โรงเรียนมีการให้ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันโรคให้กับนักเรียน 74) โรงเรียนมีการจัดตั้งระบบการดูแลสุขภาพประจำสำหรับนักเรียน 75) โรงเรียนมีการสร้างวัฒนธรรมการออกกำลังกายในโรงเรียน 76) โรงเรียนมีการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ด้านสุขภาพระหว่างโรงเรียน 77) โรงเรียนมีการพัฒนากิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมสุขภาพจิต 78) โรงเรียนมีการติดตามการดำเนินงานตามนโยบายสุขภาพอย่างใกล้ชิด 79) โรงเรียนมีการร่วมมือกับภาคีเครือข่ายในการพัฒนากิจกรรมสุขภาพ 80) โรงเรียนมีการนำเสนอผลการดำเนินการด้านสุขภาพของโรงเรียนต่อโรงเรียนเขตพื้นที่การศึกษา

ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 11 ให้ความเห็นเกี่ยวกับการบริหารความยั่งยืนของโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร สรุปได้ 76 ประเด็น ดังนี้ 1) ผู้บริหารโรงเรียนมีการสื่อสารให้เกิดความเข้าใจในโครงการ 2) ผู้บริหารโรงเรียนมีการนำเสนอวิสัยทัศน์ที่ชัดเจนให้กับทีมงานและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่ายเพื่อให้มีความเข้าใจและทำงานร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ 3) ผู้บริหารโรงเรียนมีการปรับตัวให้มีความยืดหยุ่นพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในบริบทและสิ่งแวดล้อม

4) ผู้บริหารโรงเรียนมีการนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมมาใช้ในการปรับปรุงกระบวนการทำงาน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและลดความเสี่ยง 5) ผู้บริหารโรงเรียนมีการอาศัยความร่วมมือจากทุกฝ่าย ในการนำความรู้และประสบการณ์มาสนับสนุนการตัดสินใจที่มีประสิทธิภาพในการบริหารองค์กร 6) ผู้บริหารโรงเรียนมีการทำความเข้าใจพื้นฐานการบริหารโครงการให้มีประสิทธิภาพ 7) ผู้บริหารโรงเรียนมีการประเมินสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นภายในและภายนอกองค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพ 8) ผู้บริหารโรงเรียนมีการวิเคราะห์ข้อมูลและประเมินความเสี่ยงด้วยความรอบคอบ 9) ผู้บริหารโรงเรียนมีการสร้างความมั่นใจในการดำเนินการเพื่อตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงได้อย่างมีประสิทธิภาพ 10) ผู้บริหารโรงเรียนมีการส่งเสริมวัฒนธรรมการทำงานที่เน้นความรับผิดชอบ เปิดกว้างในการรับข้อเสนอแนะ และสนับสนุนซึ่งกันและกัน เพื่อให้เกิดความสำเร็จในโครงการและการพัฒนาที่ยั่งยืน 11) ผู้บริหารโรงเรียนมีการสร้างระบบข้อมูลที่มีประสิทธิภาพในการติดตามและวิเคราะห์ผลการดำเนินงาน เพื่อตรวจสอบความก้าวหน้าและระบุพื้นที่ที่ต้องการปรับปรุงได้อย่างทันที 12) ผู้บริหารโรงเรียนมีการใช้ข้อมูลและการวิเคราะห์ผลการดำเนินงานอย่างละเอียด เพื่อให้การตัดสินใจสอดคล้องกับเป้าหมายของโครงการ การตรวจสอบและประเมินผลเป็นสิ่งสำคัญ ในการปรับปรุงและพัฒนา 13) ผู้บริหารโรงเรียนมีการสร้างสภาพแวดล้อมการทำงานที่ดีสนับสนุนการทำงานเป็นทีม เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงานและการสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่เน้นการทำงานร่วมกันและการสร้างแรงจูงใจ เพื่อให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น 14) ผู้บริหารโรงเรียนต้องมีวิสัยทัศน์ที่ให้ความสำคัญกับการบริหารโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชรอย่างยั่งยืน 15) ผู้บริหารโรงเรียนมีการส่งเสริมให้นักเรียนมีสุขภาพดีทั้งด้านร่างกายและจิตใจ 16) โรงเรียนมีการบริหารจัดการด้านสุขภาพของนักเรียนให้มีประสิทธิภาพและยั่งยืน 17) โรงเรียนมีการส่งเสริมสุขภาพที่ดีของนักเรียนควบคู่กับพัฒนาการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพโดยความร่วมมือจากทุกภาคส่วน 18) โรงเรียนมีวิสัยทัศน์สอดคล้องกับนโยบายระดับชาติและสากลที่มุ่งเน้นการพัฒนาสุขภาพและความเป็นอยู่ที่ดีของเด็กและเยาวชน 19) โรงเรียนมีแผนงานและโครงการส่งเสริมสุขภาพระยะยาว 20) โรงเรียนมีการติดตามประเมินผลการดำเนินงานเป็นประจำ 21) โรงเรียนมีการพัฒนาปรับปรุงระบบการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง 22) โรงเรียนมีการส่งเสริมให้คณะครู คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชนและหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร 23) โรงเรียนมีการจัดประชุมเพื่อกำหนดแผนงานและติดตามผลการดำเนินงาน และเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายได้ร่วมแสดงความคิดเห็นและเสนอแนะแนวทางในการพัฒนา 24) โรงเรียนมีการสนับสนุนให้ทุกฝ่ายมีบทบาทที่ชัดเจนในการขับเคลื่อนกิจกรรมและโครงการต่าง ๆ 25) โรงเรียนมีระบบการบริหารจัดการที่ชัดเจน มีประสิทธิภาพและมีความยั่งยืน 26) โรงเรียนมีการกำหนดเป้าหมายและตัวชี้วัดที่ชัดเจน 27) โรงเรียนมีการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานอย่างสม่ำเสมอ 28) โรงเรียนมีการนำข้อบกพร่องไปใช้ในการปรับปรุงพัฒนาระบบการบริหารจัดการ

อย่างต่อเนื่อง 29) โรงเรียนมีการทบทวนและปรับปรุงแผนงานอยู่เสมอ 30) โรงเรียนมีการบริหารจัดการทรัพยากรที่มีอยู่อย่างมีประสิทธิภาพ 31) โรงเรียนมีแนวทางในการประหยัดทรัพยากร 32) โรงเรียนมีการพัฒนาระบบการจัดการขยะพร้อมทั้งส่งเสริมการใช้พลังงานอย่างมีประสิทธิภาพ 33) โรงเรียนใช้เทคโนโลยีเพื่อสื่อสารข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสุขภาพอย่างทั่วถึง 34) โรงเรียนส่งเสริมให้นักเรียนมีทักษะการคิด วิเคราะห์ และตัดสินใจอย่างมีวิจารณญาณ 35) โรงเรียนมีนโยบายที่ชัดเจน สนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพและบูรณาการกับนโยบายด้านสุขภาพกับนโยบายอื่น ๆ ของโรงเรียน 36) โรงเรียนมีการทบทวนและปรับปรุงนโยบายอยู่เสมอ ควบคู่กับการสื่อสารนโยบายให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ 37) โรงเรียนมีการร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ ในการส่งเสริมสุขภาพนักเรียน 38) โรงเรียนมีการสร้างเครือข่ายการทำงานด้านสุขภาพ 39) โรงเรียนมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับโรงเรียนอื่น ๆ เพื่อพัฒนาความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชน 40) โรงเรียนมีการพัฒนากลยุทธ์การจัดการความเสี่ยง ติดตามและตรวจสอบความเสี่ยง 41) โรงเรียนมีการประเมินความเสี่ยงต่อสุขภาพของนักเรียน เช่น ภาวะอ้วน โรคฟันผุ การสูบบุหรี่ การดื่มแอลกอฮอล์ การใช้สารเสพติด 42) โรงเรียนมีการประเมินความเสี่ยงด้านการบริหารจัดการ เช่น การเปลี่ยนแปลงโรงเรียน ครูเกษียณอายุราชการงบประมาณ 43) โรงเรียนมีการประเมินความเสี่ยงด้านนโยบายและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร เช่น นโยบายด้านสุขภาพ นโยบายด้านการศึกษา กฎหมายเกี่ยวกับเด็กและเยาวชน 44) โรงเรียนมีวัตถุประสงค์แน่วแน่ที่จะบรรลุในการส่งเสริมสุขภาพของนักเรียนอย่างต่อเนื่อง ควบคู่กับการจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ วัตถุประสงค์ 45) โรงเรียนมีวัตถุประสงค์สอดคล้องกับหลักการพัฒนายั่งยืน 46) โรงเรียนมีวัตถุประสงค์เน้นถึงความสำคัญของการตอบสนองความต้องการในปัจจุบันโดยไม่กระทบต่อความสามารถของคนรุ่นอนาคตในการตอบสนองความต้องการของตนเอง 47) โรงเรียนมีนโยบายเน้นย้ำถึงความสำคัญของการส่งเสริมสุขภาพและความเป็นอยู่ที่ดีของนักเรียน 48) โรงเรียนมีวัตถุประสงค์ปรากฏชัดในกลยุทธ์และโปรแกรมที่หลากหลาย 49) โรงเรียนตั้งเป้าวัตถุประสงค์สอดคล้องกับนโยบายการศึกษา 50) โรงเรียนมีการดำเนินการติดตามและประเมินผลความก้าวหน้าอย่างสม่ำเสมอเพื่อให้มั่นใจว่าบรรลุผลสำเร็จ 51) โรงเรียนส่งเสริมวิถีชีวิตที่มีสุขภาพดีในหมู่นักเรียนโดยดำเนินการให้ความรู้แก่นักเรียนเกี่ยวกับความสำคัญในการรับประทานอาหารเพื่อสุขภาพ การออกกำลังกายเป็นประจำ และการนอนหลับที่เพียงพอ เพื่อช่วยลดความเสี่ยงของโรคอ้วน โรคเบาหวาน และโรคเรื้อรังอื่น ๆ 52) โรงเรียนสร้างสภาพแวดล้อมในโรงเรียนที่ปลอดภัยและดีต่อสุขภาพ โดยใช้มาตรการด้านความปลอดภัย เพื่อป้องกันอุบัติเหตุและการบาดเจ็บ และส่งเสริมสภาพแวดล้อมภายในอาคารที่ดีต่อสุขภาพ โดยการลดมลพิษทางอากาศและเสียง 53) โรงเรียนสร้างชุมชนที่เข้มแข็งโดยให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เช่น ผู้ปกครอง ครู และสมาชิกในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาและการดำเนินการตามความคิดริเริ่มด้านความยั่งยืน ช่วยสร้างความเป็นเจ้าของและสนับสนุนความคิด

ริเริ่ม 54) โรงเรียนมีการกำหนดการบรรลุความเป็นเลิศในด้านการศึกษา โดยบูรณาการการศึกษา ด้านความยั่งยืนเข้ากับหลักสูตรและใช้แนวปฏิบัติที่ยั่งยืนในการดำเนินงานเพื่อเตรียมนักเรียน ให้พร้อมสำหรับอนาคตที่มีความยั่งยืน 55) โรงเรียนมีการกำหนดวิสัยทัศน์และเป้าหมายที่ชัดเจน 56) โรงเรียนมีการจัดตั้งคณะกรรมการความยั่งยืนมากำกับดูแลกลยุทธ์และแผนงานด้านความยั่งยืน 57) โรงเรียนมีการกำหนดบทบาทและความรับผิดชอบของบุคลากรทุกระดับเกี่ยวกับความยั่งยืน 58) โรงเรียนมีการจัดสรรทรัพยากรที่จำเป็นสำหรับการดำเนินการด้านความยั่งยืน 59) โรงเรียน สนับสนุนให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วม 60) โรงเรียนมีการวางแผนและจัดทำแผน โดยมีกระบวนการวางแผนและการจัดทำแผนงานที่รัดกุมโดยเริ่มจากการวิเคราะห์ปัญหาและ อุปสรรค กำหนดเป้าหมายที่ SMART และจัดทำแผนปฏิบัติการที่ชัดเจนสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ เป้าหมายและความต้องการของ ทุกภาคส่วน 61) โรงเรียนมีการดำเนินงานและติดตามประเมินผล โดยมีระบบการติดตามประเมินผลที่ ชัดเจน วัดผลความสำเร็จของกิจกรรมและโครงการต่าง ๆ ข้อมูลที่ได้จากการติดตามประเมินผลนำมาใช้เพื่อปรับปรุงแผนงานและวิธีการดำเนินงาน ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น 62) โรงเรียนมีการพัฒนาระบบสนับสนุน โดยมีระบบสนับสนุน ที่หลากหลาย ครอบคลุมทั้งด้านบุคลากร งบประมาณ อุปกรณ์ สื่อการสอนและเทคโนโลยี ช่วยให้การดำเนินงานต่าง ๆ เป็นไปอย่างราบรื่นและมีประสิทธิภาพ 63) โรงเรียนมีการสร้าง ความยั่งยืนโดยให้ความสำคัญกับการสร้างความยั่งยืนโดยมีกลไกต่าง ๆ เช่น การทบทวนและปรับปรุง ระบบการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง การพัฒนาทักษะและความรู้ของบุคลากรการสร้างเครือข่าย ความร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ และการสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่ส่งเสริมสุขภาพ 64) โรงเรียน มีการกำหนดแผนงานและกิจกรรมโดยมีการจัดทำแผนงานและกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพอย่างต่อเนื่อง ทุกปีการศึกษา จัดกิจกรรมและโครงการต่าง ๆ ลงในแผนปฏิบัติการประจำปี มีการประชุม เพื่อกำหนดแผนงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชรกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและมีการวิเคราะห์ ปัญหาและอุปสรรคในด้านต่าง ๆ เพื่อร่วมกันหาแนวทางในการพัฒนากิจกรรมและโครงการต่าง ๆ ด้านสุขภาพ 65) โรงเรียนมีการดำเนินการตามแผน โดยมีการนิเทศ ติดตาม กำกับดูแล กิจกรรมและ โครงการส่งเสริมสุขภาพต่าง ๆ มีการประเมินความพึงพอใจจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย หาแนวทาง ในการแก้ไขปัญหาและอุปสรรค ทบทวนและปรับปรุงการบริหารโรงเรียนในด้านสุขภาพของนักเรียน 66) โรงเรียนมีการประเมินผลรักษาคุณภาพโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ ระดับทองและโรงเรียนส่งเสริม สุขภาพระดับเพชรอย่างมีประสิทธิภาพและโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชรแบบยั่งยืนทุก ๆ 3 ปี 67) โรงเรียนมีระบบการติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผล การดำเนินงานของโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ ระดับเพชรอย่างต่อเนื่อง อาทิ มีการประชุม เพื่อกำหนดแผนงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร มีการวิเคราะห์ปัญหา และอุปสรรคในด้านต่าง ๆ มีการนิเทศ ติดตาม กำกับดูแล กิจกรรมและ โครงการส่งเสริมสุขภาพต่าง ๆ มีการประเมินความพึงพอใจจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและมีการทบทวน

และปรับปรุงการบริหารโรงเรียนในด้านสุขภาพของนักเรียน 68) โรงเรียนมีการจัดตั้งกลไกในการแก้ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินกิจกรรมและโครงการต่าง ๆ ด้านส่งเสริมสุขภาพนักเรียน โดยประสานขอความร่วมมือจากภาคีเครือข่ายต่าง ๆ 69) โรงเรียนมีการขับเคลื่อนความสำเร็จของโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชรยั่งยืน โดยผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีความตระหนักและให้ความสำคัญต่อการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ ครูผู้รับผิดชอบได้รับความรู้และการอบรมด้านโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพอย่างต่อเนื่องและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาให้การส่งเสริมและสนับสนุน 70) โรงเรียนมีการวิเคราะห์ปัจจัยภายใน ปัจจัยภายนอก ความท้าทาย โอกาส ประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพ และความยั่งยืน 71) โรงเรียนมีการทบทวนและปรับปรุง เรื่องการกำหนดเป้าหมาย และวัตถุประสงค์ของโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของนักเรียนอย่างต่อเนื่องควบคู่ไปกับการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพ 72) โรงเรียนมีการทบทวนและปรับปรุงเรื่องการวางแผนโดยตรวจสอบแผนปฏิบัติการประจำปี 73) โรงเรียนมีการทบทวนและปรับปรุงเกี่ยวกับการดำเนินการของโรงเรียนว่ามีการดำเนินการตามแผนปฏิบัติการที่กำหนดไว้และมีการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับประสิทธิภาพของกิจกรรมและโครงการต่าง ๆ 74) โรงเรียนมีการตรวจสอบและเปรียบเทียบเป็นประจำว่าผลลัพธ์กับเป้าหมายที่ตั้งไว้ตรงกับผลการประเมินผลการดำเนินงานของกิจกรรมและโครงการต่าง ๆ 75) โรงเรียนมีการดำเนินการแก้ไขโดยมีการวิเคราะห์ผลการประเมิน มีการระบุจุดอ่อนหรือข้อบกพร่องของกิจกรรมและโครงการต่าง ๆ และหาแนวทางแก้ไข ปรับปรุงให้ดีขึ้น 76) โรงเรียนมีการทบทวนแผนปฏิบัติการประจำปีอยู่เสมอและมีการพิจารณาปรับเปลี่ยนแผนให้สอดคล้องกับบริบทที่เปลี่ยนแปลง

ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 12 ให้ความเห็นเกี่ยวกับการบริหารความยั่งยืนของโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร สรุปได้ 82 ประเด็น ดังนี้ 1) โรงเรียนมีการออกแบบหลักการบริหารโดยเริ่มจากความชัดเจนของวิสัยทัศน์ พันธกิจและเป้าหมายในการส่งเสริมสุขภาพอย่างแท้จริง 2) โรงเรียนมีการสร้างกรอบการบริหารตามมาตรฐานของกระทรวงสาธารณสุข และโครงการส่งเสริมสุขภาพระดับเพชรโดยอาศัยการมีส่วนร่วมของชุมชน 3) โรงเรียนมีการสร้างสถานะของจิตสำนึกให้เกิดขึ้นกับทุกคนในองค์กรและภาคีเครือข่าย 4) โรงเรียนมีการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานอย่างสม่ำเสมอเพื่อนำไปสู่การแก้ไขปัญหาอย่างเป็นระบบ 5) โรงเรียนมีการศึกษาความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย เช่น นักเรียนและครู 6) โรงเรียนมีการพัฒนาไปยังชุมชน ผู้ปกครองและสังคมเพื่อสร้างสุขภาวะที่ดี 7) โรงเรียนมีการจัดทำกิจกรรมการส่งเสริมที่มีความสะอาดและอนามัย 8) โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพให้มีความเข้าใจในกลุ่มผู้ปกครองและชุมชน 9) โรงเรียนมีการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นควบคู่ไปกับการความต้องการของนักเรียน 10) โรงเรียนมีการนำเสนอการเปลี่ยนแปลงและรายงานผลอย่างสม่ำเสมอ 11) โรงเรียนมีการประชุมทำความเข้าใจในโรงเรียนกับภาคีเครือข่าย 12) โรงเรียนมีการสร้างนวัตกรรมใหม่ในการวัดความสำเร็จของโรงเรียน

13) โรงเรียนมีการจัดสรรทรัพยากรให้กับกิจกรรมตามความสำคัญและความต้องการ 14) โรงเรียนมีการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อระบุรูปแบบและแนวโน้มในการปรับปรุงโปรแกรมและกิจกรรม 15) โรงเรียนมีการจัดการทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อส่งเสริมการพัฒนาที่ยั่งยืน 16) โรงเรียนมีการสร้างบรรยากาศที่ดีต่อสุขภาพสำหรับนักเรียนและบุคลากร 17) โรงเรียนมีการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของนักเรียนในกิจกรรมสุขภาพ 18) โรงเรียนมีการพัฒนากิจกรรมส่งเสริมสุขภาพที่ตอบสนองต่อความต้องการของนักเรียน 19) โรงเรียนมีการจัดทำแผนการดำเนินงานที่ชัดเจนและสามารถปรับปรุงได้ตามความต้องการ 20) โรงเรียนมีการสร้างความตระหนักรู้เกี่ยวกับโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชรให้กับทุกคนในโรงเรียน 21) โรงเรียนมีการสนับสนุนให้มีการพัฒนาทักษะด้านสุขภาพที่จำเป็นสำหรับนักเรียน 22) โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมที่เน้นการเรียนรู้และปฏิบัติจริง 23) โรงเรียนมีการใช้สื่อการสอนที่ส่งเสริมสุขภาพ 24) โรงเรียนมีการประเมินผลการเรียนรู้และพัฒนาการของนักเรียน 25) โรงเรียนมีการสร้างความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอกที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพ 26) โรงเรียนมีการพัฒนาความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสุขภาพให้แก่ครูและนักเรียน 27) โรงเรียนมีการจัดทำโครงการส่งเสริมสุขภาพที่มีการติดตามผลและประเมินความสำเร็จ 28) โรงเรียนมีการปรับปรุงและซ่อมแซมบูรณาการในด้านสุขภาพ 29) โรงเรียนมีการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของนักเรียนในกิจกรรมต่าง ๆ 30) โรงเรียนมีการจัดการให้เกิดความโปร่งใสในกระบวนการดำเนินงาน 31) โรงเรียนมีการจัดฝึกอบรมให้กับบุคลากรด้านสุขภาพ 32) โรงเรียนมีการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ด้านสุขภาพ 33) โรงเรียนมีการสร้างกลุ่มผู้สนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพในโรงเรียน 34) โรงเรียนมีการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ในด้านสุขภาพ 35) โรงเรียนมีการจัดการเรียนการสอนที่เน้นสุขภาพ 36) โรงเรียนมีการพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนที่ส่งเสริมสุขภาพ 37) โรงเรียนมีการสร้างระบบการประเมินที่มีความต่อเนื่อง 38) โรงเรียนมีการกำหนดมาตรการในการป้องกันปัญหาสุขภาพ 39) โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมสร้างสรรค์ที่ส่งเสริมสุขภาพ 40) โรงเรียนมีการประชุมสรุปผลการดำเนินงานด้านสุขภาพเป็นประจำ 41) โรงเรียนมีการเผยแพร่ความรู้ด้านสุขภาพให้กับชุมชน 42) โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมพัฒนาศักยภาพนักเรียนในด้านสุขภาพ 43) โรงเรียนมีการส่งเสริมการออกกำลังกายในโรงเรียน 44) โรงเรียนมีการติดตามความก้าวหน้าในด้านสุขภาพของนักเรียน 45) โรงเรียนมีการจัดทำคู่มือหรือแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับความยั่งยืนเพื่อให้บุคลากรใช้ในการดำเนินงาน 46) โรงเรียน มีการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการส่งเสริมสุขภาพ 47) โรงเรียนมีการสร้างแรงจูงใจให้กับครูและนักเรียนในการมีสุขภาพดี 48) โรงเรียนมีการจัดทำกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพตามฤดูกาล 49) โรงเรียนมีการสร้างพื้นที่สีเขียวในโรงเรียนเพื่อส่งเสริมสุขภาพ 50) โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนและชุมชน 51) โรงเรียนมีการสำรวจความต้องการด้านสุขภาพของนักเรียน 52) โรงเรียนมีการวิเคราะห์ข้อมูลสุขภาพเพื่อการตัดสินใจ 53) โรงเรียนมีการจัดทำแผนการสอนที่เน้นสุขภาพ 54) โรงเรียนมีการส่งเสริม

กิจกรรมทางกายที่เหมาะสม 55) โรงเรียนมีการจัดทำโครงการสุขภาพที่เน้นการมีส่วนร่วม 56) โรงเรียนมีการสร้างกลไกในการประเมินสุขภาพของโรงเรียน 57) โรงเรียนมีการกำหนดแนวทางการดูแลสุขภาพนักเรียน 58) โรงเรียนมีการสนับสนุนให้มีการจัดการเรียนการสอนที่สร้างสรรค์ 59) โรงเรียนมีการกำหนดแนวทางการจัดการความเสี่ยงด้านสุขภาพ 60) โรงเรียนมีการสร้างระบบข้อมูลสุขภาพของนักเรียน 61) โรงเรียนมีการพัฒนานโยบายด้านสุขภาพที่ชัดเจน 62) โรงเรียนมีการจัดทำงบประมาณเพื่อสนับสนุนกิจกรรมสุขภาพ 63) โรงเรียนมีการสื่อสารความรู้ด้านสุขภาพกับผู้ปกครอง 64) โรงเรียนมีการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชน 65) โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพที่สร้างสรรค์ 66) โรงเรียน มีการสร้างระบบสนับสนุนด้านสุขภาพ 67) โรงเรียนมีการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่สร้างสรรค์ 68) โรงเรียนมีการปรับปรุงกฎระเบียบด้านสุขภาพ 69) โรงเรียนมีการส่งเสริมความร่วมมือระหว่างหน่วยงานต่างๆ 70) โรงเรียนมีการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อสุขภาพ 71) โรงเรียนมีการพัฒนาศักยภาพของครูในการสอนสุขภาพ 72) โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมสร้างแรงบันดาลใจด้านสุขภาพ 73) โรงเรียนมีการจัดทำรายงานผลการดำเนินงานด้านสุขภาพ 74) โรงเรียนมีการสร้างความตระหนักรู้ด้านสุขภาพให้กับชุมชน 75) โรงเรียนมีการส่งเสริมการศึกษาต่อเนื่องด้านสุขภาพ 76) โรงเรียนมีการนำการเรียนรู้เกี่ยวกับการผลิตปุ๋ยหมักชีวภาพจากขยะอินทรีย์ 77) โรงเรียนมีการส่งเสริมกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้จากธรรมชาติ 78) โรงเรียนมีการวางแผนพัฒนาทักษะชีวิตให้กับนักเรียน 79) โรงเรียนมีการส่งเสริมให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาทักษะการดูแลสุขภาพ 80) โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมที่สนับสนุนการพัฒนาอารมณ์และจิตใจ 81) โรงเรียนมีการรวบรวมข้อมูลผลสัมฤทธิ์จากการดำเนินงาน 82) โรงเรียนมีการจัดทำรายงานความก้าวหน้าของโครงการสุขภาพ

ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 13 ให้ความเห็นเกี่ยวกับการบริหารความยั่งยืนของโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร สรุปได้ 80 ประเด็น ดังนี้ 1) โรงเรียนมีการจัดตั้งคณะกรรมการเพื่อพัฒนามาตรฐานสุขภาพของโรงเรียน 2) โรงเรียนมีการวางแผนกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพในแต่ละเดือน 3) โรงเรียนมีการจัดอบรมให้ความรู้ด้านสุขภาพแก่ครูและนักเรียน 4) โรงเรียนมีการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานของโครงการอย่างต่อเนื่อง 5) โรงเรียนมีการประสานงานกับหน่วยงานด้านสุขภาพในชุมชน 6) โรงเรียนมีการสร้างความร่วมมือกับผู้ปกครองในการส่งเสริมสุขภาพของนักเรียน 7) โรงเรียนมีการจัดทำสื่อการเรียนการสอนเกี่ยวกับสุขภาพ 8) โรงเรียนมีการกำหนดวิสัยทัศน์และนโยบายที่ชัดเจนเกี่ยวกับการส่งเสริมสุขภาพ 9) โรงเรียนมีการประเมินสุขภาพของนักเรียนเพื่อวางแผนการพัฒนา 10) โรงเรียนมีการเผยแพร่ผลการดำเนินงานและความสำเร็จของโครงการให้กับชุมชนทราบ 11) โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมร่วมกับนักเรียนเพื่อเสริมสร้างความรู้และทักษะด้านสุขภาพ 12) โรงเรียนมีการปรับปรุงแผนงานตามผลการประเมินที่ได้รับ 13) โรงเรียนมีการบูรณาการกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพเข้ากับหลักสูตรการเรียนการสอน 14) โรงเรียนมีการจัดทำ

รายงานประจำปีเกี่ยวกับสถานะสุขภาพของโรงเรียน 15) โรงเรียนมีการสนับสนุนให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมสุขภาพในชุมชน 16) โรงเรียนมีการจัดประชุมเพื่อหารือและวางแผนการดำเนินงานในอนาคต 17) โรงเรียนมีการจัดการอบรมและสร้างความตระหนักรู้เกี่ยวกับสุขภาพในชุมชน 18) โรงเรียนมีการสร้างระบบการประเมินผลที่มีความต่อเนื่อง 19) โรงเรียนมีการใช้ข้อมูลจากการประเมินสุขภาพเพื่อพัฒนากิจกรรม 20) โรงเรียนมีการสนับสนุนให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการส่งเสริมสุขภาพ 21) โรงเรียนมีการจัดทำโครงการสุขภาพที่ตอบสนองความต้องการของนักเรียน 22) โรงเรียนมีการสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ด้านสุขภาพ 23) โรงเรียนมีการพัฒนาทักษะการดูแลสุขภาพส่วนบุคคลให้กับนักเรียน 24) โรงเรียนมีการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอก 25) โรงเรียนมีการจัดทำกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการรักษาสิ่งแวดล้อม 26) โรงเรียนมีการจัดทำแผนการพัฒนาสุขภาพที่ยั่งยืน 27) โรงเรียนมีการประเมินผลกิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อปรับปรุงในครั้งถัดไป 28) โรงเรียนมีการส่งเสริมการวิจัยเกี่ยวกับสุขภาพในโรงเรียน 29) โรงเรียนมีการสร้างสรรค์กิจกรรมใหม่ ๆ ที่สนับสนุนสุขภาพ 30) โรงเรียนมีการส่งเสริมให้มีการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ 31) โรงเรียนมีการเชิญวิทยากรภายนอกมาให้ความรู้ 32) โรงเรียนมีการจัดทำระบบการประเมินที่ชัดเจนและยั่งยืน 33) โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมที่กระตุ้นให้เกิดการมีส่วนร่วมของนักเรียน 34) โรงเรียนมีการนำผลการประเมินมาใช้ในการวางแผนพัฒนาโรงเรียน 35) โรงเรียนมีการสนับสนุนและส่งเสริมให้นักเรียนดูแลสุขภาพของตนเอง 36) โรงเรียนมีการจัดทำโครงการที่ส่งเสริมสุขภาพทั้งในและนอกโรงเรียน 37) โรงเรียนมีการใช้วิธีการที่หลากหลายในการส่งเสริมสุขภาพ 38) โรงเรียนมีการสร้างแรงจูงใจให้กับบุคลากรในการทำงานด้านสุขภาพ 39) โรงเรียนมีการจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับสุขภาพ 40) โรงเรียนมีการจัดประชุมเพื่อติดตามผลการดำเนินงานของโครงการ 41) โรงเรียนมีการสร้างสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชนในการส่งเสริมสุขภาพ 42) โรงเรียนมีการกำหนดแนวทางในการปรับปรุงมาตรฐานสุขภาพ 43) โรงเรียนมีการสร้างความตระหนักรู้ด้านสุขภาพในหมู่นักเรียน 44) โรงเรียนมีการจัดการฝึกอบรมอย่างต่อเนื่องให้กับบุคลากร 45) โรงเรียนมีการจัดทำกิจกรรมเสริมสร้างทักษะการใช้ชีวิตที่ดี 46) โรงเรียนมีการสนับสนุนโครงการที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมสุขภาพจิต 47) โรงเรียนมีการใช้เทคโนโลยีเพื่อการส่งเสริมสุขภาพ 48) โรงเรียนมีการสร้างนโยบายที่รองรับการพัฒนาสุขภาพของนักเรียน 49) โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมการแสดงออกทางสุขภาพ 50) โรงเรียนมีการจัดทำแผนการประเมินที่ชัดเจน 51) โรงเรียนมีการสร้างความร่วมมือกับหน่วยงานสาธารณสุข 52) โรงเรียนมีการพัฒนาระบบการจัดการที่ตอบสนองต่อการประเมินสุขภาพ 53) โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการออกกำลังกาย 54) โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพสำหรับผู้ปกครอง 55) โรงเรียนมีการให้คำแนะนำในการดูแลสุขภาพแก่ครูและนักเรียน 56) โรงเรียนมีการประเมินผลกิจกรรมด้านสุขภาพที่ดำเนินการ 57) โรงเรียนมีการจัดทำคู่มือด้านสุขภาพสำหรับนักเรียน 58) โรงเรียน

มีการจัดตั้งกลุ่มเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับสุขภาพ 59) โรงเรียนมีการประสานงานกับนักเรียนในการจัดกิจกรรม 60) โรงเรียนมีการทำงานร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อพัฒนาสุขภาพ 61) โรงเรียนมีการพัฒนากิจกรรมสุขภาพตามความต้องการของนักเรียน 62) โรงเรียนมีการสร้างระบบสนับสนุนที่มีประสิทธิภาพสำหรับสุขภาพนักเรียน 63) โรงเรียนมีการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีในทีมงาน 64) โรงเรียนมีการทำการวิจัยเพื่อพัฒนากิจกรรมที่ตอบสนองต่อสุขภาพ 65) โรงเรียนมีการสร้างระบบเฝ้าระวังสุขภาพในโรงเรียน 66) โรงเรียนมีการจัดทำมาตรฐานที่ชัดเจนในการประเมินสุขภาพ 67) โรงเรียนมีการจัดทำกิจกรรมที่ส่งเสริมสุขภาพจิต 68) โรงเรียนมีการติดตามผลของกิจกรรมที่ส่งเสริมสุขภาพ 69) โรงเรียนมีการจัดทำโครงการร่วมกับชุมชน 70) โรงเรียนมีการสร้างโอกาสในการเรียนรู้ด้านสุขภาพอย่างต่อเนื่อง 71) โรงเรียนมีการประเมินผลกิจกรรมเพื่อพัฒนาในอนาคต 72) โรงเรียนมีการประสานงานกับหน่วยงานเพื่อจัดกิจกรรมสุขภาพ 73) โรงเรียนมีการสร้างสรรค์แนวทางการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพ 74) โรงเรียนมีการส่งเสริมการเรียนรู้ร่วมกันด้านสุขภาพ 75) โรงเรียนมีการพัฒนาชุดกิจกรรมที่เหมาะสมกับนักเรียน 76) โรงเรียนมีการจัดสรรงบประมาณเพื่อสนับสนุนกิจกรรมด้านสุขภาพ 77) โรงเรียนมีการสร้างแรงจูงใจและสนับสนุนให้บุคลากรเข้าร่วมในโครงการด้านความยั่งยืน 78) โรงเรียนมีการสร้างแนวทางในการสนับสนุนการพัฒนาความยั่งยืนในระดับโรงเรียนและชุมชน 79) โรงเรียนมีการพัฒนาเครื่องมือในการประเมินผลด้านความยั่งยืน 80) โรงเรียนมีการตอบสนองความพึงพอใจของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เช่น ผู้ปกครองและชุมชน

ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 14 ให้ความเห็นเกี่ยวกับการบริหารความยั่งยืนของโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร สรุปได้ 82 ประเด็น ดังนี้ 1) โรงเรียนมีการกำหนดนโยบายที่ชัดเจนเพื่อสร้างมาตรฐานในการส่งเสริมสุขภาพนักเรียนและสร้างบรรยากาศที่ดีในโรงเรียน 2) โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมออกกำลังกายเป็นทางการและไม่เป็นทางการเพื่อส่งเสริมการมีสุขภาพดีของนักเรียน 3) โรงเรียนมีการบูรณาการเนื้อหาการออกกำลังกายเข้ากับหมวดสาระการเรียนรู้ในวิชาอื่น ๆ เช่น คณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ 4) โรงเรียนมีการสร้างแรงจูงใจให้นักเรียนด้วยการทดสอบสมรรถภาพทางกายภาพและการแจกประกาศนียบัตร 5) โรงเรียนมีการปรับปรุงและพัฒนาด้านโครงสร้างน้ำดื่มและระบบการบริการอย่างถูกสุขลักษณะ 6) โรงเรียนมีการสำรวจความต้องการของนักเรียนเกี่ยวกับรายการอาหารเพื่อให้มีการปรับปรุงพฤติกรรมบริการบริโภคให้ถูกต้องตามโภชนาการ 7) โรงเรียนมีการแจ้งผลการดำเนินงานให้ผู้เกี่ยวข้องทราบเพื่อร่วมแก้ไขปัญหาในด้านสุขภาพ 8) โรงเรียนมีการติดตามประเมินผลจากปริมาณเศษอาหารผักที่เหลือในแต่ละวันเพื่อปรับปรุงคุณภาพอาหารที่ให้บริการนักเรียน 9) โรงเรียนมีการบูรณาการการทำงานร่วมกับผู้ปกครองและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อสนับสนุนโครงการส่งเสริมสุขภาพในโรงเรียน 10) โรงเรียนมีการจัดตั้งคณะกรรมการเพื่อรับผิดชอบการดำเนินงานตามมาตรฐานที่กำหนด

- 11) โรงเรียนมีการฝึกปฏิบัติและบันทึกผลเพื่อประเมินความก้าวหน้าของนักเรียนในกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพ
- 12) โรงเรียนมีการจัดสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการมีกิจกรรมทางกายหรือออกกำลังกาย
- 13) โรงเรียนมีการให้ความสำคัญกับการพัฒนาสุขภาพจิตของนักเรียนด้วยการใช้แบบประเมินพฤติกรรมเด็ก (SDQ)
- 14) โรงเรียนมีการกำหนดเป้าหมายระยะยาวเพื่อรักษามาตรฐานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร
- 15) โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมสร้างสรรค์เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของนักเรียนในด้านสุขภาพ
- 16) โรงเรียนมีการติดตามผลและปรับปรุงการดำเนินงานของโครงการอย่างสม่ำเสมอ
- 17) โรงเรียนมีการจัดทำแผนพัฒนาสุขภาพในระยะยาวเพื่อรองรับความต้องการของนักเรียนและชุมชน
- 18) โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมสร้างการรับรู้ด้านสุขภาพในกลุ่มนักเรียน
- 19) โรงเรียนมีการใช้เกณฑ์ตัวชี้วัดในการประเมินผลกิจกรรมเพื่อให้ตรงตามมาตรฐานที่กำหนด
- 20) โรงเรียนมีการสนับสนุนการสร้างสภาพแวดล้อมที่ดีในโรงเรียน
- 21) โรงเรียนมีการส่งเสริมให้ครูและนักเรียนมีส่วนร่วมในการวางแผนกิจกรรมสุขภาพ
- 22) โรงเรียนมีการจัดอบรมและให้ความรู้ด้านสุขภาพกับนักเรียน
- 23) โรงเรียนมีการสื่อสารผลการดำเนินงานและผลการประเมินแก่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในโรงเรียน
- 24) โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมที่กระตุ้นให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ในด้านสุขภาพ
- 25) โรงเรียนมีการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชนเพื่อสนับสนุนโครงการส่งเสริมสุขภาพ
- 26) โรงเรียนมีการจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมการทำกิจกรรมด้านสุขภาพ
- 27) โรงเรียนมีการพัฒนาความสามารถในการบริหารจัดการเพื่อให้โรงเรียนมีความยั่งยืน
- 28) โรงเรียนมีการพัฒนาทักษะการจัดการในการดำเนินงานของโครงการ
- 29) โรงเรียนมีการให้คำแนะนำและสนับสนุนครูในการดำเนินงานส่งเสริมสุขภาพ
- 30) โรงเรียนมีการจัดให้มีการประชุมเพื่อประเมินผลและหารือเกี่ยวกับกิจกรรมที่จัดขึ้น
- 31) โรงเรียนมีการพัฒนาความรู้ด้านโภชนาการเพื่อให้บริการอาหารที่ดีต่อนักเรียน
- 32) โรงเรียนมีการปรับปรุงโครงการส่งเสริมสุขภาพให้เข้ากับบริบทของโรงเรียน
- 33) โรงเรียนมีการตรวจสอบและปรับปรุงสภาพแวดล้อมในโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ
- 34) โรงเรียนมีการใช้เทคโนโลยีในการติดตามและประเมินผลโครงการ
- 35) โรงเรียนมีการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของนักเรียนในการดูแลสุขภาพของตนเอง
- 36) โรงเรียนมีการส่งเสริมการเรียนรู้เกี่ยวกับสุขภาพในระดับชุมชน
- 37) โรงเรียนมีการประเมินผลการดำเนินงานของโครงการเพื่อพัฒนาคุณภาพ
- 38) โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมเพื่อให้ความรู้ด้านสุขภาพแก่นักเรียนและผู้ปกครอง
- 39) โรงเรียนมีการนำเสนอนวัตกรรมใหม่ ๆ ในการส่งเสริมสุขภาพ
- 40) โรงเรียนมีการจัดเตรียมทรัพยากรที่เพียงพอสำหรับการส่งเสริมสุขภาพ
- 41) โรงเรียนมีการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับการส่งเสริมสุขภาพ
- 42) โรงเรียนมีการปรับปรุงกระบวนการทำงานให้มีความมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล
- 43) โรงเรียนมีการร่วมมือกับหน่วยงานภายนอกในการส่งเสริมสุขภาพ
- 44) โรงเรียนมีการพัฒนาเครือข่ายการสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพในโรงเรียน
- 45) โรงเรียนมีการสร้างกลุ่มผู้สนับสนุนในการทำงานเพื่อสุขภาพ
- 46) โรงเรียนมีการกำหนดตัวชี้วัดการประเมินที่ชัดเจนเพื่อวัดผลสัมฤทธิ์

ของโครงการ 47) โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมที่เชื่อมโยงสุขภาพกับวิชาเรียนต่าง ๆ 48) โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพที่สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน 49) โรงเรียนมีการเผยแพร่ข้อมูลและผลงานด้านสุขภาพให้แก่ผู้ปกครองและชุมชน 50) โรงเรียนมีการสร้างวัฒนธรรมการดูแลสุขภาพในโรงเรียน 51) โรงเรียนมีการสร้างแรงจูงใจให้นักเรียนให้มีส่วนร่วมในการส่งเสริมสุขภาพ 52) โรงเรียนมีการติดตามและประเมินผลความสำเร็จของโครงการในระยะยาว 53) โรงเรียนมีการทำงานร่วมกับชุมชนในการจัดกิจกรรมสุขภาพ 54) โรงเรียนมีการพัฒนาหลักสูตรเพื่อส่งเสริมสุขภาพในโรงเรียน 55) โรงเรียนมีการจัดฝึกอบรมเพื่อพัฒนาศักยภาพนักเรียนในด้านสุขภาพ 56) โรงเรียนมีการสนับสนุนการทำงานร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 57) โรงเรียนมีการสร้างนวัตกรรมใหม่ ๆ ในการจัดการเรียนรู้ด้านสุขภาพ 58) โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพที่หลากหลายเพื่อรองรับความต้องการของนักเรียน 59) โรงเรียนมีการใช้ผลการประเมินในการปรับปรุงการดำเนินงาน 60) โรงเรียนมีการจัดตั้งกลุ่มผู้ทำงานด้านสุขภาพในโรงเรียน 61) โรงเรียนมีการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการส่งเสริมสุขภาพ 62) โรงเรียนมีการจัดการประชุมเพื่อวางแผนการดำเนินงานของโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ 63) โรงเรียนมีการจัดทำแผนการสอนที่สอดคล้องกับมาตรฐานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร 64) โรงเรียนมีการติดตามผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องเพื่อปรับปรุงกระบวนการบริหาร 65) โรงเรียนมีการประชาสัมพันธ์กิจกรรมสุขภาพให้กับนักเรียนและผู้ปกครองเพื่อสร้างความร่วมมือ 66) โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพตามหลักสูตรการเรียนการสอน 67) โรงเรียนมีการประเมินผลการดำเนินงานด้านสุขภาพเพื่อให้ผ่านการประเมินระดับเพชรในครั้งถัดไป 68) โรงเรียนมีการจัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับสุขภาพให้กับนักเรียน 69) โรงเรียนมีการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการออกกำลังกายและกิจกรรมที่ส่งเสริมสุขภาพ 70) โรงเรียนมีการวิเคราะห์ผลการประเมินสุขภาพของนักเรียนเพื่อนำไปสู่การพัฒนาและปรับปรุงกิจกรรมในโรงเรียน 71) โรงเรียนมีการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของนักเรียนในกิจกรรมสุขภาพ 72) โรงเรียนมีการสื่อสารกับผู้ปกครองเพื่อให้รับทราบถึงความสำคัญของคุณภาพนักเรียน 73) โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมสร้างสรรค์ที่ส่งเสริมสุขภาพให้กับนักเรียน 74) โรงเรียนมีการจัดตั้งทีมงานเพื่อดูแลและพัฒนากิจกรรมด้านสุขภาพในโรงเรียน 75) โรงเรียนมีการบันทึกและวิเคราะห์ผลการดำเนินงานเพื่อการปรับปรุงในอนาคต 76) โรงเรียนมีการพัฒนานโยบายที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพของนักเรียนในโรงเรียน 77) โรงเรียนมีการประสานงานกับหน่วยงานภายนอกเพื่อเสริมสร้างความรู้ด้านสุขภาพ 78) โรงเรียนมีการสนับสนุนทรัพยากรในการดำเนินงานด้านสุขภาพของโรงเรียน 79) โรงเรียนมีการสร้างเครือข่ายการทำงานร่วมกับชุมชนเพื่อส่งเสริมสุขภาพ 80) โรงเรียนมีการจัดการแสดงผลการดำเนินงานด้านสุขภาพของโรงเรียนให้กับผู้เกี่ยวข้องได้รับทราบ 81) โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมนันทนาการเพื่อสร้างสุขภาพจิตที่ดี 82) โรงเรียนมีการจัดทำคู่มือสุขภาพเพื่อให้ความรู้แก่นักเรียน

ตอนที่ 2 การสรุปประเด็นการบริหารความยั่งยืนของโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร

ผู้วิจัยได้นำผลการสัมภาษณ์จากผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 14 คน มาสังเคราะห์ พบว่า ผู้ทรงคุณวุฒิมีประเด็นที่เกี่ยวกับการบริหารความยั่งยืนของโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร จำนวน 7 ด้าน มีรายละเอียด ดังนี้

ด้านที่ 1 กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นว่า การบริหารความยั่งยืนของโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร ประกอบด้วย 12 ประเด็น 1) ผู้บริหารโรงเรียนต้องมีวิสัยทัศน์ที่ให้ความสำคัญกับการบริหารโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชรอย่างยั่งยืน 2) โรงเรียนมีการกำหนดวิสัยทัศน์และเป้าหมายโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชรที่ชัดเจน 3) โรงเรียนมีการกำหนดกลยุทธ์ระยะยาวที่มุ่งมั่นพัฒนาและรักษามาตรฐานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร 4) โรงเรียนมีการประกาศนโยบายเพื่อสร้างแนวทางการบริหารที่ยั่งยืนในโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร 5) โรงเรียนมีการแต่งตั้งคณะกรรมการความยั่งยืนเพื่อกำกับดูแลกลยุทธ์และแผนงาน 6) โรงเรียนมีแผนงานและโครงการส่งเสริมสุขภาพระยะยาวที่ตอบสนองต่อปัญหาสุขภาพระดับสากล 7) โรงเรียนมีการจัดทำระบบการบริหารจัดการที่ชัดเจนมีประสิทธิภาพและความยั่งยืน 8) โรงเรียนมีการกำหนดบทบาทและความรับผิดชอบของบุคลากรทุกระดับเกี่ยวกับความยั่งยืน 9) โรงเรียนมีการสร้างสภาพแวดล้อมการทำงานที่เอื้อต่อการพัฒนาความยั่งยืน 10) โรงเรียนมีการจัดสรรทรัพยากรที่จำเป็นสำหรับการดำเนินการด้านความยั่งยืน 11) โรงเรียนให้ความสำคัญกับการสร้างความยั่งยืน โดยมีกลไกต่าง ๆ ในการแก้ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินโครงการและกิจกรรมด้านส่งเสริมสุขภาพนักเรียนโดยประสานขอความร่วมมือจากภาคีเครือข่ายต่าง ๆ 12) โรงเรียนมีปัจจัยในการขับเคลื่อนความสำเร็จของโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชรยั่งยืน โดยผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีความตระหนักและให้ความสำคัญต่อการดำเนินงาน จึงสรุปสาระสำคัญนี้ว่าอยู่ในกลุ่มปัจจัย “การมีวิสัยทัศน์บริหารความยั่งยืน”

ด้านที่ 2 กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นว่า การบริหารความยั่งยืนของโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร ประกอบด้วย 12 ประเด็น 1) โรงเรียนมีการกำหนดวัตถุประสงค์ของโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชรที่สอดคล้องกับนโยบายของหน่วยงานต้นสังกัดและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง 2) โรงเรียนมีการกำหนดวัตถุประสงค์ในการบริหารโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชรที่สอดคล้องกับหลักการพัฒนาที่ยั่งยืน 3) โรงเรียนมีการกำหนดวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนในแต่ละกลยุทธ์และมีแนวทางการดำเนินการที่หลากหลาย 4) โรงเรียนมีการกำหนดกลยุทธ์ในการจัดการความเสี่ยง ติดตามและตรวจสอบความเสี่ยงของโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร 5) โรงเรียนมีการกำหนดนโยบายที่เน้นย้ำถึงความสำคัญของการส่งเสริมสุขภาพและความเป็นอยู่ที่ดีของนักเรียน 6) โรงเรียนมีการกำหนดวัตถุประสงค์แน่วแน่ที่จะบรรลุผลสำเร็จด้านการส่งเสริมสุขภาพของนักเรียนอย่างต่อเนื่องควบคู่กับการจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพและ

วัดผลได้ 7) โรงเรียนมีการกำหนดวัตถุประสงค์ที่เน้นถึงความสำคัญของการตอบสนองต่อความต้องการของคนในปัจจุบันโดยไม่กระทบต่อความสามารถของคนในอนาคต 8) โรงเรียนมีกระบวนการจัดการความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพโดยมีการประเมินความเสี่ยงและมีการปรับปรุงอย่างสม่ำเสมอ 9) โรงเรียนมีการประเมินความเสี่ยงด้านสุขภาพของนักเรียน เช่น ภาวะอ้วน โรคฟันผุ การสูบบุหรี่ การดื่มแอลกอฮอล์ การใช้สารเสพติด 10) โรงเรียนมีการประเมินความเสี่ยงด้านการบริหารจัดการ เช่น การเปลี่ยนแปลงผู้บริหารโรงเรียน ครูเกษียณอายุราชการ งบประมาณ 11) โรงเรียนมีการประเมินความเสี่ยงด้านนโยบายและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานโรงเรียน ส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร เช่น นโยบายด้านสุขภาพ นโยบายด้านการศึกษา กฎหมายเกี่ยวกับเด็ก และเยาวชน 12) โรงเรียนมีการดำเนินการติดตามและประเมินผลความก้าวหน้าของโครงการโรงเรียน ส่งเสริมสุขภาพระดับเพชรอย่างสม่ำเสมอเพื่อให้มั่นใจว่าบรรลุผลสำเร็จตามที่ตั้งวัตถุประสงค์ไว้ จึงสรุปสาระสำคัญนี้ว่าอยู่ในกลุ่มปัจจัย **“การประเมินความเสี่ยง”**

ด้านที่ 3 กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นว่า การบริหารความยั่งยืนของโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร ประกอบด้วย 12 ประเด็น 1) โรงเรียนมีการประชุมเพื่อกำหนดแผนงานโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชรกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและมีการวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคในด้านต่าง ๆ เพื่อร่วมกันหาแนวทางในการพัฒนากิจกรรมและโครงการต่าง ๆ ด้านสุขภาพ 2) โรงเรียนและคณะกรรมการจากทุกภาคส่วนมาร่วมกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจที่สอดคล้องกับนโยบายระดับชาติและสากลที่มุ่งเน้นการพัฒนาสุขภาพและความเป็นอยู่ที่ดีของเด็กและเยาวชน 3) โรงเรียนมีการจัดทำโครงการส่งเสริมสุขภาพระดับเพชรและกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพลงในแผนปฏิบัติการประจำปีอย่างต่อเนื่องทุกปีการศึกษา 4) โรงเรียนมีการกำหนดเป้าหมายและตัวชี้วัดของโครงการที่ชัดเจน 5) โรงเรียนมีการวางแผนการจัดการทรัพยากรบุคคล วัสดุอุปกรณ์และงบประมาณ 6) โรงเรียนมีการจัดทำแผนการสื่อสารภายในองค์กร เพื่อให้ข้อมูลถึงกันอย่างทันทั่วถึง 7) โรงเรียนมีการวางแผนจัดทำหลักสูตรการเรียนการสอน รวมทั้งกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพนักเรียนที่หลากหลาย 8) โรงเรียนมีการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง 9) โรงเรียนมีการวางแผน กำหนดแนวทางการบริหารจัดการทรัพยากรที่มีอยู่อย่างมีประสิทธิภาพ 10) โรงเรียนมีการแต่งตั้งคณะกรรมการกำกับ ติดตาม โครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร 11) โรงเรียนมีการจัดประชุมเพื่อกำหนดแผนงานและติดตามผลการดำเนินงานและเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายได้ร่วมแสดงความคิดเห็นและเสนอแนะแนวทางในการพัฒนา 12) โรงเรียนมีการนำข้อบกพร่องไปใช้วางแผนพัฒนาโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชรให้ดียิ่งขึ้นในปีต่อไป จึงสรุปสาระสำคัญนี้ว่าอยู่ในกลุ่มปัจจัย **“การวางแผนการดำเนินงาน”**

ด้านที่ 4 กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นว่า การบริหารความยั่งยืนของโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร ประกอบด้วย 12 ประเด็น 1) โรงเรียนมีการแต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพด้านความยั่งยืนโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร 2) โรงเรียนมีการแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงาน คู่มือ กำกับ ติดตามโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร 3) โรงเรียนมีการกำหนดบทบาท หน้าที่ ความรับผิดชอบของบุคลากรทุกระดับในการบริหารโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชรที่ยั่งยืน 4) โรงเรียนมีการจัดประชุมคณะกรรมการเพื่อวางแผนการดำเนินงานโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชรในอนาคต 5) โรงเรียนมีการจัดทำคู่มือหรือแนวปฏิบัติเกี่ยวกับความยั่งยืนโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร เพื่อให้บุคลากรทุกระดับ ใช้ในการดำเนินงาน 6) โรงเรียนมีการกำหนดเกณฑ์และมาตรฐาน ตัวชี้วัดด้านความยั่งยืนโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชรที่ชัดเจน 7) โรงเรียนมีการสนับสนุนให้ทุกฝ่ายปฏิบัติงานตามบทบาท หน้าที่ที่ได้รับมอบหมายให้ชัดเจนในการขับเคลื่อนโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชรอย่างมีประสิทธิภาพ 8) โรงเรียนมีการสร้างเครือข่ายความร่วมมือและประสานให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร 9) โรงเรียนมีการสร้างวัฒนธรรมการทำงานที่ส่งเสริมการพัฒนาความยั่งยืนโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชรในองค์กร 10) โรงเรียนมีการจัดสรรทรัพยากรที่จำเป็นสำหรับการดำเนินการด้านความยั่งยืนโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร 11) คณะกรรมการมีการติดตามประเมินผล โดยมีระบบการติดตาม ประเมินผลในการวัดผลความสำเร็จของโครงการและกิจกรรมต่าง ๆ ที่ชัดเจน 12) โรงเรียนนำผลการประเมินมาใช้ปรับปรุงแผนงานและวิธีการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น จึงสรุปสาระสำคัญนี้ว่าอยู่ในกลุ่มปัจจัย **“การจัดการองค์กร”**

ด้านที่ 5 กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นว่า การบริหารความยั่งยืนของโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร ประกอบด้วย 12 ประเด็น 1) ผู้บริหารโรงเรียนมีการนำเสนอสถิติที่ชัดเจนให้กับทีมงานและผู้มีส่วนได้เสียทุกฝ่าย เพื่อให้มีความเข้าใจและทำงานร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ 2) ผู้บริหารโรงเรียนมีการสื่อสารกับทีมงานให้เกิดความเข้าใจในโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร 3) ผู้บริหารโรงเรียนมีการส่งเสริมวัฒนธรรมการทำงานที่เน้นความรับผิดชอบ เปิดกว้างในการรับข้อเสนอแนะและสนับสนุนซึ่งกันและกัน เพื่อให้เกิดความสำเร็จในโครงการและการพัฒนาที่ยั่งยืน 4) โรงเรียนมีการแต่งตั้งผู้รับผิดชอบโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร 5) โรงเรียนมีการแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร 6) โรงเรียนมีการสนับสนุนให้ทุกฝ่ายมีบทบาทที่ชัดเจนในการขับเคลื่อนโครงการและกิจกรรมต่าง ๆ 7) ผู้บริหารโรงเรียนมีการสร้างสภาพแวดล้อม การทำงานที่ดี สนับสนุนการทำงานเป็นทีม เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงานและการสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่เน้นการทำงานร่วมกันและการสร้างแรงจูงใจ เพื่อให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น 8) ผู้บริหารโรงเรียนมีการส่งเสริมให้นักเรียน

มีสุขภาพดี ทั้งด้านร่างกายและจิตใจ 9) โรงเรียนมีการบริหารจัดการด้านสุขภาพของนักเรียน ให้มีประสิทธิภาพและยั่งยืน 10) โรงเรียนมีการส่งเสริมสุขภาพที่ดีของนักเรียนควบคู่กับการพัฒนาการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพ โดยความร่วมมือจากทุกภาคส่วน 11) โรงเรียนมีการส่งเสริมให้คณะครู คณะกรรมการสถานศึกษา ชั้นพื้นฐาน ผู้ปกครอง ชุมชนและหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร 12) ผู้บริหารโรงเรียนมีการนำเทคโนโลยีและนวัตกรรม มาใช้ในการปรับปรุงกระบวนการทำงาน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพโครงการ จึงสรุปสาระสำคัญนี้ว่าอยู่ในกลุ่มปัจจัย “การดำเนินการตามแผน”

ด้านที่ 6 กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นว่า การบริหารความยั่งยืนของโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร ประกอบด้วย 9 ประเด็น 1) โรงเรียนมีการทบทวนระบบการประเมินโครงการ โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร เพื่อหาข้อบกพร่องเพื่อนำไปปรับปรุง พัฒนาให้มีประสิทธิภาพและมาตรฐาน 2) โรงเรียนมีการนำเครื่องมือสำหรับการใช้ตรวจสอบคุณภาพของประสิทธิภาพ กระบวนการดำเนินการโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร มาทบทวน ตรวจสอบ เพื่อหาข้อบกพร่องและนำไปปรับปรุง พัฒนาให้มีประสิทธิภาพและมาตรฐาน 3) โรงเรียนมีการนำแผนปฏิบัติการประจำปีมาทบทวน ตรวจสอบอยู่เสมอเพื่อหาข้อบกพร่องที่จะนำไปปรับปรุง แก้ไข หากพบจุดเด่นให้นำไปพัฒนาให้ดียิ่งขึ้นและนำไปปรับเปลี่ยนแผนให้สอดคล้องกับบริบทที่เปลี่ยนแปลงในปีต่อไป 4) โรงเรียนมีการทบทวน ตรวจสอบความสอดคล้องและครอบคลุม ด้านเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร เพื่อนำไปปรับปรุง และพัฒนาให้ดียิ่งขึ้น 5) โรงเรียนมีการทบทวน ตรวจสอบเกี่ยวกับขั้นตอนการดำเนินงานโครงการว่าเป็นไปตามแผนที่กำหนดไว้หรือไม่ เพื่อนำไปปรับปรุง แก้ไขในปีต่อไป 6) โรงเรียนมีการตรวจสอบและประเมินผลโครงการอย่างสม่ำเสมอเพื่อรักษาคุณภาพและประสิทธิภาพของโครงการ รวมทั้งวิเคราะห์ผลกระทบจากการดำเนินโครงการเพื่อนำมาปรับปรุงพัฒนาอย่างต่อเนื่อง 7) โรงเรียนมีการตรวจสอบผลลัพธ์เปรียบเทียบกับค่าเป้าหมายที่ตั้งไว้ จากผลการดำเนินงานโครงการ และกิจกรรม ต่าง ๆ เป็นประจำและต่อเนื่อง 8) โรงเรียนมีการประสานความร่วมมือจากภาคี เครือข่ายต่าง ๆ มาช่วยคิดหาวิธีการแก้ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินโครงการและกิจกรรมต่าง ๆ ด้านการส่งเสริมสุขภาพนักเรียน 9) โรงเรียนมีการนำจุดอ่อนหรือข้อบกพร่อง จุดเด่นของโครงการ และกิจกรรมต่าง ๆ ไปปรับปรุง พัฒนาโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชรให้ดียิ่งขึ้นและเกิดความยั่งยืน จึงสรุปสาระสำคัญนี้ว่าอยู่ในกลุ่มปัจจัย “การทบทวน ปรับปรุงและพัฒนา”

ด้านที่ 7 กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นว่า การบริหารความยั่งยืนของโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร ประกอบด้วย 12 ประเด็น 1) โรงเรียนมีการจัดทำโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชรและบรรจุลงในแผนปฏิบัติการประจำปีเพื่อดำเนินการให้มีความต่อเนื่องและยั่งยืน

2) โรงเรียน มีการวางแผนกลยุทธ์ระยะยาวที่มุ่งมั่นเพื่อพัฒนา คงสภาพและรักษามาตรฐานโรงเรียน ส่งเสริมสุขภาพระดับเพชรที่ยั่งยืน 3) ผู้บริหารโรงเรียนต้องมีทักษะการเข้าใจแบบองค์รวมและการคิดเชิงระบบ เพื่อเป็นพื้นฐานในการบริหารจัดการระบบที่ซับซ้อนและหลากหลายได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีความยั่งยืน 4) โรงเรียนมีการคิดหาวิธีการมาใช้ในการบริหารจัดการโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชรให้มีประสิทธิภาพและสร้างความยั่งยืน 5) โรงเรียนมีการแต่งตั้งคณะกรรมการรับผิดชอบมาตรฐานและตัวชี้วัดโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชรเพื่อดำเนินการได้ต่อเนื่องและมีความยั่งยืน 6) โรงเรียนมีการสร้างเครือข่ายความร่วมมือจากชุมชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียให้เข้ามาส่งเสริม สนับสนุนการดำเนินงานโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร เพื่อสร้างความยั่งยืนอย่างต่อเนื่อง 7) โรงเรียนสนับสนุนให้มีการจัดอบรมและพัฒนาศักยภาพของบุคลากรให้มีทักษะและความรู้เกี่ยวกับสุขภาพ การส่งเสริมสุขภาพ การอนุรักษ์พลังงาน ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมเพื่อสร้างความยั่งยืนอยู่เสมอ 8) โรงเรียนมีการสร้างสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนที่เอื้อต่อการดำเนินงานโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชรที่ยั่งยืนอย่างต่อเนื่อง 9) โรงเรียนมีการส่งเสริมให้บุคลากรจัดทำแผนการสอนที่เน้นการดูแลสุขภาพ การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ ส่งเสริมการสร้างพฤติกรรมที่ดีต่อสุขภาพ การจัดกิจกรรมเสริมทักษะชีวิตและคุณธรรม การมีส่วนร่วมในกิจกรรม เพื่อสังคมที่ยั่งยืน 10) โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมเพื่อปลูกฝัง สร้างจิตสำนึกให้นักเรียนมีความตระหนักรู้ เห็นคุณค่าในการดูแลด้านสุขภาพของตนเอง การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างต่อเนื่อง 11) โรงเรียนมีการสร้างเครือข่ายกับผู้ปกครองและมีการจัดการให้ชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมในการดูแลสุขภาพของนักเรียนและนำไปดำเนินการส่งเสริมสุขภาพของคนในชุมชนให้เกิดความยั่งยืน 12) โรงเรียนมีการประเมินผลการคงสภาพโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชรและโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชรแบบยั่งยืน ทุก ๆ 3 ปี จึงสรุปสาระสำคัญนี้ว่าอยู่ในกลุ่มปัจจัย “การส่งเสริมเพื่อสร้างความยั่งยืน”

จึงสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล เรื่อง การบริหารความยั่งยืนของโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร ได้ว่า การบริหารความยั่งยืนของโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร มี 7 ด้าน 81 ประเด็น คือ 1) การมีวิสัยทัศน์บริหารความยั่งยืน ประกอบด้วย 12 ประเด็น 2) การประเมินความเสี่ยง ประกอบด้วย 12 ประเด็น 3) การวางแผนการดำเนินงาน ประกอบด้วย 12 ประเด็น 4) การจัดการองค์กร ประกอบด้วย 12 ประเด็น 5) การดำเนินการตามแผน ประกอบด้วย 12 ประเด็น 6) การทบทวน ปรับปรุงและพัฒนา ประกอบด้วย 9 ประเด็น 7) การส่งเสริมเพื่อสร้างความยั่งยืน ประกอบด้วย 12 ประเด็น

ภาพที่ 8 การบริหารความยั่งยืนของโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง "การบริหารความยั่งยืนของโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร" มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการบริหารความยั่งยืนของโรงเรียนในระดับเพชร ใช้เทคนิคการวิจัยเชิงอนาคต แบบชาติพันธุ์วรรณนา (EFR) ซึ่งมุ่งเน้นการสำรวจความคิดเห็นจากผู้ทรงคุณวุฒิผ่านการสัมภาษณ์ แบบไม่มีโครงสร้าง (Unstructured interview) เพื่อให้เข้าใจถึงกระบวนการบริหารโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร ผู้ทรงคุณวุฒิประกอบด้วย 1) กลุ่มผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนที่ผ่านการประเมินโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร 2) กลุ่มครูผู้รับผิดชอบโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร และ 3) กลุ่มผู้ประเมินโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร โดยข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์จะถูกวิเคราะห์ในลักษณะที่มีระเบียบและเป็นระบบ เพื่อหาแนวทาง กระบวนการ หรือวิธีการที่ช่วยส่งเสริมความต่อเนื่องและความยั่งยืนในการบริหารความยั่งยืนของโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร การใช้วิธี EFR ช่วยให้ผู้วิจัยสามารถตีความข้อมูลได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถนำข้อค้นพบและข้อเสนอแนะมาใช้ในการพัฒนาโครงการในอนาคตได้อย่างมีความหมาย

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยสามารถสรุปผลการวิจัยได้ว่า การบริหารความยั่งยืนของโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร มี 7 ด้าน 81 ประเด็น ได้แก่ 1) การมีวิสัยทัศน์บริหารความยั่งยืน ประกอบด้วย 12 ประเด็น 2) การประเมินความเสี่ยง ประกอบด้วย 12 ประเด็น 3) การวางแผนการดำเนินงาน ประกอบด้วย 12 ประเด็น 4) การจัดการองค์กร ประกอบด้วย 12 ประเด็น 5) การดำเนินการตามแผน ประกอบด้วย 12 ประเด็น 6) การทบทวน ปรับปรุงและพัฒนา ประกอบด้วย 9 ประเด็น และ 7) การส่งเสริมเพื่อสร้างความยั่งยืน ประกอบด้วย 12 ประเด็น

อภิปรายผล

จากสรุปผลการวิจัยข้างต้น ผู้วิจัยสามารถนำมาอภิปรายผลเกี่ยวกับการบริหารความยั่งยืนของโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร ดังนี้

ผู้วิจัยมีความเห็นว่าการบริหารความยั่งยืนของโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร ทั้ง 7 ด้าน 81 ประเด็น มีความเหมาะสม ทั้งนี้เป็นเพราะการบริหารความยั่งยืนของโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร ต้องให้ความสำคัญกับการมีวิสัยทัศน์การบริหารความยั่งยืนเป็นอันดับแรก

เพราะการที่ผู้บริหารโรงเรียนมีวิสัยทัศน์ด้านการบริหารความยั่งยืน ถือเป็นจุดเริ่มต้นในการที่จะดำเนินงานโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชรที่มีภาพความสำเร็จในอนาคตได้ หากผู้บริหารมีการกำหนดวิสัยทัศน์ กำหนดเป้าหมาย กลยุทธ์ นโยบายการส่งเสริมสุขภาพที่ชัดเจน มีความมุ่งมั่นในการพัฒนาโรงเรียนสู่ความยั่งยืน พร้อมกับมีการสนับสนุนทรัพยากร งบประมาณ ที่เพียงพอ มีการมอบหมายงาน ติดตาม ประเมินผลการดำเนินงาน เป็นแบบอย่างที่ดีให้กับบุคลากร และนักเรียน รวมทั้งมีการประสานงานกับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องเพื่อส่งเสริมสุขภาพ ให้มีประสิทธิภาพ จะช่วยให้บรรลุเป้าหมายได้เร็วมากยิ่งขึ้น และสิ่งที่ขาดไม่ได้ของการบริหารความยั่งยืนของโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร คือ ต้องมีการประเมินความเสี่ยงโดยการตรวจสอบ ประเมินโครงการหรือการดำเนินงานว่ามีการกำหนดวัตถุประสงค์ กลยุทธ์ในการจัดการความเสี่ยงด้านต่าง ๆ ของโครงการไว้แล้วหรือไม่ ซึ่งสิ่งนี้เป็นปัจจัยสำคัญที่จะทำให้การขับเคลื่อนโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชรให้ไปสู่ความยั่งยืนได้ ทั้งนี้โครงการต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องทุกปี จากนั้นนำไปสู่การวางแผนการดำเนินงาน โดยมีการระดมความคิดเห็น ที่มาจากการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหรือเครือข่ายความร่วมมือต่าง ๆ ที่ได้มีการเสนอแนวทางในการพัฒนาโครงการ กิจกรรมต่าง ๆ ที่จะดำเนินการขับเคลื่อนโครงการ ไปสู่การปฏิบัติให้บรรลุตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ตั้งไว้ พร้อมทั้งมีการจัดการองค์กร ให้มีความชัดเจนในการแต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำแผน คณะกรรมการดำเนินงาน คณะกรรมการดูแล กำกับ ติดตามโครงการ รวมทั้งกำหนดบทบาทหน้าที่ ความรับผิดชอบให้ชัดเจน มอบหมาย ให้ผู้ที่ได้รับการแต่งตั้งปฏิบัติหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมาย โดยโรงเรียนมีคู่มือหรือแนวปฏิบัติให้ คณะกรรมการแต่ละชุดไปศึกษาและดำเนินการให้เป็นไปตามเกณฑ์และมาตรฐานตัวชี้วัดของโครงการเพื่อให้เกิดการดำเนินการโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชรอย่างเป็นระบบ ซึ่งจะทำให้การบริหารจัดการมีประสิทธิภาพและประสบความสำเร็จได้ง่ายยิ่งขึ้นและนำพาโรงเรียน ไปสู่เป้าหมายของความยั่งยืนได้อย่างมีประสิทธิภาพ จากนั้นต้องมีการดำเนินการตามแผน โดยผู้บริหารโรงเรียนต้องนำเสนอวิสัยทัศน์ที่ชัดเจนให้กับทีมงานและทุกฝ่ายที่เข้ามามีส่วนร่วม มีการสื่อสารที่สร้างความเข้าใจได้ตรงกัน มีการส่งเสริมวัฒนธรรมการทำงานที่เน้นความรับผิดชอบ เปิดกว้าง มีการแต่งตั้งผู้รับผิดชอบโครงการและ มีคณะกรรมการดำเนินงานที่ชัดเจน รวมถึงปัจจัยอื่น ๆ ที่สนับสนุนให้การขับเคลื่อนโครงการประสบความสำเร็จตามที่ได้กำหนดไว้อย่างเป็นระบบและชัดเจน ซึ่งผู้บริหารโรงเรียนจะมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการขับเคลื่อนงานทั้งองค์กร ซึ่งผู้บริหารจะต้องมีทักษะการสื่อสาร ส่งเสริมให้มีวัฒนธรรมการทำงานที่ดีและสร้างสภาพแวดล้อมและบรรยากาศการทำงานที่ดี สนับสนุนการทำงานเป็นทีม และมีการนำนวัตกรรม เทคโนโลยีที่ทันสมัย มาใช้ในการบริหารจัดการโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชรให้มีประสิทธิภาพ อีกหนึ่งกระบวนการที่มีความสำคัญและขาดไม่ได้ คือ การทบทวน ปรับปรุง และพัฒนา

ซึ่งต้องมีเครื่องมือที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพและประสิทธิภาพ ในการดำเนินงานที่จะช่วยให้กระบวนการดำเนินงานโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชรไปสู่ความยั่งยืนได้อย่างเป็นระบบ และมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับแผนที่กำหนดไว้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กรและตอบสนองความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ตลอดจนสร้างความพึงพอใจต่อการบริหารงานที่สนองต่อความต้องการของทุกฝ่ายได้อย่างแท้จริง โดยเฉพาะการส่งเสริมเพื่อสร้างความยั่งยืนต้องมีการจัดทำโครงการและเสนอแผนปฏิบัติการประจำปี กำหนดแผนกลยุทธ์ระยะยาวในการพัฒนา คงสภาพและรักษามาตรฐานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชรที่ยั่งยืน มีกรรมการรับผิดชอบมาตรฐานตัวชี้วัด และมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมทางด้านสุขภาพที่จะลงไปสู่ตัวนักเรียนให้ได้รับการส่งเสริม พัฒนาอย่างเต็มศักยภาพและสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างมีความสุข อย่างไรก็ตาม การขาดทรัพยากรและการกำหนดกลยุทธ์ที่ไม่ชัดเจนอาจส่งผลเสียต่อกระบวนการพัฒนาได้ การจัดการความยั่งยืน ซึ่งถือเป็นกุญแจสำคัญในการทำความเข้าใจและจัดการความยั่งยืนในระยะยาวและแนวคิดการคิดเชิงระบบยังสามารถเปิดโอกาสในการทำวิจัยและพัฒนาแนวทางใหม่ ๆ ที่สามารถรองรับปัญหาความซับซ้อนของการจัดการความยั่งยืน โดยเฉพาะในด้านการศึกษาและการพัฒนาผู้นำทางด้านนี้ เพื่อให้สามารถเผชิญกับความท้าทายทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับนาวาซ และ โคซ (Nawaz and Koç) ที่ได้พัฒนารอบโครงสร้างสำหรับการจัดการความยั่งยืน โดยอิงจากการตรวจสอบเอกสารเกี่ยวกับการจัดการความยั่งยืน การประเมินอย่างครอบคลุมและแนวทางมาตรฐานสากลโดย Sustainability management system framework (SMSF) คือ แบบจำลองที่เชื่อมโยงกับแบบจำลอง PDCA (Plan-Do-Check-Act) ซึ่งสามารถนำไปใช้กับองค์กรที่หลากหลายได้วงจรของ SMSF ประกอบด้วยองค์ประกอบของระบบทั้ง 7 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ 1) องค์กร/ผู้มีอำนาจตัดสินใจ 2) วิสัยทัศน์ ขอบข่าย และหลักการ 3) หลักเกณฑ์การประเมินความเสี่ยงและวัตถุประสงค์ 4) การริเริ่มความยั่งยืน เพื่อลดความเสี่ยงขององค์กร 5) การเตรียมการและการจัดระเบียบ 6) การดำเนินการ ตรวจสอบ และวิเคราะห์ และ 7) การทบทวนและปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง

จากผลการวิจัยเกี่ยวกับการบริหารความยั่งยืนของโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร ประกอบด้วย 7 ด้าน ดังนี้

ด้านที่ 1 การมีวิสัยทัศน์บริหารโรงเรียน

การบริหารความยั่งยืนของโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร ด้านการมีวิสัยทัศน์บริหารโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียน ถือเป็นหัวใจสำคัญในการบริหารความยั่งยืนของโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร เนื่องจากผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้นำองค์กรและการมีวิสัยทัศน์เป็นสิ่งสำคัญในการขับเคลื่อนให้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปสู่ขั้นตอนอื่น ๆ ต่อไป เมื่อโรงเรียนมีการกำหนดวิสัยทัศน์และเป้าหมายโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชรที่ชัดเจน การมีวิสัยทัศน์ที่ชัดเจน

จะช่วยนำทางและสร้างแรงบันดาลใจให้กับสมาชิกในองค์กร ทุกคนสามารถเห็นภาพรวมของอนาคต ที่องค์กรต้องการบรรลุและเข้าใจถึงหน้าที่และบทบาทของตนเองในการเดินทางสู่เป้าหมายนั้น ในการที่โรงเรียนมีการกำหนดกลยุทธ์ระยะยาวเป็นการแสดงให้เห็นถึงความมุ่งมั่นพัฒนาและรักษา มาตรฐานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร และที่สำคัญในการกำหนดกลยุทธ์ระยะยาวนี้ ควรได้รับการมีส่วนร่วมจากผู้มีส่วนได้เสียทุกภาคส่วน ทั้งนักเรียน ครู ผู้ปกครอง บุคลากร ชุมชน และองค์กรที่เกี่ยวข้อง เพื่อจะได้มีแนวทางในการดำเนินงานในระยะยาวที่มีความครอบคลุมและ มีการประกาศนโยบาย เพื่อสร้างแนวทางการบริหารที่ยั่งยืนของโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร ซึ่งการประกาศนโยบายให้กับผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายทรานั้นจะช่วยให้เกิดความเข้าใจในนโยบาย วิสัยทัศน์ พันธกิจ กลยุทธ์ ค่านิยม แนวทางต่าง ๆ ที่เป็นเป้าหมายความสำเร็จที่จะให้ผู้มีส่วน เกี่ยวข้องทุกคนได้ร่วมขับเคลื่อนไปพร้อม ๆ กัน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายเดียวกันอย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับกรมสุขภาพจิต ที่ได้กล่าวถึงปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการบริหารงานโรงเรียนส่งเสริม สุขภาพระดับเพชรได้แก่ 1) ผู้บริหารโรงเรียน รวมทั้งผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนทุกฝ่ายตระหนักถึง ความสำคัญของระบบการบริหารโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพและให้การสนับสนุนการดำเนินงานหรือ ร่วมกิจกรรมตามความเหมาะสมอย่างสม่ำเสมอ 2) ครูทุกคนและผู้ที่เกี่ยวข้องจำเป็นต้อง มีความตระหนักในสำคัญของระบบการบริหารงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชรและมีทัศนคติที่ดีต่อการบริหารงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพทุกองค์ประกอบ 3) คณะกรรมการหรือ คณะทำงานทุกคณะ ต้องมีการประสานงานกันอย่างใกล้ชิดและมีการประชุมในแต่ละคณะ อย่างสม่ำเสมอตามที่กำหนด 4) ครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักสำคัญในการดำเนินงานโดยต้องได้รับความร่วมมือจากครูทุกคนในโรงเรียน รวมทั้งการสนับสนุนในเรื่องต่าง ๆ จากโรงเรียน และ 5) การอบรมให้ความรู้และทักษะ รวมทั้งการเผยแพร่ข้อมูลความรู้แก่ครู ผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อเอื้อ ประโยชน์ต่อการส่งเสริมสุขภาพ เป็นสิ่งจำเป็นโดยเฉพาะเรื่องทักษะการปรึกษาเบื้องต้นและแนว ทางการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ของนักเรียน โรงเรียนควรดำเนินการอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ โรงเรียนต้องมีการแต่งตั้งคณะกรรมการความยั่งยืนเพื่อกำกับดูแลกลยุทธ์และแผนงาน จะเห็นได้ว่าการมีคณะกรรมการที่รับผิดชอบด้านความยั่งยืนนี้จะช่วยกำกับ ดูแล การดำเนินงานให้มีการ ขับเคลื่อนโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชรนี้เดินไปตามแนวทางที่วางไว้ไม่หลงทิศทาง ดำเนินการไปตามกรอบเวลา ติดตามความก้าวหน้าได้อย่างมีประสิทธิภาพได้อย่างยั่งยืน สอดคล้อง กับนาวาซ และ โคซ (Nawaz and Koç) ที่ได้พัฒนารอบโครงสร้างสำหรับการจัดการความยั่งยืน ตรงกับองค์ประกอบที่ 2 ด้านวิสัยทัศน์ ขอบข่าย และหลักการ และสอดคล้องกับงานวิจัยของบุชบา บุกูณกะนันท์ ได้ทำการศึกษา รูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของปัจจัยที่ส่งผล ต่อการบริหารงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชรของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการวิจัยพบว่าการสร้างรูปแบบเชิงสมมติฐานเบื้องต้นความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของปัจจัยที่ส่งผล

ต่อการบริหารงานโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาของภาคเอกชนที่ให้บริการฟรี มีปัจจัยต่อการบริหารงานโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาของภาคเอกชนที่ให้บริการฟรี ตรงกับด้านที่ 1 ด้านองค์ประกอบภายในโรงเรียน ตัวแปรย่อยที่ 2 หลักการบริหารงาน และตัวแปรย่อยที่ 4 การมีส่วนร่วมของบุคลากร ด้านที่ 2 ด้านองค์ประกอบภายนอกโรงเรียน ตัวแปรย่อยที่ 1 ความสัมพันธ์กับชุมชน 2 การสนับสนุนจากหน่วยงานราชการ และตัวแปรย่อยที่ 3 การทำงานร่วมกับองค์กรอื่น ด้านที่ 3 ด้านองค์ประกอบของความเป็นผู้นำ ตัวแปรย่อยที่ 2 การเป็นผู้นำทีมงาน และ 3 การสร้างความสัมพันธ์กับบุคลากร และสอดคล้องกับด้านที่ 4 ด้านองค์ประกอบการบริหารงาน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาของภาคเอกชนที่ให้บริการฟรี ตัวแปรย่อยที่ 1 เป้าหมายของโรงเรียน 2 การบริหารจัดการในโรงเรียน 3 โครงสร้างการบริหารโรงเรียนและบุคลากร 4 การจัดสรรงบประมาณในโรงเรียนที่เอื้อต่อสุขภาพ และตัวแปรย่อยที่ 10 การส่งเสริมสุขภาพบุคลากรในโรงเรียน

ด้านที่ 2 ด้านการประเมินความเสี่ยง

การบริหารความยั่งยืนของโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร ด้านการประเมินความเสี่ยง ถือเป็นกระบวนการสำคัญเพื่อตรวจสอบและประเมินความเสี่ยงการดำเนินงานของโรงเรียนว่ามีการกำหนดวัตถุประสงค์ของโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชรที่สอดคล้องกับนโยบายของหน่วยงานต้นสังกัดและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้เป็นเพราะมีการกำหนดวัตถุประสงค์โครงการไม่สอดคล้องกับนโยบายของหน่วยงานก็จะทำให้การดำเนินงานไม่สอดคล้องและไม่สนองต่อนโยบายที่ต้องคำนึงถึงเป็นลำดับแรก นอกจากนี้ควรต้องมีการตรวจสอบด้วยว่าโรงเรียนมีการกำหนดวัตถุประสงค์ในการบริหารโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชรที่สอดคล้องกับหลักการพัฒนาที่ยั่งยืนไว้ด้วยหรือไม่ หากกำหนดวัตถุประสงค์แล้วแต่ไม่สอดคล้องกับหลักการพัฒนาที่ยั่งยืนส่งผลให้การดำเนินโครงการขาดความยั่งยืน นอกเหนือจากประเด็นหลักข้างต้นแล้วต้องตรวจสอบประเด็นอื่น ๆ ด้วย อาทิ โรงเรียนมีการกำหนดวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนในแต่ละกลยุทธ์และมีแนวทางการดำเนินการที่หลากหลาย โรงเรียนมีการกำหนดกลยุทธ์ในการจัดการความเสี่ยง ติดตามและตรวจสอบความเสี่ยงของโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร โรงเรียนมีการกำหนดนโยบายที่เน้นย้ำถึงความสำคัญของการส่งเสริมสุขภาพและความเป็นอยู่ที่ดีของนักเรียน โรงเรียนมีการกำหนดวัตถุประสงค์แน่วแน่ที่จะบรรลุผลสำเร็จด้านการส่งเสริมสุขภาพของนักเรียนอย่างต่อเนื่อง ควบคู่กับการจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพและวัดผลได้ โรงเรียนมีการกำหนดวัตถุประสงค์ที่เน้นถึงความสำคัญของการตอบสนองต่อความต้องการของคนในปัจจุบันโดยไม่กระทบต่อความสามารถของคนในอนาคต ซึ่งในประเด็นเหล่านี้ล้วนมีความสำคัญทั้งสิ้นไม่ว่าจะเป็นเรื่องกลยุทธ์ในการจัดการความเสี่ยง นโยบายที่ให้ความสำคัญกับการส่งเสริมสุขภาพและความเป็นอยู่ของนักเรียน การกำหนดวัตถุประสงค์ที่จะบรรลุผลสำเร็จ และวัตถุประสงค์ที่เน้นเรื่องการตอบสนองต่อความต้องการ

ของคนในปัจจุบันที่ไม่กระทบกับคนในอนาคต สิ่งเหล่านี้จะเป็นการป้องกันช่วยลดความเสี่ยงและลดข้อผิดพลาดในการดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพหากมีการดำเนินการที่เป็นรูปธรรม ส่วนด้านกระบวนการจัดการความเสี่ยงเกี่ยวกับสุขภาพ โรงเรียนควรต้องมีการประเมินความเสี่ยงและมีการปรับปรุงอย่างสม่ำเสมอด้วยเช่นกัน โดยเฉพาะการประเมินความเสี่ยงด้านสุขภาพของนักเรียน เช่น ภาวะอ้วน โรคฟันผุ สูบบุหรี่ การดื่มแอลกอฮอล์ การใช้สารเสพติด การประเมินความเสี่ยงด้านการบริหารจัดการ เช่น การเปลี่ยนแปลงผู้บริหาร ครูเกษียณอายุราชการ งบประมาณ การประเมินความเสี่ยงด้านนโยบายและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร เช่น นโยบายด้านสุขภาพ นโยบายด้านการศึกษา กฎหมายเกี่ยวกับเด็กและเยาวชน ที่จะช่วยลดความเสี่ยงหรือสิ่งที่ไม่พึงประสงค์ไม่ให้เกิดขึ้นได้ การบริหารจัดการความเสี่ยงในโรงเรียนนั้นมีความสำคัญอย่างยิ่ง โดยมีการประเมินและพัฒนากลยุทธ์เพื่อจัดการความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับความยั่งยืน การจัดการกิจกรรมต่าง ๆ ที่ช่วยเสริมสร้างสุขภาพให้กับนักเรียนและสร้างความตระหนักรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมผ่านการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เป็นการส่งเสริมให้เกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของในโครงการต่าง ๆ ซึ่งช่วยสนับสนุนและผลักดันให้เกิดการริเริ่มความยั่งยืนในระยะยาว สอดคล้องกับนาวาซ และ โคซ (Nawaz and Koç) ที่ได้พัฒนากกรอบโครงสร้างสำหรับการจัดการความยั่งยืน ตรงกับองค์ประกอบที่ 3 ด้านหลักเกณฑ์การประเมินความเสี่ยงและวัตถุประสงค์

ด้านที่ 3 ด้านการวางแผนการดำเนินงาน

การบริหารความยั่งยืนโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร ด้านการวางแผนการดำเนินงาน นับว่าเป็นกระบวนการที่มีความสำคัญและเป็นขั้นตอนแรกของการดำเนินงาน ทุกอย่างจะต้องมีการวางแผนการดำเนินงาน โดยเริ่มจากโรงเรียนมีการประชุมเพื่อกำหนดแผนงานโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชรกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและมีการวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคในด้านต่าง ๆ เพื่อร่วมกันหาแนวทางในการพัฒนากิจกรรมและโครงการต่าง ๆ ด้านสุขภาพโรงเรียนและคณะกรรมการจากทุกภาคส่วนมาร่วมกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจที่สอดคล้องกับนโยบายระดับชาติและสากลที่มุ่งเน้นการพัฒนาสุขภาพและความเป็นอยู่ที่ดีของเด็กและเยาวชน ทั้งนี้เป็นเพราะในปัจจุบันการมีส่วนร่วมมีความสำคัญเป็นอย่างมากโดยเฉพาะด้านองค์ความรู้ กรอบแนวคิด ประสบการณ์ มุมมอง วิธีคิด วิธีการแก้ปัญหาของแต่ละคนย่อมมีความแตกต่างกัน ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งที่จะนำมาใช้ประโยชน์ในการวางแผนการดำเนินงาน กำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจงานต่าง ๆ ให้มีความชัดเจนได้เป็นอย่างดี เพื่อให้โรงเรียนได้นำไปสู่การจัดทำโครงการส่งเสริมสุขภาพระดับเพชรและกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพบรรจุลงในแผนปฏิบัติการอย่างต่อเนื่องทุกปีการศึกษาซึ่งการวางแผนดำเนินการเช่นนี้ จะช่วยให้เห็นภาพของความสำเร็จหรือล้มเหลวของโครงการได้เป็นอย่างดีเมื่อนำไปปฏิบัติ และถ้าโรงเรียนมีการกำหนด

เป้าหมายและตัวชี้วัดของโครงการที่ชัดเจนมีการวางแผนการจัดการทรัพยากรบุคคล วัสดุอุปกรณ์ และงบประมาณ สิ่งเหล่านี้จะช่วยให้ผู้ที่รับผิดชอบโครงการและคณะทำงานสามารถบริหารโครงการให้เป็นไปตามแผนที่กำหนดได้อย่างมีประสิทธิภาพ การวางแผนอีกอย่างที่มีความสำคัญมากก็คือ โรงเรียนมีการวางแผนจัดทำหลักสูตรการเรียนการสอน รวมทั้งกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพนักเรียนที่หลากหลาย และโรงเรียนมีการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เนื่องจากการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ช่วยให้ผู้คนมีทักษะ ความรู้ และค่านิยม ที่จำเป็นในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่กำลังเผชิญ เช่น ความยากจนความเหลื่อมล้ำ การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และการเสื่อมโทรมของสิ่งแวดล้อม การศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน จึงควรเป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรการศึกษา ในทุกระดับและหน่วยงานต่าง ๆ ควรมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยการพัฒนาหลักสูตร กิจกรรม และนโยบายที่สนับสนุนการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน เพราะในการดำเนินการโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชรให้มีความยั่งยืนได้นั้น ต้องมีกระบวนการที่จะดำเนินการผ่านการจัดการเรียนการสอน กิจกรรมต่าง ๆ ที่จะจัดให้กับนักเรียนอย่างต่อเนื่อง ซึ่งโรงเรียนต้องมีการจัดทำหลักสูตรรองรับและประสานขอความร่วมมือจากหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องมาให้ความรู้และสร้างความเข้าใจเพื่อให้บุคลากรของโรงเรียนมีความรู้ ความชำนาญ เฉพาะด้าน จากนั้นโรงเรียนต้องมีการวางแผน กำหนดแนวทางการบริหารจัดการทรัพยากรที่มีอยู่อย่างมีประสิทธิภาพ การวางแผนการดำเนินงานที่ต้องดำเนินการ คือ โรงเรียนมีการแต่งตั้งคณะกรรมการกำกับ ติดตาม โครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร และจัดให้มีการจัดประชุมเพื่อกำหนดแผนงานและติดตามผลการดำเนินงาน และเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายได้ร่วมแสดงความคิดเห็น และเสนอแนะแนวทางในการพัฒนา เพราะถ้าหากไม่มีคณะกรรมการมาช่วยกำกับ ติดตามโครงการ จะไม่ทราบถึงความก้าวหน้าในการดำเนินงานดังกล่าว และการประชุมก็จะช่วยให้ทราบผล ความก้าวหน้าของโครงการและทราบถึงข้อบกพร่อง ปัญหา อุปสรรคที่อาจเกิดขึ้นได้ ซึ่งโรงเรียนสามารถนำข้อบกพร่องไปใช้วางแผนพัฒนาโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชรให้ดียิ่งขึ้นในปีต่อไปได้ ซึ่งเป็นผลดีกับการดำเนินงานโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชรให้มีประสิทธิภาพนั่นเอง สอดคล้องกับงานวิจัยของอัลดา กุลาสา และธัชชัย จิตรนันท์ ได้ทำการศึกษา การพัฒนาแนวทางการดำเนินงานสู่การเป็นโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชรของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัจจุบันของการดำเนินงานตามมาตรฐานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพมีระดับการปฏิบัติงานในแต่ละมาตรฐานโดยรวมอยู่ใน ระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทั้ง 3 มาตรฐาน เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ ด้านการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ ด้านการดำเนินงานสุขภาพของนักเรียนแกนนำและด้านผลสำเร็จของงานตามนโยบาย แนวทางการดำเนินงานสู่การเป็นโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ 19 ตัวชี้วัด 68 แนวทาง สรุปได้ดังนี้ ควรมีการวางแผนการดำเนินงานที่ชัดเจน มีการแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานที่ผู้บริหาร ครู นักเรียน ชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการจัดทำโครงการ กิจกรรมที่แก้ปัญหาหรือส่งเสริมการมีสุขภาวะที่ดี และการบริการอนามัยพื้นฐานเกี่ยวกับสุขภาพของนักเรียน รวมถึงมีการจัดระบบนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการทำงานอย่างเป็นระบบ เพื่อนำผลมาปรับปรุงการทำงานให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น และสอดคล้องกับนาวาซ และ โคซ (Nawaz and Koç) ที่ได้พัฒนากรอบโครงสร้างสำหรับการจัดการความยั่งยืน ตรงกับองค์ประกอบที่ 5 ด้านการเตรียมการและการจัดระเบียบ

ด้านที่ 4 การจัดการองค์กร

การบริหารความยั่งยืนของโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร ด้านการจัดการองค์กร สิ่งสำคัญที่โรงเรียนต้องดำเนินการก็คือ โรงเรียนต้องมีการแต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพด้านความยั่งยืนโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร ทั้งนี้เป็นเพราะในการที่จะขับเคลื่อนโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชรให้ประสบความสำเร็จได้นั้น ต้องมีคณะกรรมการที่รับผิดชอบในการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพด้านความยั่งยืนในโครงการดังกล่าว แบบจริงจังเป็นรูปธรรมจะได้นำไปใช้เป็นคู่มือหรือแนวทางในการขับเคลื่อนต่อไป นอกจากนี้โรงเรียนต้องมีการแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงาน ดูแล กำกับ ติดตามโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ ระดับเพชรด้วยเพราะในการขับเคลื่อนโครงการให้ประสบผลสำเร็จได้นั้นควรต้องมีการแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการขึ้นมารับผิดชอบการดำเนินงานโดยตรง ซึ่งจะทำให้การดำเนินงานโครงการเป็นไปตามขั้นตอน โดยคณะกรรมการทำหน้าที่ดูแล กำกับ ติดตามโครงการ พร้อมทั้งมีการกำหนดบทบาท หน้าที่ ความรับผิดชอบของบุคลากรทุกระดับในการบริหารโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชรที่ยั่งยืนด้วยก็จะทำให้โครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชรนี้ขับเคลื่อนไปได้อย่างมีประสิทธิภาพบรรลุ เป้าหมายที่ตั้งไว้ ซึ่งนอกจากนี้ โรงเรียนต้องมีการแต่งตั้งและมอบหมายครูที่รับผิดชอบโดยตรงเกี่ยวกับงานส่งเสริมสุขภาพในโรงเรียน และจัดให้มีการจัดประชุมคณะกรรมการ เพื่อวางแผนการดำเนินงานโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชรในอนาคต เพราะการบริหารโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชรให้มีความยั่งยืนตลอดไปนั้น ต้องมีการวางแผนในระยะยาว มองให้เห็นถึงภาพในอนาคต ทั้งนี้โรงเรียนควรมีการจัดทำคู่มือหรือแนวปฏิบัติเกี่ยวกับความยั่งยืนโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชรเพื่อให้บุคลากรทุกระดับใช้ในการดำเนินงาน พร้อมทั้งมีการกำหนดเกณฑ์และมาตรฐาน ตัวชี้วัดด้านความยั่งยืนโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชรที่ชัดเจน เพื่อที่จะใช้เป็นแนวทางให้กับคณะทำงานในปัจจุบันหรือคณะทำงานชุดใหม่ที่จะเข้ามาดำเนินงานสามารถสานต่อการทำงานได้โดยไม่ขาดความต่อเนื่อง ที่สำคัญโรงเรียนมีการสนับสนุนให้ทุกฝ่ายปฏิบัติตามบทบาท หน้าที่ที่ได้รับมอบหมายให้ชัดเจนในการขับเคลื่อนโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชรอย่างมีประสิทธิภาพ และสร้างเครือข่าย

ความร่วมมือและประสานให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชรที่จะช่วยมาเป็นปัจจัยสนับสนุนให้เกิดความสำเร็จในการดำเนินการ โดยเฉพาะผู้บริหารโรงเรียนต้องสร้างวัฒนธรรมการทำงานที่ส่งเสริมการพัฒนาความยั่งยืนโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชรในองค์กร ทั้งนี้ เป็นเพราะทุกคนในโรงเรียนต้องร่วมมือกันทุกรูปแบบที่จะทำให้โครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชรประสบความสำเร็จและมีความยั่งยืน ด้านทรัพยากรก็มีความสำคัญมากเช่นกัน โรงเรียนต้องมีการจัดสรรทรัพยากรที่จำเป็นสำหรับการดำเนินการด้านความยั่งยืนโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร เพราะในการที่จะบริหารความยั่งยืนของโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชรนั้นจะต้องมีการสนับสนุนด้านทรัพยากรมาใช้ในการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการดำเนินโครงการอย่างต่อเนื่องจึงต้องมีการจัดสรรให้อย่างรอบคอบและคุ้มค่ามากที่สุด โดยเฉพาะคณะกรรมการควรมีการติดตาม ประเมินผล โดยมีระบบการติดตาม ประเมินผลที่ชัดเจน วัดผลความสำเร็จของโครงการและกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อติดตามดูความก้าวหน้าของโครงการ และใช้เป็นข้อมูลให้กับโรงเรียนได้นำผลการประเมินมาใช้ปรับปรุงแผนงานและวิธีการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นในการดำเนินโครงการปีต่อไป สอดคล้องกับสอดคล้องกับนาวาซ และ โคซ (Nawaz and Koç) ที่ได้พัฒนากรอบโครงสร้างสำหรับการจัดการความยั่งยืน ตรงกับองค์ประกอบที่ 1 ด้านองค์กร/ผู้มีอำนาจตัดสินใจ สอดคล้องกับงานวิจัยของอัลดา กุลาซา และอีซซัย จิตรนันท์ ได้ทำการศึกษา การพัฒนาแนวทางการดำเนินงานสู่การเป็นโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชรของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัจจุบันของการดำเนินงานตามมาตรฐานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพมีระดับการปฏิบัติงานในแต่ละมาตรฐาน โดยรวมอยู่ใน ระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทั้ง 3 มาตรฐาน เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ ด้านการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ ด้านการดำเนินงานสุขภาพของนักเรียนแกนนำและด้านผลสำเร็จของงานตามนโยบาย แนวทางการดำเนินงานสู่การเป็นโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ 19 ตัวชี้วัด 68 แนวทาง สรุปได้ดังนี้ ควรมีการวางแผนการดำเนินงานที่ชัดเจน มีการแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานที่ผู้บริหาร ครู นักเรียน ชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการจัดทำโครงการ กิจกรรมที่แก้ปัญหาหรือส่งเสริมการมีสุขภาพที่ดี และการบริการอนามัยพื้นฐานเกี่ยวกับสุขภาพของนักเรียน รวมถึงมีการจัดระบบนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการทำงานอย่างเป็นระบบ เพื่อนำผลมาปรับปรุงการทำงานให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

ด้านที่ 5 ด้านการดำเนินการตามแผน

การบริหารความยั่งยืนโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร ด้านการดำเนินการตามแผน ผู้บริหารโรงเรียนต้องมีการนำเสนอวิสัยทัศน์ที่ชัดเจนให้กับทีมงานและผู้มีส่วนได้เสียทุกฝ่าย

เพื่อให้มีความเข้าใจและทำงานร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพจะเห็นได้ว่าการนำเสนอวิสัยทัศน์ของผู้บริหารให้กับทีมงานหรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายได้รับทราบนั้นจะช่วยให้ทีมงานได้ทราบแนวคิดแนวทางการดำเนินงานร่วมกับผู้นำองค์กรที่จะต้องทำงานร่วมกันเมื่อทีมงานทุกคนเข้าใจและมีความชัดเจนเกี่ยวกับวิสัยทัศน์ขององค์กรก็จะรู้สึกมั่นคงและเต็มใจที่จะทำสิ่งที่เห็นว่าเป็นส่วนสำคัญในการดำเนินงาน ผู้บริหารในอนาคตจะต้องเป็นผู้ที่มีความรอบรู้มีประสบการณ์เป็นผู้ที่มีความสามารถ มีลักษณะธรรมชาติของการเป็นผู้นำ มีมนุษยสัมพันธ์และเป็นคนที่มีความเป็นของตัวเอง มีจินตนาการทางความคิด มีความกล้าหาญเมื่อเข้ามาดำรงตำแหน่งและร่วมมือในโครงการศึกษาต่าง ๆ เขาจำเป็นต้องยอมรับ มีการริเริ่ม กล้าที่จะทำการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ เพื่อการบรรลุแนวทางใหม่ของการเรียนการสอน ซึ่งผู้บริหารโรงเรียนเองก็ต้องมีการสื่อสารกับทีมงานให้เกิดความเข้าใจในโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชรว่ามีลักษณะเป็นอย่างไร มีเกณฑ์มีมาตรฐานตัวชี้วัดอะไรบ้าง ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องจะต้องมีบทบาทหน้าที่ ความรับผิดชอบอะไรบ้าง โดยเฉพาะผู้บริหารโรงเรียนต้องมีการส่งเสริมวัฒนธรรมการทำงานที่เน้นความรับผิดชอบต่อเปิดกว้าง ในการรับข้อเสนอแนะ และสนับสนุนซึ่งกันและกัน เพื่อให้เกิดความสำเร็จในโครงการและการพัฒนาที่ยั่งยืน นอกจากนี้ ถ้าผู้บริหารโรงเรียนมีการสร้างสภาพแวดล้อมการทำงานที่ดีสนับสนุนการทำงานเป็นทีมก็จะเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงานและการสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่เน้นการทำงานร่วมกันและการสร้างแรงจูงใจ เพื่อให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น อีกบทบาทหนึ่งที่สำคัญของผู้บริหารโรงเรียน คือ มีการส่งเสริมให้นักเรียนมีสุขภาพดี ทั้งด้านร่างกายและจิตใจ เพราะถือได้ว่าการที่นักเรียนมีสุขภาพดีทั้งด้านร่างกายและจิตใจนั้นเป็นวัตถุประสงค์หลักที่ต้องการให้เกิดขึ้นในโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร รวมทั้งการดำเนินการของโรงเรียนต้องมีการบริหารจัดการด้านสุขภาพของนักเรียนให้มีประสิทธิภาพและยั่งยืน และมีการส่งเสริมสุขภาพที่ดีของนักเรียนควบคู่กับพัฒนาการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพโดยความร่วมมือจากทุกภาคส่วนและที่ขาดไม่ได้เลย คือ โรงเรียนมีการส่งเสริมให้คณะครู คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครอง ชุมชน และหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร เพราะการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่หลากหลายช่วยให้ความหลากหลายทางความคิด นับเป็นองค์ประกอบสำคัญที่จะช่วยให้การดำเนินงานของโครงการประสบความสำเร็จได้ง่ายมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ในการดำเนินงาน หากผู้บริหารมีการนำเทคโนโลยีและนวัตกรรม มาใช้ในการปรับปรุงกระบวนการทำงาน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพโครงการด้วยแล้ว ก็จะทำให้การดำเนินงานโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชรประสบความสำเร็จ บรรลุตามวัตถุประสงค์ เป้าหมายที่ตั้งไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนสอดคล้องกับงานวิจัยของลีสัน (Leeson) ได้ทำการศึกษา การดำเนินการของโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพที่ส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน วัตถุประสงค์ของการวิเคราะห์นี้เพื่อประเมินผลกระทบที่แนวทาง

ของโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ (HPS) มีในโรงเรียนในนิวซีแลนด์ที่มีต่อผลลัพธ์ที่เป็นเป้าหมายของนักเรียน ได้แก่ การเข้าเรียน การเรียนที่ไม่ต่อเนื่อง การพักงาน และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอื่น ๆ เพื่อจำลองผลกระทบของแนวทางโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ (HPS) ต่อตัวแปรผลลัพธ์ มีการใช้ตัวชี้วัดต่อไปนี้ ประสิทธิภาพของผู้อำนวยความสะดวกโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ ประสิทธิภาพโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ HPS ด้านสุขภาพและความเป็นอยู่ที่ดี ระดับของการมีส่วนร่วมของโรงเรียนในบริการ การมีส่วนร่วมในโรงเรียนและความสัมพันธ์กับสำนักงานทางการศึกษา ผลการศึกษาพบว่า ผลลัพธ์หรือผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างได้รับผลกระทบในทางบวกจากการมีส่วนร่วมของโรงเรียนในบริการ HPS โดยเฉพาะอย่างยิ่งจากแบบจำลองโครงสร้างแสดงให้เห็นว่าสัดส่วนของผลประโยชน์ที่โรงเรียนได้รับในผลลัพธ์สามารถคาดการณ์ได้โดยการนำแนวทาง HPS ไปปฏิบัติที่ประสบความสำเร็จไปใช้ และสอดคล้องกับกับนาวาซ และ โคช (Nawaz and Koç) ที่ได้พัฒนารอบโครงสร้างสำหรับการจัดการความยั่งยืน ตรงกับองค์ประกอบที่ 6 ด้านการดำเนินการตรวจสอบ และวิเคราะห์

ตอนที่ 6 การทบทวน ปรับปรุง และพัฒนา

การบริหารความยั่งยืนของโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร ด้านการทบทวน ปรับปรุงและพัฒนา หลังจากที่โรงเรียนได้ดำเนินการตามแผนที่วางไว้แล้ว โรงเรียนต้องมีการทบทวนระบบ การประเมินโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร เพื่อหาข้อบกพร่องเพื่อนำไปปรับปรุงพัฒนาให้มีประสิทธิภาพและมาตรฐาน และนำเครื่องมือสำหรับการใช้ตรวจสอบคุณภาพของประสิทธิภาพกระบวนการดำเนินการโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร มาทบทวนตรวจสอบเพื่อหาข้อบกพร่องเพื่อนำไปปรับปรุง พัฒนาให้มีประสิทธิภาพและมาตรฐาน ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะการที่ทางโรงเรียนจะทราบว่าระบบการประเมินที่ใช้อยู่ในเพียงพอ มีข้อบกพร่องหรือไม่นั้นควรนำมาทบทวนวิเคราะห์ ตรวจสอบในแต่ละขั้นตอนและที่สำคัญต้องนำเครื่องมือที่จะใช้ในการประเมินมาทบทวน ตรวจสอบเพื่อหาข้อบกพร่องที่จะนำไปปรับปรุง พัฒนาให้เป็นเครื่องมือที่มีมาตรฐานพร้อมใช้งานได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป นอกจากนี้ สิ่งที่โรงเรียนควรต้องดำเนินการ ทบทวน ปรับปรุงและพัฒนาด้วยก็คือแผนปฏิบัติการประจำปีเพื่อหาข้อบกพร่องที่จะนำไปปรับปรุงแก้ไข หากพบจุดเด่นให้นำไปพัฒนาให้ดียิ่งขึ้นและนำไปปรับเปลี่ยนแผนให้สอดคล้องกับบริบทที่เปลี่ยนแปลง พร้อมทั้งทบทวน ตรวจสอบความสอดคล้องและครอบคลุม ด้านเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชรว่าครบถ้วนหรือไม่เพื่อนำไปปรับปรุงและพัฒนาให้ดียิ่งขึ้น และไม่ลืมที่จะทบทวน ตรวจสอบเกี่ยวกับขั้นตอนการดำเนินการงานโครงการว่าเป็นไปตามแผนที่กำหนดไว้หรือไม่ เพื่อนำไปปรับปรุง แก้ไขในปีต่อไป นอกจากนี้จะเห็นได้ว่าชุมชนจะมีส่วนร่วมตั้งแต่การค้นหาปัญหาค้นหาสาเหตุของปัญหา มีส่วนร่วมในการวิเคราะห์หาสาเหตุแห่งปัญหาร่วมดำเนินการกิจกรรมเพื่อแก้ปัญหาติดตามและประเมินผล ซึ่งเมื่อผ่านกระบวนการ

ทุกขั้นตอนแล้วชุมชนก็จะเป็นเจ้าของในการร่วมพัฒนาโรงเรียนโดยปริยาย และยังมีกระบวนการที่มีความสำคัญและจำเป็นต้องดำเนินการเมื่อสิ้นสุดโครงการแล้วก็คือ ตรวจสอบและประเมินผลโครงการอย่างสม่ำเสมอ เพื่อรักษาคุณภาพและประสิทธิภาพของโครงการ รวมทั้งวิเคราะห์ผลกระทบจากการดำเนินโครงการ เพื่อนำมาปรับปรุงพัฒนาอย่างต่อเนื่อง และอาจมีการตรวจสอบผลลัพธ์เปรียบเทียบกับค่าเป้าหมายที่ตั้งไว้จากผลการดำเนินงานโครงการ และกิจกรรมต่าง ๆ เป็นประจำและต่อเนื่อง ว่าบรรลุผลตามที่ตั้งเป้าหมายไว้หรือไม่ หากมีส่วนหนึ่งส่วนใดที่ไม่บรรลุวัตถุประสงค์ เป้าหมายของโครงการที่ตั้งไว้ โรงเรียนสามารถประสานความร่วมมือจากภาคีเครือข่ายต่าง ๆ ให้เข้ามาช่วยคิดหาวิธีการแก้ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินโครงการและ กิจกรรมต่าง ๆ ด้านการส่งเสริมสุขภาพนักเรียนได้ นอกจากนี้โดยรวมแล้วการทบทวนและปรับปรุงอย่างต่อเนื่องไม่เพียงแต่เป็นการตอบสนองต่อความต้องการและความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย แต่ยังช่วยส่งเสริมการเรียนรู้และการพัฒนาของทั้งนักเรียนและโรงเรียนด้วยและทำสิ่งที่ดีที่โรงเรียนต้องนำข้อมูลที่ได้มานั้นไม่ว่าจะเป็นจุดอ่อนหรือข้อบกพร่อง จุดเด่นของโครงการและกิจกรรมต่าง ๆ ไปปรับปรุง พัฒนาโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชรให้ดียิ่งขึ้น มีประสิทธิภาพและเกิดความยั่งยืนอย่างแท้จริงสอดคล้องกับนาวาซ และ โคซ (Nawaz and Koç) ที่ได้พัฒนากรอบ โครงสร้างสำหรับการจัดการความยั่งยืน ตรงกับองค์ประกอบที่ ได้แก่ 7 ด้านการทบทวนและปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง

ด้านที่ 7 การส่งเสริมเพื่อสร้างความยั่งยืน

การบริหารความยั่งยืนของโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร ด้านการส่งเสริม เพื่อสร้างความยั่งยืน ถือเป็นกระบวนการที่มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งที่จะทำให้การดำเนินโครงการ โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชรมีความยั่งยืนก็คือ โรงเรียนต้องมีการจัดทำโครงการโรงเรียน ส่งเสริมสุขภาพระดับเพชรและบรรจุลงในแผนปฏิบัติการประจำปี เพื่อดำเนินการให้มีความต่อเนื่อง และยั่งยืน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการบริหารจัดการด้านการศึกษาของโรงเรียนโดยปกติแล้ว จะต้องมีการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา แผนปฏิบัติการประจำปีในทุกโรงเรียน จะต้องนำไปขับเคลื่อนให้เป็นรูปธรรมโดยมีโครงการและกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกิดจากการมีส่วนร่วมของ บุคลากรทุกคนในโรงเรียนและคณะกรรมการที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ดังนั้น เพื่อให้เกิดความต่อเนื่องและ ยั่งยืนจึงต้องมีการบรรจุโครงการดังกล่าว ลงในแผนปฏิบัติการประจำปีเพื่อให้ได้รับการอนุมัติ บประมาณและขับเคลื่อนโครงการตามที่ได้วางแผนไว้ในโครงการ ส่วนในประเด็นที่โรงเรียน ต้องมีการวางแผน กลยุทธ์ระยะยาวที่มุ่งมั่นเพื่อพัฒนา คงสภาพและรักษามาตรฐานโรงเรียนส่งเสริม สุขภาพระดับเพชรที่ยั่งยืนนั้นนับว่ามีความสำคัญเช่นกันเพราะการคงสภาพและรักษามาตรฐาน โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชรให้มีความยั่งยืนนั้นค่อนข้างยากหากไม่มีการวางแผนกลยุทธ์หรือ กำหนดแนวทางการพัฒนาในระยะยาวให้ชัดเจนก็อาจจะส่งผลให้การส่งเสริม เพื่อสร้างความยั่งยืน

ไม่สำเร็จก็เป็นได้ นอกจากนี้ยังมีปัจจัยที่สำคัญคือผู้บริหารโรงเรียนต้องมีทักษะการเข้าใจแบบองค์รวมและการคิดเชิงระบบเพื่อเป็นพื้นฐานในการบริหารจัดการระบบที่ซับซ้อนและหลากหลายได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีความยั่งยืน เพราะผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้นำคนสำคัญที่จะนำให้องค์กรเดินไปถูกทางหรือไม่นั้นโดยเฉพาะด้านทักษะความเข้าใจแบบองค์รวมและการคิดเชิงระบบเพราะถ้าผู้บริหารไม่มีทักษะ หรือไม่สามารคิดได้อย่างเป็นระบบแล้วการบริหารจัดการด้านต่าง ๆ ที่จะขับเคลื่อนโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชรให้ประสบความสำเร็จคงเป็นเรื่องยากแน่นอน นอกจากนี้ยังส่งผลให้ทีมงานขาดความเชื่อมั่นในการดำเนินงานไปด้วยเช่นกัน ส่วนด้านการบริหารจัดการโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชรให้มีประสิทธิภาพและสร้างความยั่งยืนให้ได้นั้น โรงเรียนต้องคิดหาวิธีการ เทคนิค รูปแบบต่าง ๆ ที่จะนำมาใช้เป็นเครื่องมือในการบริหารจัดการให้โครงการประสบความสำเร็จให้ได้ นอกจากนี้ โรงเรียนต้องแต่งตั้งคณะกรรมการมาเป็นทีมรับผิดชอบแต่ละมาตรฐานและตัวชี้วัดของโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชรให้ชัดเจนเพื่อที่จะได้ดำเนินการได้ต่อเนื่องและมีความยั่งยืน หากการดำเนินงานในกิจกรรมต่าง ๆ ของโครงการบุคลากรในหน่วยงานไม่สามารถดำเนินการได้โรงเรียนควรมีการสร้างเครือข่ายความร่วมมือจากชุมชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียให้เข้ามาส่งเสริม สนับสนุนการดำเนินงานโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร ทั้งนี้โรงเรียนสามารถสนับสนุนให้มีการจัดอบรมและพัฒนาศักยภาพของบุคลากรให้มีทักษะและความรู้เกี่ยวกับสุขภาพ การส่งเสริมสุขภาพ การอนุรักษ์พลังงาน ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมที่จะนำองค์ความรู้ไปสร้างความยั่งยืนให้คงอยู่ตลอดไป ประกอบกับโรงเรียนต้องมีการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการดำเนินงานโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชรที่ยั่งยืนในโรงเรียนอย่างต่อเนื่องด้วย และก่อนที่จะจัดกิจกรรมลงสู่นักเรียนโรงเรียนต้องมีการเตรียมความพร้อมให้กับบุคลากรก่อน โดยโรงเรียนมีการส่งเสริมให้บุคลากรจัดทำแผนการสอนที่เน้นการดูแลสุขภาพ การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ ส่งเสริมการสร้างพฤติกรรมที่ดีต่อสุขภาพ การจัดกิจกรรมเสริมทักษะชีวิตและคุณธรรม การมีส่วนร่วมในกิจกรรมเพื่อสังคมที่ยั่งยืนด้วยเพื่อที่จะใช้เป็นเครื่องมือของครูในการจัดกิจกรรมสำหรับนักเรียนได้อย่างต่อเนื่องและยั่งยืนเมื่อบุคลากรในโรงเรียนทุกคนมีความพร้อมแล้ว โรงเรียนสามารถจัดกิจกรรมเพื่อปลูกฝังสร้างจิตสำนึกให้นักเรียนมีความตระหนักรู้ เห็นคุณค่า การดูแลด้านสุขภาพของตนเอง การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างต่อเนื่องได้เลย นอกจากนี้โรงเรียนควรมีการสร้างเครือข่ายกับผู้ปกครองและมีการจัดการให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดูแลสุขภาพของนักเรียนและนำไปดำเนินการส่งเสริมสุขภาพของคนในชุมชนให้เกิดความยั่งยืนได้ด้วยอีกทางหนึ่งและสิ่งสำคัญอีกประการหนึ่งที่จะทำให้โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชรยังคงสภาพเป็นโรงเรียนส่งเสริมคุณภาพระดับเพชรได้ตลอดระยะ 3 ปี ซึ่งจะถือว่าเป็นโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชรแบบยั่งยืนได้นั้นโรงเรียนต้องมีการประเมินคงสภาพทุกปีเพื่อเป็นการกระตุ้นให้บุคลากร ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

ทุกฝ่ายได้ขับเคลื่อนงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและต่อเนื่อง ภายใต้สภาพแวดล้อมของประสิทธิภาพขององค์กร โดยแรงผลักดันเหล่านี้จะยังคงดำเนินต่อไปอย่างต่อเนื่องในระยะยาว ส่งผลให้การบรรลุผลของการดำเนินการในด้านความยั่งยืนสามารถเป็นไปได้ผ่านการบูรณาการความยั่งยืนในทุกด้าน การบูรณาการนี้ไม่ได้จำกัดเฉพาะการปฏิบัติงานในระดับโรงเรียนเท่านั้น แต่ยังรวมถึงการสร้างความตระหนักรู้และการมีส่วนร่วมจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในชุมชน ซึ่งจะทำให้เกิดความเชื่อมโยงและความเข้าใจร่วมกันในแนวทางการพัฒนาที่มีความยั่งยืนในระยะยาว ทั้งนี้ การดำเนินการตามแนวทางที่มีประสิทธิภาพ และมีระบบจะเป็นพื้นฐานที่สำคัญในการสร้างผลลัพธ์ที่ยั่งยืนในด้านสุขภาพของนักเรียนและชุมชนโดยรวมสอดคล้องกับงานวิจัยของทูนา (Özlem Tuna) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการดำเนินการตามหลักความยั่งยืน พบว่าแนวคิดเรื่องความยั่งยืนมีเหตุผลสำคัญในการผลักดันให้เกิดการดำเนินการตามแผนและแนวทางการพัฒนาอย่างละเอียดภายใต้สภาพแวดล้อมของประสิทธิภาพขององค์กร โดยแรงผลักดันเหล่านี้จะยังคงดำเนินต่อไปอย่างต่อเนื่องในระยะยาว ส่งผลให้การบรรลุผลของการดำเนินการในด้านความยั่งยืนสามารถเป็นไปได้ผ่านการบูรณาการความยั่งยืนในทุกด้าน การบูรณาการนี้ไม่ได้จำกัดเฉพาะการปฏิบัติงานในระดับโรงเรียนเท่านั้น แต่ยังรวมถึงการสร้างความตระหนักรู้และการมีส่วนร่วมจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในชุมชน ทำให้เกิดความเชื่อมโยงและความเข้าใจร่วมกันในแนวทางการพัฒนาที่มีความยั่งยืนในระยะยาวและยังสอดคล้องกับนาวาซ และ โคซ (Nawaz and Koç) ที่ได้พัฒนากรอบโครงสร้างสำหรับการจัดการความยั่งยืน ตรงกับองค์ประกอบที่ 4 ด้านการริเริ่มความยั่งยืนเพื่อลดความเสี่ยงขององค์กร

ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาวิจัยเรื่อง การบริหารความยั่งยืนของโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร เพื่อให้สามารถนำงานวิจัยนี้ไปใช้เป็นแนวทางในการบริหารความยั่งยืนต่อไป ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ผู้บริหารโรงเรียนควรมีการศึกษาและพัฒนาตนเองให้มีความรู้ ความเข้าใจ และมีทักษะการบริหารจัดการโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชรให้มีความยั่งยืนเพื่อขับเคลื่อนโครงการให้มีประสิทธิภาพ

2. โรงเรียนควรแต่งตั้งคณะกรรมการมาตรวจสอบ ประเมินความเสี่ยง เพื่อดูความสอดคล้องวัตถุประสงค์ของโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชรที่สนองต่อนโยบายของหน่วยงานต้นสังกัดหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำไปใช้ในการวางแผนการดำเนินงานโครงการให้มีประสิทธิภาพและมีความยั่งยืน

3. โรงเรียนควรจัดให้มีการประชุมเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่ายเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนการดำเนินงานโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร

4. โรงเรียนควรจัดให้มีการประชุมเพื่อชี้แจงให้ผู้ที่เกี่ยวข้องและทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องได้เข้าใจในบทบาท หน้าที่ของตนเองที่รับผิดชอบให้ชัดเจน เพื่อสร้างความเข้าใจในการทำงานร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ

5. การดำเนินงานตามแผนการบริหารความยั่งยืนของโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชรให้มีประสิทธิภาพ ผู้บริหารโรงเรียนต้องสื่อสาร สร้างการรับรู้ที่ชัดเจนให้กับทีมงานและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่ายให้เข้าใจและทำงานร่วมกันเป็นทีมงานจนเป็นวัฒนธรรมการทำงานที่ดีและมีประสิทธิภาพ

6. โรงเรียนให้ความสำคัญและจัดให้มีการทบทวน ตรวจสอบกระบวนการดำเนินการโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร เพื่อหาข้อบกพร่องและนำไปปรับปรุงแก้ไขพัฒนาให้ดียิ่งขึ้นและเกิดความยั่งยืน

7. การบริหารโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชรให้มีความยั่งยืน โรงเรียนต้องมีการส่งเสริม เพื่อสร้างความยั่งยืนโดยจัดทำโครงการและบรรจุลงในแผนปฏิบัติการประจำปีต่อเนื่องทุกปี รวมทั้งวางกลยุทธ์ในระยะยาวและผู้บริหารโรงเรียนมีทักษะการเข้าใจแบบองค์รวมและการคิดเชิงระบบ บริหารจัดการระบบที่ซับซ้อนและหลากหลาย

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาเปรียบเทียบการบริหารความยั่งยืนของโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชรเมื่อจำแนกตามระดับการศึกษาและบริบทของชุมชน

2. ควรศึกษากลยุทธ์การบริหารความยั่งยืนของโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร

3. ควรศึกษาการสร้างเครือข่ายความร่วมมือการบริหารความยั่งยืนระหว่างโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- กรมอนามัย. (2552). **คู่มือก้าวสู่โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร**. กรุงเทพฯ: สำนักส่งเสริมสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุข โรงพิมพ์สำนักข่าวพาณิชย์.
- _____. (2554). **คู่มือผู้ประเมินโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ**. กรุงเทพฯ: สำนักส่งเสริมสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุข โรงพิมพ์สำนักข่าวพาณิชย์.
- _____. (2558). **คู่มือการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ พ.ศ. 2558**. กรุงเทพฯ: สำนักส่งเสริมสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุข โรงพิมพ์สำนักข่าวพาณิชย์.
- _____. (2563). **แนวทางการพัฒนาโรงเรียนรอบรู้ด้านสุขภาพ**. กรุงเทพฯ: สำนักงานกิจการโรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก.
- _____. (2563). **แนวทางการพัฒนาสู่โรงเรียนรอบรู้ด้านสุขภาพ (Health Literate School)**. กรุงเทพฯ: ศูนย์สื่อและสิ่งพิมพ์แก้วเจ้าจอม.
- _____. (2565). **รายงานการสำรวจภาวะสุขภาพ นักเรียนในประเทศไทย พ.ศ.2564 (Thailand Global School-based Student Health Survey, 2021: GSHS)**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ บริษัท มินนี่ กรุ๊ป จำกัด.
- ดร.ณิ ไรบเปียม. (2558). การพัฒนากลยุทธ์การบริหารโรงเรียนเพื่อเสริมสร้างมหานครน่าอยู่อย่างยั่งยืน (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต, สาขาวิชาบริหารการศึกษา, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย).
- ทงศักดิ์ โพธิ์เกตุ. (2563). การประเมินโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร โรงเรียนบ้านดอนแยง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4. วารสารสังคมศาสตร์และมานุษยวิทยาเชิงพุทธ, 5(10), 286-300.
- ธีรศักดิ์ อุปรมัย, อุปไมย อธิชัย, & สุชาติ บางวิเศษ. (2563). การบริหารและการจัดการศึกษาสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน. พิษณุโลก: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- ธีรเสฏฐ์ ศิรณานนท์. (2565). การพัฒนายุทธศาสตร์สถาบันอุดมศึกษาไทยด้วยแนวคิดดุลยภาพที่ยั่งยืน. STOU Academic Journal of Research and Innovation (Humanities and Social Science, 2(2), 1-13.
- บุษบา บุญกะนันท์. (2561). **รูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชรของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน**. (วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต, บริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์).

- วาริณี เอี่ยมสวัสดิกุล และคณะ. (2562). การพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชน เพื่อนำไปสู่การเป็นโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร โรงเรียนวัดสลักเหนือ จังหวัดนนทบุรี. *Thai Journal of Nursing*, 68(4), 11-20.
- สมควร สีทาพา. (2551). **10 ปี โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพในประเทศไทย**. ขอนแก่น: ศูนย์อนามัยที่ 6 กรมอนามัย.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2565). **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564)**. เข้าถึงเมื่อ 27 มกราคม 2565, จาก <http://www.senate.go.th/w3c/senate/pictures/comm/52/lawguide/law1/6.pdf>
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2561). **ยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี พ.ศ. 2561-2580**. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- สุธีรา เมืองนาโพธิ์. (2559). การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับประถมศึกษา (ระยะที่ 1). *วารสารการศึกษารามคำแหง*, 11(1), (สิงหาคม 2559 - มกราคม 2560). จาก <https://ejournals.swu.ac.th/index.php/jre/article/view/8602>.
- สุวิชา สังข์ทอง และประจักษ์ บัวผัน. (2565). ปัจจัยทางการบริหารและปัจจัยแห่งความสำเร็จที่มีผลต่อการพัฒนาโรงเรียนตามมาตรฐานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชรของบุคลากรทางการศึกษาในเขตสุขภาพที่ 7. *วารสารวิจัย มข. (ฉบับบัณฑิตศึกษา)*, 22(2), 213-223.
- อัสดา กุลาสา และธัชชัย จิตรนนท์. (2563). การพัฒนาแนวทางการดำเนินงานสู่การเป็นโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชรของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภาพสินธุ์ เขต 2. *Journal of MCU Nakhondhat*, 7(6), 145-155.

ภาษาต่างประเทศ

- Boron, S. (2019). Total sustainability management: Describing the conditions, requirements and application of sustainability management. *Management Systems in Production Engineering*, 27(2), 110-118. <https://doi.org/10.1515/mspe-2019-0019>
- Brundtland, G. H. (1987). **Our common future: The World Commission on Environment and Development**. Oxford: Oxford University Press.
- Fröhlich, E., & Kul, B. (2020). The necessity of sustainability in management education. *Japan Forum of Business and Society Annals*, 9(1), 20-32.
- Jamaluddin. (2021). Managing health-promoting school for sustainability development. In *Proceedings of the 2nd Southeast Asian Academic Forum on Sustainable Development*, (SEA-AFSID 2018).

- Lăzăroiu, G., Ionescu, L., & Andronie, M. (2020). Sustainability management and performance in the urban corporate economy: A systematic literature review. *Sustainability*, 12(18), 7705.
- Leeson, H. (2017). Health promoting schools impact on targeted student outcomes. **Analysis Report.**
- Mensah, J. (2019). Sustainable development: Meaning, history, principles, pillars, and implications for human action: Literature review. *Social Sciences*, 5, Article 1653531. <https://doi.org/10.1080/23311886.2019.1653531>
- Müller, U. (2020). Leading schools towards sustainability: Fields of action and management strategies for principals. *Sustainability*, 12(7), 3031. <https://doi.org/10.3390/su12073031>
- Namazova, N. D. (2023). Principles of sustainable development and education. **Excellencia: International Multi-disciplinary Journal of Education**, 1(6), 66.
- Nawaz, W., & Koç, M. (2018). Development of a systematic framework for sustainability management of organizations. *Journal of Cleaner Production*, 171, 1261.
- Öncel, S., & Sümen, A. (2018). Adaptation of the scale for health promoting schools to Turkish society: A validity and reliability study. **Türkiye Klinikleri Tıp Bilimleri Dergisi**, 38(1), 46-56.
- Textor, R. B. (1980). **A handbook on ethnographic futures research** (3rd ed.). Stanford: Cultural and Educational Futures Research Project, School of Education and Department of Anthropology, Stanford University.
- Textor, R. B. (2008). Ethnographic future research: A short history. In ชาตรี มูลสถาน, “การวิจัยอนาคตแบบชาติพันธุ์วรรณา,” *วารสารมหาวิทยาลัยคริสเตียน*, 16(2), 2-5.
- Textor, R. B. The E.F.R. interview: Practical suggestions based on Dr. Sippanondha Ketudat’s “The middle path for the future of Thailand,” (2008, August).
- Tjomsland, H. E., Larsen, T. M. B., Samdal, O., & Wold, B. (2015). Evaluation research in health-promoting schools and related challenges. In B. Simovska & P. Mannix McNamara (Eds.), **Schools for health and sustainability** (pp. 365-378). Dordrecht: Springer.
- Tuna, Ö. (2022). **Implementation of sustainability.** In *Insurance and risk*

management for disruptions in social, economic, and environmental systems: Decision and control allocations within new domains of risk (pp. 185–205). Emerald Publishing.

UNESCO Global Action Programme on Education for Sustainable Development. (2018).

Education for sustainable development and the SDGs – learning to act, learning to achieve. UNESCO. Retrieved from https://en.unesco.org/sites/default/files/gap_pn1_-_esd_and_the_sdgs_policy_brief_6_page_version.pdf

UNESCO. (2020). **Stepping up effective school health and nutrition: A partnership for healthy learners and brighter futures** (CLD 455.20 ED-2020/WS/13).

UNESCO-UNEVOC International Centre. (n.d.). Sustainability. Retrieved from <https://unevoc.unesco.org/home/Sustainable+development>

United Nations. (n.d.). Agenda 21. **Sustainable Development Knowledge Platform.** Retrieved June 21, 2023, from <https://sustainabledevelopment.un.org/milestones/unced/agenda21>

World Health Organization. (2017). **Health promoting schools: Experiences from the Western Pacific Region.** Western Pacific Region.

World Health Organization. (2021). รายงานสรุปขององค์การอนามัยโลกในการประชุมระหว่างกระทรวง เพื่อฟื้นฟูโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้. การประชุมออนไลน์, 12-14 ตุลาคม 2021.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

หนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย
รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิในการเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัย

ที่ อว 8612.2/412

ภาควิชาการบริหารการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
พระราชวังสนามจันทร์ นครปฐม 73000

21 พฤษภาคม 2567

เรื่อง ขออนุญาตคราะห์ให้นักศึกษาสัมภาษณ์เพื่อประกอบการวิจัย

เรียน นางสาวสมพิศ ไข่เฮ็ง

ด้วย นางสาวกุลภากร ฮวดรักษา รหัสประจำตัว 630630013 นักศึกษาระดับปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การบริหารความยั่งยืนของโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพพระดัดเพชร” ในกรณีนี้ ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ ใคร่ขออนุญาตคราะห์ท่านในฐานะผู้ทรงคุณวุฒิ ให้นักศึกษา สัมภาษณ์เพื่อนำไปประกอบการทำวิจัยต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ จักเป็นพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สายสุดา เตียเจริญ)
หัวหน้าภาควิชาการบริหารการศึกษา

ภาควิชาการบริหารการศึกษา
โทร. 09 3979 3455

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิที่ให้สัมภาษณ์งานวิจัย
เรื่อง การบริหารความยั่งยืนของโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพพระดัมเพชร

กลุ่มที่ 1 ผู้บริหารสถานศึกษาที่โรงเรียนผ่านการประเมินโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพพระดัมเพชร

1. นางสาวสมพิศ ไข่เฮ้ง	ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดเขาไผ่ (เขี้ยววิทยาคุณ) จังหวัดชลบุรี
2. นางสาวอานุช ศรีสินชัย	ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านไร่ร่วมวิทยาคาร จังหวัดกาญจนบุรี
3. นายวินัย ทองดี	ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านดอนตาลเสี้ยน จังหวัดกาญจนบุรี
4. นายวีรยุทธ เส้าแก้ว	ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดใหม่ประเวศ (ศิริประชาบำรุง) จังหวัดฉะเชิงเทรา
5. นายจเร วงศ์คงดี	ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดชุมนุญสูง จังหวัดระยอง

กลุ่มที่ 2 ครูผู้รับผิดชอบโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพพระดัมเพชร

1. นางสาวสุวรรณา บุณินฉาย	ครูโรงเรียนวัดเขาไผ่ (เขี้ยววิทยาคุณ) จังหวัดชลบุรี
2. นางสาวสุภานิช คุ่มกัน	ครูโรงเรียนบ้านไร่ร่วมวิทยาคาร จังหวัดกาญจนบุรี
3. นางสาวน้ำทิพย์ สุขกลม	ครูโรงเรียนบ้านดอนตาลเสี้ยน จังหวัดกาญจนบุรี
4. นางธนิษฐา ป้องกัน	ครูโรงเรียนวัดชุมนุญสูง จังหวัดระยอง

กลุ่มที่ 3 ผู้ประเมินโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพพระดัมเพชร

1. นางศิริพร จรรย์จิรวัดนา	นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการพิเศษ ศูนย์อนามัยที่ 6 ชลบุรี
2. ทันตแพทย์หญิงดลฤดี แก้วสวาท	ทันตแพทย์ชำนาญการพิเศษ รองผู้อำนวยการศูนย์อนามัยที่ 5 ราชบุรี
3. นางวรวลัย เกษมศรีวิวัฒน์	พยาบาลวิชาชีพชำนาญการ สำนักงานสาธารณสุข จังหวัดขอนแก่น
4. นางภารวี วันสามง่าม	พยาบาลวิชาชีพชำนาญการ สำนักงานสาธารณสุข จังหวัดกาญจนบุรี
5. นายเนติ ภู่อประสม	นักวิชาการสาธารณสุขปฏิบัติการ สำนักส่งเสริมสุขภาพ กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล	นางสาวกุลภากร ฮวดรักษา
วุฒิการศึกษา	พ.ศ.2558 สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโท (เกียรตินิยมอันดับ 2) วิชาเอกพลศึกษา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร
	พ.ศ.2561 สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาการจัดการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร
	พ.ศ.2563 ศึกษาต่อระดับปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร อำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม

